

Spis treści:

Informacje ogólne str.1 – 7

Szczegółowe wymagania str.7-383

Język polski str.8-22

Język angielski str.22-86

Plastyka str.87-92

Historia i społeczeństwo str.92-94 (stara reforma)

Historia kl.IV str. 94-113

Historia kl. VII str.114-149

Przyroda str.150-218

Matematyka str.218-226 (stara reforma)

Matematyka .str.226-263

Informatyka str.263-274 (stara reforma)

Informatyka str. 275-281

Fizyka str.282-303

Chemia str. 304-313

Biologia str. 314-339

Muzyka str. 339-355

Język niemiecki str. 355-370

Technika str. 370-374

Zajęcia techniczne str. 375-379

Geografia str. 379-386

Wychowanie fizyczne str.386-387

Przedmiotowe Zasady Oceniania

§ 1 Postanowienia ogólne

1. Przedmiotowe zasady oceniania są zgodne z rozporządzeniem MEN z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów (z późniejszymi zmianami). Powyższe Rozporządzenie MEN jest aktem nadrzędnym w stosunku do PZO.
2. Szczegółowe zasady oceniania, kryteria ocen oraz częstotliwości i sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów ustalają nauczyciele uczący danego przedmiotu.
3. Podstawą do wystawienia oceny semestralnej i rocznej z języka polskiego, języka obcego, historii i społeczeństwa, matematyki, przyrody, informatyki jest przede wszystkim poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia.
4. Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego i przedmiotów artystycznych bierze się pod uwagę w szczególności zaangażowanie ucznia z wywiązywania się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć.
5. Nauczyciel jest zobowiązany, na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej, obniżyć wymagania w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym wynikającym z programu nauczania.
6. Ocenę semestralną i roczną wystawia nauczyciel zajęć edukacyjnych lub w szczególnie uzasadnionych przypadkach inny upoważniony do tego przez dyrektora nauczyciel.
7. Klasyfikacja śródroczna ucznia z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym w klasach IV-VI polega na okresowym podsumowaniu jego osiągnięć edukacyjnych z zajęć edukacyjnych określonych w szkolnym planie nauczania z uwzględnieniem indywidualnego programu edukacyjnego opracowanego dla niego na podstawie odrębnych przepisów i zachowania ucznia oraz ustaleniu śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i śródrocznej/rocznej oceny klasyfikacyjnej z zachowania.
8. Oceny bieżące oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych i z zachowania dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym są ocenami opisowymi.
9. Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej stwierdzono, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, szkoła w miarę możliwości stwarza uczniowi szanse uzupełnienia braków.

§ 2 Formułowanie wymagań edukacyjnych

1. Obowiązkiem każdego nauczyciela jest opracowanie przedmiotowych zasad oceniania wynikającego z realizowanego przez niego programu nauczania i poinformowanie o nim uczniów na początku roku szkolnego.
2. Wywiązywanie się nauczyciela oraz wychowawcy z powyżej sformułowanych obowiązków udokumentowane jest poprzez zapis w dzienniku lekcyjnym.

§ 3

1. Oceny bieżące, semestralne i końcowo roczne wyrażone są w stopniach wg skali:

niedostateczny (1)
dopuszczający (2)
dostateczny (3)
dobry (4)
bardzo dobry (5)
celujący (6)

2. Ustala się następujące wymagania i kryteria dla poszczególnych stopni:

a) stopień celujący (6) otrzymuje uczeń:

- którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza treści zawarte w podstawie programowej oraz programie nauczania, są efektem samodzielnej pracy i wynikają z zainteresowań,
- który jest samodzielny i kreatywny,

b) stopień bardzo dobry (5) otrzymuje uczeń który:

- dysponuje pełnym zasobem wiadomości i umiejętności wyznaczonych przez podstawę programową i program nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami,
- samodzielnie rozwiązuje trudne problemy,

c) stopień dobry (4) otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę i umiejętności stanowiące poszerzenie i pogłębienie wymagań podstawy programowej,
- samodzielnie rozwiązuje problemy typowe, użyteczne w życiu pozaszkolnym

d) stopień dostateczny (3) otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej,
- posiada proste umiejętności pozwalające rozwiązywać z pomocą nauczyciela problemy typowe,

e) stopień dopuszczający (2) otrzymuje uczeń, który:

- posiada elementarną wiedzę i umiejętności potrzebne do świadomego udziału w zajęciach szkolnych,
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela typowe zadania o niewielkim stopniu trudności, często powtarzające się w procesie nauczania,

f) stopień niedostateczny (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował koniecznych wiadomości i umiejętności ujętych w podstawie programowej najważniejszych w uczeniu danego przedmiotu,
- nie potrafi rozwiązywać zadań o elementarnym stopniu trudności i nie wykazuje chęci współpracy z nauczycielem.

3. Ocena końcoworoczna zostaje wystawiona w oparciu o oceny semestralne, bez stosowania plusów i minusów.

4. Oceny za prace klasowe, testy, i sprawdziany są dla nauczycieli ważnym i miarodajnym sposobem oceniania większych partii materiału, wiadomości i umiejętności ucznia i dlatego zaznacza się je w dziennikach kolorem czerwonym.

§ 4

1. Harmonogram i zakres prac klasowych, sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów, kryteria ocen oraz wykaz obowiązujących form aktywności z każdego przedmiotu jest przedstawiany uczniowi przez nauczyciela na

początku każdego semestru.

Ocenianie prac jest zgodne ze skalą procentową: 0 – 40% - niedostateczny

41 – 50% - dopuszczający

51 – 75% - dostateczny

76 – 90% - dobry

91 – 100% - bardzo dobry

powyżej 100% - celujący (zadania dodatkowe wykraczające poza podstawę programową)

2. Ocenie podlegają wiadomości i umiejętności ucznia oraz jego postawa.

3. Formy oceniania osiągnięć i postępów uczniów:

- odpowiedź ustna
- zadanie domowe
- wypracowanie
- sprawdzian
- testy standaryzowane i niestandaryzowane
- praca klasowa podsumowująca (obejmuje dział programowy)
- praca metodą projektu
- praca samodzielna i w grupach
- kartkówki

4. Ocenie podlegają również następujące umiejętności i postawy ucznia:

- samodzielność myślenia
- kojarzenie faktów
- umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji
- twórcze myślenie
- wytyczanie celów i etapów dojścia do nich
- współdziałanie w grupie
- zaangażowanie i chęć współpracy
- umiejętność słuchania
- praktyczne wykorzystywanie zdobytej wiedzy.
- reprezentowanie szkoły na zewnątrz (koła, konkursy, olimpiady, itp.)
- aktywność na zajęciach
- przygotowanie do zajęć

§ 5

Podstawą do wystawienia oceny śródrocznej (końcoworocznej) z następujących przedmiotów: język polski, język angielski, historia i społeczeństwo, matematyka, przyroda jest średnia ważona uzyskanych ocen częściowych.

Obliczanie oceny semestralnej odbywać się będzie według następującego algorytmu:

$$\frac{3 \cdot a + 2 \cdot b + 1 \cdot c}{3 \cdot n_3 + 2 \cdot n_2 + 1 \cdot n_1} = \text{ocena}$$

gdzie:

a – suma ocen wagi 3, b – suma ocen wagi 2, c – suma ocen wagi 1,

n_3 – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 3, n_2 – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 2, n_1 – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 1.

Każda ocena cząstkowa, którą otrzymuje uczeń ma ustaloną wagę.

Formy aktywności	Waga oceny	Kolor zapisu w dzienniku
1. Czytanie , recytacja	1	niebieski
2. Praca na lekcji, praca w grupach	1	niebieski
3. Aktywność na lekcji (oraz jej brak)	1	niebieski
4. Zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń	1	niebieski
5. Zadanie domowe	1	niebieski
6. Prezentacja referatu	1	niebieski
7. Recytacja	1	niebieski
8. Czytanie	1	niebieski
9. Kartkówki	2	zielony
10. Osiągnięcia w konkursach (etap gminny)	2	zielony
11. Rozwiązanie zadania problemowego	2	zielony
12. Odpowiedź ustna	2	zielony
13. Dyktando	2	zielony
14. Kartkówka ze znajomości lektury	3	czerwony
15. Pracę klasową	3	czerwony
16. Test z całego działu	3	czerwony
17. Test kompetencji, test na wstępie ,śródroczny i końcoworoczny	3	czerwony
18. Osiągnięcia w konkursach (etap wojewódzki)	3	czerwony
19. Samodzielne wypracowanie	3	czerwony
W przypadku oceniania innej formy aktywności lub potrzeby wyróżnienia któregoś z działań nauczyciel ustala z klasą sposób oceny oraz jej wagę.		

3. Przyjęte zostały dodatkowe punkty

- Na ocenę semestralną i końcoworoczną uczeń pracuje systematycznie; nie ma możliwości zmiany oceny w wyniku jednorazowego przygotowania się z określonej części materiału.
- Prace klasowe, testy wagi 3 są obowiązkowe.
- Stopień uzyskany podczas poprawy prac pisemnych wpisuje się do dziennika lekcyjnego obok pierwszego stopnia np. 2/4. Jeśli uczeń otrzymuje drugą ocenę „1”, to wpisuje się ją obok pierwszej np.: 1/1, ale przy klasyfikacji traktuje się ją jako jedną ocenę niedostateczną.
- Podstawą obliczenia średniej ważonej są wszystkie otrzymane oceny (w przypadku prac poprawianych – obie oceny).
- Przyjmuje się, że w przypadku poprawiania oceny, ocena z poprawy ma taką samą wagę jak ocena poprawiana.
- Jeśli uczeń nie przystępuje do pracy pisemnej w uzgodnionym terminie otrzymuje z tej pracy ocenę niedostateczną.
- Nauczyciel ma prawo przerwać sprawdzian uczniowi (lub całej klasie), jeżeli stwierdzi na podstawie zachowania ucznia (klasy) niesamodzielność pracy lub zakłócanie przebiegu sprawdzianu (np. sygnałem telefonu komórkowego). Stwierdzenie niesamodzielnej pracy lub zakłócanie przebiegu sprawdzianu może być podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej.
- Oceny cząstkowe, klasyfikacyjne śródroczne i końcoworoczne są pełne.
- Każdy uczeń powinien z każdego przedmiotu w semestrze otrzymać co najmniej 3 oceny cząstkowe jeśli przedmiot prowadzony jest raz w tygodniu.
- Oceny cząstkowe muszą być zróżnicowane pod względem wagi.
- Warunkiem uzyskania oceny celującej na śródroczne lub koniec roku szkolnego jest spełnienie co najmniej jednego z poniższych warunków:
uczeń otrzymuje oceny bardzo dobre i celujące w ciągu semestru uzyskując średnią ważoną co najmniej 5,51, uczeń osiąga sukcesy w przedmiotowych konkursach i kuratorskich na szczeblu przynajmniej gminnym
- Dla uczniów naszej szkoły oraz ich rodziców na stronie internetowej szkoły zostanie udostępniony algorytm (oraz przykład) służący do obliczania średniej ważonej z w/w przedmiotów.
- Zależność oceny okresowej od średniej ważonej:

Ocena roczna wystawiana jest na podstawie średniej arytmetycznej średnich ważonych z obu semestrów zgodnie z tabelą z punktu 16.

Wobec uczniów, którzy posiadają opinię lub orzeczenie z PPP stosuje się indywidualne kryteria oceny zgodne z zaleceniami poradni.

nazwa oceny	ocena	średnia ważona		
celujący	6	5,51	do	6,00
bardzo dobry	5	4,51	do	5,50
dobry	4	3,51	do	4,50
dostateczny	3	2,51	do	3,50
dopuszczający	2	1,80	do	2,50
niedostateczny	1	1,00	do	1,79

§ 6

Szczegółowe wymagania z poszczególnych przedmiotów

Język polski klasy IV – VI

Wymogi edukacyjne.

Mówienie – precyzyjne, na temat, poprawne językowo, adekwatne do sytuacji, czytanie – płynne, ze zrozumieniem, pisanie – poprawne ortograficznie i językowo, zgodne pod względem treści i wymaganej formy, rozumienie – treści, problemów, poleceń.

Sposoby sprawdzania wymogów edukacyjnych.

Określenie stopnia opanowania przez ucznia wymogów edukacyjnych umożliwią:

- a) prace klasowe, sprawdziany i dłuższe wypowiedzi ustne;
- b) bieżące sprawdzanie wiedzy i umiejętności w formie krótkich odpowiedzi ustnych lub pisemnych;
- c) obserwacja pracy ucznia obejmująca: zadania domowe różnego typu, recytacja utworów literackich, wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce językowej, praca w grupie, aktywność na lekcji, estetyka zeszytu przedmiotowego.

Zasady oceniania prac pisemnych.

- a) Wypracowania – zawierają recenzję tłumaczącą ocenę, podkreślającą zalety i informującą o elementach, które należy poprawić;
- b) sprawdziany, testy, kartkówki – podlegające punktacji według ogólnej skali procentowej
- c) sprawdziany ortograficzne (dyktanda)
 - błędy ortograficzne
 - 0 - 1 błędów – bardzo dobry 2 błędy – dobry
 - 3 błędy – dostateczny
 - 4 błędy – dopuszczający
 - 5 błędów i więcej – niedostateczny.
 - 3 błędy interpunkcyjne traktuje się jako jeden błąd ortograficzny

Ustalenia dodatkowe.

uczeń może być także oceniany na lekcji minusem lub plusem – 5 plusów = ocena bardzo dobra z aktywności, minus = zniesienie plusa;
nauczyciel jest zobowiązany do zapoznania się z opinią Poradni Psychologiczno Pedagogicznej dotyczącą dysfunkcji ucznia i obniżenia wobec niego wymagań,
obowiązkiem ucznia jest przynoszenie podręcznika i prowadzenie zeszytu przedmiotowego oraz przynoszenie i systematyczne uzupełnianie zeszytu ćwiczeń.

KLASA IV

OCENĘ CELUJĄCĄ,

otrzymuje uczeń, którego wiedza znacznie wykracza poza obowiązujący program nauczania.

- twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne,
- nie powiela cudzych poglądów,
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych, międzyszkolnych,
podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom
- merytoryczny oraz artystyczny,

OCENĘ BARDZO DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla klasy IV.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- wypowiedzi ustne i pisemne ucznia są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno- językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- doskonale potrafi posługiwać się poznanymi w klasie czwartej formami wypowiedzi (opowiadanie, opis wyglądu przedmiotu i postaci, sprawozdanie z wycieczki, dialog, list),
- samodzielnie sporządza plan odtwórczy lektury i kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- radzi sobie z układem graficznym wypowiedzi pisemnej – akapity,
- wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu,
- potrafi nazywać niektóre stany psychiczne i ich przejawy,
- ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie posługuje się nim,
- biegle posługuje się słownikiem ortograficznym,
- analizuje utwór poetycki, wskazując na epitety, porównania, wersy, rymy, osobę mówiącą w wierszu,
- bierze czynny udział w lekcji,
- płynnie czyta nowy tekst,

FLEKSJA I SKŁADNIA

- rozróżnia biegle poznane w klasie czwartej części mowy,
- wskazuje różnicę między osobową i nieosobową formą czasownika,
- poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu,

- rozróżnia czas przyszły złożony od czasu przeszłego prostego,
- biegle odmienia rzeczownik przez przypadki i poprawnie stosuje w zdaniach, oddziela temat i końcówkę,
- wyróżnia w zdaniu podmiot i orzeczenie,
- potrafi wyjaśnić od czego zależą formy odmiany rzeczownika,
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone,
- potrafi zbudować zdanie z podanych związków wyrazowych, FONETYKA
- odróżnia głoskę od litery, spółgłoskę od samogłoski,
- określa spółgłoski,
- zna zasady akcentowania w języku polskim i poprawnie akcentuje, OCENĘ DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w kl. IV.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- czyta poprawnie stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowe,
- w wypowiedziach próbuje oceniać zachowania bohaterów literackich oraz formułuje ogólne wnioski o utworach,
- poprawnie pisze plan ramowy ,
- potrafi posługiwać się słownikiem ortograficznym,
- potrafi wskazać w wierszu epitet, porównanie , rymy, wersy, strofy, FLEKSJA I SKŁADNIA
- rozróżnia części mowy poznane w kl. IV,
- poprawnie odmienia(stosuje w zdaniach) czasowniki i rzeczowniki,
- potrafi oddzielić temat od końcówki,
- poprawnie odmienia i stopniuje przymiotniki,
- umie wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie,
- układa zdania pojedyncze i złożone, FONETYKA
- rozróżnia głoskę , literę, samogłoskę, spółgłoskę,
- określa spółgłoski,
- poprawnie dzieli wyraz na sylaby, OCENĘ DOSTATECZNĄ

otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej dla klasy czwartej,

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań , stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- przy małej pomocy nauczyciela wypowiada się w szkolnych formach pisemnych,
- umie wymienić elementy świata przedstawionego,
- wskazuje epitety, porównania, wersy, strofy, rymy,
- odróżnia postacie i wydarzenia realistyczne od fantastycznych, FLEKSJA I SKŁADNIA
- tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej i odwrotnie,
- odróżnia przymimek od innych części mowy,
- rozpoznaje rzeczowniki w funkcji podmiotu i czasownik w roli orzeczenia,

- odmienia rzeczowniki przez przypadki,
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje,
- podane zdania dzieli na pojedyncze i złożone, FONETYKA
- rozróżnia głoski , litery,
- przy małej pomocy nauczyciela określa spółgłoski,
- dzieli wyrazy na sylaby, OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ

otrzymuje uczeń , którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności,

- jego technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia,
- błędy językowo- stylistyczne , logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku jaki włożył w ich napisanie,
- przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy i wskazuje w tekście przyimek,
- odmienia rzeczownik przez przypadki,
- wskazuje podmiot i orzeczenie,
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje,
- wyróżnia głoski, litery, sylaby,
- zna podstawowe zasady ortograficzne, OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ

otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, składni, słownictwa, ortografii, frazeologii i w zakresie redagowania poznanych form wypowiedzi ,
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania,
- jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KLASA V

OCENĘ CELUJĄCĄ,

otrzymuje uczeń , którego wiedza znacznie wykracza poza obowiązujący program nauczania.

- twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia,
- nie powiela cudzych poglądów , potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej ,
- literackiej i kulturalnej rzeczywistości,
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych, międzyszkolnych,
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach,

- wykazuje ponadprogramowe umiejętności w zakresie kształcenia literackiego i kulturalnego oraz nauki o języku.

OCENĘ BARDZO DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy V. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- wypowiedzi ustne i pisemne ucznia są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno- językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- doskonale potrafi posługiwać się poznanymi w klasie piątej formami wypowiedzi (sprawozdanie z wycieczki, spaceru, opis przedmiotu, wyglądu człowieka z elementami charakterystyki, list prywatny, zaproszenie),
- podejmuje próby charakterystyki postaci,
- samodzielnie sporządza notatki z czytanych lektur,
- bezbłędnie układa plan odtwórczy lektury, plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- bardzo dobra znajomość przeczytanego tekstu pozwala na swobodne jego analizowanie, ocenę postępowania i poglądów bohatera: pisanie opowiadania twórczego z elementami opisu , z dialogiem,
- zwraca uwagę na problematykę moralną zawartą w poznanych lekturach,
- biegle posługuje się „Słownikiem wyrazów obcych” , „Słownikiem ortograficznym”, „Słownikiem wyrazów bliskoznacznym”,
- potrafi porównać cechy gatunkowe bajki i baśni,
- analizuje utwór liryczny, FLEKSJA I SKŁADNIA
- wskazuje różnicę między formą osobową i nieosobową czasownika, między czasownikiem dokonanym i niedokonanym,
- określa znaczenie trybów czasownika, biegle odmienia czasownik w trybie rozkazującym i przypuszczającym,
- zna zasady pisowni „by” z czasownikiem,
- w odmianie rzeczownika przez przypadki wyróżnia temat oboczny, oboczności,
- określa rolę przymków w zdaniu,
- wskazuje podobieństwa i różnice między przymiotnikiem i przysłówkiem,
- podaje poprawne formy liczebników,
- klasyfikuje rodzaje wypowiedzi , podaje ich przykłady,
- wyróżnia w zdaniu zespoły składniowe i nazywa je,
- nazywa części zdania, wskazuje sposób ich wyrażania,
- układa zdania pojedyncze rozwinięte według podanego wykresu,
- przeprowadza klasyfikację zdań złożonych, FONETYKA
- wskazuje różnicę między samogłoską i spółgłoską,
- omawia zależność brzmienia głoski od ruchów i pozycji narządów mowy,
- podaje zasady akcentowania wyrazów w języku polskim.

OCENĘ DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w kl.V.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- czyta poprawnie stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne , logiczne i ortograficzne.
- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów,

- podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (opowiadanie twórcze, opis postaci z elementami charakterystyki),
- w wypowiedziach próbuje oceniać i wartościować problemy, zjawiska dotyczące języka, literatury oraz kultury,
- nazywa cechy gatunkowe mitu, legendy, bajki, noweli,
- poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy lektury, FLEKSJA I SKŁADNIA
- określa formę gramatyczną czasownika,
- stosuje w zdaniu czasownik w formie osobowej i nieosobowej,
- tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych, wyróżnia część, za pomocą której tworzy ten czasownik,
- poprawnie odmienia czasownik typu: umiem, rozumiem, idę,
- omawia budowę form trybu rozkazującego i przypuszczającego,
- wyjaśnia różnicę w odmianie podanych rzeczowników, wyodrębnia temat i końcówkę,
- uzasadnia pisownię rzeczownika odwołując się do odmiany,
- w zdaniu wskazuje przyimek i wyrażenia przymkowe, nazywa ich rolę,
- tworzy przysłówki od przymiotników, stosuje je w zdaniach i określa ich rolę,
- określa formę gramatyczną przymiotnika z rzeczownikiem,
- zastępuje słowem liczebniki podane cyfrą i odwrotnie,
- stosuje w zdaniu liczebnik zbiorowy w odpowiednim przypadku,
- przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie,
- podaje przykład współrzędnego i podrzędnego zespołu składniowego,
- przedstawia za pomocą wykresu budowę zdania pojedynczego rozwiniętego (na łatwych przykładach)
- przekształca zdanie pojedyncze w zdanie złożone i odwrotnie,
- układa zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie, FONETYKA
- określa cechy głós,ki,
- rozpoznaje wyrazy bezakcentowe,
- poprawnie akcentuje wyrazy na 3 i 4 sylabie od końca.

OCENĘ DOSTATECZNĄ

otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej dla klasy piątej.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań , precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- w miarę samodzielnie wypowiada się w szkolnych formach pisemnych (opowiadanie odtwórcze z dialogiem, opis przedmiotu i postaci, sprawozdanie, list, zaproszenie),
- opanował technikę poprawnego czytania i doskonali je pod względem dykcji, intonacji, akcentowania,
- ma świadomość mechanizmów popełnianych błędów i potrafi je poprawić przy pomocy nauczyciela,
- umie wymienić elementy świata przedstawionego (miejsce i czas akcji, bohaterów, wydarzeń),
- odróżnia zdarzenia, postacie fantastyczne od realistycznych,
- w utworze lirycznym wskazuje epitety, porównania, przenośnie, FLEKSJA I SKŁADNIA
- tworzy bezokolicznik od czasowników w formie osobowej i odwrotnie,

- rozróżnia czasowniki dokonane i niedokonane,
- odmienia czasowniki we wszystkich trybach (proste przykłady)
- nazywa przypadki i pytania, które odpowiadają,
- odmienia przez przypadki rzeczownik o prostej odmianie,
- rozpoznaje czasownik w roli orzeczenia,
- odmienia przymiotnik przez przypadki,
- łączy przymiotnik z rzeczownikiem, odmienia je, określa przypadek, liczbę, rodzaj,
- rozpoznaje w zdaniu liczebnik, określa przypadek liczebnika i rzeczownika,
- rozróżnia zdanie i równoważnik zdania, podaje przykłady typów zdań,
- łączy w zespoły składniowe wyrazy tworzące zdanie,
- z podanych zdań pojedynczych tworzy zdanie złożone,

FONETYKA

dzieli wyraz na głoski,

- odróżnia samogłoski od spółgłosek,
- rozróżnia rodzaje głosek,
- dzieli wyrazy na sylaby,
- poprawnie akcentuje wyrazy na 2 sylabie od końca.

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ

otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności,

- jego technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia,
- błędy językowo- stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku jaki włożył w ich napisanie,
- stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych o niewielkim stopniu trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela,
- rozróżnia części mowy,
- wskazuje podmiot, orzeczenie i określenia,
- odmienia rzeczownik i przymiotnik przez przypadki,
- odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy, tryby,
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania, zdanie pojedyncze od złożonego,
- wyróżnia głoski, litery, sylaby w podanym wyrazie,
- poprawnie pisze wyrazy poznane na lekcjach ortografii(65/50%) oraz zna podstawowe zasady ortograficzne,

OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ

otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, składni, słownictwa, ortografii, w zakresie redagowania poznanych form wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową w klasie piątej,
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu dopuszczającym,
- jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,

- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KLASA VI

OCENĘ CELUJĄCĄ,

otrzymuje uczeń, którego wiedza znacznie wykracza poza obowiązujący program nauczania, twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy, jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia, nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości, bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych, międzyszkolnych, podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny,

OCENĘ BARDZO DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla klasy VI.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

wypowiedzi ustne i pisemne ucznia są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno- językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym, potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie, samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki: określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie, opowiadanie twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, charakterystyki, biegle posługuje się słownikiem i encyklopedią ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania, w sposób świadczący o gruntownej znajomości utworu redaguje list do postaci literackiej , bezbłędnie pisze sprawozdanie ze spaceru, wycieczki, a w pracy poświęconej oglądanemu filmowi lub spektaklowi teatralnemu podejmuje próby recenzji, rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunkach literackich (odmiany powieści, dramat)

dokonyuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia tropy stylistyczne, odróżnia obrazowanie realistyczne od fantastycznego, pisze prace bezbłędne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, FLEKSJA I SKŁADNIA potrafi wyjaśnić od czego zależą formy odmiany rzeczownika,

wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczowych, biegle stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie "nie" z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym, rozpoznaje różne typy liczebników, określa jego formy gramatyczne i funkcję w zdaniu, potrafi uzasadnić użycie danego typu liczebnika, odmienia trudniejsze liczebniki złożone, stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, orzeczenia, przydawki) rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę, omawia podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia, wyróżnia w zdaniu związki zgody, rzędu, przynależności: wskazują zasady ich tworzenia, przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy, SŁOWOTWÓRSTWO przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów pochodzących od wyrazów przyimkowych i od czasowników, wskazuje przyrostek lub przedrostek jako formant w jednym

wyrazie i jako składnik podstawy słowotwórczej w innym,
podaje przykłady wyrażen z obocznymi tematami słowotwórczymi, daje przykłady wyrazów utworzonych za pomocą różnych formantów,

OCENĘ DOBRĄ

otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w kl. VI.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

czyta poprawnie stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania,
jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowe, potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów,
podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową
(opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu: list literacki, charakterystyka z pogłębioną oceną postaci, sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu),
dobra znajomość tekstu pozwala mu na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, elementów świata przedstawionego,
poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy, wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu,
potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów, FLEKSJA I SKŁADNIA
wymienia rodzaje zaimków,
wyróżnia przysłówki od innych części mowy, wskazuje sposób ich utworzenia, poprawnie stopniuje przymiotniki, wie czemu służy stopniowanie, podaje przykłady różnych typów liczebników, odmienia liczebniki złożone i nieokreślone,
na konkretnych przykładach omawia sposób wyrażenia orzeczenia i podmiotu, wyróżnia w zdaniu związki wyrazów i nazywa je, tworzy w zdaniu związki zgody, rzędu i przynależności, układa przykłady czterech
rodzajów zdań złożonych współrzędnie, SŁOWOTWÓRSTWO
- od podanych wyrazów podstawowych tworzy kilka wyrazów pochodnych będących różnymi częściami mowy,
- rozpoznaje wyraz pochodny, który może być podstawowym dla innego wyrazu,
- tworzy wyrazy pochodne od wyrażenia przyimkowego i od czasownika,
- wyjaśnia pisownię podanego wyrazu, odwołując się do wiadomości ze słowotwórstwa, OCENĘ DOSTATECZNĄ

- otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej dla klasy szóstej,

-

- KSZTAŁCENIE LITERACKIE I JĘZYKOWE

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- w miarę samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, opis, sprawozdanie, streszczenie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie, telegram),
- jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu, zna przewidziane programem gatunki literackie,
- umie wymienić elementy świata przedstawionego (miejsce i czas akcji, bohaterów, wydarzeń), odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu,
- poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela, gromadzi słownictwo na zadany temat, FLEKSJA I SKŁADNIA
- wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej, określa formę fleksyjną czasowników, określa funkcję czasownika w zdaniu,
- odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki, wskazuje tematy oboczne: nazywa funkcję rzeczowników w zdaniu, rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, przymiotniki i liczebniki,
- stopniuje przymiotniki,
- rozróżnia przyimki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe,
- na łatwiejszych przykładach omawia sposób wyrażenia podmiotów, rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe, nazywa w zdaniu części zdania (na prostych przykładach),

- układa zdania złożone z podanych zdań pojedynczych,
- wśród zdań złożonych rozróżnia złożone podrzędnie i współrzędnie, OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ

- otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności,
- jego technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu, względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia,
- błędy językowo- stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku jaki włożył w ich napisanie, stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych o niewielkim stopniu trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela, przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcjonowanie w zdaniu (na prostych przykładach) odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj, łączy wyrazy w zespoły składniowe,

-

- SŁOWOTWÓRSTWO

- zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych,
- . przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu o przejrzystej budowie- wskazuje podstawę słowotwórczą i formant,
- nazywa typy formantów
- tworzy wyrazy pochodne za pomocą poznanych formantów, OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ

- otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, składni, słownictwa, ortografii, frazeologii i w zakresie
- redagowania poznanych form wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową w klasie szóstej,
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania w stopniu zadowalającym, jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,

w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, stylistycznych, logicznych, nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZ. POLSKIEGO DLA KL. VII

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- 1) opanował **wiadomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla klasy VII
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- 4) posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- 5) aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- 6) z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi , poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- 8) odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- 9) wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- 10) współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,

11) wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- 1) **opanował wiadomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla klasy VII
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o znacznym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- 4) posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- 5) aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- 6) bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym
- 8) aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- 9) wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- 1) **w większości opanował wiadomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla klasy VII,
- 2) samodzielnie rozwiązuje zadania o niewielkim lub średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – trudne,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- 4) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- 5) bierze czynny udział w lekcji,
- 6) wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) **częściowo opanował wiadomości i umiejętności** zapisane w podstawie programowej dla klasy VII,
- 2) samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe; trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- 3) odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- 4) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- 5) wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- 6) niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- 7) rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- 8) wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- 1) **opanował w niewielkim stopniu umiejętności** zapisane w podstawie programowej,
- 2) większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela,

- 3) czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- 4) ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- 5) nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- 6) w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- 7) nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- 8) pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
- 9) często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) **nie opanował nawet podstawowych wiadomości, ma bardzo duże braki w wiedzy i umiejętnościach** z zakresu podstawy programowej ,
- 2) ma kłopoty z techniką czytania,
- 3) nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- 4) nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
- 5) wykazuje się niechęcią do nauki,
- 6) zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- 7) nie angażuje się w pracę grupy.

Zakres wiadomości i umiejętności zapisanych w podstawie programowej dla klasy VII

Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- rozpoznaje **rodzaje literackie: epika, liryka i dramat**; określa **cechy charakterystyczne** dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju
- wskazuje **elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog**
- rozróżnia **gatunki epiki, liryki i dramatu : nowela** (powtórzenie i uzupełnienie wiadomości), **opowiadanie** (powtórzenie), **fraszka, pieśń ,sonet, satyra, ballada, komedia** – i wymienia ich podstawowe **cechy** oraz wskazuje **cechy gatunkowe czytanych utworów literackich**
- zna pojęcie **komizmu**, **rozpoznaje jego rodzaje w tekstach** oraz określa ich **funkcje**
- rozpoznaje w tekście literackim: **neologizm, eufemizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje**
- zna **pojęcie ironii**, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej **funkcje**
- **określa** w poznawanych tekstach **problematykę egzystencjalną** i poddaje ją refleksji
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich **odwołania do wartości uniwersalnych** związane z postawami etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne **konteksty, np. historycznoliteracki, kulturowy, biograficzny**
- **interpretuje** dzieła sztuki (**obraz, rzeźba, grafika, fotografia**)
- określa **wartości estetyczne** poznawanych tekstów kultury
- **znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej** (np. w filmach, komiksach, piosenkach) **nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych**
- wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich **elementy wiedzy o historii i kulturze**
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz **cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego**
- **dostrzega różnice między literaturą piękną a publicystyką** i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa

Kształcenie językowe

Uczeń:

- rozumie pojęcia **głoska, litera, sylaba**

- rozumie mechanizm **upodobnień fonetycznych**, **uproszczeń grup spółgłoskowych** i **utruty dźwięczności** w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem
- wykorzystuje wiedzę o różnicach w **pisowni samogłosek ustnych i nosowych**, **spółgłosek twardych i miękkich**, **dźwięcznych i bezdźwięcznych** (II.4.3)
- **pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni**
- funkcjonalnie wykorzystuje **środki retoryczne** oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę - rozumie pojęcie **akcent**; zna i **stosuje reguły akcentowania wyrazów**
- odróżnia **czasowniki dokonane od niedokonanych**, rozpoznaje **bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to**, konstrukcje z **się**
- rozumie konstrukcje **strony biernej i czynnej czasownika**
- **rozpoznaje imiesłow**y, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje **imiesłowowy równoważnik zdania** i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie
- zna **zasady pisowni partykuły nie** z różnymi częściami mowy
- rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: **zдания złożone (podrzędnie i współrzędnie)**
- rozróżnia **wypowiedzenia wielokrotnie złożone**
- odróżnia **mowę zależną i niezależną**, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie
- poprawnie **przytacza cudze wypowiedzi**, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne
- rozumie, na czym polega **grzeczność językowa** i stosuje ją w wypowiedziach
- rozpoznaje **wyraz podstawowy i wyraz pochodny**; rozumie pojęcie **podstawy słotwórczej**; w wyrazie pochodnym wskazuje **temat słotwórczy i formant**; określa **rodzaj formantu**, wskazuje **funkcje formantów** w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie **realne i słotwórcze znaczenie wyrazu**, rozpoznaje **rodzinę wyrazów**, łączy **wyrazy pokrewne**, wskazuje **rdzeń**
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, zna **typy skrótów i skrótowców** – określa ich funkcje w tekście
- zna zasady tworzenia **wyrazów złożonych**, odróżnia ich **typy**

Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych

Uczeń:

- **gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy** potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje **plan kompozycyjny własnej wypowiedzi**
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz **zasady spójności językowej między akapitami**; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje **rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych)**
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: **wywiad, prezentacja, wypowiedź argumentacyjna, rozprawka, różne rodzaje opisów – sztuki, przeżyć, sytuacji (powtórzenie i uzupełnienie), charakterystyka**
- wykorzystuje **znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów** przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych
- odróżnia **przykład od argumentu**
- przeprowadza **wnioskowanie** jako element wyводу argumentacyjnego
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie
- rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi

Samokształcenie

Uczeń:

- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania
- rozwija nawyki **systematycznego uczenia się**
- rozwija umiejętność **krytycznego myślenia i formułowania opinii**
- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, **korzysta z informacji**
- **uczestniczy w życiu kulturalnym** w swoim regionie
- zbiera **informacje o historii regionu**
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów
- **uczestniczy w projektach edukacyjnych** (np. tworzy różnorodne prezentacje)

- rozwija umiejętności **samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy**
- **przygotowuje prezentację na zadany temat** np. o wybranej lekturze (prowadzenie lekcji)
- wskazuje **źródła** wykorzystanych **informacji**
- **współpracuje z zespołem projektowym**
- wyszukuje dodatkowe tekstów zgodne z tematyką rozdziału

Język angielski kl.IV

- I. Zasady ogólne

- II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

- III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

- I. Zasady ogólne

- 1. Przedmiotowy System Oceniania (PSO) jest zgodny ze Statutem Szkoły.
- 2. W ramach oceniania przedmiotowego nauczyciel rozpoznaje poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej danego etapu edukacyjnego i realizowanego przez nauczyciela programu nauczania uwzględniającego tą podstawę.
- W tym celu na początku cyklu przeprowadzana jest diagnoza wstępna, której wyniki podlegają potem porównaniu z przeprowadzanymi diagnozami w trakcie cyklu.
- 3. Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia, tj. stan wiedzy i umiejętności uczniów oraz postępy czynione przez ucznia.
- 4. O zakresie wymagań edukacyjnych, kryteriach i sposobach oceniania oraz trybie poprawiania oceny nauczyciel informuje uczniów na pierwszej lekcji języka angielskiego.
- 5. Wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia (m.in. na podstawie orzeczeń, opinii ppp oraz w wyniku rozpoznania indywidualnych potrzeb przez pracowników placówki).
- 6. Niezależnie od przyjętego w szkole systemu oceniania (np. punktowy, ocena opisowa, średnia ważona) ocenę roczną wyraża się w sześciostopniowej skali – od 1 do 6.
- 7. Główną funkcją oceniania bieżącego jest monitorowanie pracy ucznia i przekazywanie mu informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.
- Ocenianie bieżące ma za zadanie umożliwić:
 - a) informowanie ucznia, rodzica i nauczyciela o poziomie osiągnięć edukacyjnych oraz postępach ucznia,
 - b) udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
 - c) wskazywanie uczniowi mocnych (uzdolnień) i słabych stron, a przede wszystkim sposobów pracy nad nimi,
 - d) planowanie rozwoju ucznia, rozwijania jego uzdolnień, pokonywania ewentualnych trudności,
 - e) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce.
- 8. Ustalenie śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej odbywa się w trybie ustalonym w Statucie Szkoły.
- 9. Jeśli wynik klasyfikacji śródrocznej ucznia wskazuje na to, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi bądź utrudni mu kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, szkoła umożliwia uczniowi uzupełnienie braków w następujący sposób:
 - a) szczegółowe przedstawienie przez nauczyciela przedmiotu braków, pisemne wskazanie treści, które są niezbędne do opanowania przez ucznia,
 - b) oferta dodatkowych kart pracy, zadań i ćwiczeń pozwalających na przezwycięzenie trudności,
 - c) konsultacje indywidualne z nauczycielem przedmiotu.

- 10. Wszystkie oceny są dla ucznia i jego rodziców jawne, a sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane na zasadach określonych w Statucie Szkoły.
- 11. Oceny podlegają uzasadnieniu przez nauczyciela (w sposób określony w Statucie szkoły).
- 12. Szkoła może zdecydować (w Statucie), że oceny bieżące będą ocenami opisowymi.
- 13. Oceny opisowe powinny wskazywać potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia związane z przewyższaniem trudności w nauce oraz rozwijaniem uzdolnień.
-
- W przypadku przyjęcia zasad oceny opisowej nauczyciel zamiast wystawienia stopnia (ocenianie bieżące) w skali 1–6 powinien uczniowi napisać informację zwrotną względem wykonanej przez niego pracy w formie komentarza. Można (nie trzeba) przyjąć zasadę obowiązującą w ocenianiu kształtującym i podawać oceny w formie informacji, w której:
 - a) wyszczególniamy i doceniamy dobre elementy pracy ucznia,
 - b) odnotowujemy to, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy (ze strony ucznia),
 - c) wskazujemy w jaki sposób uczeń powinien pracę poprawić (ile, które ćwiczenia, na kiedy – możliwie dokładna informacja),
 - d) wskazujemy w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.
-
- Ocena opisowa ma pomagać uczniowi uczyć się, jest zatem zindywidualizowana i odnosi się do kryteriów oceniania podanych wcześniej uczniom, czyli do kryteriów dobrze wykonanej pracy. Stosując ocenianie opisowe w ocenianiu bieżącym, należy ustalić jak „opisy” zostaną w efekcie przełożone na oceny,

bo oceny końcoworoczne ustala się w skali 1–6. Proponuję oceniać opisowo w trakcie zdobywania przez uczniów nowych umiejętności, ćwiczeń, pierwszych prób danej formy (np. pisanie listu), bo tu komentarze, wskazówki pomogą uczniom poprawić swoje wyniki, natomiast za testy/sprawdziany/kartkówki stawiać oceny w skali 1–6, stosowanie takiego mieszanego sposobu oceniania spełni dwie funkcje: pomoże uczniowi uczyć się i ułatwi wystawienie nauczycielowi oceny końcoworocznej. Odradzam natomiast pisanie komentarzy, informacji obok ocen wyrażonych cyfrą. Są nieefektywne.

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

1. Nauczyciel sprawdza osiągnięcia edukacyjne ucznia możliwie często. Im większa liczba ocen cząstkowych, tym mniejszy błąd pomiaru, którym są obarczone powszechnie stosowane testy nauczycielskie.
2. Do sprawdzania wiedzy, umiejętności i postępów edukacyjnych ucznia stosuje się takie narzędzia jak: obserwacja ucznia w trakcie zajęć edukacyjnych – udział ucznia w zajęciach, udział w ćwiczeniach. Do sprawdzania wiedzy, umiejętności i postępów edukacyjnych ucznia stosuje się takie narzędzia jak: obserwacja ucznia w trakcie zajęć edukacyjnych – udział ucznia

WIEDZA	UMIEJĘTNOŚCI		
	RECEPCJA	PRODUKCJA	INTERAKCJA
Uczeń posługuje się zakresem środków językowych pozwalających mu na realizację działań językowych w wybranych aspektach następujących bloków tematycznych: • Get started! • Family and friends • My things • In the house • About me • Things I can do • My day • Animals • I like that!	SŁUCHANIE: Uczeń potrafi zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa dotyczące go osobiście, jego rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne a wymowa wyraźna, potrafi zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach. CZYTANIE: Uczeń potrafi czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrafi znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumie krótkie, proste listy prywatne.	MÓWIENIE: Uczeń potrafi posłużyć się ciągiem wyrażen i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie. PISANIE: Uczeń potrafi pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafi napisać bardzo prosty list prywatny.	MÓWIENIE: Uczeń potrafi brać udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu tematy. Potrafi sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumie wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.
<i>Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia związane z najistotniejszymi sprawami (np.: podstawowe informacje dotyczące rozmówcy, jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w typowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i powtarzające się. Potrafi w prosty sposób opisywać środowisko, z którego się wywodzi i bezpośrednio otoczenie, a także wypowiadać się w sposób bardzo prosty na tematy związane z najważniejszymi potrzebami.</i>			

w zajęciach, udział w ćwiczeniach h, testy, sprawdziany, prace pisemne, kartkówki, wypowiedzi ustne, prace domowe.

3. Uzyskane oceny są jawne, podlegają uzasadnieniu, a ocenione prace pisemne wglądowi.
4. Każdą oceną można poprawić w trybie określonym w Statucie Szkoły.
5. Sprawdziany i ich zakres są zapowiadane z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem, kartkówki z bieżącego materiału nie podlegają tej zasadzie.
6. Sprawdziany, kartkówki i prace pisemne zapowiadane przez nauczyciela są obowiązkowe.
7. O terminach i zakresie prac domowych nauczyciel informuje na bieżąco.
8. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć dwa razy w semestrze i brak zadania pisemnego jeden raz w semestrze.
9. Uczeń ma prawo do uzyskania pomocy nauczyciela w nadrobieniu zaległości wynikających z długotrwałej nieobecności w szkole. Termin nadrobienia zaległości podlega indywidualnym ustaleniom (adekwatnym do długości i przyczyny nieobecności).
10. Ocena końcoworoczna zostaje ustalona zgodnie ze Statutem Szkoły.

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen

Kryteria oceniania ogólne

	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	OCENA NIEDOSTATECZNA	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
		NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	
Wiadomości: środki językowe fonetyka ortografia	Uczeń nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę dopuszczającą, tj. nie opanował podstawowej wiedzy i nie potrafi wykonać	Uczeń: • zna ograniczoną liczbę podstawowych słów i wyrażeń, • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie, • zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela, • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań.	Uczeń: • zna część wprowadzonych słów i wyrażeń, • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie, • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych, • popełnia sporo błędów leksykalno- gramatycznych w trudniejszych zadaniach.	Uczeń: • zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń, • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia nieliczne błędy leksykalno- gramatyczne.	Uczeń: • zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, • poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia sporadyczne błędy leksykalno- gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.	Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz

Umiejętności	zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą	Recepcja Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela,	Recepcja Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela,	Recepcja Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela,	Recepcja Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela,	wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi ponad te kryteria.
		<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są płynne i są bardzo krótkie: wyrazy, pojedyncze zdania, w formie pisemnej dwa - trzy zdania, - uczeń przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych informacji, - wypowiedzi ucznia są w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur, - uczeń popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są zbyt płynne, ale mają dostateczną długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji, - wypowiedzi ucznia są częściowo nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi, - uczeń popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia są dość płynne, a jego prace pisemne mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje, - wypowiedzi ucznia są logiczne i w miarę spójne, - uczeń stosuje adekwatne do tematu słownictwo oraz struktury, - uczeń popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, nie zakłócające komunikacji, - uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne i mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje, - wypowiedzi ucznia są logiczne i spójne, - uczeń stosuje bogate słownictwo i struktury, - uczeń popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, - uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.	

English Class A1, rozdział 0: Get started!

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 4 -9).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popęnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- alfabet - dane personalne - liczby 1-100 - kolory - przybory szkolne - polecenia - liczba mnoga rzeczowników - przedimki nieokreślone			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, - udziela podstawowych informacji o sobie i ludziach ze swojego otoczenia - opisuje przedmioty osobiste i przybory szkolne używając bardzo podstawowych zwrotów, - korzysta z podręcznika, aby formułować pytania i wypowiedzi, - zapisuje i przekazuje ustnie	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, - przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, - używając poznanych zwrotów szczegółowo opisuje przedmioty osobiste oraz przybory szkolne, - stosuje właściwy styl wypowiedzi, - samodzielnie zadaje

		część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów, zazwyczaj stosuje poprawny styl wypowiedzi.		pytania w celu uzyskania informacji, - wyczerpująco odpowiada na zadawane pytania, - zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 10 - 23).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popęnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- członkowie rodziny - uroczystości rodzinne - państwa i narodowości - dom - dane personalne - znajomi i przyjaciele - kraje anglojęzyczne - dopełniacz saksoński - zaimki dzierżawcze dla liczby pojedynczej - czasownik <i>to be</i>			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - przedstawia siebie i inne osoby, opisuje ludzi używając prostych struktur,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, - szczegółowo przedstawia

	w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	• składa życzenia używając prostych struktur, • wzorując się na podręczniku używa bardzo podstawowych zwrotów grzecznościowych, • udziela prostych informacji o krajach anglojęzycznych, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • składa życzenia stosownie do okazji, • używa różnorodnych zwrotów grzecznościowych, • udziela szczegółowych informacji na temat krajów anglojęzycznych, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • wyczerpująco odpowiada na pytania, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	---	---	---	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 1 (e-Panel).

English Class A1, rozdział 2: My things

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 24 - 37).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

	1. ubrania i dodatki 2. dane personalne 3. zainteresowania 4. rzeczy osobiste 5. gadżety 6. informacje o Polsce i krajach sąsiadujących 7. geometria 8. zdania z czasownikiem <i>to be</i> 9. zaimki wskazujące			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje ubrania i dodatki, • wzorując się na podręczniku udziela podstawowych informacji na swój temat, • wzorując się na podręczniku i używając poznanych zwrotów prowadzi krótką rozmowę, • opisuje ulubione przedmioty i gadżety używając prostych struktur, • udziela bardzo prostych informacji na temat swojego kraju, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie udziela szczegółowych informacji na temat wybranych ubrań i dodatków posługując się poznany słownictwem i konstrukcjami, • udziela szczegółowych informacji na swój temat, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, przekazuje i uzyskuje informacje od swojego rozmówcy, • używając poznanych zwrotów opisuje szczegółowo opisuje ulubione przedmioty i gadżety, • udziela szczegółowych informacji na temat swojego kraju, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 2 (e-Panel).				

English Class A1, rozdział 3: In the house

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 38 - 51).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popęnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- dom - pomieszczenia w domu - wyposażenie domu - gadżety - znajomi i przyjaciele - rodzaje domów i okolica - zdania z konstrukcją <i>there is / there are</i> - przymyki opisujące położenie			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - w prostych zdaniach opisuje pomieszczenia w domu i położenie różnych przedmiotów, - krótko opowiada o wymarzonej domu i pokoju używając prostych struktur, - wzorując się na podręczniku w prostej formie opisuje swoje upodobania,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia - szczegółowo opisuje pomieszczenia w domu i położenie różnych przedmiotów stosując poznane słownictwo i właściwe zwroty, - szczegółowo opowiada o wymarzonej domu i

		- wyraża opinie, uczucia i emocje używając bardzo prostych konstrukcji, - zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.		pokoju, stosuje właściwe słownictwo, - opisuje swoje upodobania, - szczegółowo i swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje używając poznanych konstrukcji, - stosuje właściwy styl wypowiedzi, - zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	--	--	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 3 (e-Panel).

English Class A1, rozdział 4: About me

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 52 - 65).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

	1. wygląd zewnętrzny 2. problemy 3. cechy charakteru 4. podróżowanie 5. zwiedzanie 6. orientacja w terenie 7. recykling 8. materiały przyjazne środowisku 9. dopełniacz saksoński 10. czasownik <i>have got</i> 11. regularna i nieregularna liczba mnoga rzeczowników 12. zaimki dzierżawcze w liczbie mnogiej			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje wygląd zewnętrzny różnych osób, • w prostych zdaniach udziela prostych informacji o supermocach wybranych bohaterów, • opisuje problemy, wyraża opinie, uczucia i emocje używając bardzo prostych konstrukcji, • opisuje cechy charakteru używając bardzo prostych konstrukcji, • wzorując się na podręczniku wyraża swoje opinie na temat innych ludzi używając prostych konstrukcji, • używając bardzo prostych słów opisuje najbardziej znane polskie zabytki, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie i szczegółowo opisuje wygląd zewnętrzny różnych osób, • używając poznanego słownictwa udziela szczegółowych informacji o supermocach wybranych bohaterów, • używając bogatego słownictwa wyraża opinie, uczucia i emocje, opisuje problemy, • opisuje cechy charakteru używając bogatego słownictwa, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, wyraża opinie na temat różnych ludzi, • szczegółowo opisuje wybrane zabytki w Polsce, • stosuje właściwy styl wypowiedzi,

				zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 4 (e-Panel).				
English Class A1, rozdział 5: Things I can do				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 66 - 79).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- czasowniki wyrażające czynności - życie społeczne – język migowy - zajęcia pozalekcyjne - podróżowanie - zwiedzanie - czasownik <i>can</i> do opisywania umiejętności - spójniki, rozwijanie wypowiedzi			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - w prostych zdaniach, wzorując się na podręczniku opisuje czynności wykonywane w czasie wolnym i zajęcia pozalekcyjne, - korzystając z podręcznika opisuje swoje umiejętności, - prostymi zdaniami i	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, - przekazuje wyczerpujące i szczegółowe informacje na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym oraz zajęć pozalekcyjnych,

		korzystając z podręcznika przedstawia intencje i plany na przyszłość, • korzystając ze zwrotów z podręcznika uzyskuje i przekazuje informacje, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, • korzystając z tekstu w podręczniku opisuje ciekawe miejsca w swojej okolicy, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	komunikację.	• samodzielnie i szczegółowo opisuje swoje umiejętności, • udziela szczegółowych informacji na temat intencji i planów na przyszłość, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, uzyskuje i przekazuje informacje, proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje, • szczegółowo opisuje ciekawe miejsca w swojej okolicy, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--------------	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 5 (e-Panel).

English Class A1, rozdział 6: My day

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 80 – 93).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	1. czynności dnia codziennego			

	2. dni tygodnia 3. formy spędzania czasu wolnego 4. podawanie czasu 5. zainteresowania 6. nazwy miesięcy 7. styl życia w Polsce 8. instrumenty muzyczne 9. czas <i>Present Simple</i> w zdaniach twierdzących do opisu czynności dnia codziennego 10. przysłówki opisujące częstotliwość			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opowiada o czynnościach dnia codziennego i formach spędzania czasu wolnego, • krótko opisuje swój typowy weekend, • prostymi zdaniem opowiada o swojej wymarzonej podróży, • korzystając z wyrażen z podręcznika opisuje zagadnienia związane z tradycyjnym stylem życia Polaków, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie i szczegółowo opowiada o czynnościach dnia codziennego i formach spędzania czasu wolnego, • szczegółowo opisuje swój typowy weekend, • swobodnie i szczegółowo opisuje opowiada o swojej wymarzonej podróży, • udziela szczegółowych informacji na temat zagadnień związanych z tradycyjnym stylem życia Polaków, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 6 (e-Panel).				
English Class A1, rozdział 7: Animals				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 94 - 107).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	1. dzikie zawodu 2. czynności życia codziennego 3. formy spędzania czasu wolnego 4. zwierzęta domowe 5. ceny 6. sprzedawanie i kupowanie 7. środki płatnicze 8. praca 9. zakupy i usługi 10. czas <i>Present Simple</i> w pytaniach i przeczeniach do opisu zwierząt i ich zwyczajów			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach udziela informacji na temat zagadnień związanych z dzikimi i domowymi zwierzętami i ich zwyczajami, • w prostych zdaniach udziela informacji na temat spędzania czasu wolnego, • opisuje swoje ulubione zwierzę używając bardzo prostych zwrotów, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • udziela szczegółowych informacji na temat zagadnień związanych z dzikimi i domowymi zwierzętami i ich zwyczajami, • udziela szczegółowych informacji na temat spędzania czasu wolnego stosując właściwe zwroty i poznane słownictwo, • swobodnie i szczegółowo opisuje swoje ulubione

				- zwierzę, - wyraża upodobania, opinie, uczucia i emocje stosując właściwe zwroty i podając uzasadnienia - zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 7 (e-Panel).				
English Class A1, rozdział 8: I like that!				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 108 – 121).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- dyscypliny sportowe - formy spędzania czasu wolnego - zainteresowania - pogoda - pory roku - zdrowy tryb życia - styl życia - zdrowie - świat przyrody - sprzęt sportowy - czas <i>Present Simple</i> do opisu zdrowych nawyków i stylu życia - czasowniki opisujące emocje z konstrukcją <i>gerund</i> - zaimki w funkcji dopełnienia - słowa pytające w pytaniach szczegółowych			

UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje ulubione dyscypliny sportowe, sprzęt i miejsca potrzebne do ich uprawiania, • korzystając z podręcznika i używając bardzo prostego słownictwa opisuje zjawiska pogodowe, • używając prostych zdań opisuje swój styl życia, • wyraża opinie, uczucia i emocje używając prostych konstrukcji, • opisuje drzewa charakterystyczne dla okolicy używając prostego języka, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. – udziela prostych informacji o problemach związanych z ochroną środowiska	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo opisuje ulubione dyscypliny sportowe, sprzęt i miejsca potrzebne do ich uprawiania, • udziela szczegółowych informacji na temat zjawisk atmosferycznych i pogody, używa poznane słownictwo i właściwe konstrukcje, • swobodnie i szczegółowo opowiada o swoim stylu życia, • wyraża szczegółowe opinie, uczucia i emocje, pyta o opinie innych, • podaje szczegóły na temat drzew charakterystycznych dla swojego regionu, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 8 (e-Panel).				
English Class A1, rozdział 1: Family and friends				

Język angielski kl.5

	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	OCENA NIEDOSTATECZNA A	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
Znajomość środków językowych	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• zna niewiele podstawowych słów i wyrażeń • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie • zna część wprowadzonych struktur gramatycznych • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań	• zna część wprowadzonych słów i wyrażeń • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach	• zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne	• zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia • poprawnie je zapisuje i wymawia • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne • popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić	<i>Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wykazuje się wiedzą wykraczającą poza te kryteria.</i>
Rozumienie wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• rozumie polecenia nauczyciela, ale w niewielkim stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie • rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, ale w niewielkim stopniu rozwiązuje zadania na czytanie	• rozumie polecenia nauczyciela • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie	• rozumie polecenia nauczyciela • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie	• rozumie polecenia nauczyciela • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie • zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi	<i>Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wykazuje się umiejętnościami wykraczającymi poza te kryteria.</i>
Tworzenie wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• przekazuje niewielką część istotnych informacji • wypowiedzi nie są płynne i są bardzo krótkie • wypowiedzi są w dużym stopniu nielogiczne i niespójne • stosuje wąski zakres słownictwa i struktur • liczne błędy czasami zakłócają komunikację	• przekazuje część istotnych informacji • wypowiedzi nie są zbyt płynne i są dość krótkie • wypowiedzi są częściowo nielogiczne i niespójne • stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi • popełnia sporo błędów,	• przekazuje wszystkie istotne informacje • wypowiedzi są zwykle płynne i mają odpowiednią długość • wypowiedzi są logiczne i zwykle spójne • stosuje bogate słownictwo i struktury • popełnia nieliczne błędy	• przekazuje wszystkie informacje • wypowiedzi są płynne i mają odpowiednią długość • wypowiedzi są logiczne i spójne • stosuje bogate słownictwo i struktury • popełnia sporadyczne błędy	

			które nie zakłócają komunikacji			
Reagowanie na wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• czasami reaguje na wypowiedzi w prostych i typowych sytuacjach życia codziennego • zadaje najprostsze pytania, które wprowadzono w podręczniku i czasami odpowiada na nie	• zwykle reaguje na wypowiedzi w prostych i typowych sytuacjach życia codziennego • odpowiada na większość pytań oraz zadaje niektóre z nich	• zwykle poprawnie reaguje na wypowiedzi w prostych sytuacjach życia codziennego • zadaje pytania i odpowiada na nie	• poprawnie reaguje na pytania i wypowiedzi w prostych sytuacjach życia codziennego • samodzielnie zadaje pytania i wyczerpująco odpowiada na nie	
Przetwarzanie wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• zapisuje niewielką część informacji z tekstu słuchanego lub czytanego	• zapisuje część informacji z tekstu słuchanego lub czytanego	• zapisuje lub przekazuje ustnie większość informacji z tekstu słuchanego lub czytanego	• zapisuje lub przekazuje ustnie informacje z tekstu słuchanego lub czytanego	
Inne kryteria	• nie okazuje zainteresowania przedmiotem • nie jest aktywny na lekcji • zwykle nie jest przygotowany do zajęć • zwykle nie odrabia pracy domowej	• okazuje zainteresowanie przedmiotem • rzadko jest aktywny na lekcji • często nie jest przygotowany do zajęć • często nie odrabia pracy domowej	• czasami okazuje zainteresowanie przedmiotem • czasami jest aktywny na lekcji • zwykle jest przygotowany do zajęć • zwykle odrabia pracę domową	• okazuje zainteresowanie przedmiotem • jest aktywny na lekcji • zwykle jest przygotowany do zajęć • regularnie odrabia pracę domową	• okazuje duże zainteresowanie przedmiotem • jest bardzo aktywny na lekcji • jest przygotowany do zajęć • regularnie odrabia pracę domową	<i>kryteria jak dla oceny bardzo dobrej</i> plus: • wykonuje zadania dodatkowe • samodzielnie doskonali swoje umiejętności językowe • samodzielnie szuka dodatkowych informacji (np. w słowniku) • pomaga innym uczniom

Kryteria szczegółowe

W kryteriach szczegółowych nie uwzględniono oceny niedostatecznej i celującej.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę dopuszczającą. Oznacza to, że uczeń nie opanował podstawowej wiedzy oraz nie posiada podstawowych umiejętności określonych w nowej podstawie programowej. Tym samym nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają mu naukę na kolejnych etapach.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie kryteria dla oceny bardzo dobrej, a jego wiedza i umiejętności wykraczają poza te kryteria.

Pod koniec każdej sekcji kryteriów szczegółowych podano testy, które nauczyciel może przeprowadzić ze swoimi uczniami. Wszystkie testy znajdują się na płytach Test Master CD-ROM, które są dostępne tylko dla nauczycieli. Są to zarówno testy gramatyczno-leksykalne jak i testy umiejętności językowych. Ponadto nauczyciel w ciągu całego roku szkolnego ocenia ustnie i pisemnie wypowiedzi uczniów (np. dialogi, wypracowania).

Przeliczenie wyniku punktowego testu oraz innych form sprawdzania wiadomości i umiejętności powinno być zgodne z wewnątrzszkolnymi i przedmiotowymi zasadami oceniania obowiązującymi w danej szkole.

Rozdział *Starter: Join Discovery Web!*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • czasownik <i>to be</i> i <i>have got</i> w czasie teraźniejszym (formy twierdzące, przeczące i pytania) • czasownik <i>can</i> • tryb rozkazujący: nakazy i zakazy	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czasownik <i>to be</i> i <i>have got</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone) • czasownik <i>can</i> • tryb rozkazujący: nakazy i zakazy	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• W niewielkim stopniu poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Podaje co ma idealna szkolna strona internetowa.	• Podaje co ma idealna szkolna strona internetowa, a czego nie ma.	• Krótko opowiada o swojej idealnej szkolnej stronie internetowej.	• Opowiada o swojej idealnej stronie internetowej.
Reagowanie na wypowiedzi	• Mówi, jak ma na imię, ile ma lat, jakie jest jego hobby.	• Mówi, jak ma na imię, ile ma lat, jakie jest jego hobby, co potrafi a	• Zadaje proste pytania (np. o posiadane przedmioty, hobby,	• Zadaje pytania (np. o posiadane przedmioty, hobby, umiejętności).

czego nie potrafi robić.

umiejętności) i odpowiada na nie.

Samodzielnie odpowiada na nie.

Rozdział 1: Fun!

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • Czas <i>Present Simple</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania) • Przysłówki częstotliwości • Czas <i>Present Continuous</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania)	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • Czas <i>Present Simple</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone, krótkie odpowiedzi) • Przysłówki częstotliwości • Czas <i>Present Continuous</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone, krótkie odpowiedzi)	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Układa kilka prostych zdań o sobie, jak ma na imię, ile ma lat, jakie jest jego hobby, w formie listu do czasopisma.	• Układa kilka prostych zdań o sobie, jak ma na imię, ile ma lat, jakie jest jego hobby, krótko opisuje swoje ulubione hobby w formie listu do czasopisma.	• Dość samodzielnie opisuje siebie i swoje hobby w formie listu do czasopisma.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje siebie i swoje hobby w formie listu do czasopisma.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada przysłówkami częstotliwości na pytania o czynności powtarzające się. • Odpowiada na pytania o czynności odbywające się w danej chwili używając <i>yes/no</i>	• Pyta rozmówcę o czynności, które się powtarzają. Odpowiada na część pytań tego typu. • Odpowiada na pytania dotyczące czynności odbywających się w danej chwili używając krótkich odpowiedzi.	• Pyta rozmówcę o czynności, które się powtarzają. Odpowiada na pytania tego typu pełnymi zdaniami. • Pyta rozmówcę o czynności, które się odbywają w danej chwili i odpowiada używając pełnych zdań.	• Samodzielnie pyta rozmówcę o czynności, które się powtarzają. Samodzielnie odpowiada na pytania tego typu. • Samodzielnie pyta rozmówcę o czynności, które się odbywają w danej chwili i udziela wyczerpujących odpowiedzi.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 1 (Test Master CD-ROM).

Rozdział 2: *I'm Hungry!*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy: • rzeczowniki policzalne i niepoliczalne, liczba mnoga rzeczowników policzalnych • określniki ilości <i>some</i> i <i>any</i> • określniki ilości <i>much/many/a lot of</i>	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • rzeczowniki policzalne i niepoliczalne, liczba mnoga rzeczowników policzalnych, wyjątkowe formy rzeczowników w liczbie mnogiej, np. <i>fish - fish</i> • określniki ilości <i>some</i> i <i>any</i> • określniki ilości <i>much/many/a lot of</i>	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Nazywa niektóre produkty żywnościowe. • Odpowiada na niektóre pytania w podręczniku, by opisać wyjątkowy posiłek swojej rodziny. • Układa kilka prostych zdań o swoim ulubionym święcie.	• Mówi, jakie produkty znajdują się na obrazku. • Wzorując się na przykładach w podręczniku, opisuje wyjątkowy posiłek swojej rodziny. • Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje swoje ulubione święto.	• Krótko opisuje produkty znajdujące się na obrazku, używa <i>some/any, much/many</i>. • Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje wyjątkowy posiłek swojej rodziny. • Dość samodzielnie opisuje swoje ulubione święto (np. data, jedzenie, z kim, dlaczego lubi).	• Opisuje produkty na obrazku, które się tam znajdują lub których tam nie ma, używając swobodnie wszystkich określników ilości. • Samodzielnie i wyczerpująco opisuje wyjątkowy posiłek całej swojej rodziny. • Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoje ulubione święto (np. data, jedzenie, z kim, dlaczego lubi).
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada na niektóre pytania dotyczące jedzenia. • Odpowiada na niektóre prośby i propozycje, używa <i>yes/no</i>.	• Pyta rozmówcę o spożywane przez niego jedzenie i picie. Odpowiada na część pytań tego typu. • Prosi i proponuje, wzorując się na przykładach z podręcznika oraz reaguje na te propozycje i prośby, używa niektórych krótkich	• Pyta rozmówcę o jedzenie i picie (np. ilości, częstotliwość). Odpowiada na pytania tego typu. • Prosi i proponuje używając wybranych przez siebie przykładów, reaguje na prośby i propozycje.	• Samodzielnie pyta rozmówcę o jego zwyczaje jedzeniowe. Wyczerpująco odpowiada na pytania tego typu. • Samodzielnie wyraża prośby i propozycje, swobodnie reaguje na prośby i propozycje rozmówcy.

odpowiedzi.

Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--------------------------	---	---	---	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 2 (Test Master CD-ROM).

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 1 i 2 (Test Master CD-ROM).

Rozdział 3: *Stories*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • czasownik <i>to be</i> w czasie <i>Past Simple</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania) • czas <i>Past Simple</i> z czasownikami regularnymi (formy twierdzące, przeczące i pytania) • czas <i>Past Simple</i> z czasownikami nieregularnymi (formy twierdzące, przeczące i pytania)	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czasownik <i>to be</i> w czasie <i>Past Simple</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone) • czas <i>Past Simple</i> z czasownikami regularnymi (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone) • czas <i>Past Simple</i> z czasownikami nieregularnymi (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone)	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Używając odpowiedzi na pytania w podręczniku, układa kilka prostych zdań opisujących historię.	• Krótko opisuje historię (np. podaje gdzie, kiedy się ona wydarzyła).	• Dość samodzielnie opisuje historię. Używa odpowiednich form przeszłych czasowników, podaje okoliczności.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje historię (okoliczności). Używa odpowiednich form przeszłych czasowników.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada na część prostych pytań o wydarzenia przeszłe.	• Wzorując się na pytaniach w podręczniku, pyta rozmówcę o wydarzenia przeszłe. Odpowiada na część pytań tego typu.	• Pyta rozmówcę o wydarzenia przeszłe. Odpowiada na pytania tego typu.	• Samodzielnie pyta rozmówcę o wydarzenia przeszłe. Odpowiada na pytania tego typu.

	• Prosi o podanie więcej szczegółów, wzoruje się na niektórych przykładach z podręcznika. Udziela krótkich odpowiedzi.	• Prosi o podanie więcej szczegółów, wzoruje się na przykładach z podręcznika. Udziela krótkich odpowiedzi.	• Prosi o podanie więcej szczegółów, używa poprawnych zdań w czasie <i>Past Simple</i>. Udziela odpowiedzi pełnymi zdaniami.	• Samodzielnie pyta rozmówcę o więcej szczegółów. Udziela wyczerpujących odpowiedzi.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 3 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 4: *Cities*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy: • stopniowanie przymiotników krótkich, jedno lub dwusylabowych • stopniowanie przymiotników dłuższych, dwu i więcej sylabowych • stopniowanie przymiotników nieregularnych <i>good i bad</i> • wyrażenia <i>too i enough</i> w zdaniach twierdzących	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • stopniowanie przymiotników krótkich, jedno lub dwusylabowych • stopniowanie przymiotników dłuższych, dwu i więcej sylabowych, rozróżnia przymiotniki dłuższe od krótkich dwusylabowych • stopniowanie przymiotników nieregularnych <i>good i bad</i> • wyrażenia <i>too i enough</i> w zdaniach twierdzących, przeczących i pytaniach	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Mówi o miejscach w mieście, przedmiotach, używa stopniowania najpopularniejszych przymiotników. • Odpowiada na niektóre pytania w podręczniku, by opisać swoje miasto.	• Opisuje miejsca w mieście, przedmioty. Używa stopniowania przymiotników. • Wzorując się na tekstach w podręczniku, opisuje swoje miasto.	• Opisuje miejsca w mieście, przedmioty. Używa stopniowania przymiotników krótkich, długich i nieregularnych. Porównuje miasta, miejsca, używa <i>than</i>. • Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje swoje miasto.	• Samodzielnie opisuje miejsca w mieście, przedmioty, używa wszystkich poznanych form stopniowania przymiotników. Porównuje miasta. Swobodnie używa <i>than</i> w swoich wypowiedziach. • Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoje miasto.

Reagowanie na wypowiedzi	Pyta i odpowiada używając niektórych zwrotów wyrażających sugestie korzystając z gotowych przykładów w podręczniku.	Pyta i odpowiada na sugestie korzystając z przykładów z podręcznika.	Pyta i odpowiada na sugestie, sam formułuje poprawne sugestie w formie pytań i twierdzeń.	Samodzielnie pyta i odpowiada na sugestie. Potrafi argumentować swoje zdanie używając <i>too/enough</i>
Przetwarzanie wypowiedzi	Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 4 (Test Master CD-ROM).

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 3 i 4 (Test Master CD-ROM).

Rozdział 5: *Explore!*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	- Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy: - pytania ze słówkiem pytającym <i>how</i> + przymiotnik - konstrukcja <i>going to</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania)	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	- Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: - pytania ze słówkiem pytającym <i>how</i> + przymiotnik - konstrukcja <i>going to</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone, krótkie odpowiedzi)	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	- Mówi o zamiarach osób korzystając z niektórych przykładów z podręcznika. - Układa kilka prostych zdań o swoich planach na przyszłość w formie emaila do przyjaciela.	- Mówi o zamiarach osób korzystając z przykładów z podręcznika. - Wzorując się na tekstach w podręczniku i odpowiedziach na pytania krótko opisuje swoje plany na przyszłość w formie emaila.	- Tworzy pytania i mówi o zamiarach osób. - Dość samodzielnie opisuje swoje plany na przyszłość w formie emaila do przyjaciela. Używa poznanych form wyrażenia <i>going to</i>.	- Samodzielnie wypowiada się o zamiarach osób korzystając poprawnie ze wszystkich form wyrażenia <i>going to</i>. - Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoje plany na przyszłość w formie emaila do przyjaciela.
Reagowanie na wypowiedzi	Używając niektórych pytań z	Pyta kolegów i koleżanki o cechy	Pyta kolegów i koleżanki o cechy	Pyta kolegów i koleżanki o czynności,

	podręcznika, pyta kolegów i koleżanki o cechy geograficzne używając słówka <i>how</i> + przymiotnik. • Mówi o zamiarach związanych z wymyśloną wyprawą korzystając z przykładów z podręcznika. • Wskazuje kierunki korzystając z przykładów z podręcznika.	geograficzne wzorując się na pytaniach z podręcznika. Odpowiada na pytania. • Mówi o zamiarach związanych z wymyśloną wyprawą, częściowo korzysta z gotowych przykładów. Odgaduje miejsce wyprawy kolegi lub koleżanki. • Wskazuje kierunki, wzorując się na pomysłach z podręcznika. Zwykle podąża według wskazanych kierunków. • Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	geograficzne. Odpowiada na pytania, stosując poznane przymiotniki (<i>high, wide, deep, long, far, old</i>). • Mówi o zamiarach związanych z wymyśloną wyprawą. Odgaduje miejsce wymyślonej wyprawy kolegi, koleżanki używając pełnych zdań. • Wskazuje kierunki, stosując większość poznanych zaimków. Podąża według wskazanych kierunków. • Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	które lubią. Wyczerpująco odpowiada na pytania, stosując poznane przymiotniki. • Swobodnie mówi o zamiarach związanych z wymyśloną wyprawą. Odgaduje miejsce wymyślonej wyprawy kolegi, koleżanki argumentując swoją odpowiedź. • Swobodnie wskazuje kierunki, stosując wszystkie poznane zaimki (<i>through, away from, under, over, towards, around</i>) • Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 5 (Test Master CD-ROM).

Rozdział 6: *Space*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • czasownik <i>have to</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania) • <i>will</i> + czasownik • przymiotniki i zaimki dzierżawcze	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czasownik <i>have to</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone) • <i>will</i> + czasownik, forma przecząca • przymiotniki i zaimki dzierżawcze	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Układa pojedyncze, krótkie zdania, by opisać, co musi zrobić postać z podręcznika.	• Krótko opisuje obowiązki osoby przedstawionej w podręczniku.	• Samodzielnie opisuje obowiązki osoby przedstawionej w podręczniku.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje obowiązki osoby przedstawionej w podręczniku.

	- Wymienia swoje obowiązki, korzystając z niektórych przykładów z podręcznika. - Używając informacji z podręcznika, układa kilka prostych zdań o przedstawionej postaci.	- Krótko wymienia swoje obowiązki. - Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje wybraną przez siebie postać (osobę lub robota).	- Opisuje swoje obowiązki, używa zdań twierdzących i przeczących. - Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje wybraną przez siebie postać (osobę lub robota).	- Opisuje swoje obowiązki. - Samodzielnie i wyczerpująco opisuje wybraną przez siebie postać (osobę lub robota).
Reagowanie na wypowiedzi	- Odpowiada na pytania używając krótkich odpowiedzi <i>Yes, it will./No, it won't.</i> - Wyraża swoje zgadywania używając <i>maybe, I think.</i>	- Zadaje pytania wykorzystując przykładowe z podręcznika i odpowiada na nie używając krótkich odpowiedzi <i>Yes, it will./No, it won't.</i> - Wyraża swoje zgadywania używając niektórych tylko zwrotów (<i>maybe, I think, I don't think, probably</i>).	- Zadaje pytania i odpowiada na nie używając form twierdzących i przeczących <i>will</i>. - Samodzielnie wyraża swoje zgadywania używając wszystkich zwrotów (<i>maybe, I think, I don't think, probably</i>).	- Zadaje pytania używając <i>will</i>. Samodzielnie, krótko opisuje robota, przyszłość. - Stosuje poznane wyrażenia, by wyrazić swoje zgadywania. Samodzielnie odpowiada na nie, podając swoje przypuszczenia.
Przetwarzanie wypowiedzi	Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 6 (Test Master CD-ROM).

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 5 i 6 (Test Master CD-ROM).

Rozdział 7: *Music*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	- Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: - czas <i>Present Perfect</i> (formy twierdzące i przeczące) - czas <i>Present Perfect</i> z <i>ever/never</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, krótkie odpowiedzi) - czas <i>Past Simple</i> i <i>Present Perfect</i> (zdania twierdzące z określnikami czasu)	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	- Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: - czas <i>Present Perfect</i> (formy twierdzące, przeczące, w tym formy skrócone, krótkie odpowiedzi) - czas <i>Present Perfect</i> z <i>ever/never</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, krótkie odpowiedzi) z <i>never</i> stosowanym w zdaniach twierdzących zamiennie ze zdaniami przeczącymi - czas <i>Past Simple</i> i <i>Present Perfect</i> (zdania twierdzące, przeczące i pytające,	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:

			<i>been</i> forma imiesłowu od <i>go i be</i>)	
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Układa kilka prostych zdań o tym co dzisiaj zrobił używając przykładów z podręcznika.	• Wzorując się na zdaniach z podręcznika, krótko opisuje co dzisiaj zrobił.	• Dość wyczerpująco opisuje co dzisiaj zrobił a czego nie. Stosuje poznane formy czasu <i>Present Perfect</i>.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje co dzisiaj zrobił. Swobodnie wypowiada się w czasie <i>Present Perfect</i>.
	• Układa kilka prostych zdań o doświadczeniach kolegi lub koleżanki.	• Wzorując się na zdaniach w podręczniku, krótko opisuje doświadczenia swojego kolegi lub koleżanki.	• Dość samodzielnie opisuje doświadczenia swojego kolegi lub koleżanki.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje doświadczenia swojego kolegi lub koleżanki.
	• Píše kilka prostych zdań o tournee swojego wymyślonego zespołu, korzysta ze zdań z podręcznika, w formie wpisu na blogu.	• Píše kilka zdań o tournee swojego wymyślonego zespołu, wzoruje się na przykładach z podręcznika. Forma wypowiedzi – wpis na blogu.	• Dość samodzielnie opisuje swoje tournee z wymyślonym zespołem, np. rodzaj muzyki, instrumenty, doświadczenia, w formie wpisu na blogu.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoje tournee z wymyślonym zespołem, np. rodzaj muzyki, instrumenty, doświadczenia, w formie wpisu na blogu.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada na niektóre pytania kolegi lub koleżanki przybierając rolę gwiazdy, z którą przeprowadzany jest wywiad.	• Wzorując się na przykładach z podręcznika zadaje pytania i odpowiada na nie, przybierając rolę gwiazdy lub osoby przeprowadzającej wywiad.	• Dość samodzielnie układa pytania wywiadu i udziela odpowiedzi, przyjmując rolę gwiazdy lub osoby przeprowadzającej wywiad.	• Samodzielnie i wyczerpująco odpowiada na pytania wywiadu, wcielając się w rolę gwiazdy. Swobodnie zadaje pytania, przeprowadzając wywiad.
	• Krótko odpowiada na niektóre pytania dotyczące przeszłych doświadczeń.	• Odpowiada na większość pytań dotyczących przeszłych doświadczeń.	• Dość wyczerpująco odpowiada na pytania dotyczące przeszłych doświadczeń.	• Samodzielnie i wyczerpująco odpowiada na pytania dotyczące przeszłych doświadczeń.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 7 (Test Master CD-ROM).

Rozdział 8: *Friends*

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Znajomość środków językowych

- Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.

OCENA DOSTATECZNA

- Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.

OCENA DOBRA

- Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.

OCENA BARDZO DOBRA

- Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.

	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy:	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
	• czasownik <i>should</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania) • czas <i>Present Continuous</i> do wyrażania przyszłości (formy twierdzące, przeczące i pytania)		• czasownik <i>should</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone, krótkie odpowiedzi) • czas <i>Present Continuous</i> do wyrażania przyszłości (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone, krótkie odpowiedzi)	
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Odpowiada na emaila w podręczniku, by napisać list z poradą. • Układa kilka prostych zdań o wybranej przez siebie królowej lub królu.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, pisze krótki list z poradami. • Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje wybranego przez siebie króla lub królową.	• Samodzielnie i dość wyczerpująco pisze list z poradami. • Dość samodzielnie opisuje wybranego przez siebie króla lub królową.	• Samodzielnie i wyczerpująco pisze list z poradami. • Samodzielnie i wyczerpująco opisuje wybranego przez siebie króla lub królową.
Reagowanie na wypowiedzi	• Wzorując się na pytaniach w podręczniku, pyta kolegę lub koleżankę o czynności zaaranżowane. Odpowiada na część pytań, zwykle mówiąc <i>yes/no</i>. • Zgadza się lub nie, używając niektórych zwrotów z podręcznika.	• Wzorując się na pytaniach w podręczniku, pyta kolegę lub koleżankę o czynności zaaranżowane. Krótko odpowiada na część pytań. • Zgadza się lub nie stosując część poznanych zwrotów. Wyraża co powinni zrobić korzystając ze zdań z podręcznika.	• Pyta kolegę lub koleżankę o czynności zaaranżowane, stosując czas <i>Present Continuous</i>. Odpowiada na pytania tego typu. • Zgadza się lub nie stosując część poznanych zwrotów. Wyraża co powinni zrobić, stosując większość poznanych wyrażań.	• Samodzielnie pyta kolegę lub koleżankę o czynności zaaranżowane, stosując czas <i>Present Continuous</i>. Odpowiada na pytania tego typu. • Zgadza się lub nie stosując wszystkie poznane zwroty. Wyraża co powinni zrobić, stosując poznane wyrażenia.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 8 (Test Master CD-ROM).

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 7 i 8 (Test Master CD-ROM).

Język angielski kl.6

I. Zasady ogólne

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

I. Zasady ogólne

1. Przedmiotowy System Oceniania (PSO) jest zgodny z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania (PZO), który stanowi załącznik do Statutu Szkoły.

W przypadku przyjęcia zasad oceny opisowej nauczyciel zamiast wystawienia stopnia (ocenianie bieżące) w skali 1–6 powinien uczniowi napisać informację zwrotną względem wykonanej przez niego pracy w formie komentarza. Można (nie trzeba) przyjąć zasadę obowiązującą w ocenianiu kształtującym i podawać oceny w formie informacji, w której:

- a) wyszczególniamy i doceniamy dobre elementy pracy ucznia,
- b) odnotowujemy to, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy (ze strony ucznia),
- c) wskazujemy w jaki sposób uczeń powinien pracę poprawić (ile, które ćwiczenia, na kiedy – możliwie dokładna informacja),
- d) wskazujemy w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.

Ocena opisowa ma pomagać uczniowi uczyć się, jest zatem zindywidualizowana i odnosi się do kryteriów oceniania podanych wcześniej uczniom, czyli do kryteriów dobrze wykonanej pracy. Stosując ocenianie opisowe w ocenianiu bieżącym, należy ustalić jak „opisy” zostaną w efekcie przełożone na oceny, bo oceny końcoworoczne ustala się w skali 1–6. Proponuję oceniać opisowo w trakcie zdobywania przez uczniów nowych umiejętności, ćwiczeń, pierwszych prób danej formy (np. pisanie listu), bo tu komentarze, wskazówki pomogą uczniom poprawić swoje wyniki, natomiast za testy/sprawdziany/kartkówki stawiać oceny w skali 1–6, stosowanie takiego mieszanego sposobu oceniania spełni dwie funkcje: pomoże uczniowi uczyć się i ułatwi wystawienie nauczycielowi oceny końcoworocznej.

Odradzam natomiast pisanie komentarzy, informacji obok ocen wyrażonych cyfrą. Są nieefektywne.

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

- 1. Nauczyciel sprawdza osiągnięcia edukacyjne ucznia możliwie często. Im większa liczba ocen cząstkowych, tym mniejszy błąd pomiaru, którym są obarczone powszechnie stosowane testy nauczycielskie.
- 2. Do sprawdzania wiedzy, umiejętności i postępów edukacyjnych ucznia stosuje się takie narzędzia jak: obserwacja ucznia w trakcie zajęć edukacyjnych – udział ucznia w zajęciach, udział w ćwiczeniach, testy, sprawdziany, prace pisemne, kartkówki, wypowiedzi ustne, prace domowe.
- 3. Uzyskane oceny są jawne, podlegają uzasadnieniu, a ocenione prace pisemne wglądowi.
- 4. Każdą oceną można poprawić w trybie określonym w PZO.
- 5. Sprawdziany i ich zakres są zapowiadane z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem, kartkówki z bieżącego materiału nie podlegają tej zasadzie.
- 6. Sprawdziany, kartkówki i prace pisemne zapowiadane przez nauczyciela są obowiązkowe.
- 7. O terminach i zakresie prac domowych nauczyciel informuje na bieżąco.
- 8. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć dwa razy w semestrze i brak zadania pisemnego jeden raz w semestrze.
- 9. Uczeń ma prawo do uzyskania pomocy nauczyciela w nadrobieniu zaległości wynikających z długotrwałej nieobecności w szkole. Termin nadrobienia zaległości podlega indywidualnym ustaleniom (adekwatnym do długości i przyczyny nieobecności).
- 10. Ocena końcoworoczna zostaje ustalona zgodnie z PZO.

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen

Kryteria oceniania ogólne

	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	OCENA NIEDOSTATECZNA	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
Znajomość środków językowych	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• zna niewiele podstawowych słów i wyrażeń • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie • zna część wprowadzonych struktur gramatycznych • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań	• zna część wprowadzonych słów i wyrażeń • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach	• zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne	• zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia • poprawnie je zapisuje i wymawia • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne • popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić	<i>Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wykazuje się wiedzą wykraczającą poza te kryteria.</i>
Rozumienie wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• rozumie polecenia nauczyciela, ale w niewielkim stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie • rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, ale w niewielkim stopniu rozwiązuje zadania na czytanie	• rozumie polecenia nauczyciela • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie	• rozumie polecenia nauczyciela • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie	• rozumie polecenia nauczyciela • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie • zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi	<i>Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wykazuje się umiejętnościami wykraczającymi poza te kryteria.</i>
Tworzenie wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• przekazuje niewielką część istotnych informacji • wypowiedzi nie są płynne i są bardzo krótkie • wypowiedzi są w dużym	• przekazuje część istotnych informacji • wypowiedzi nie są zbyt płynne i są dość krótkie • wypowiedzi są	• przekazuje wszystkie istotne informacje • wypowiedzi są zwykle płynne i mają odpowiednią długość	• przekazuje wszystkie informacje • wypowiedzi są płynne i mają odpowiednią długość	

		stopniu nielogiczne i niespójne • stosuje wąski zakres słownictwa i struktur • liczne błędy czasami zakłócają komunikację	częściowo nielogiczne i niespójne • stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi • popełnia sporo błędów, które nie zakłócają komunikacji	• wypowiedzi są logiczne i zwykle spójne • stosuje bogate słownictwo i struktury • popełnia nieliczne błędy	• wypowiedzi są logiczne i spójne • stosuje bogate słownictwo i struktury • popełnia sporadyczne błędy	
Reagowanie na wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• czasami reaguje na wypowiedzi w prostych i typowych sytuacjach życia codziennego • zadaje najprostsze pytania, które wprowadzono w podręczniku i czasami odpowiada na nie	• zwykle reaguje na wypowiedzi w prostych i typowych sytuacjach życia codziennego • odpowiada na większość pytań oraz zadaje niektóre z nich	• zwykle poprawnie reaguje na wypowiedzi w prostych sytuacjach życia codziennego • zadaje pytania i odpowiada na nie	• poprawnie reaguje na pytania i wypowiedzi w prostych sytuacjach życia codziennego • samodzielnie zadaje pytania i wyczerpująco odpowiada na nie	
Przetwarzanie wypowiedzi	<i>Uczeń nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</i>	• zapisuje niewielką część informacji z tekstu słuchanego lub czytanego	• zapisuje część informacji z tekstu słuchanego lub czytanego	• zapisuje lub przekazuje ustnie większość informacji z tekstu słuchanego lub czytanego	• zapisuje lub przekazuje ustnie informacje z tekstu słuchanego lub czytanego	
Inne kryteria	• nie okazuje zainteresowania przedmiotem • nie jest aktywny na lekcji • zwykle nie jest przygotowany do zajęć • zwykle nie odrabia pracy domowej	• okazuje zainteresowanie przedmiotem • rzadko jest aktywny na lekcji • często nie jest przygotowany do zajęć • często nie odrabia pracy domowej	• czasami okazuje zainteresowanie przedmiotem • czasami jest aktywny na lekcji • zwykle jest przygotowany do zajęć • zwykle odrabia pracę domową	• okazuje zainteresowanie przedmiotem • jest aktywny na lekcji • zwykle jest przygotowany do zajęć • regularnie odrabia pracę domową	• okazuje duże zainteresowanie przedmiotem • jest bardzo aktywny na lekcji • jest przygotowany do zajęć • regularnie odrabia pracę domową	<i>kryteria jak dla oceny bardzo dobrej</i> plus: • wykonuje zadania dodatkowe • samodzielnie doskonali swoje umiejętności językowe • samodzielnie szuka dodatkowych informacji (np. w słowniku) • pomaga innym uczniom

Kryteria szczegółowe

W kryteriach szczegółowych nie uwzględniono oceny niedostatecznej i celującej.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę dopuszczającą. Oznacza to, że uczeń nie opanował podstawowej wiedzy oraz nie posiada podstawowych umiejętności określonych w nowej podstawie programowej. Tym samym nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają mu naukę na kolejnych etapach.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie kryteria dla oceny bardzo dobrej, a jego wiedza i umiejętności wykraczają poza te kryteria.

Pod koniec każdej sekcji kryteriów szczegółowych podano testy, które nauczyciel może przeprowadzić ze swoimi uczniami. Wszystkie testy znajdują się na płytach Test Master CD-ROM, które są dostępne tylko dla nauczycieli. Są to zarówno testy gramatyczno-leksykalne jak i testy umiejętności językowych. Ponadto nauczyciel w ciągu całego roku szkolnego ocenia ustnie i pisemnie wypowiedzi uczniów (np. dialogi, wypracowania).

Przeliczenie wyniku punktowego testu oraz innych form sprawdzania wiadomości i umiejętności powinno być zgodne z wewnątrzszkolnymi i przedmiotowymi zasadami oceniania obowiązującymi w danej szkole.

Rozdział <i>Hello!</i>				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	- Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: czas <i>Present Simple</i> (zdania twierdzące, przeczące, pytania) przysłówki częstotliwości czas <i>Past Simple</i> (czasowniki regularne i nieregularne w twierdzeniach, pytaniach, przeczeniach)	Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	- Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: czas <i>Present Simple</i> (zdania twierdzące, przeczące, pytania, formy skrócone, krótkie odpowiedzi) przysłówki częstotliwości czas <i>Past Simple</i> (czasowniki regularne i nieregularne w twierdzeniach, pytaniach, przeczeniach, krótkie formy, krótkie odpowiedzi)	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	W niewielkim stopniu poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.
Tworzenie wypowiedzi	Podaje zajęcia przyjaciół.	Podaje zajęcia przyjaciół. Mówi, jak często je wykonują	Krótko opowiada o różnych zajęciach i czynnościach przyjaciół.	Opowiada o swoich przyjaciółach.
Reagowanie na wypowiedzi	Mówi o wydarzeniach przeszłych, korzysta z przykładów z podręcznika.	Mówi o wydarzeniach przeszłych, częściowo korzysta z przykładów z	Pyta o wydarzenia przeszłe i odpowiada na nie.	Pyta o wydarzenia przeszłe i samodzielnie i wyczerpująco

		podręcznika.		odpowiada na nie.
	• Reaguje na propozycje.	• Reaguje na propozycje, używając różnych odpowiedzi.	• Formułuje propozycje i odpowiada na nie.	• Formułuje propozycje korzystając za wszystkich podanych zwrotów. Samodzielnie odpowiada na nie.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Rozdział 1: <i>Money</i>				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • czasy <i>Present Simple/Present Continuous</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania) • czasowniki wyrażające stan • rzeczowniki policzalne i niepoliczalne • wyrażenia <i>some-/any-/every-/no-</i>	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czasy i użycie czasów <i>Present Simple/Present Continuous</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone), w tym czasowniki z nieregularną pisownią z końcówką <i>-ing</i> • czasowniki wyrażające stan • rzeczowniki policzalne i niepoliczalne • wyrażenia <i>some-/any-/every-/no-</i>	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Układa proste zdania, by opisać wyjątkowy dzień. Wzoruje się na modelu w podręczniku i korzysta z niektórych pytań pomocniczych w podręczniku.	• Układa proste zdania, by opisać wyjątkowy dzień. Korzysta z pytań w podręczniku.	• W krótkich tekście opisuje wyjątkowy dzień. Korzysta ze wszystkich pytań pomocniczych w podręczniku.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje wyjątkowy dzień.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada <i>yes/no</i> na pytania o przedmioty, które znajdują się w jego torbie szkolnej.	• Pyta rozmówcę o przedmioty, które znajdują się w jego torbie. Odpowiada na część pytań tego typu.	• Pyta rozmówcę o przedmioty, które znajdują się w jego torbie. Odpowiada na pytania tego typu, korzysta z poznanych okreśników	• Samodzielnie pyta rozmówcę o przedmioty, które znajdują się w jego torbie. Odpowiada na pytania tego typu.

			ilości.	
	• Mówi, co chce kupić, korzysta z modelu w podręczniku.	• Mówi, co chce kupić, wykorzystuje przykłady w podręczniku.	• Mówi, co chce kupić. Przyjmuje rolę sprzedawcy.	• Samodzielnie prosi o przedmioty w sklepie. Swobodnie prowadzi rozmowę jako sprzedawca.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 1 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 2: <i>Out And About</i>				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy: • czas <i>Present Continuous</i> do wyrażania przyszłości (formy twierdzące, przeczące i pytania) • will do wyrażania przepowiadania przyszłości (formy twierdzące, przeczące i pytania) • struktura <i>going to</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania)	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czas <i>Present Continuous</i> do wyrażania przyszłości (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone), w tym czasowniki z nieregularną pisownią z końcówką <i>-ing</i> • <i>will</i> do wyrażania przepowiadania przyszłości (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone) • struktura <i>going to</i> (formy twierdzące, przeczące i pytania, w tym formy skrócone)	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Nazywa niektóre rodzaje transportu.	• Nazywa wszystkie rodzaje transportu, z których korzysta.	• Nazywa wszystkie rodzaje transportu, z których korzysta i podaje swój ulubiony.	• Nazywa wszystkie rodzaje transportu, z podręcznika i podaje swój ulubiony.
	• Opisuje zamiary jednej postaci z	• Opisuje zamiary większości postaci	• Opisuje postaci z obrazków z	• Dokładnie opisuje postaci z

	obrazków z podręcznika.	z obrazków z podręcznika.	podręcznika..	obrazków z podręcznika, używa również zdań przeczących.
	• Odpowiada na niektóre pytania w podręczniku, by opisać swój własny środek transportu przyszłości.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, opisuje swój własny środek transportu przyszłości.	• Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje swój własny środek transportu przyszłości.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swój własny środek transportu przyszłości.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada na niektóre zaproszenia.	• Zaprasza kolegę lub koleżankę. Odpowiada na część pytań tego typu.	• Zaprasza kolegę lub koleżankę. Odpowiada na pytania tego typu.	• Samodzielnie zaprasza. Odpowiada na pytania tego typu.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 2 (Test Master CD-ROM).				
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 1 i 2 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 3: <i>Be Careful!</i>				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • czasy <i>Present Perfect</i> i <i>Past Simple</i> (wszystkie formy) • czas <i>Present Perfect</i> (<i>How long...? for/since</i>) • czas <i>Present Perfect</i> (<i>just/already/yet</i>)	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czasy i użycie czasów <i>Present Perfect</i> i <i>Past Simple</i> (wszystkie formy) • czas <i>Present Perfect</i> (<i>How long...? for/since</i>) • czas <i>Present Perfect</i> (<i>just/already/yet</i>)	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Bardzo krótko opisuje co dzisiaj zrobił. Wykorzystuje niektóre z przykładów w podręczniku.	• Krótko opisuje co dzisiaj zrobił. Wykorzystuje przykłady z podręcznika.	• Dość samodzielnie opisuje co dzisiaj zrobił a czego nie.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje co dzisiaj zrobił a czego nie zrobił.
	• Bardzo krótko opisuje swoją koleżankę lub kolegę. Podaje	• Opisuje swoją koleżankę lub kolegę. Podaje niektóre informacje	• Opisuje swoją koleżankę lub kolegę. Podaje wszystkie informacje	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoją koleżankę lub kolegę.

	niektóre informacje dotyczące jej lub jego ulubionego niebezpiecznego sportu.	dotyczące jej lub jego ulubionego niebezpiecznego sportu.	dotyczące jej lub jego ulubionego niebezpiecznego sportu.	Podaje wszystkie informacje dotyczące jej lub jego ulubionego niebezpiecznego sportu.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odpowiada na część prostych pytań o doświadczenia.	• Wzorując się na pytaniach w podręczniku, pyta rozmówcę o doświadczenia. Odpowiada na część pytań tego typu.	• Pyta rozmówcę o doświadczenia. Odpowiada na pytania tego typu.	• Samodzielnie pyta rozmówcę o doświadczenia. Odpowiada na pytania tego typu.
	• Krótko opisuje swoje dolegliwości, wzorując się na niektórych przykładach z podręcznika.	• Opisuje swoje dolegliwości. Wzoruje się na wszystkich przykładach z podręcznika.	• Opisuje swoje dolegliwości. Przyjmuje rolę lekarza by o nie zapytać i udziela krótkich porad.	• Swobodnie opisuje swoje dolegliwości. Przyjmuje rolę lekarza by o nie zapytać i udziela krótkich porad.
	• Udziela bardzo krótkich odpowiedzi na pytania dotyczące niebezpiecznych sportów.	• Udziela krótkich odpowiedzi na pytania dotyczące niebezpiecznych sportów.	• Pyta o niebezpieczne sporty i częściowo poprawnie odpowiada na pytania tego typu.	• Samodzielnie pyta o sporty ekstremalne i poprawnie odpowiada na pytania tego typu.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 3 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 4: *Time detectives*

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • czas <i>Past Continuous</i> (wszystkie formy) • czasy <i>Past Continuous</i> i <i>Past Simple</i> • wyrażenie used to (twierdzenia, pytania, przeczenia, krótkie odpowiedzi)	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • czas <i>Past Continuous</i> (wszystkie formy) , w tym czasowniki z nieregularną pisownią z końcówką <i>-ing</i> • czasy i użycie czasów <i>Past Continuous</i> i <i>Past Simple</i>, w tym użycie z odpowiednim czasem <i>while</i> i <i>when</i> • wyrażenie used to (twierdzenia, pytania, przeczenia, krótkie odpowiedzi i formy skrócone)	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.

			słuchanie.	
Tworzenie wypowiedzi	• Pisze bardzo krótki list, używając niektórych słów łączących.	• Opisuje wydarzenia przeszłe, używając słów łączących w formie listu.	• Pisze list używając wszystkich słów łączących. Poprawnie stosuje poznane czasy gramatyczne.	• Samodzielnie pisze list używając wszystkich słów łączących. Wykorzystuje wszystkie informacje z podręcznika i poprawne formy czasowników.
	• Odpowiada na niektóre pytania w podręczniku, by opisać słynne miejsce w swoim kraju.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, opisuje słynne miejsce w swoim kraju.	• Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje słynne miejsce w swoim kraju.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje słynne miejsce w swoim kraju.
Reagowanie na wypowiedzi	• Wyraża uskarżanie się używając niektórych z podanych zwrotów. • Krótko odpowiada na pytania dotyczące przeszłości.	• Wyraża uskarżanie się używając niektórych z podanych zwrotów. • Odpowiada na pytania dotyczące przeszłości.	• Wyraża uskarżanie się używając wszystkich z podanych zwrotów. • Pyta o przeszłość i odpowiada na pytania tego typu .	• Samodzielnie wyraża uskarżanie się używając wszystkich z podanych zwrotów. • Swobodnie pyta o przeszłość i odpowiada na pytania tego typu.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 4 (Test Master CD-ROM).				
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 3 i 4 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 5: <i>Everyday Life</i>				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • wyrażenia <i>be allowed to/let/make</i> • czasowniki <i>must/have to/should</i> • czasowniki <i>must/mustn't, have to don't have to, should/shouldn't</i> • czasowniki <i>can/could</i>	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • wyrażenia <i>be allowed to/let/make</i> • czasowniki <i>must/have to/should</i> • czasowniki <i>must/mustn't, have to don't have to, should/shouldn't</i> • czasowniki <i>can/could</i>	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.

			słuchanie.	
Tworzenie wypowiedzi	• Układa kilka prostych zdań o pracy swojego rodzica.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje pracę swojego rodzica.	• Dość samodzielnie opisuje pracę swojego rodzica.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje pracę swojego rodzica.
Reagowanie na wypowiedzi	• Na podstawie przykładów w podręczniku wyraża przeprosiny, korzysta z niektórych sytuacji przedstawionych na obrazkach.	• Wyraża przeprosiny, korzysta ze wszystkich sytuacji przedstawionych na obrazkach.	• Wyraża przeprosiny, odpowiada na nie.	• Swobodnie wyraża przeprosiny, odpowiada na nie, korzystając ze wszystkich podanych możliwości.
	• Używając pytań z podręcznika, pyta kolegów i koleżanki o umiejętności. Odpowiada na pytania, mówiąc <i>yes/no</i>.	• Pyta kolegów i koleżanki o umiejętności. Odpowiada na pytania.	• Pyta kolegów i koleżanki o umiejętności. Odpowiada na pytania, stosując również formę przeszłą.	• Pyta kolegów i koleżanki o umiejętności. Wyczerpująco odpowiada na pytania, stosując formę przeszłą czasownika <i>can</i>.
	• Pyta o wybrany przez koleżankę lub kolegę zawód, używa podanego w przykładzie czasownika <i>have to</i>.	• Pyta o wybrany przez koleżankę lub kolegę zawód, używa niektórych czasowników poznanych w podręczniku.	• Pyta o wybrany przez koleżankę lub kolegę zawód, używa wszystkich czasowników poznanych w podręczniku. Krótko odpowiada na pytania.	• Pyta o wybrany przez koleżankę lub kolegę zawód, używa wszystkich czasowników poznanych w podręczniku. Wyczerpująco odpowiada na pytania.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 5 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 6: <i>Fashion</i>				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy: • stopień wyższy i najwyższy przymiotników • wyrażenia <i>as...as, less, the least</i> • konstrukcje z <i>look/ look like</i>	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • stopień wyższy i najwyższy przymiotników (w tym formy nieregularne) • wyrażenia <i>as...as, less, the least</i> • konstrukcje z <i>look/ look like</i>	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje	• Częściowo poprawnie rozwiązuje	• W większości poprawnie	• Poprawnie rozwiązuje zadania na

	zadania na czytanie.	zadania na czytanie i słuchanie.	rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Układa pojedyncze, krótkie zdania, by porównać ubrania postaci na obrazkach w podręczniku. • Wymienia nazwy ubrań, które ma na sobie.	• Krótko porównuje ubrania osób przedstawionych na obrazkach w podręczniku. • Krótko opisuje swój strój.	• Samodzielnie porównuje ubrania osób przedstawionych na obrazkach w podręczniku. • Opisuje swój strój, używa niektórych przymiotników z podręcznika.	• Samodzielnie i wyczerpująco porównuje ubrania osób przedstawionych na obrazkach w podręczniku. • Opisuje swój strój, wykorzystuje przymiotniki dotyczące stylu i wzoru ubrań.
	• Używając informacji z podręcznika, układa kilka prostych zdań o swoim ulubionym ubraniu.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje swoje ulubione ubranie.	• Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje swoje ulubione ubranie.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoje ulubione ubranie.
	• Píše bardzo krótki list do szkoły o nowym mundurku szkolnym. Uzupełnia model w podręczniku pojedynczymi wyrazami.	• Píše krótki list do szkoły o nowym mundurku szkolnym. Uzupełnia model w podręczniku.	• Samodzielnie píše list do szkoły o nowym mundurku szkolnym. Swobodnie uzupełnia model w podręczniku.	• Samodzielnie píše list do szkoły o nowym mundurku szkolnym. Wyczerpująco i samodzielnie uzupełnia model w podręczniku.
Reagowanie na wypowiedzi	• Odgrywa scenkę w sklepie z ubraniami. Wykorzystuje podany przykład w podręczniku.	• Odgrywa scenkę w sklepie z ubraniami. Wzoruje się na podanym przykładzie w podręczniku.	• Odgrywa scenkę w sklepie z ubraniami. Przyjmuje rolę kupującego i sprzedawcy.	• <i>Swobodnie</i> odgrywa scenkę w sklepie z ubraniami. Przyjmuje rolę kupującego i sprzedawcy. Samodzielnie wybiera ubrania, które kupuje.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 6 (Test Master CD-ROM).				
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 5 i 6 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 7: Crazy Communication				
	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów.	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów.	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty.
	W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych

	liczne błędy: • zdania przydawkowe, zaimki względne (<i>who/where/which</i>) • przymiotniki zakończone <i>-ed i -ing</i> • czasowniki <i>must/can't</i>	wypowiedziach:	wypowiedziach:	wypowiedziach:
			• zdania przydawkowe, zaimki względne (<i>who/where/which</i> i użycie <i>that</i>) • przymiotniki zakończone <i>-ed i -ing</i> • czasowniki <i>must/can't</i>	
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Pisze bardzo krótką recenzję swojego ulubionego filmu lub książki, korzysta z przykładów w podręczniku.	• Pisze recenzję swojego ulubionego filmu lub książki. Odpowiada na pytania pomocnicze w podręczniku.	• Dość wyczerpująco opisuje swoją ulubioną książkę lub film, w formie recenzji.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoją ulubioną książkę lub film.
	• Układa kilka prostych zdań o swoim dniu na obozie letnim.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje swój dzień na obozie letnim.	• Dość samodzielnie opisuje swój dzień na obozie letnim. Stosuje niektóre poznane formy gramatyczne.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swój dzień na obozie letnim. Stosuje wszystkie poznane formy gramatyczne.
Reagowanie na wypowiedzi	• Mówi, jak często korzysta z niektórych form komunikowania się.	• Mówi, jak często korzysta z większości poznanych form komunikowania się.	• Mówi, jak często korzysta ze wszystkich poznanych form komunikowania się.	• Swobodnie wypowiada się o poznanych formach komunikowania się.
	• Krótko opisuje swoje wyniki testu na język ciała. Korzysta ze zdań z klucza w podręczniku. • Reaguje na opis postaci na obrazku, używając krótkich odpowiedzi.	• Opisuje swoje wyniki testu na język ciała. • Krótko opisuje postać na obrazu, wykorzystuje nieliczne zwroty odnoszące się do mowy ciała.	• Dość wyczerpująco opisuje swoje wyniki testu na język ciała. • Opisuje postać na obrazu, wykorzystuje niektóre zwroty odnoszące się do mowy ciała.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje swoje wyniki na język ciała, podając swoją własną opinię. • Opisuje postać na obrazu, wykorzystuje wszystkie zwroty odnoszące się do mowy ciała.
	• Wyraża dedukcje, stosuje nieliczne z wyrażen: <i>I'm certain/I'm sure/That's impossible/It must be.</i>	• Wyraża dedukcje, stosuje niektóre z wyrażen: <i>I'm certain/I'm sure/That's impossible/It must be.</i>	• Wyraża dedukcje, stosuje większość wyrażen: <i>I'm certain/I'm sure/That's impossible.</i>	• Wyraża dedukcje, stosuje wszystkie wyrażenia: <i>I'm certain/I'm sure/That's impossible.</i>
	• Bardzo krótko opisuje zajęcia, które chciałby wykonywać na obozie letnim.	• Opisuje zajęcia, które chciałby wykonywać na obozie letnim.	• Opisuje zajęcia, które chciałby wykonywać na obozie letnim. Zgadza się lub nie z propozycjami rozmówcy.	• Opisuje zajęcia, które chciałby wykonywać na obozie letnim. Zgadza się lub nie z propozycjami rozmówcy, podaje argumenty za lub przeciw.
Przetwarzanie wypowiedzi	• Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	• Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 7 (Test Master CD-ROM).				

Rozdział 8: Our World

	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA
Znajomość środków językowych	• Zna i stosuje kilka podstawowych wyrazów i zwrotów. W niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy: • zerowy okres warunkowy • pierwszy okres warunkowy • czasy gramatyczne (<i>Present Simple/Continuous/ Perfect, Past Simple/Continuous, Future will/be going to</i>)	• Zna i stosuje część poznanych wyrazów oraz zwrotów. Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:	• Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów. W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach: • zerowy okres warunkowy • pierwszy okres warunkowy • użycie zerowego i pierwszego okresu warunkowego • czasy i użycie czasów gramatycznych (<i>Present Simple/Continuous/ Perfect, Past Simple/Continuous, Future will/be going to</i>)	• Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty. Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach:
Rozumienie wypowiedzi	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie.	• Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	• Poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.
Tworzenie wypowiedzi	• Bardzo krótko opisuje, w formie listu, jak oszczędza energię w domu. Korzysta z gotowego modelu w podręczniku.	• Krótko opisuje, w formie listu, jak oszczędza energię w domu. Wzoruje się na modelu w podręczniku.	• Píše list, w którym opisuje co robi, by oszczędzać energię, wykorzystuje wiele form oszczędzania energii z lekcji w podręczniku.	• Samodzielnie i wyczerpująco pisze list, w którym opisuje co robi, by oszczędzać energię.
	• Odpowiada na niektóre zagadnienia w podręczniku, by opisać dzień recyklingu, w formie plakatu.	• Wzorując się na tekstach w podręczniku, krótko opisuje dzień recyklingu, w formie plakatu.	• Samodzielnie i dość wyczerpująco opisuje dzień recyklingu, w formie plakatu.	• Samodzielnie i wyczerpująco opisuje dzień recyklingu, w formie plakatu. Wykorzystuje wszystkie zagadnienia podane w podręczniku.
	• Mówi, co robimy by pomóc środowisku, korzysta z gotowych przykładów w podręczniku.	• Mówi, co robimy by pomóc środowisku, wzoruje się na przykładach w podręczniku.	• Samodzielnie mówi, co robimy by pomóc środowisku. Stosuje w większości podanych zdań poprawę formy pierwszego okresu warunkowego.	• Samodzielnie i wyczerpująco mówi co robimy, by pomóc środowisku. Poprawnie stosuje pierwszy okres warunkowy.
Reagowanie na wypowiedzi	• Krótko opisuje przedmioty, które nie powinny być pozostawiane na plaży.	• Podaje przedmioty, które nie powinny być pozostawiane na plaży, stosując część poznanych słów.	• Podaje przedmioty, które nie powinny być pozostawiane na plaży, stosując większość poznanych słów. I podaje niektóre, możliwe do	• Podaje przedmioty, które nie powinny być pozostawiane na plaży, stosując stosując wszystkie poznane słowa. I podaje przedmioty, możliwe

			recyklingu.	do recyklingu.
	Pyta kolegę lub koleżankę o wydarzenia z jej lub jego życia. Odpowiada na część pytań, zwykle udzielając krótkich odpowiedzi. Stosuje nieliczne poznane czasy gramatyczne.	Pyta kolegę lub koleżankę o wydarzenia z jej lub jego życia. Odpowiada na pytania, udzielając krótkich odpowiedzi. Stosuje niektóre poznane czasy gramatyczne.	Pyta kolegę lub koleżankę o wydarzenia z jej lub jego życia. Odpowiada na pytania. Stosuje większość poznanych czasów gramatycznych.	Samodzielnie pyta kolegę lub koleżankę o wydarzenia z jej lub jego życia. Odpowiada na pytania. Stosuje wszystkie poznane czasy gramatyczne.
Przetwarzanie wypowiedzi	Zapisuje niewielką część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie większość informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 8 (Test Master CD-ROM).				
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności po rozdziałach 7 i 8 (Test Master CD-ROM).				

Język angielski kl.7

I. Zasady ogólne

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych

I. Zasady ogólne

1. Przedmiotowy Zasady Oceniania (PZO) są zgodne ze Statutem Szkoły.
2. W ramach oceniania przedmiotowego nauczyciel rozpoznaje poziom i postępy w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej danego etapu edukacyjnego i realizowanego przez nauczyciela programu nauczania uwzględniającego tą podstawę. W tym celu na początku cyklu przeprowadzana jest diagnoza wstępna, której wyniki podlegają potem porównaniu z przeprowadzanymi diagnozami w trakcie cyklu.
3. Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia, tj. stan wiedzy i umiejętności uczniów oraz postępy czynione przez ucznia.
4. O zakresie wymagań edukacyjnych, kryteriach i sposobach oceniania oraz trybie poprawiania oceny nauczyciel informuje uczniów na pierwszej lekcji języka angielskiego.
5. Wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia (m.in. na podstawie orzeczeń, opinii ppp oraz w wyniku rozpoznania indywidualnych potrzeb przez pracowników placówki).
6. Niezależnie od przyjętego w szkole systemu oceniania (np. punktowy, ocena opisowa, średnia ważona) ocenę roczną wyraża się w sześciostopniowej skali – od 1 do 6.
7. Główną funkcją oceniania bieżącego jest monitorowanie pracy ucznia i przekazywanie mu informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.

Ocenianie bieżące ma za zadanie umożliwić:

- a) informowanie ucznia, rodzica i nauczyciela o poziomie osiągnięć edukacyjnych oraz postępach ucznia,
- b) udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
- c) wskazywanie uczniowi mocnych (uzdolnień) i słabych stron, a przede wszystkim sposobów pracy nad nimi,
- d) planowanie rozwoju ucznia, rozwijania jego uzdolnień, pokonywania ewentualnych trudności,

e) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce.

8. Ustalenie śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej odbywa się w trybie ustalonym w Statucie Szkoły.
9. Jeśli wynik klasyfikacji śródrocznej ucznia wskazuje na to, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi bądź utrudni mu kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, szkoła umożliwi uczniowi uzupełnienie braków w następujący sposób:
 - a) szczegółowe przedstawienie przez nauczyciela przedmiotu braków, pisemne wskazanie treści, które są niezbędne do opanowania przez ucznia,
 - b) oferta dodatkowych kart pracy, zadań i ćwiczeń pozwalających na przezwyciężenie trudności,
 - c) konsultacje indywidualne z nauczycielem przedmiotu.
10. Wszystkie oceny są dla ucznia i jego rodziców jawne, a sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane na zasadach określonych w Statucie Szkoły.
11. Oceny podlegają uzasadnieniu przez nauczyciela (w sposób określony w Statucie szkoły).
12. Szkoła może zdecydować (w Statucie), że oceny bieżące będą ocenami opisowymi.
13. Oceny opisowe powinny wskazywać potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia związane z przezwyciężaniem trudności w nauce oraz rozwijaniem uzdolnień.

W przypadku przyjęcia zasad oceny opisowej nauczyciel zamiast wystawienia stopnia (ocenianie bieżące) w skali 1–6 powinien uczniowi napisać informację zwrotną względem wykonanej przez niego pracy w formie komentarza. Można (nie trzeba) przyjąć zasadę obowiązującą w ocenianiu kształtującym i podawać oceny w formie informacji, w której:

- a) wyszczególniamy i doceniamy dobre elementy pracy ucznia,
- b) odnotowujemy to, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy (ze strony ucznia),
- c) wskazujemy w jaki sposób uczeń powinien pracę poprawić (ile, które ćwiczenia, na kiedy – możliwie dokładna informacja),
- d) wskazujemy w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.

Ocena opisowa ma pomagać uczniowi uczyć się, jest zatem zindywidualizowana i odnosi się do kryteriów oceniania podanych wcześniej uczniom, czyli do kryteriów dobrze wykonanej pracy. Stosując ocenianie opisowe w ocenianiu bieżącym, należy ustalić jak „opisy” zostaną w efekcie przełożone na oceny, bo oceny końcoworoczne ustala się w skali 1–6. Proponuję oceniać opisowo w trakcie zdobywania przez uczniów nowych umiejętności, ćwiczeń, pierwszych prób danej formy (np. pisanie listu), bo tu komentarze, wskazówki pomogą uczniom poprawić swoje wyniki, natomiast za testy/sprawdziany/kartkówki stawiać oceny w skali 1–6, stosowanie takiego mieszanego sposobu oceniania spełni dwie funkcje: pomoże uczniowi uczyć się i ułatwi wystawienie nauczycielowi oceny końcoworocznej.

Odradzam natomiast pisanie komentarzy, informacji obok ocen wyrażonych cyfrą. Są nieefektywne.

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

1. Nauczyciel sprawdza osiągnięcia edukacyjne ucznia możliwie często. Im większa liczba ocen cząstkowych, tym mniejszy błąd pomiaru, którym są obarczone powszechnie stosowane testy nauczycielskie.
2. Do sprawdzania wiedzy, umiejętności i postępów edukacyjnych ucznia stosuje się takie narzędzia jak: obserwacja ucznia w trakcie zajęć edukacyjnych – udział ucznia w zajęciach, udział w ćwiczeniach, testy, sprawdziany, prace pisemne, kartkówki, wypowiedzi ustne, prace domowe.
3. Uzyskane oceny są jawne, podlegają uzasadnieniu, a ocenione prace pisemne wglądowi.
4. Każdą oceną można poprawić w trybie określonym w Statucie Szkoły.
5. Sprawdziany i ich zakres są zapowiadane z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem, kartkówki z bieżącego materiału nie podlegają tej zasadzie.
6. Sprawdziany, kartkówki i prace pisemne zapowiadane przez nauczyciela są obowiązkowe.
7. O terminach i zakresie prac domowych nauczyciel informuje na bieżąco.
8. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć dwa razy w semestrze i brak zadania pisemnego jeden raz w semestrze.

9. Uczeń ma prawo do uzyskania pomocy nauczyciela w nadrobieniu zaległości wynikających z długotrwałej nieobecności w szkole. Termin nadrobienia zaległości podlega indywidualnym ustaleniom (adekwatnym do długości i przyczyny nieobecności).

10. Ocena końcoworoczna zostaje ustalona zgodnie ze Statutem Szkoły.

III. Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen

WIEDZA	UMIEJĘTNOŚCI		
	RECEPCJA	PRODUKCJA	INTERAKCJA
Uczeń posługuje się zakresem środków językowych pozwalających mu na realizację działań językowych w wybranych aspektach następujących bloków tematycznych: • Time for culture • Friends and family • Animal magic • New technology • My home, my town • Take care • Shopping around • Learning to work • Close to nature	SŁUCHANIE: Uczeń potrafi zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa dotyczące go osobiście, jego rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne a wymowa wyraźna, potrafi zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach. CZYTANIE: Uczeń potrafi czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrafi znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumie krótkie, proste listy prywatne.	MÓWIENIE: Uczeń potrafi posłużyć się ciągiem wyrażen i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie. PISANIE: Uczeń potrafi pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafi napisać bardzo prosty list prywatny.	MÓWIENIE: Uczeń potrafi brać udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu tematy. Potrafi sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumie wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.
<i>Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia związane z najistotniejszymi sprawami (np.: podstawowe informacje dotyczące rozmówcy, jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w typowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i powtarzające się. Potrafi w prosty sposób opisywać środowisko, z którego się wywodzi i bezpośrednie otoczenie, a także wypowiadać się w sposób bardzo prosty na tematy związane z najważniejszymi potrzebami.</i>			

Kryteria oceniania ogólne

	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	OCENA NIEDOSTATECZNA	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
		NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	
Wiadomości: środki językowe fonetyka ortografia	Uczeń nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę dopuszczającą, tj. nie opanował podstawowej wiedzy	Uczeń: • zna ograniczoną liczbę podstawowych słów i wyrażeń, • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie, • zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela, • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań.	Uczeń: • zna część wprowadzonych słów i wyrażeń, • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie, • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych, • popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych w trudniejszych zadaniach.	Uczeń: • zna większość wprowadzonych słów i wyrażeń, • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne.	Uczeń: • zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, • poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia sporadyczne błędy leksykalno- gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.	Uczeń spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi ponad te kryteria.
Umiejętności	i nie potrafi wykonać zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela. Braki w wiadomościach i umiejętnościach są na tyle rozległe, że uniemożliwiają mu naukę	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie – rozumie pojedyncze słowa, • rozumie ogólny sens	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	<i>Recepcja</i> Uczeń: • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi.	

	na kolejnych etapach.	przeczytanych tekstów, w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie.				
		<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są płynne i są bardzo krótkie: wyrazy, pojedyncze zdania, w formie pisemnej dwa - trzy zdania, - uczeń przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych informacji, - wypowiedzi ucznia są w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur, - uczeń popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia nie są zbyt płynne, ale mają dostateczną długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji, - wypowiedzi ucznia są częściowo nielogiczne i niespójne, - uczeń stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi, - uczeń popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi ucznia są dość płynne, a jego prace pisemne mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje, - wypowiedzi ucznia są logiczne i w miarę spójne, - uczeń stosuje adekwatne do tematu słownictwo oraz struktury, - uczeń popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, nie zakłócające komunikacji, - uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.	<i>Produkcja</i> - wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne i mają odpowiednią długość, - uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje, - wypowiedzi ucznia są logiczne i spójne, - uczeń stosuje bogate słownictwo i struktury, - uczeń popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, - uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.	

English Class A2+, rozdział 1: Time for culture				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 6 -17).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- członkowie rodziny - formy spędzania czasu wolnego - przedmioty nauczania - umiejętności i zainteresowania - uczucia i emocje - popularne zawody - dziedziny kultury - twórcy i ich dzieła - czynności życia codziennego - media - korzystanie z urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych - dane personalne - życie prywatne - czas <i>Present Simple</i> - przysłowki częstotliwości - struktura <i>gerund</i>			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, - udziela podstawowych informacji o sobie i ludziach ze swojego otoczenia - wita się i żegna używając	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, - przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, - wita się i żegna używając

		bardzo podstawowych zwrotów, • używając prostych zwrotów opisuje swoje upodobania i zainteresowania oraz formy spędzania czasu wolnego, • pyta o dane rozmówcy oraz odpowiada na pytania o swoje dane personalne, • korzysta z podręcznika, aby formułować pytania i wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów, • zazwyczaj stosuje poprawny styl wypowiedzi.	na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	wszystkich poznanych zwrotów, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • używając poznanych zwrotów opisuje swoje upodobania i zainteresowania oraz formy spędzania czasu wolnego, • szczegółowo i bezbłędnie odpowiada na pytania o swoje dane personalne, udziela szczegółowych informacji o sobie, uzyskuje i udziela informacji o innych osobach, • stosuje właściwy styl wypowiedzi • samodzielnie zadaje pytania w celu uzyskania informacji, • wyczerpująco odpowiada na zadawane pytania, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	---	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 1 (e-Panel).

English Class A2+, rozdział 2: Friends and family

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 18 - 29).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	1. wygląd zewnętrzny 2. rzeczy osobiste 3. czynności życia codziennego 4. uczucia i emocje 5. rodzina 6. konflikty i problemy 7. cechy charakteru 8. znajomi i przyjaciele 9. umiejętności i zainteresowania 10. formy spędzania czasu wolnego 11. czas <i>Present Simple</i> 12. czas <i>Present Continuous</i> 13. przymiotniki zakończone na <i>-ing</i> i <i>-ed</i> 14. przyimki związane z czasem			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • przedstawia siebie i inne osoby, opisuje ludzi używając prostych struktur, • opisuje swoje upodobania używając prostych struktur, • wzorując się na podręczniku i używając bardzo podstawowych zwrotów opowiada o wykonywanych czynnościach, • wyraża opinie, uczucia i emocje używając prostych	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • szczegółowo i swobodnie, używając poznanych zwrotów opisuje swoje upodobania i

		konstrukcji, • udziela prostych informacji o sobie, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.		zainteresowania oraz wykonywane czynności, • udziela szczegółowych informacji o sobie, uzyskuje i udziela informacji o innych osobach, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • wyczerpująco odpowiada na pytania, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 2 (e-Panel).

English Class A2+, rozdział 3: Animal magic

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 30 - 43).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

	1. zwierzęta 2. formy spędzania czasu wolnego 3. okresy życia 4. cechy charakteru 5. życie prywatne 6. problemy 7. zawody i czynności z nimi związane 8. styl życia 9. książki 10. świat przyrody 11. czas <i>Past Simple</i> dla czasownika 'to be' oraz czasowników regularnych 12. czas <i>Present Simple</i> do opisu stanów i doświadczeń			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje zwierzęta, • wzorując się na podręczniku w prostych zdaniach opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • wzorując się na podręczniku i używając poznanych zwrotów prowadzi krótką rozmowę, • opisuje cechy charakteru używając prostych struktur, • wyraża opinie, uczucia i emocje używając prostych konstrukcji z podręcznika, • udziela bardzo prostych informacji o innych ludziach, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie udziela szczegółowych informacji na temat zwierząt posługując się poznanym słownictwem i konstrukcjami, • szczegółowo , opowiada o wydarzeniach z przeszłości używając właściwy styl wypowiedzi i poznane słownictwo, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, przekazuje i uzyskuje informacje od swojego rozmówcy, • używając poznanych zwrotów opisuje cechy charakteru i popiera je konkretnymi przykładami, • swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje używając poznanych konstrukcji,

				• przedstawia osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 3 (e-Panel).				
English Class A2+, rozdział 4: New technology				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 44 - 55).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	1. formy spędzania czasu wolnego 2. korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych 3. konflikty i problemy 4. wynalazki, 5. czas <i>Past simple</i> z czasownikami nieregularnymi 6. różne formy czasowników 7. zdania przydawkowe			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje,	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje swoje upodobania korzystając z tekstu w podręczniku, • krótko opowiada o zjawiskach i doświadczeniach używając	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia • szczegółowo opisuje swoje upodobania i zainteresowania oraz

	odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	- prosty struktur, - wzorując się na podręczniku w prostej formie opisuje swoje upodobania, - udziela prostych informacji na temat wydarzeń z przeszłości, - wyraża opinie, uczucia i emocje używając bardzo prostych konstrukcji, - w prostych zdaniach, wzorując się na podręczniku opisuje wybranych ludzi, - w bardzo prostych zdaniach opisuje najnowsze rozwiązania technologiczne, - zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	wykonywane czynności stosując poznane słownictwo i właściwe zwroty, - szczegółowo opisuje zjawiska i doświadczenia, stosuje właściwe słownictwo, - podaje szczegóły na temat wydarzeń i faktów z przeszłości, - szczegółowo i swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje używając poznanych konstrukcji, - swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, - udziela szczegółowych informacji o innych osobach, - szczegółowo opisuje najnowsze rozwiązania technologiczne oraz problemy z nimi związane, - stosuje właściwy styl wypowiedzi, - zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	---	---	---	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 4 (e-Panel).

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z pierwszego semestru

English Class A2+, rozdział 5: My home, my town

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 56 - 67).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	1. pomieszczenia i wyposażenie domu 2. obowiązki domowe 3. konflikty i problemy 4. uczucia i emocje 5. zwiedzanie 6. miejsca w mieście 7. podróżowanie 8. miejsca zamieszkania, 9. czas <i>Present Simple</i> do opisu miejsc oraz swoich obowiązków 10. czasowniki modalne <i>'can', 'have to' i 'must'</i> 11. przysłowki sposobu			
UMIĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje miejsca, zadaje proste pytania dotyczące ciekawych miejscowości, popołnia liczne błędy, • w prostych zdaniach udziela prostych informacji o swoich obowiązkach, • proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje używając prostych konstrukcji, • prosi o radę i udziela rady używając bardzo prostych konstrukcji, • nawiązuje kontakty	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie i szczegółowo opisuje miejsca, zadaje szczegółowe pytania na temat ciekawostek turystycznych, • używając poznanego słownictwa udziela szczegółowych informacji o swoich obowiązkach, uzyskuje i udziela informacji na temat innych osób, • proponuje, przyjmuje i

		towarzyskie stosując proste zwroty grzecznościowe wzorując się na podręczniku, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.		odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje używając bogatego słownictwa, • prosi o radę i udziela rady, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, nawiązuje kontakty towarzyskie, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 5 (e-Panel).

English Class A2+, rozdział 6: Take care

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 68 - 81).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

	1. części ciała 2. choroby i urazy 3. artykuły spożywcze 4. zdrowie 5. posiłki i ich przygotowanie 6. nawyki żywieniowe 7. miejsce zamieszkania 8. czasy <i>Present Simple</i> i <i>Past Simple</i> i używa ich do opisywania doświadczeń 9. rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i określenia ilości 10. czas <i>Past Continuous</i> 11. czasowniki frazowe			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach, wzorując się na podręczniku opisuje swoje upodobania i nawyki żywieniowe, • korzystając z podręcznika opowiada o swoich doświadczeniach związanych z urazami i wypadkami, • prostymi zdaniami i korzystając z podręcznika udziela prostych informacji o swoich dolegliwościach i chorobach, • prostymi zdaniami odpowiada na pytania dotyczące samopoczucia i stanu zdrowia, • korzystając z tekstu w podręczniku, używając prostych zwrotów pisze ofertę pracy, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • przekazuje wyczerpujące i szczegółowe informacje na temat swoich upodobań i nawyków żywieniowych oraz opisuje właściwy styl życia, • samodzielnie i szczegółowo opisuje swoje doświadczenia związane z urazami i wypadkami oraz zadaje szczegółowe pytania na temat doświadczeń innych osób • udziela szczegółowych informacji o swoich dolegliwościach i chorobach, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę dotyczącą samopoczucia i stanu zdrowia, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie

				informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 6 (e-Panel).				
English Class A2+, rozdział 7: Shopping around				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 82 – 93).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popęnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- zakupy i usługi - rodzaje sklepów - towary i ich cechy - formy spędzania czasu wolnego - środki płatnicze - miejsca w mieście - czas <i>Present Simple</i> do opisu sklepów i produktów - czas <i>Present Continuous</i> i konstrukcję <i>going to</i> do wyrażania planów i intencji - czas <i>Past Simple</i> do przedstawienia wydarzeń - stopniowanie przymiotników			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - w prostych zdaniach opisuje sklepy, zadaje proste pytania dotyczące produktów, - krótko opisuje produkty, - prostymi zdaniami opisuje centra handlowe w swojej	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą.	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, - samodzielnie i szczegółowo opisuje sklepy i zadaje szczegółowe pytania na temat produktów

	innych osób.	- okolicy, - korzystając z wyrażen z podręcznika opisuje zagadnienia związane z kieszonkowym, - prostymi zdaniami wyraża swoje opinie na temat kieszonkowego, - korzystając z podręcznika, w bardzo prostych zdaniach proponuje i przyjmuje propozycje, - wzorując się na podręczniku zaprasza, przyjmuje lub odrzuca zaproszenie, - zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	- dostępnych w danym sklepie, - szczegółowo opisuje produkty i porównuje je ze sobą, - swobodnie i szczegółowo opisuje swoje ulubione centra handlowe, porównuje je ze sobą i wyraża opinie na ich temat, - udziela szczegółowych informacji na temat zagadnień związanych z kieszonkowym, - wyraża i uzasadnia swoje opinie na temat kieszonkowego, pyta o opinie innych osób, - proponuje, przyjmuje propozycje, prowadzi proste negocjacje stosując poznane zwroty, - zaprasza i odpowiada na zaproszenie stosując właściwy styl wypowiedzi, - zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--------------	---	---	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 7 (e-Panel).

English Class A2+, rozdział 8: Learning to work				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 94 - 105).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popołnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	- popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki - wybór zawodu - uczenie się - edukacja, szkoła - oceny szkolne - uczucia i emocje - rodzina - praca - zakupy i usługi - czas <i>Present Simple</i> do opisu czynności związane z wykonywaniem konkretnych zawodów - czas <i>Future Simple</i> do wyrażania przewidywań na przyszłość - czas <i>Past Simple</i> do przedstawiania wydarzeń - pierwszy tryb warunkowy - związki przymiotników z przymkami - różne konstrukcje służące do wyrażania przyszłości			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: - częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - w prostych zdaniach udziela informacji na temat poznanych zawodów oraz krótko opisuje czynności z nimi związane, - korzystając ze zwrotów z podręcznika przedstawia swoje plany zawodowe, - w prostych zdaniach wyraża przewidywania na przyszłość, - opisuje zagadnienia związane	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, - wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, - udziela szczegółowych informacji o zawodach i czynnościach z nimi związanych, uzyskuje i udziela informacji o preferencjach zawodowych innych osób, - udziela szczegółowych informacji na temat swoich

		ze szkołą używając bardzo prostych zwrotów, • korzystając z podręcznika i używając bardzo prostych zwrotów wyraża upodobania, opinie, uczucia i emocje, • korzystając z podręcznika i używając bardzo prostych zwrotów prosi o radę i udziela rady, • korzystając z podręcznika i używając bardzo prostych zwrotów zaprasza, przyjmuje lub odrzuca zaproszenie, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.		planów zawodowych stosując właściwe zwroty i poznane słownictwo, • wyraża plany i przewidywania na przyszłość, uzasadnia swoje wypowiedzi korzystając z poznanych zwrotów, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę dotyczącą zagadnień związanych ze szkołą, • wyraża upodobania, opinie, uczucia i emocje stosując właściwe zwroty i podając uzasadnienia, • prosi o radę i udziela rady używając właściwych zwrotów, • zaprasza i odpowiada na zaproszenie stosując właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 8 (e-Panel).

English Class A2+, rozdział 9: Close to nature				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 106 – 121).

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	1. świat przyrody 2. podróżowanie i turystyka 3. krajobrazy 4. dyscypliny sportowe 5. sprzęt sportowy i uprawianie sportu 6. wydarzenia 7. czas <i>Present Simple</i> do opisu miejsc 8. czas <i>Past Simple</i> do opisu doświadczeń 9. czas <i>Present Perfect</i> do przekazywania informacji o ostatnich wydarzeniach 10. różnica w użyciu czasu <i>Past Simple</i> i <i>Present Perfect</i>			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje miejsca ciekawe turystycznie, • prostymi zdaniami opowiada o swoich doświadczeniach związanych z podróżowaniem, • używając prostych zdań opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • używając bardzo prostego języka wyraża opinie, uczucia i emocje używając prostych konstrukcji, • wzorując się na tekście z podręcznika pyta o pozwolenie, • korzystając z podręcznika i używając bardzo prostego języka wyraża prośby, • opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje używając bardzo prostych struktur, • zapisuje i przekazuje ustnie	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo opisuje miejsca ciekawe turystycznie, uzasadnia swój wybór, • udziela szczegółowych informacji na temat swoich doświadczeń związanych z podróżowaniem, używając poznane słownictwo i właściwe konstrukcje, • swobodnie i szczegółowo opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • wyraża szczegółowe opinie, uczucia i emocje, pyta o opinie innych, • pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia podając powód swojej decyzji,

		część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. – udziela prostych informacji o problemach związanych z ochroną środowiska		• wyraża prośby, zgodę lub odmowę spełnienia prośby, • używając poznanych zwrotów opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje, • podaje szczegóły na temat problemów związanych z ochroną środowiska, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 9 (e-Panel).				
Uczeń rozwiązuje test końcoworoczny (e-Panel).				

SYSTEM OCENIANIA Z PLASTYKI

I. KONTRAKT Z UCZNIAMI, OBSZARY PODLEGAJĄCE OCENIE

Każdy uczeń klas IV, V, VI, VII ma podręcznik wypożyczony z biblioteki.

Podręcznik „Do dzieła!” autorstwa Krystyny Onak i Jadwigi Lukas.

- Każdy uczeń jest oceniany indywidualnie za zaangażowanie i stosunek do przedmiotu;
- Nauczyciel kontroluje podczas lekcji pracę uczniów.
- Uczeń jest przygotowany do lekcji – posiada materiały niezbędne do wykonania pracy plastycznej.
- Każda praca plastyczna wykonana przez ucznia na lekcji jest oceniona pozytywnie.
- Każdą pracę plastyczną uczeń wykonuje samodzielnie.
- Każdy uczeń może być nieprzygotowany do lekcji tylko dwa razy w semestrze. Za nieprzygotowanie lub brak materiałów potrzebnych do zajęć lekcyjnych uczeń otrzymuje minus. Cztery minusy kwalifikują do obniżenia oceny na koniec semestru o pół stopnia. O tym, że uczeń jest nieprzygotowany do lekcji informuje nauczyciela na początku zajęć, w przeciwnym razie może otrzymać ocenę niedostateczną.
- Brak materiałów do wykonania pracy plastycznej (gdy uczeń zgłasza nieprzygotowanie) nie zwalnia od pracy na lekcji. W takiej sytuacji dostaje inną formę pracy lub pożycza materiały od kolegów, a z danego zadania rozlicza się na następnej lekcji. Jeśli tego nie uczyni, nauczyciel może postawić ocenę niedostateczną.
- W przypadku jednorazowej nieobecności ucznia nie wymaga się pracy plastycznej.

- W przypadku dłuższej nieobecności ucznia (co najmniej 2 lekcje) ustala się zakres prac do wykonania/ materiału do zaliczenia
- Uczeń dobrze przygotowany tworzy pracę na lekcji, która powinna być oddana do oceny pod koniec lekcji. Jeśli nie jest z niej zadowolony, chce coś poprawić lub dodać, za zgodą nauczyciela dopuszcza się zabranie pracy do domu i rozliczenie się z niej na lekcji następnej.
- Ocenę niedostateczną może otrzymać uczeń, który wykazuje wyjątkową bierność na zajęciach lekcyjnych lub brak zainteresowania przedmiotem a także naganne zachowanie wobec nauczyciela i kolegów oraz nie przestrzegania zasad BHP.
- Ocenę niedostateczną za pracę plastyczną uczeń otrzymuje tylko wtedy gdy jej nie odda do oceny.

Obowiązkiem ucznia jest utrzymać porządek na stanowisku pracy i przestrzegać zasad bhp.

- Uczeń jest aktywny na zajęciach. Może zdobyć ocenę bardzo dobrą (odpowiedź ustna, swobodne wypowiedzi o sztuce), może również otrzymać 4 plusy za bieżącą aktywność a co za tym idzie ocenę bardzo dobrą.
- Dodatkowe oceny można otrzymać za:
 - udział w konkursach
 - wykonanie dekoracji określonej przez n-la
 - dodatkowe prace do wykonania w domu o tematyce podanej przez n-la

Prace plastyczne oceniane są wg ustalonych zasad podanych przez nauczyciela na początku zajęć: w szczególności prace ucznia oceniane są za:

- zgodność z tematem,
- bogactwo treści,
- pomysłowość, (oryginalność)
- wartości formalne (kompozycja, kolorystyka, właściwości tworzywa, techniki plastyczne),
- wrażliwość,
- estetyka

II. WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY:

Podstawowym celem systemu oceniania jest motywowanie ucznia do samodzielnego rozwoju i aktywności pozwalającej poznać mu jego własny potencjał intelektualny i twórczy.

W programie nauczania plastyki w szkole podstawowej zakłada się trójdzielność form obcowania ze sztuką poprzez:

1. Poznanie podstawowych zagadnień teoretycznych i określonych wiadomości z dziejów sztuki, ilustrowanych wybranymi przykładami (percepcja sztuki)
2. Własną działalność plastyczną uczniów – tworzenie wypowiedzi (ekspresja przez sztukę)
3. Analizę i interpretację tekstów kultury (recepcja sztuki)

Wystawiając ocenę nauczyciel bierze pod uwagę rozwój umiejętności plastycznych, ale również postawę i zaangażowanie dziecka, ponadto wysiłek twórczy, pomysłowość w doborze materiałów i narzędzi oraz niekonwencjonalność. Obniżenie oceny powoduje lekceważenie zajęć, naganne zachowanie ucznia, ciągłe nieprzygotowanie do lekcji, brak zeszytu przedmiotowego, niewykonanie pracy lub wykonanie jej „byle jak” ,.

KRYTERIA OCENIANIA Z PLASTYKI W KLASACH IV – VII

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- posiadał wiedzę i umiejętności obejmujące program plastyki danej klasy,
- wykazuje wybitne zdolności,
- reprezentuje szkołę na konkursach plastycznych i osiąga sukcesy,
- bierze udział w życiu plastycznym szkoły (dekoracje, wystawy),
- samodzielnie i twórczo rozwija uzdolnienia plastyczne poprzez: wykonywanie prac dodatkowych,
- biegle posługuje się wiadomościami z plastyki i wiedzy o sztuce w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych z programu nauczania danej klasy,
- proponuje niekonwencjonalne rozwiązania,
- jest wzorowo przygotowany do każdych zajęć,
- przestrzega zasad BHP,

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności z plastyki oraz wiedzy o sztuce określony programem nauczania danej klasy,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami,
- rozwiązuje samodzielnie problemy z zakresu treści, formy i ekspresji w pracach plastycznych,
- potrafi zastosować zdobytą wiedzę z zakresu plastyki do rozwiązywania zadań i problemów w różnych sytuacjach,
- systematycznie pracuje na każdej lekcji i w określonym czasie oddaje swoją pracę do oceny,
- bierze udział w konkursach plastycznych,
- jest przygotowany do zajęć,
- przestrzega zasad BHP,

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności z plastyki oraz wiedzy o sztuce określony programem nauczania danej klasy,
- poprawnie i samodzielnie rozwiązuje zadania praktyczne i teoretyczne, ale potrzebuje więcej czasu na realizację postawionych zadań,
- systematycznie pracuje na lekcjach,
- prawie zawsze jest przygotowany do zajęć,
- przestrzega zasad BHP,

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił podstawowe wiadomości oraz najprostsze umiejętności,
- stara się utrzymać porządek w miejscu pracy i oddaje większość zadanych prac,
- pracuje, często przy wsparciu nauczyciela, prace są słabej jakości,
- wymaga zachęty do pracy i dłuższego czasu na jej wykonanie,
- zdarza się, że jest nieprzygotowany do zajęć,
- przestrzega zasad BHP,

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- w ograniczonym zakresie rozwiązuje problemy plastyczne o minimalnym stopniu trudności i najczęściej przy pomocy nauczyciela,
- często nie jest przygotowany do lekcji, nie dba o swój podstawowy warsztat pracy,
- prace słabej jakości,

- przestrzega zasad BHP,

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- pomimo pomocy i działań nauczyciela nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu przedmiotu,
- jest notorycznie nieprzygotowany do zajęć i nie uczestniczy w lekcjach,
- nie wykonuje poleceń nauczyciela, nie oddaje prac w określonym terminie lub wcale,
- świadomie lekceważy podstawowe obowiązki szkolne,
- nie wykazuje chęci podjęcia jakichkolwiek działań,
- nie przestrzega zasad BHP,

III. NARZĘDZIA OCENIANIA

- prace plastyczne,
- odpowiedzi ustne,
- dodatkowe prace plastyczne,
- prace konkursowe,
- pisemne i ustne analizy dzieł sztuki,
- nieprzestrzeganie zasad BHP,

IV.SPOSOBY WYSTAWIANIA OCEN SEMESTRALNYCH I ROCZNYCH

Ocenę semestralną z plastyki wystawia się z tzw. średniej ważonej doceniając wysiłek ucznia, jego zaangażowanie i przygotowanie do lekcji. Dostosowując się do Wewnętrzzszkolnego Systemu Oceniania wartości średniej ocen wygląda następująco:

0,00 – 1,74 ocena niedostateczna

1,75 – 2,74 ocena dopuszczająca

2,75 – 3,74 ocena dostateczna

3,75 – 4,74 ocena dobra

4,75 – 5,49 ocena bardzo dobra

> 5,49 ocena celująca

Doceniając pozytywny stosunek do pracy i twórczą aktywność ucznia, nauczyciel może zwiększyć wartość średniej za semestr do 0,5.

Ocena roczna jest średnią ocen z I i II semestru.

IV. INFORMACJA O POSTĘPACH I TRUDNOŚCIACH UCZNIA

→ odnosi sukcesy w konkursach historycznych, w których wymagana jest wiedza wykraczająca poza treści programowe.

→ wiąże dzieje własnego regionu z dziejami Polski lub powszechnymi

→

→ **Historia i społeczeństwo klasy IV – VI**

→

→ Ocenie podlegają:

→

⇒ sprawdziany wiadomości

⇒ odpowiedzi ustne

⇒ kartkówki (obejmują materiał z 2 ostatnich lekcji, mogą być nie zapowiadane)

→ aktywność na lekcji (5 plusów – ocena bardzo dobra)

⇒ zeszyt ćwiczeń

⇒ dodatkowe prace np. referaty, wywiady, albumy, itp.

→ prace domowe (5 minusów ocena niedostateczna)

→

→ Wymagania na poszczególne stopnie szkolne w klasyfikacji semestralnej i rocznej.

→

→ *Uczeń otrzyma ocenę:*

→

→ NIEDOSTATECZNĄ jeżeli:

→

→ nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających

→ zastosowania podstawowych umiejętności.

→ nie opanował minimum wiadomości programowych

→

→ DOPUSZCZAJĄCĄ jeżeli:

→

- opanował zakres wiedzy i umiejętności na poziomie elementarnym,
- nie pracuje systematycznie i niezbyt chętnie podejmuje zadania wskazane przez nauczyciela nie pracuje w grupie ani zespole zadaniowym,
- nie formułuje własnych wniosków,
- przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych umiejętności.

→
→ DOSTATECZNĄ jeżeli:

- opanował zakres wiedzy i umiejętności w stopniu poprawnym,
- czasami pracuje nie systematycznie i niezbyt chętnie podejmuje pracę indywidualną, grupową lub zespołową, rzadko uczestniczy w dyskusji i pracach zespołowo – grupowych, czasami poprawnie formułuje wnioski,
- ma problemy z obroną swoich poglądów,
- nie zawsze wywiązuje się z powierzonych zadań lub ich części,
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji.
- zna niektóre wydarzenia i postaci z dziejów regionu.

→
→

→ DOBRĄ jeżeli:

- opanował zakres wiedzy i umiejętności w stopniu średnim,
- charakteryzuje go najczęściej systematyczna i efektywna praca zarówno indywidualna jak grupowa, często uczestniczy w dyskusji i pracach zespołowo – grupowych,
- poprawnie formułuje wnioski i udaje mu się bronić swoich poglądów, odpowiednio wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji.
- zna najważniejsze wydarzenia i postaci z dziejów regionu.

→
→

→ BARDZO DOBRĄ jeżeli:

- opanował w pełni zakres wiedzy i umiejętności programowych,

- - charakteryzuje go systematyczna i efektywna praca indywidualna i zespołowa, chętnie uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowych,
 - właściwie formułuje wnioski i broni swoich poglądów,
 - wyróżniająco wywiązuje się z powierzonych zadań i ról,
 - ⇒ sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji .
 - ⇒ potrafi dzięki wskazówkom nauczyciela dotrzeć do innych źródeł wiadomości.
- bierze udział w konkursach historycznych.

Roczny plan pracy z historii dla klasy 4 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

- **Wymagania na poszczególne oceny**
- *Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Z historią na Ty						
1. Historia – nauka o przeszłości	historia jako nauka o przeszłości – historia a baśnie i legendy – efekty pracy historyków i archeologów – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i> – rozróżnia przeszłość od współczesności – rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej – potrafi krótko	– poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i> – rozróżnia pracę historyków i archeologów – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki – dokonuje	– porównuje pracę historyków i archeologów – wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych – wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej	– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów – wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych – przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się	– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie – przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych

		scharakteryzować, czym zajmują się historycy	podstawowego podziału źródeł historycznych		przeszłością	
2. Historia wokół nas	drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny – „wielka” i „mała” ojczyzna – patriotyzm jako miłość do ojczyzny – sposoby wyrażania patriotyzmu – „małe ojczyzny” i ich tradycje – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i> – podaje przykłady świąt rodzinnych – podaje przykłady pamiątek rodzinnych	– poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i> – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny – wyjaśnia, czym jest patriotyzm – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych	– wyjaśnia, czym jest genealogia – wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę – podaje przykłady regionalnych tradycji – charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów	– wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię – tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie – charakteryzuje inne regiony państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną	– przedstawia historyczną genezę regionu – wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu – ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo „wielkiej”

3. Mieszkamy w Polsce	– państwo polskie i jego regiony – mój region – część Polski – naród polski jako zbiorowość – posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium – dziedzictwo narodowe – polskie symbole narodowe – polskie święta państwowe – znaczenie terminów: państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: państwo, region, naród – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice – zna poprawną nazwę państwa polskiego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> – wymienia elementy współtworzące państwo – wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze – przedstawia polskie symbole narodowe – przedstawia najważniejsze święta państwowe – wskazuje na mapie stolicę państwa	– wskazuje Polskę na mapie świata – wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta – rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych – wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe – opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych	– wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii – wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe – przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE	– omawia genezę polskich symboli narodowych – wyjaśnia pojęcia: emigracja, uchodźcy – podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce
4. Czas w historii	– chronologia i przedmiot jej badań – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i</i>	– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>) – umieszcza daty na osi czasu	– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i> – zamienia cyfry arabskie na rzymskie – wyjaśnia, czym jest epoka historyczna – porządkuje fakty i	– podaje cezury czasowe epok historycznych	– charakteryzuje główne epoki historyczne – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu	– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery – wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim

	<i>n.e., tysiąclecie, wiek</i> – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne		epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)			
5. Obliczanie czasu w historii	– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia – podział czasu na wieki i półwiecza	– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery	– samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom – oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er	– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych	– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych	
6. Czytamy mapę i plan	podobieństwa i różnice między mapą a planem – znaczenie mapy w pracy historyka – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej – najstarsze mapy świata	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i> – dostrzega różnice między mapą a planem	– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i> – przygotowuje proste plany miejscowe – objaśnia symbole legendy mapy – odczytuje z mapy	– wyjaśnia, czym jest kartografia – wyjaśnia, czym jest skala mapy – rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną	– interpretuje i wyciąga wnioski z mapy	– przedstawia elementy historii kartografii – wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej

			podstawowe informacje			
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów						
1. Mieszko I i chrzest Polski	– słowiańskie pochodzenie Polaków – legendarne początki państwa polskiego – księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: plemię, Słowianie, Piastowie	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, Słowianie – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski	– poprawnie posługuje się terminem: Piastowie – przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska” – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka – wymienia legendarnych protoplastów Mieszka – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu – lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I – opisuje bitwę pod Cedynią	– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego	– przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich – określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej – omawia dokument <i>Dagome iudex</i>
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	– misja świętego Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III – wojny Bolesława Chrobrego z są-	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>koronacja</i>, <i>gród</i>, <i>wojowie</i> – opisuje wygląd	– poprawnie posługuje się terminami: <i>misja</i>, <i>relikwie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025 – charakteryzuje	– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018 – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów – przedstawia przyczyny i skutki	– wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie utworzenia	– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego

	siadami i przyłączenie nowych ziem – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski – znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i>	grodu średniowiecznego – wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski	postać św. Wojciecha – opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej	zjazdu gnieźnieńskiego – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego	samodzielnej metropolii kościelnej – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	
*W średniowiecznym klasztorze	– zakony chrześcijańskie – życie w klasztorze – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i> – charakteryzuje wygląd mnichów – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa a zakonnego w średniowieczu	– poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skrytorium, pergamin</i> – podaje przykłady zakonów – opisuje życie wewnątrz klasztoru	– wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich – wyjaśnia, jak należy rozumieć zasadę obowiązującą benedyktynów <i>módl się i pracuj</i> – opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich	– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę – wyjaśnia znaczenie ksiąg i księzek dla rozwoju wiedzy i nauki	– wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich – wyjaśnia, jakie są związki między działalnością zakonów a nauką historyczną
3. Polska Kazimierza Wielkiego	– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów – reformy Kazimierza Wielkiego – zjazd monarchów	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i> – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali	– poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, uczta u Wierzyńka</i> – zna wydarzenia związane z datami:	– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego – opisuje zjazd monarchów w Krakowie – wyjaśnia cele oraz	– charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza	– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego

	w Krakowie – uczta u Wierzyńka – umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>) – utworzenie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminu: <i>uniwersytet</i>	królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki” – opisuje wygląd średniowiecznego zamku	1364, 1370 – wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>	znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego	Wielkiego – argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy	– wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego
*Rycerze i zamki	– średniowieczni rycerze i ich rola – funkcje i wygląd zamków – od pazia do rycerza – uzbrojenie rycerskie – turnieje rycerskie – kodeks rycerski	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i> – opisuje wygląd średniowiecznego rycerza	– poprawnie posługuje się terminami: <i>paż, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i> – wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem – opisuje wygląd średniowiecznego zamku – charakteryzuje turnieje rycerskie	– wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze – przedstawia powinności rycerskie – charakteryzuje kodeks rycerski	– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie	– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalconych w literaturze i legendach

4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	objęcie władzy przez Jadwigę – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę – skutki zawarcia unii polsko-litewskiej – zagrożenie ze strony Krzyżaków – znaczenie terminów: <i>unia</i>, <i>Jagiellonowie</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i> – wie, kim był Władysław Jagiełło – wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego	– poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1385 – przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie	– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów – przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej – wymienia postanowienia unii w Krewie	– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw	– przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie – na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	rycerz – cechy charakterystyczne – postać Zawiszy Czarnego – bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze – znaczenie terminów: <i>rycerz</i>, <i>miecz</i>, <i>kopia</i>, <i>herb</i>, <i>kodeks honorowy</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz</i>, <i>miecz</i>, <i>herb</i> – opisuje wygląd i cechy rycerza	– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek</i>, <i>kopia</i>, <i>kodeks honorowy</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1410 – charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego – wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na</i>	– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy – przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem	– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka – wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej – przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem	– przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie – podaje przykłady różnych herbów

			<i>Zawiszy</i>			
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	– Mikołaj Kopernik i jego życie – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii – znaczenie terminu: <i>astronomia</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwacje</i> – wie, kim był Mikołaj Kopernik	– poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, diecezje, ekonomia</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>	– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika	– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa – opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika	– poprawnie posługuje się terminem: układ heliocentryczny – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej						
1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu	– kariera polityczna Jana Zamoyskiego – kariera wojskowa Jana Zamoyskiego – Zamość – miasto renesansowe – Akademia Zamojska (<i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>) – znaczenie terminów:	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> – określa epokę, w której żył Jan Zamoyski	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i> – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego	– zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta – opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w. – charakteryzuje budowę i	– wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną – przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji – wskazuje na mapie Zamość	– wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego

	<i>szlachta, kanclerz, hetman</i>			układ Zamościa – wyjaśnia słowa Zamoyskie- go: <i>Takie będą Rzeczypo- spolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>		
2. XVII wiek – stulecie wojen	– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami – rola husarii w polskich sukcesach militarnych – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i> – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii	– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, odsiecz</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683 – wskazuje na mapie granice Rzeczypospol itej oraz jej sąsiadów – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki,	– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego o i przetomo- wej obrony Jasnej Góry – wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń – wyjaśnia powiedzeni e: <i>Polska przedmurze m chrze- ścijaństwa</i>	– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego	– wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej

			Jan III Sobieski, oraz ich dokonania			
*Czasy stanisławowskie	ideały epoki oświecenia – dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie – kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele – zabytki budownictwa i architektury polskiej 2. poł. XVIII w.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i> – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i> – wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października	– charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania	– wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie – wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu” – wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego	– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość

3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w. – Konstytucja 3 maja – rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r. – bitwa pod Racławicami i rola kosynierów – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i> – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i> – zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795 – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki	– charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego	– wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym – charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki – wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego	– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej – podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym
4. Józef Wybicki i hymn Polski	– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i> – zna nazwisko autora hymnu państwowego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i> – zna wydarzenia związane z datą: 1797	– przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze – opisuje Legiony	– przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona	– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte – ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje

	– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich – Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski – znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i>	– potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu	– charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego o i Józefa Wybickiego	Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym		
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	– Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego – branka i wybuch powstania styczniowego – wojna partyzancka – funkcjonowanie	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie – charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864	– charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną	– opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło – ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim	– porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniami – przedstawia różne metody walki o polskość

	państwa powstańczego – Romuald Traugutt dyktatorem powstania – represje po upadku powstania styczniowego – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i>		– pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego – charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta	– opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego – przedstawia skutki powstania		
6. Maria Skłodowska -Curie – polska noblistka	– edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet – kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie – Nagrody Nobla przyznane Marii	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i> – wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Uniwersytet Latający</i> – charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie – charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie	– porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne – wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający – wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie mu-	– wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla – opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela – wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym	– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej

	Skłodowskiej-Curie – polscy nobliści – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i>		– wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla	miała wyjechać do Francji – przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla		
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce						
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	– działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – odzyskanie niepodległości przez Polskę – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa – Narodowe	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i> – wskazuje na mapie obszar II RP – wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada	– poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r. – charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego	– charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w	– opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego – ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej – wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto – omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej	– wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej

	Święto Niepodległości – znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa</i>			odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego	spolitej	
*Bitwa Warszawska	– Rosja Sowiecka i komunizm – wojna polsko-bolszewicka – Bitwa Warszawska i jej legenda – 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>II RP, ułani</i> – przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą – odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą</i> – zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r. – wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego	– wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP – omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej – ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia – charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą”	– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką	– wyjaśnij, kiedy i w jaki sposób bolszewicy przejęli władzę w Rosji – podaje przykłady współcześnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	– problemy odrodzonej Polski – zaślubiny Polski z morzem – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>port, przemysł, minister, bezrobocie</i> – wskazuje na mapie Polski Gdynię	– poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i> – charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego – wskazuje na	– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego – przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego	– wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli	– wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie – wymienia najważniejsze ośrodki

	Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy – Gdynia polskim „oknem na świat” – znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i>	– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”	mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego			przemysłowe współczesnej Polski
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	– sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy) – akcja pod Arsenalem – batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia – znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i> – wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją	– poprawnie posługuje się terminami: <i>łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r. – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego	– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem – ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją	– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia politykę okupantów wobec Polaków (mord katyński)	– podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej – przedstawia przebieg powstania warszawskiego
4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”	– polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej – obozy koncentracyjne – raporty Witolda Pileckiego	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozy koncentracyjne</i> – opisuje politykę	– poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni” – zna zbrodnie niemieckie	– charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz	– wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów	– wyjaśnia pojęcie: „suwerenność” – wyjaśnia pojęcie: „żelazna kurtyna” oraz jego genezę

	– represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego – polityka komunistów wobec polskiego podziemia – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>obozy koncentracyjne</i>, „żołnierze niezlomni”	Niemiec wobec ludności żydowskiej – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej	popołnione na Żydach – charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny – wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła – wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezlomni”	polskich – ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka	– charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej – wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej	– charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej – wymienia największe niemieckie obozy koncentracyjne
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	– opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu – wybór Karola Wojtyły na papieża – pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>) – wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących przeciw rządowi komunistów – Jan Paweł II jako papież pielgrzym – znaczenie terminów: <i>papież</i>,	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i> – wie, kim był Karol Wojtyła – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe</i>, <i>kardynał</i>, <i>pontyfikat</i> – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych – wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem	– opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu	– wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego	– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>

	<i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i>					
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	– kryzys PRL w latach 70. XX w. – działalność opozycyjna – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność” – bohaterowie „Solidarności” – Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Andrzej Gwiazda, Jerzy Popiełuszko – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji – przełom 1989 r. i upadek komunizmu – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i>	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk</i> – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent	– poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989 – wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych – zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiadę, Jerzego Popiełuskę	– opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność” – przedstawia główne postulaty „Solidarności” – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego – wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu	– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską – podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym – wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny	– opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem – wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu

⇒ wykorzystuje wiedzę nie tylko z historii ale również przedmiotów pokrewnych.

⇒ posiada dużą wiedzę o historii regionu.

- CELUJĄCĄ jeżeli:
-
- ⇒ posiada wiedzę wykraczającą poza materiał programowy.
- ⇒ samodzielnie sięga do różnych źródeł informacji.
- ⇒ przejawia samodzielne inicjatywy rozwiązywania konkretnych problemów.
- odnosi sukcesy w konkursach historycznych, w których wymagana jest wiedza wykraczająca poza treści programowe.

**Roczny plan pracy z historii w szkole
podstawowej w klasie 7. Wymagania na
poszczególne oceny**

→

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Kongres wiedeński	1. Początek kongresu 2. „Sto dni” Napoleona 3. Postanowienia kongresu 4. Zmiany granic w Europie 5. Święte Przymierze	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815) – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815) – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich	Uczeń: – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815) – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles’a Talleyranda, Klemensa von Metternicha – omawia przebieg „stu dni” Napoleona – przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza	Uczeń: – identyfikuje postacie: Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza – przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza	Uczeń: – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński – ocenia działalność Świętego Przymierza
Tajemnice sprzed wieków – Jak obradował kongres w Wiedniu?	1. Dlaczego Wiedeń? 2. Przebieg obrad 3. Główni bohaterowie wiedeńscy		Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego Wiedeń stał się miejscem obrad kongresu	Uczeń: – opisuje przebieg obrad kongresu wiedeńskiego – charakteryzuje głównych uczestników kongresu	Uczeń: – przedstawia znaczenie regulaminu dyplomatycznego – wyjaśnia rolę kongresu wiedeńskiego w procesie likwidacji niewolnictwa	Uczeń: – ocenia rolę kongresu wiedeńskiego w dziejach Europy
2. Rewolucja przemysłowa	1. Narodziny przemysłu 2. Rewolucja przemysłowa na świecie 3. Maszyna parowa i jej zastosowanie 4. Narodziny elektrotechniki 5. Skutki rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763) – identyfikuje postać	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści, robotnicy, proletariat – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a, George’a Stephensona – wymienia gałęzie	Uczeń: – zna daty: skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania telegrafu (1837) – identyfikuje postać Michaela Faradaya – wskazuje na mapie państwa, na których	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia – zna datę pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866)	Uczeń: – identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wilemsa’a, Thomasa Davenporta – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – opisuje sposób działania maszyny parowej

		Jamesa Watta – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej	przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji	terenach rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu	– przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji – wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji	– ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.
3. Nowe idee polityczne	1. Liberalizm 2. Konserwatyzm 3. Idee narodowe 4. Początki ruchu robotniczego 5. Czartyzm 6. Socjalizm i komunizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariatus, ruch robotniczy, strajk, związek zawodowy – identyfikuje postać Adama Smitha	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe – identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu	Uczeń: – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster – zna daty: ruchu czartystów (1836–1848) – opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.
4. Przeciwno Świętemu Przymierzu	1. Walka z ładem wiedeńskim 2. Niepodległość Grecji 3. Początek Wiosny Ludów 4. Wystąpienia w Niemczech i Austrii 5. Parlament frankfurcki 6. Powstanie węgierskie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849) – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki – zna daty: rewolucji lipcowej we Francji	Uczeń: – zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, bankiety – zna daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji (1821–1822), powstania	Uczeń: – przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich – omawia rolę parlamentu

	7. Wiosna Ludów we Włoszech 8. Wojna krymska	Ludów; – wymienia przyczyny Wiosny Ludów	(1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848) – identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I – wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w. – przedstawia przyczyny i przejawy walki z ładem wiedeńskim – przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	(V 1848), wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853–1856) – identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra II – wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską – omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji – wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej	dekabrystów (XII 1825), uznania niepodległości Belgii (1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848) – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola Alberta – przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec
--	---	---	---	---	--	---

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I

ROZDZIAŁ II: ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM

1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	1. Podział ziem polskich 2. Rzeczpospolita Krakowska 3. Wielkie Księstwo Poznańskie 4. Sytuacja gospodarcza w zaborze pruskim – podstawy nowoczesności	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane – zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu protektorat – zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze	Uczeń: – zna datę otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817) – wyjaśnia, jaką rolę	Uczeń – zna datę wprowadzenia obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825) – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej
-------------------------------------	---	---	--	--	---	--

	5. Sytuacja gospodarcza w zaborze austriackim 6. Kultura i oświata	Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815) – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim	Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848) – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego – opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim	pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824) – identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim	pełniła Rzeczpospolita Krakowska w utrzymaniu polskości – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborem – przedstawia warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji	w zaborze pruskim – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków w zaborze pruskim i austriackim
2. W Królestwie Polskim	1. Konstytucja Królestwa Polskiego 2. Namiestnik i wielki książę 3. Gospodarka Królestwa Polskiego 4. Kultura i edukacja pod zaborem rosyjskim 5. Opozycja legalna w Królestwie Polskim 6. Tajne spiski i organizacje	Uczeń: – zna datę nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (1815) – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego – wskazuje na mapie zasięg Królestwa Polskiego – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja – zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawięzania Sprzysiężenia Podchorążych (1828) – identyfikuje postacie: Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego – opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim	Uczeń: – zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817–1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828) – identyfikuje postacie: Józefa Zajęczka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, Wincentego Niemojowskich – wskazuje na mapie najważniejsze	Uczeń: – zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszian (1820) – identyfikuje postacie: Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana – wskazuje na mapie Kanał Augustowski – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty – charakteryzuje działalność kulturalno–oświatową Polaków na	Uczeń: – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego – omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej

			– omawia rozwój kultury i edukacji w Królestwie Polskim – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele	okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim – przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego – przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim	ziemiach zabranych – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności – opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych	
3. Powstanie listopadowe	1. Wybuch powstania 2. Od negocjacji do detronizacji 3. Wojna polsko—rosyjska 4. Wodzowie powstania listopadowego 5. Walki poza Królestwem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830), bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko—rosyjskiej (II–X 1831) – identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego – wymienia przyczyny powstania listopadowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja – zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831) – identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego	Uczeń: – zna daty: przejęcia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830), – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza – wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których toczyły się walki podczas powstania w latach 1830–1831 – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko—rosyjskiej – opisuje przebieg wojny polsko—rosyjskiej	Uczeń: – zna daty: bitwy pod Stoczekiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831) – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józefa Dwernickiego – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim	Uczeń: – identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda – ocenia postawy wodzów powstania listopadowego – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia
Tajemnice sprzed wieków – Czy powstanie	1. Dlaczego Polacy byli bez szans? 2. Wydarzenia w Belwederze		Uczeń: – przedstawia oceny	Uczeń: – opisuje zamach na	Uczeń: – podejmuje próbę	Uczeń: – ocenia skutki zamachu

listopadowe mogło zakończyć się sukcesem?	3. Co zmieniłaby śmierć wielkiego księcia Konstantego? 4. Jaką liczbę żołnierzy mogli wystawić Rosjanie? 5. Jakie błędy popełnili dowódcy?		historyków dotyczące szans powstania listopadowego	wielkiego księcia Konstantego – porównuje siły militarne Rosji i powstańców – wskazuje błędy dowódców powstania	odpowiedzi na pytanie, czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem	na wielkiego księcia Konstantego
4. Wielka Emigracja	1. Ucieczka przed represjami 2. Stronnictwa polityczne na emigracji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji – wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz – identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji – wymienia formy działalności Polaków na emigracji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: katorga, amnestia – zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtel Lambert (1833) – przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego – przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert	Uczeń: – zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Helmana – wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego – omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego	Uczeń: – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji – ocenia działalność Polaków na emigracji
5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	1. Represje po upadku powstania listopadowego 2. Królestwo Polskie w cieniu Cytadeli 3. Represje w zaborze pruskim 4. Działalność spiskowa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja – zna datę wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846) – wymienia represje wobec uczestników	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja – zna daty: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846) – identyfikuje postacie:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska, Statut organiczny, – zna daty: wprowadzenia Statutu organicznego (1832),	Uczeń: – zna daty: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847)	Uczeń: – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego – ocenia postawę chłopów galicyjskich

	5. Powstanie krakowskie 6. Rabacja galicyjska	powstania listopadowego – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego – wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim	Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli – charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej	ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846) – identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego – wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie	– identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamieńskiego – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim – charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w. – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego	wobec szlachty i powstania krakowskiego
6. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	1. Nastroje w Wielkopolsce na początku 1848 roku 2. Powstanie w Wielkopolsce 3. W obronie polskości na Warmii, Mazurach i Śląsku 4. Sytuacja w Galicji 5. Ukraiński ruch narodowy 6. <i>Za waszą i naszą wolność</i>	Uczeń: – identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.	Uczeń: – zna daty: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848) – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji	Uczeń: – zna daty: porozumienia w Jarosławcu (IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848), – identyfikuje postacie: Franza von Stadion, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego, Henryka Dembińskiego – charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu serwituty – zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848) – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smółki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku	Uczeń: – wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu
7. Kultura polska doby romantyzmu	1. Kultura polska 2. po utracie niepodległości 3. Narodziny romantyzmu 4. Polski mesjanizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm – identyfikuje postacie:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm – identyfikuje postać	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny	Uczeń: – zna datę opublikowania ballady <i>Romantyczność</i> Adama	Uczeń: – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe

	5. Początki badań historii Polski	Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina – wymienia poglądy romantyków	Joachima Lelewela – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami – przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu	– charakteryzuje warunki, w jakich uksztaltował się polski romantyzm – wyjaśnia, czym był polski mesjanizm	Mickiewicza – identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości	postawy Polaków
--	-----------------------------------	--	---	---	---	-----------------

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II

ROZDZIAŁ III: EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	1. Rozwój Stanów Zjednoczonych 2. Podział na Północ i Południe 3. Przyczyny wojny secesyjnej 4. Wojna secesyjna 5. Stany Zjednoczone po wojnie secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865) – identyfikuje postać Abrahama Lincolna – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863) – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa – omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalanej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) – omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe – opisuje przebieg wojny secesyjnej – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu	Uczeń: – zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861) – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa	Uczeń: – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych – ocenia skutki wojny secesyjnej
----------------------------------	---	--	---	---	---	--

				wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa		
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	1. Dwie koncepcje zjednoczenia Włoch 2. Piemont 3. Zjednoczenie Włoch 4. Powstanie Królestwa Włoskiego 5. Polityka Prus 6. Wojny Prus z Danią i Austrią 7. Wojna z Francją 8. Komuna Paryska 9. Polacy w Komunie Paryskiej	Uczeń: – zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 i 1871) – identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldiego, Ottona von Bismarcka – wymienia etapy zjednoczenia Włoch i Niemiec – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, <i>risorgimento</i> – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870–1871) – identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi – omawia etapy zjednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu komunardzi – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem (1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno-niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej (III–V 1871) – wskazuje na mapie etapy zjednoczenia Włoch i Niemiec – omawia koncepcje zjednoczenia Włoch – opisuje przebieg procesu zjednoczenia Włoch – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem zjednoczenia Włoch – przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec – omawia skutki wojen Prus z Danią	Uczeń: – zna daty: powstania Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro-Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870) – identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego – wskazuje okoliczności powstania Czerwonego Krzyża – wyjaśnia okoliczności powstania Austro-Węgier	Uczeń: – ocenia rolę Ottona von Bismarcka w procesie zjednoczenia Niemiec – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka, Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w procesie zjednoczenia swoich państw – dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec

				i Austrię dla procesu jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej	– przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej	
3. Kolonializm w XIX wieku	1. Przyczyny ekspansji kolonialnej 2. Kolonizacja Afryki 3. Polityka kolonialna w Azji 4. Skutki polityki kolonialnej 5. Brytyjskie imperium kolonialne 6. Konflikty kolonialne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm – identyfikuje postać królowej Wiktorii – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska – zna datę otwarcia Japonii na świat (1854) – identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa – wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w. – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych	Uczeń: – zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881) – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej – charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii	Uczeń: – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw
4. Rozwój nowych ruchów politycznych	1. W stronę demokracji 2. Socjaliści i anarchiści 3. Nowe ideologie 4. Emancypacja kobiet 5. Prawa wyborcze	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokratyzacja – wyjaśnia, na	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki – identyfikuje postacie:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, szowinizm, syjonizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/ rewizjoniści – zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889) – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na	Uczeń: – porównuje systemy ustrojowe w XIX– wiecznej Europie – ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego – ocenia metody stosowane przez anarchistów – ocenia poglądy emancypantek i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności

	dla kobiet	czym polegał proces demokratyzacji – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	Karola Marksa, Leona XIII – przedstawia założenia programowe socjalistów – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji – wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek	– zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891) – przedstawia cele i metody działania anarchistów – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet	kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia	
5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne	1. Rozwój nauk przyrodniczych 2. Rozwój medycyny i higieny 3. Rozwój komunikacji i transportu 4. Nowe środki transportu 5. Życie codzienne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej–Curie – wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja – zna daty: ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej–Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynalezienia telefonu (1876) – identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville’a i Wilbura Wright, Thomasa Alwisa Edisona, Alexandra Grahama Bella – przedstawia założenia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość – zna daty: odkrycia promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869), budowy Kanału Panamskiego (1904–1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynalezienia gramofonu (1887) – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie, Wilhelma Roentgena,	Uczeń: – zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wściekliznie (1885), odkrycia bakterii gruźlicy i cholery (1903) – identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.	Uczeń: – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji

		życie codzienne	teorii ewolucji – omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu	Guglielma Marconiego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.		
6. Kultura przełomu XIX i XX wieku	1. Literatura i prasa 2. Sztuka i architektura 3. Kultura masowa 4. Upowszechnienie sportu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kultura masowa, pozytywizm, impresjonizm – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: realizm, naturalizm, secesja – identyfikuje postacie: Auguste’a Comte’a, Charlesa Dickensa, Juliusza Verne’a, Lwa Tołstoja, Auguste’a Renoira, Auguste’a i Louisa Lumière – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów – wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu historyzm – zna daty: początków kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896) – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre’a de Coubertina – wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.	Uczeń: – zna datę pierwszej wystawy impresjonistów (1874) – wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futuryzm – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.	Uczeń: – ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej – ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
Tajemnice sprzed wieków – Kim byli impresjoniści?	1. Salon Odrzuconych 2. Impresjoniści na dworcu		Uczeń: – wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego	Uczeń: – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstało określenie <i>impresjoniści</i> – określa tematykę dzieł impresjonistów	Uczeń: – przedstawia okoliczności, w jakich powstał Salon Odrzuconych	Uczeń: – wyjaśnia, jaką rolę pełnił Salon w życiu kulturalnym Francji w XIX w.

	3. kolejowym <i>Impresja – wschód słońca</i>					
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III						
ROZDZIAŁ IV: ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW						
1. Ziemie polskie przed powstaniem styczniowym	1. Praca organiczna 2. Zabór austriacki po Wiośnie Ludów 3. Odwilż posewasto polska 4. „Czerwoni” i „biali” 5. Przyczyny powstania styczniowego 6. „Rewolucja moralna” w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna – zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego – wymienia założenia pracy organicznej – określa przyczyny powstania styczniowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, autonomia, modernizacja – zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego (1861) – identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej – wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna) posewastopolska – zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego – przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy manifestacji patriotycznych – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna” – zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858) – identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”	Uczeń: – ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców – ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego
2. Powstanie styczniowe	1. Wybuch	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

	2. powstania Przebieg powstania 3. Powstańcy styczniowi 4. Upadek powstania	– wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864) – identyfikuje postać Romualda Traugutta – wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego	– wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy – zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864) – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego – charakteryzuje przebieg walk powstańczych – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim	– wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy – zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza Teodora Berga – wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych – omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego – charakteryzuje politykę władz powstańczych – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska	– wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne – zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863) – identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke–Bosaka, Stanisława Brzóska – przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego	– ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego
3. Represje po powstaniu styczniowym	1. Represje po upadku powstania styczniowego 2. Rusyfikacja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywiści	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska” – identyfikuje postać	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, trójlojalizm – zna datę powstania Szkoły Głównej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał–gubernator	Uczeń: – ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji

	3. Walka z polskim Kościołem 4. Polacy na zesłaniu 5. Powstanie zabajkalskie 6. Postawy wobec rusyfikacji	– wymienia bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego – przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji	Aleksandra Apuchtina – przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego – charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim	Warszawskiej (1862) – identyfikuje postać Michaiła Murawjowa – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem – charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych	– zna datę powstania zabajkalskiego (1866) – omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu	
4. W zaborze pruskim i austriackim	1. Germanizacja i kulturkampf 2. Antypolska polityka władz 3. Walka Polaków z germanizacją 4. Autonomia galicyjska 5. Stańczycy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901) – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały – charakteryzuje politykę germanizacji – przedstawia postawy Polaków wobec germanizacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie, – zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), strajku szkolnego w Wielkopolsce (1906) – identyfikuje postać Marii Konopnickiej – wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu – opisuje przejawy polityki germanizacyjnej w gospodarce i oświacie – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata – zna daty: wprowadzenia języka niemieckiego jako jedynego języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886), – identyfikuje postacie: Mieczysława Łedóchowskiego, Józefa Szujskiego – przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu – omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy – zna daty: ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), wprowadzenia tzw. ustawy kagańcowej (1908) – identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Piotra Wawrzyniaka – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego – ocenia poglądy stańczyków na problem polskich powstań narodowych
5. Rozwój gospodarczy ziem polskich	1. Przemiany gospodarcze ziem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: haskalia	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych

	zaboru rosyjskiego 2. Pod panowanie m pruskim 3. Gospodarka Galicji 4. Łódź wielko-przemysłowa 5. Przemiany społeczne na ziemiach polskich 6. Asymilacja Żydów 7. Przemiany cywilizacyjne na ziemiach polskich	terminu emigracja zarobkowa – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864) – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w. – wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych	inteligencja, ziemiaństwo – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851) – identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. – opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – omawia rozwój przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848) – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka – przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim – przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa w zaborze pruskim – omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki	serwituty, famuły – zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910) – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów	z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami
6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich	1. Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich 2. Ruch narodowy	Uczeń: – zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: endencja, internacjonalizm – identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski – zna daty powstania Socjaldemokracji	Uczeń: – wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

	3. Rozwój ruchu ludowego	Narodowo–Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego – wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo– – Demokratycznego , Polskiego Stronnictwa Ludowego	Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897) – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego – przedstawia cele ruchu robotniczego – charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym – omawia założenia programowe ruchu narodowego – charakteryzuje program ruchu ludowego	Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich – charakteryzuje program nurtu rewolucyjnego w polskim ruchu socjalistycznym – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji	Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895) – identyfikuje postacie Stanisława Stojąłowskiego, Marii i Bolesława Wysouchów – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL	
7. Organizacje niepodległościowe na początku XX wieku	1. Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich 2. Powstanie łódzkie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna – zna daty krwawej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny – zna daty: powstania łódzkiego (I–VI 1905),	Uczeń: – zna daty: podziału na PPS–Frakcję Rewolucyjną i PPS– –Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa	Uczeń: – ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907 – ocenia postawy Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego

	3. Działalność polskich partii politycznych 4. Skutki rewolucji 5. Działania organizacji Bojowej PPS 6. Orientacje polityczne Polaków na początku XX wieku 7. Organizacje niepodległościowe	proaustriacka, krwawa niedziela – zna datę rewolucji 1905–1907 – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich – charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską	niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego – wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim – przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim – przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami	powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912) – wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji 1905–1907 – omawia przebieg powstania łódzkiego – opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905–1907 – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.	Gimnastycznego „Sokół” (1867) – identyfikuje postać Józefa Mireckiego – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	
Tajemnice sprzed wieków – Jak działała Organizacja Bojowa PPS?	1. Pierwsze wystąpienie zbrojne 2. Broń 3. Rozwój Organizacji Bojowej PPS 4. Jak uwolniono więźniów politycznych? 5. Akcja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Organizacja Bojowa PPS – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia cele, dla których została powołana Organizacja Bojowa PPS	Uczeń: – zna datę powstania Organizacji Bojowej PPS (1904) – opisuje udział Organizacji Bojowej PPS w rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „akcje dynamitowe”, „krwawa środa” – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Tomasza Arciszewskiego – przedstawia okoliczności pierwszego zbrojnego wystąpienia Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – zna daty: „krwawej środy” (1906), napadu na pociąg pod Bezdunami (1908) – identyfikuje postacie: Stefana Okrzei, Aleksandra Prystora – omawia na wybranych przykładach działalność Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – omawia strukturę organizacyjną Organizacji Bojowej PPS – ocenia skuteczność działań Organizacji Bojowej PPS

	czterech premierów					
8. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	1. Kultura narodowa Polaków 2. Polski pozytywizm 3. Rola historii 4. Malarstwo historyczne 5. Kultura Młodej Polski 6. Początki kultury masowej 7. Sztuka polska przełomu XIX i XX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski – identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury – przedstawia hasła pozytywistów warszawskich – omawia realizację haseł pracy u podstaw – charakteryzuje kulturę Młodej Polski – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting – zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwa Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906) – identyfikuje postacie: Aleksandra Świątochowskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprówicza – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm – identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego – wyjaśnia, jaki wpływ na przemianę światopoglądową miała klęska powstania styczniowego	Uczeń: – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w. – ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV

ROZDZIAŁ V: I WOJNA ŚWIATOWA

1. Świat na drodze ku wojnie światowej	1. Nowe mocarstwa 2. Konflikty między europejskimi mocarstwami 3. Konflikty kolonialne 4. Wyścig zbrojeń 5. Rywalizacja na morzach 6. Wojna rosyjsko-japońska 7. Konflikty na Bałkanach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze / państwa centralne, trójp porozumienie / ententa, aneksja – zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójp porozumienia (1907) – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójp porozumienia, – wskazuje cele trójprzymierza i trójp porozumienia – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm, kocioł bałkański – zna daty: wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913) – wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen bałkańskich zdobyły największe tereny – omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami – przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach – wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej	Uczeń: – zna daty: podpisania układu rosyjsko-francuskiego (1892), podpisania porozumienia francusko-brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko-brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905) – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójp porozumienia – omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki – przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich	Uczeń: – zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej (1877–1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908) – przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie – opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej połowie XIX w.	Uczeń: – ocenia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie – ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie
2. Na frontach I wojny światowej	1. Wybuch I wojny światowej 2. Wojna na morzach 3. Walki na zachodzie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Wojna, front – zna daty: I wojny światowej (1914–1918),	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, nieograniczona wojna podwodna, – zna daty: zamachu w	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu U-Boot – zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod	Uczeń: – zna daty: przyłączenia się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915),	Uczeń: – ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej – omawia przebieg wojny na morzach i oceanach – ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych

	4. Europy Walki na Bałkanach i we Włoszech 5. Wojna pozycyjna 6. Koniec Wielkiej Wojny 7. Kapitulacja Niemiec	podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918) – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej	Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918) – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych – przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych	Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), ataku Niemiec na Belgię i Francję (III 1914), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), kapitulacji Austro–Węgier (XI 1918) – identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych	zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy jutlandzkiej (1916), przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918) – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro–Węgrzech – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech	
Tajemnice sprzed wieków – Jakie były początki czołgów?	1. Pierwsze „zbiorniki” 2. Pierwsze czołgi na froncie 3. Powstanie sił pancernych 4. Walka w czołgach	Uczeń:	Uczeń: – wymienia zalety i wady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej	Uczeń: – wymienia przykłady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej – wyjaśnia okoliczności narodzin broni pancernej	Uczeń: – przedstawia okoliczności powstania brytyjskich sił pancernych i określa ich wartość bojową	Uczeń: – ocenia użyteczność czołgów w prowadzeniu działań wojennych
3. I wojna światowa na ziemiach polskich	1. Walki na froncie	Uczeń: – wyjaśnia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu	Uczeń: – porównuje taktykę prowadzenia działań na

	wschodni m 2. Zniszczenia wojenne na ziemiach polskich 3. U boku państw centralnych 4. Formacje polskie u boku Rosji 5. Wojsko polskie we Francji	znaczenie terminu Legiony Polskie – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności	terminów: kryzys przysięgowy, Polska Organizacja Wojskowa – zna daty: powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod Gorlicami (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914) – wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy – wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego	terminów: Legion Puławski, Błękitna Armia – zna daty: bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), bitwy pod Kostiuchnowką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), bitwy pod Kaniowem (1918) – identyfikuje postać Józefa Hallera – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r. – przedstawia genezę i organizację Legionów Polskich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej	wojna manewrowa – zna daty: wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Warszawie (1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914) powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917) – opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji	froncie wschodnim i zachodnim – ocenia sposób traktowania ziem polskich przez zaborców w czasie I wojny światowej – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków
4. Rewolucje w Rosji	1. Rewolucja lutowa 2. Okres dwuwładzy 3. Rosyjskie stronnictwa polityczne 4. Przewrót bolszewicki 5. Wojna domowa 6. Armia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bolszewicy, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922) – identyfikuje postać Mikołaja II – wskazuje na mapie miejsce wybuchu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, dyktatura proletariatu, tezy kwietniowe – zna daty obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia tez kwietniowych przez Lenina (IV 1917)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eserowcy, mienszewicy, kadeci – zna daty: powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), ogłoszenia konstytucji (VII 1918) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorija Rasputina – wymienia rosyjskie	Uczeń: – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy

	7. Czerwona Rosja po rewolucji	październikowej (XI 1917) – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej	rewolucji lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucję październikową – przedstawia okoliczności wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg – charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej	zamordowania rodziny carskiej (VII 1918) – identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Lwa Trockiego – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji	stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe – omawia przebieg rewolucji lutowej – omawia losy rodziny carskiej	
5. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	1. Państwa zaborcze a sprawa polska 2. Akt 5 listopada 3. Sprawa polska w polityce ententy 4. Polacy na konferencji paryskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy) – zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919) – identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego – wymienia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna – zna datę programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918) – identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego – przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej – omawia sprawę polską w polityce państw ententy	Uczeń: – zna daty: ogłoszenia odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), odezwy Rządu Tymczasowego i bolszewików (1917) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georges'a Clemenceau, Davida Lloyd George'a – omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej	Uczeń: – zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914) – identyfikuje postacie Mikołaja Mikołajewicza, Karła Kuka, Hansa von Beselera – przedstawia zależności między sytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej	Uczeń: – ocenia, jakie znaczenie dla Polaków miał Akt 5 listopada i program pokojowy prezydenta Wilsona

		postanowienia Aktu 5 listopada – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej				
--	--	--	--	--	--	--

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V

ROZDZIAŁ VI: ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

1. Świat po I wojnie światowej	1. Ład wersalski 2. Zniszczenia i straty po I wojnie światowej 3. Nowy układ sił w Europie 4. Liga Narodów 5. Wielki kryzys gospodarcz y	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920) – wskazuje na mapie państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal – zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933) – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta – wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro–Węgier, państwa bałtyckie – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej – wyjaśnia cel powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, europeizacja, wolne miasto, mały traktat wersalski – zna daty: podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920) – identyfikuje postać Kemala Mustafy – wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z traktatu wersalskiego – charakteryzuje układ sił w powojennej Europie – przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski – charakteryzuje działalność Ligi Narodów – wskazuje przyczyny	Uczeń: – zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno	Uczeń: – ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie
-----------------------------------	--	---	--	---	--	---

			Ligi Narodów – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim	wielkiego kryzysu gospodarczego – omawia skutki wielkiego kryzysu gospodarczego		
2. Narodziny faszyzmu	1. Włochy po I wojnie światowej 2. Rządy faszystów we Włoszech 3. Nazizm 4. Republika weimarska 5. Przejęcie władzy przez Hitlera 6. Społeczeństwo III Rzeszy 7. Zbrodnie nazistów do 1939 roku 8. Faszyzm i autorytaryzm w innych państwach europejskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, obóz koncentracyjny, führer – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – charakteryzuje ideologię faszystowską – charakteryzuje ideologię nazistowską	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, ustawy norymberskie, autorytaryzm, totalitaryzm – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935) – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa – wskazuje na mapie Europy państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: paktów laterańskich, noc długich noży, noc kryształowa – zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), powstania paktów laterańskich (1929), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934), nocy kryształowej (1938) – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej – wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, system monopartyjny, pucz, indoktrynacja – zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933) – identyfikuje postacie: Piusa XI, Alfreda Rosenberga – przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej – omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech	Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r. – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli
Tajemnice sprzed wieków – W jaki sposób Niemcy	1. Decyzje konferencji	Uczeń: – zna datę	Uczeń: – przedstawia sposoby	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie	Uczeń: – omawia proces szkolenia	Uczeń: – ocenia wojskową współpracę między

odbudowali swoją armię?	2. paryskiej Czołgi jako ciągniki rolnicze 3. Szkolenie żołnierzy 4. Współpraca z ZSRS	zawarcia układu w Rapallo (1922) – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej	łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska – opisuje współpracę niemiecko–radziecką w dziedzinie militarnej	terminu: Reichswehra – zna datę wypowiedzenia przez Niemcy klauzul militarnych traktatu wersalskiego (1935)	żołnierzy na potrzeby przyszłej armii niemieckiej – przedstawia rozwój niemieckiej broni pancерnej	Niemcami a ZSRS i jej wpływ na zagrożenie pokoju międzynarodowego
3. ZSRS – imperium komunistyczne	1. Rozwój terytorialny Rosji Radzieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym 2. Rządy Józefa Stalina 3. Propaganda wizerunek Stalina 4. Gospodarka ZSRS 5. Zbrodnie komunistyczne do 1939 roku 6. Głód na Ukrainie 7. Relacje ZSRS—Niemcy do 1939 roku	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, kult jednostki – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop–Mołotowa (23 VIII 1939) – identyfikuje postać Józefa Stalina – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, łagier – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922) – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa – opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów – wymienia zbrodnie komunistyczne do 1939 r. – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kołchoz, Gułag, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa – zna daty: kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933), wielkiej czystki (1936–1938), represji wobec Polaków w ZSRS (1937–1938) – wskazuje na mapie obszar głodu w latach 1932–1933 – omawia reformy gospodarcze Józefa Stalina – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Stalina	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, sowchoz – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów – przedstawia rozwój terytorialny Rosji Sowieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy – charakteryzuje politykę gospodarczą w Rosji Sowieckiej po zakończeniu I wojny światowej	Uczeń: – ocenia politykę Stalina wobec przeciwników – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina – ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.

4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	1. Społeczne skutki I wojny światowej 2. Wpływ mass mediów na społeczeństwo 3. Komunikacja 4. Nowe trendy w architekturze i sztuce 5. Sztuka filmowa 6. Zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym 7. Przemiany w modzie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda – wymienia rodzaje mass mediów – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918) – przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością – wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm – zna datę pierwszej audycji radiowej (1906) – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futuryzm – zna datę pierwszego wręczenia Oscarów (1929) – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	1. Militaryzacja Niemiec i powstanie osi Berlin–Rzym–Tokio 2. <i>Anschluss</i> Austrii 3. Wojna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: aneksja, <i>Anschluss</i>, oś Berlin–Rzym–Tokio (państwa osi) – zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), aneksji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>appeasement</i>, remilitaryzacja – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939), ataku Japonii na Chiny (1937), konferencji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu państwo marionetkowe – zna daty: przywrócenia powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy	Uczeń: – zna daty: aneksji Mandżurii przez Japonię (1931), podboju Libii przez Włochy (1932), wojny włosko–abisyńskiej (1935–1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania	Uczeń: – ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium – ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy

4. Układ monachijski i 5. i kolejne zdobycze niemieckie	domowa w Hiszpanii	Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch – wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej	w Monachium (29–30 IX 1938), zajęcia Zaolzia przez Polskę (X 1938), – identyfikuje postać Francisco Franco – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii – przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii – wymienia postanowienia konferencji w Monachium – charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez Adolfa Hitlera do sierpnia 1939 r.	(III 1939) – identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina – przedstawia proces militaryzacji Niemiec – wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej – charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.	niepodległości Słowacji (III 1939) – identyfikuje postacie: Édouarda Daladiera, Józefa Tiso – wyjaśnia wpływ polityki <i>appeasementu</i> na politykę zagraniczną Niemiec – charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do 1939 r. – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie	
---	--------------------	---	---	---	--	--

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI

ROZDZIAŁ VII: POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	1. Sytuacja międzynarodowa 2. Pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich 3. Odzyskanie niepodległości 4. 11	Uczeń: – zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Tymczasowy Naczelnik Państwa – zna datę: powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918) – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu unifikacja – zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), powstania Naczelnej Rady Ludowej (14 XI 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22	Uczeń: – zna daty: powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918),	Uczeń: – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości
--------------------------------	--	--	---	---	---	---

	5. listopada Rząd Jędrzeja Moraczew- skiego	– wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego	– określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy – opisuje działania pierwszych rządów polskich po odzyskaniu niepodległości – omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego	XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919) – przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r. – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę	Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie (24 XI 1918) – przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy	
2. Walka o granicę wschodnią	1. Koncepcje granicy wschodniej 2. Konflikt polsko- -ukraiński 3. Orleń Lwowski 4. Wyprawa kijowska 5. Ofensywa bolszewików w 6. Bitwa Warszawsk a i nadniemień ska 7. Pokój ryski 8. Polsko- -litewskie spory	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „cud nad Wisłą” – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921) – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim – przedstawia postawę Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików – wymienia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Rada Obrony Państwa „bunt” Żeligowskiego – zna daty: bitwy nadniemeńskiej (22–28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920) – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Michała Tuchaczewskiego – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu linia Curzona – zna daty: układu z Symonem Petlurą (IV 1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922) – identyfikuje postacie: Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego – wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armję Czerwoną do sierpnia 1920 r. – porównuje koncepcję	Uczeń: – zna daty: utworzenia Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), polskiej ofensywy wiosennej (1919), powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920) – identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-	Uczeń: – ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej – ocenia postanowienia pokoju ryskiego

	terytorialne	postanowienia pokoju ryskiego	– wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r. – omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską	inkorporacyjną i federacyjną – opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r. – przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r.	–ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r. – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki	
Tajemnice sprzed wieków – Jak doszło do „cudu nad Wisłą”?	1. Mobilizacja społeczeństwa 2. Przygotowanie kontruderzenia 3. „Cud nad Wisłą”	Uczeń: – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano „cudem nad Wisłą”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mobilizacja – zna datę opracowania planu Bitwy Warszawskiej (5/6 VIII 1920) – omawia plany strategiczne wojsk polskich przed Bitwą Warszawską	Uczeń: – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Tadeusza Rozwadowskiego – przedstawia postaci, które miały wpływ na wynik Bitwy Warszawskiej	Uczeń: – identyfikuje postacie Maxime’a Weyganda, Józefa Hallera, Edgara Vincenta lorda d’Abernona – charakteryzuje spór o autorstwo zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików – ocenia spór wokół autorstwa planu Bitwy Warszawskiej
3. Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	1. Powstanie wielkopolskie 2. Ustalenie północnej granicy 3. Zaślubiny z morzem 4. Wolne Miasto Gdańsk 5. Pierwsze i drugie powstanie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt – zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918) – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszary plebiscytowe	Uczeń: – zna daty: plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V–VII 1921) – identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfanteo – wskazuje na mapie obszar powstania	Uczeń: – zna daty: przybycia Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920) – identyfikuje postacie:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu konwencja górnośląska – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki – przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego	Uczeń: – ocenia postawę Polaków wobec sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r. – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska

	6. śląskie Trzecie powstanie śląskie 7. Konflikt polsko-czechosłowacki	–wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt zachodniej granicy państwa polskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza	wielkopolskiego – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich	Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Hallera – wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński – przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem		
4. Rządy parlamentarne	1. Trudne początki niepodległości 2. Pierwsze wybory parlamentarne 3. Konstytucja z 1921 roku 4. Scena polityczna II Rzeczypospolitej 5. Elekcja i śmierć Narutowicza 6. Rządy parlamentarne w latach 1919–1926	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system parlamentarny, czynne i bierne prawo wyborcze, hiperinflacja, wojna celna – zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (26 I 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfatego, Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego – charakteryzuje zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, partyjniactwo – zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919) – wymienia postanowienia małej konstytucji – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza – przedstawia przejawy kryzysu rządów parlamentarnych – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata – identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya – przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej	Uczeń: – ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926

	7. Kryzys rządów parlamentarnych	o – omawia postanowienia konstytucji marcowej				
5. Zamach majowy i rządy sanacji	1. Zamach majowy 2. Walki podczas zamachu majowego 3. Zmiany konstytucji 4. Rządy sanacyjne 5. Represje w stosunku do opozycji 6. Obóz w Berezie Kartuskiej 7. Rządy sanacyjne po śmierci Piłsudskiego 8. Polski autorytaryzm na tle europejskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, konstytucja kwietniowa – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego – charakteryzuje rządy sanacyjne – przedstawia postanowienia konstytucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: piłsudczy, obóz sanacyjny, autorytaryzm, wybory brzeskie, proces brzeski – zna daty: dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja – omawia przyczyny zamachu majowego – charakteryzuje przebieg zamachu majowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, „cuda nad urną” – zna daty: uchwalenia noweli sierpniowej (2 VIII 1926), wyboru Ignacego Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), śmierci Józefa Piłsudskiego (12 V 1935) – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: grupa pułkowników, grupa zamkowa, Obóz Zjednoczenia Narodowego – zna daty: powołania rządu „Chjeno-Piasta” (10 V 1926), powstania BBWR (1928), powstania Centrolewu (1929), Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930), powstania OZN-u (1937) – identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Adama Koca – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej	Uczeń: – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli – ocenia metody, jakimi władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną

		kwietniowej				
6. Gospodarka II Rzeczypospolitej	1. Problemy gospodarcze odrodzonej Polski 2. Reforma walutowa Grabskiego 3. Odbudowa gospodarcza 4. Reforma rolna 5. Wielki kryzys gospodarczy w Polsce 6. Nowe inwestycje przemysłowe 7. Port morski w Gdyni	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię – wymienia różnice między Polską A i Polską B – wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937) – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego – omawia reformy rządu Władysława Grabskiego – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki – przedstawia założenia 4-letniego planu gospodarczego Eugeniusza Kwiatkowskiego i jego realizację	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma rolna – zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929) – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości – omawia założenia i realizację reformy rolnej – charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu magistrała węglowa – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej – opisuje sposoby przewyżczania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej – przedstawia działania podjęte w celu modernizacji gospodarki Polski w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego
7. Społeczeństwo odrodzonej Polski	1. Społeczeństwo II Rzeczypospolitej 2. Państwo wielu narodów 3. Polityka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa, getto ławkowe – zna datę reformy Janusza Jędrzejewicza	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>numerus clausus</i> – opisuje sytuację społeczną Polski w międzywojennej Polsce	Uczeń: – zna daty: przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931), zbliżenia się Ruchu Narodowo-Radykalnego do Obozu	Uczeń: – ocenia położenie mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych

	wobec mniejszości i narodowych 4. Rozwój edukacji	II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego walczyły z analfabetyzmem	(1932) – identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej	– charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców – omawia stosunki polsko-żydowskie – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II Rzeczypospolitej	Zjednoczenia Narodowego (1937) – charakteryzuje przykłady realizacji polityki asymilacyjnej w latach 30. XX w.	
8. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	1. Osiągnięcia polskich naukowców w 2. Literatura międzywojenna 3. Technika i transport II Rzeczypospolitej 4. Polskie kino w okresie międzywojennym 5. Polski modernizm 6. Malarstwo i architektura	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Enigma – identyfikuje postać Władysława Reymonta – przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: – zna datę otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez Władysława Reymonta (1924) – identyfikuje postacie: Stefana Żeromskiego, Zofię Nałkowską, Marię Dąbrowską, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima, Stanisława Ignacego Witkiewicza – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym – prezentuje osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego – wymienia osiągnięcia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, ekspresjonizm, funkcjonalizm, lwowska szkoła matematyczna – identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Eugeniusza Bodo, Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej – przedstawia rozwój kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: awangarda, styl narodowy, katastrofizm, formizm, skamandryci, <i>art déco</i> , Awangarda Krakowska, – zna daty: powstania PKP (1926), powstania PLL LOT (1929) – identyfikuje postacie: Tadeusza Kotarbińskiego, Floriana Znanieckiego, Stefana Banacha, Hugona Steinhausa – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia – przedstawia nurty w polskiej literaturze oraz grupy poetyckie, jakie rozwinęły się	Uczeń: – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej – ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym

			polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych		w okresie dwudziestolecia międzywojennego	
9. II Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej	1. II Rzeczpospolita i jej sąsiedzi 2. Polska polityka zagraniczna 3. Układy w Rapallo i Locarno 4. Normalizacja stosunków z ZSRS i Niemcami 5. Rola II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej	Uczeń: – zna datę układu polsko-francuskiego (II 1921) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym – wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości” – zna daty: układu polsko-rumuńskiego (III 1921), traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934) – identyfikuje postać Józefa Becka – omawia stosunek państw sąsiednich do II Rzeczypospolitej – charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Międzymorze – zna daty: układu w Rapallo (1922), układu w Locarno (1925) – przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji – omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia – wskazuje zagrożenia, jakie stwarzały dla Polski układy z Rapallo i Locarno – opisuje polską politykę zagraniczną w latach 30. XX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu wojna prewencyjna – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały układy w Rapallo i Locarno – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały polsko-radziecki traktat o nieagresji i polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy	Uczeń: – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej
10. Polska w przededniu II wojny światowej	1. Zajęcie Zaolzia 2. Niemieckie żądania wobec Polski 3. Sojusz z Wielką Brytanią	Uczeń: – zna daty: paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939), polsko-brytyjskiego sojuszu polityczno-wojskowego (25 VIII 1939)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eksterytorialność – zna daty: zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938), polsko-brytyjskich gwarancji pomocy w razie ataku	Uczeń: – zna daty: przedstawienia po raz pierwszy propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (X 1938),	Uczeń: – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie	Uczeń: – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

	4. i Francją Pakt Ribbentrop – –Mołotow	– wskazuje na mapie obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r. – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow	Niemiec (IV 1939), wypowiedzenia przez Niemcy deklaracji o niestosowaniu przemocy z Polską (IV 1939) – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa, Józefa Becka – wskazuje na mapie Zaolzie, tzw. „korytarz” – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow	przedstawienia po raz ostatni propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (III 1939), przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939) – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. – przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop–Mołotow	w przededniu II wojny światowej – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera	
--	--	---	---	--	--	--

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VII

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA PRZYRODA KL IV

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania	Wymagania	Wymagania	Wymagania
			podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika						
1. Przyroda i jej składniki	1. Poznajemy składniki przyrody	wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej (A); wymienia dwa elementy przyrody ożywionej (A)	wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>przyroda</i> (B); wymienia trzy składniki przyrody nieożywionej niezbędne do życia (A); podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka (A)	wymienia cechy ożywionych elementów przyrody (A); wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka (C)	podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną (A); klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka (C)	wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na wybrane pozostałe elementy (B)

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania	Wymagania	Wymagania	Wymagania
			podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
2. Jak poznawać przyrodę?	2. Jakimi sposobami poznajemy przyrodę?	wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata (A); podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom (A); wyjaśnia, czym jest obserwacja (B)	omawia na przykładach, rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata (B); wymienia źródła informacji o przyrodzie (A); omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń (B)	porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów (C); wymienia cechy przyrodnika (A); określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody (B); omawia etapy doświadczenia (B)	wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze (B); wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem (B)	na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk (np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt) (D); przeprowadza dowolne doświadczenia, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki (D); wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów (D)

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania	Wymagania rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	Wymagania	Wymagania wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
			podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:		dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	
3. Przyrządy i pomoce przyrodnicza	3. Przyrządy i pomoce ułatwiające prowadzenie obserwacji	podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie (A); przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki (C); notuje dwa-trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów (C); wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu (C); wykonuje pomiar przy użyciu taśmy mierniczej (C)	przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu (C); proponuje przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie (D); określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów (C); opisuje sposób użycia taśmy mierniczej (B)	planuje miejsca dwóch – trzech obserwacji (D); proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu (C); wymienia najważniejsze części mikroskopu (A)	planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie (D); uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji (D); omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej (B)	przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębín (D)
4. Określamy kierunki geograficzne	4. W jaki sposób określamy kierunki geograficzne?	podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych	podaje nazwy głównych kierunków geograficznych (A); przyporządkowuje skróty do	wyjaśnia, co to jest widnokrąg (B); omawia budowę kompasu (B); samodzielnie	podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków	podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca). Uczeń:	Wymagania	Wymagania	Wymagania	Wymagania
			podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
	5. Określamy kierunki geograficzne za pomocą kompasu i gnomonu – lekcja w terenie	przez nauczyciela na widnokreśgu (A); wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu na podstawie instrukcji słownej (C); określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu (prosty patyk lub pręt, słoneczny dzień) (B)	nazw głównych kierunków geograficznych (A); określa warunki korzystania z kompasu (A); posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu (C)	wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu (C); wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie (B)	geograficznych (B); porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu (D); wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich (B)	ia umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych (A); omawia sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu (B)

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) . Uczeń:	Wymagania	Wymagania	Wymagania	Wymagania
			podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń:	rozszerzające (ocena dobra). Uczeń:	dopełniające (ocena bardzo dobra). Uczeń:	wykraczające (ocena celująca). Uczeń:
Podsumowa nie działu 1	7.,8. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy warsztat przyrodnika”					

Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze

1. Substancje wokół nas	9. Otaczają nas substancje	wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów (B); wskazuje w najbliższym otoczeniu dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych (B); podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych (A); porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości (kształt) (C)	wymienia stany skupienia, w jakich występują substancje (A); podaje dwa-trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym (C)	wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności i cieplnej (B); podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności i cieplnej ciał stałych i cieczy (C) oraz gazów (D)	klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości (B); wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość (B); porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów (C) opisuje zasadę działania termometru cieczowego (B)	uzasadnia, popierając przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał (D)
----------------------------	-------------------------------	---	--	--	---	---

2. Woda występuje w trzech stanach skupienia	10. Poznajemy stany skupienia wody	wymienia stany skupienia wody w przyrodzie (A); podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia (A); omawia budowę termometru (B); odczytuje wskazania termometru (C); wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie (B)	wyjaśnia zasadę działania termometru (B); przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia i wykazuje: – wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody (C), – obecność pary wodnej w powietrzu (C); wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody (B)	wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania (A); formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń (D); przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru (C)	dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu (D); podaje przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody (C); przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie (C)	przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem (D)
3. Składniki pogody	11. Poznajemy składniki pogody	wymienia przynajmniej trzy składniki pogody (A); rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów (C); wyjaśnia, dlaczego burze są groźne (B)	wyjaśnia, co nazywamy pogodą (B); wyjaśnia pojęcia: <i>upał</i> , <i>przymrozek</i> , <i>mróz</i> (B); podaje nazwy osadów atmosferycznych (A)	podaje, z czego mogą być zbudowane chmury (A); rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach (C); wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne (B); wyjaśnia, jak powstaje wiatr (B)	wyjaśnia, jak się tworzy nazwę wiatru (B); rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów (C); wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów (D)	wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi (D)

4. Obserwujemy pogodę	12. Obserwujemy pogodę	dobiera przyrządy do pomiaru trzech składników pogody (A); odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego (C); na podstawie instrukcji buduje wiatromierz (C); odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody (C); przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli (C); przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli (C)	zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną (C); omawia sposób pomiaru ilości opadów (B); podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody (A); na podstawie instrukcji buduje deszczomierz (C); prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody (C); określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji (C); opisuje tęczę (B)	wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych (A); dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody (C); przygotowuje możliwą prognozę pogody na następny dzień dla swojej miejscowości (C)	odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych (C); na podstawie obserwacji określa kierunek wiatru (C)	przygotowuje i prezentuje informacje na temat rodzajów wiatru występujących na świecie (C); na podstawie opisu przedstawia, w formie mapy, prognozę pogody dla Polski (D)
	13. Obserwacja i pomiar składników pogody – lekcja w terenie					

5. „Wędrówka” Słońca po niebie	14. „Wędrówka” Słońca po niebie	wyjaśnia pojęcia <i>wschód</i> <i>Słońca</i> , <i>zachód</i> <i>Słońca</i> (B); rysuje „drogę” Słońca na niebie (C); podaje daty rozpoczęci a kalendarzo wych pór roku (A); podaje po trzy przykła dy zmian zachodząc ych w przyrod zie ożywionej w poszcze gólnych porach roku (C)	omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokreś m (B); omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia (B); wyjaśnia pojęcia <i>równonoc</i> <i>przesilenie</i> (B); omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku (B)	określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza (C); określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia (C); wyjaśnia pojęcie <i>górowanie</i> <i>Słońca</i> (B); omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokreś m w poszczególnych porach roku (B)	omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia (B); porównuje wysokość Słońca nad widnokreś m oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku (C)	podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia (np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa) (B); wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności (A)
Podsumowanie działu 2	16., 17.	Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze”				

Dział 3. Poznajemy świat organizmów

1. Organizmy mają wspólne cechy	18. Poznajemy budowę i czynności życiowe organizmów	Wyjaśnia, po czym rozpozna organizm (B); wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów (A); omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów (B); odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych (C)	wyjaśnia pojęcia <i>organizm jednokomórkowy</i> , <i>organizm wielokomórkowy</i> (B); podaje charakterystyczne cechy organizmów w (A); wymienia czynności życiowe organizmów w (A); rozpoznaje na ilustracji wybrane organy / narządy (C)	omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych (B); charakteryzuje czynności życiowe organizmów (B); omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego (B)	podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost) (C); porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym (C)	prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi (D); omawia podział organizmów na pięć królestw (A)
2. Organizmy różnią się sposobem odżywiania	19. Jak odżywiają się rośliny i dla jakich organizmów w są pożywienie m?	określa, czy podany organizm jest samożywny, czy cudzożywny (B); podaje przykłady	dzieli organizmy cudzożytne ze względu na rodzaj pokarmu (A); podaje przykłady	wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i> , <i>organizm cudzożywny</i> (B); wymienia cechy	omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny (B); określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta	prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin (D)

	20. W jaki sposób organizmy cudzożywnie zdobywają pokarm?	organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych (B); wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników (C)	organizmów roślinożernych (B); dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców (B); wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność (B)	roślinożerców (B); wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywne (B); podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi (B); wymienia przedstawicieli pasożytów (A)	odżywiające się szczątkami glebowymi (C); wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo (B)	
3. Zależności pokarmowe między organizmami	21. Poznajemy zależności pokarmowe między organizmami	układu łańcuch pokarmowy z podanych organizmów (C); analizując sieć pokarmową, układa jeden łańcuch pokarmowy (D)	wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe (B); podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego (A)	wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego (B); wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa (B)	omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym (B)	podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt (C); uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw (D)

4. Rośliny i zwierzęta wokół nas	22. Obserwujemy rośliny i zwierzęta	wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie (A); podaje przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka (A); podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domach (A); rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodach (C)	podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw (B); wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana (B); omawia zasady opieki nad zwierzętami (B); podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście (A) wykonuje zielnik (pięć okazów) (D)	rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe (C); wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin (D); określa cel hodowania zwierząt w domu (B); wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu (B); wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt (C); wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast (B)	opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy (C); formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie (D)	prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe (D); przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt (np. najszybsze zwierzęta) (D)
----------------------------------	-------------------------------------	---	---	--	--	--

Podsumowanie działu 3 23., 24. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy świat organizmów”

Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka

1. Trawienie i wchłanianie pokarmu	25. Poznajemy składniki pokarmu	podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy (A); omawia znaczenie wody dla organizmu (B)	wymienia składniki pokarmowe (A); przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej (C)	omawia rolę składników pokarmowych w organizmie (B); wymienia produkty zawierające sole mineralne (A)	omawia rolę witamin (B); wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin (B); omawia rolę soli mineralnych w organizmie (B)	przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności (D)
	26. Jak przebiega trawienie i wchłanianie pokarmu?	wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego (C); wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm (B); uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem (C)	wymienia narządy budujące przewód pokarmowy (A); omawia rolę układu pokarmowego (B); podaje zasady higieny układu pokarmowego (A)	wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i> (B); opisuje drogę pokarmu w organizmie (B); omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu (B)	wyjaśnia rolę enzymów trawiennych (B); wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu (C)	omawia rolę narządów wspomagających trawienie (B); wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki (A)

2. Układ krwionośny transportuje krew	27. Jaką rolę odgrywa układ krwionośny ?	wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne (C); wymienia rodzaje naczyń krwionośnych (A); mierzy puls (C); podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia (C)	omawia rolę serca i naczyń krwionośnych (B); na schemacie pokazuje poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych (C)	wymienia funkcje układu krwionośnego (B); wyjaśnia, czym jest tętno (B); omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie (C); proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego (D)	wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny (B); podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego (C)	prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat; składników krwi (B) i grup krwi (D)
---------------------------------------	--	--	---	---	---	---

3. Układ
oddechowy
zapewnia
wymianę
gazową

28. Jak
oddychamy?

pokazuje na
modelu lub
planszy
dydaktycznej
położenie
narządów
budujących
układ
oddechowy
(C); wymienia
zasady higieny
układu
oddechowego
(B)

wymienia
narządy
budujące
drogi
oddechowe
(A);
wyjaśnia, co
dzieje się z
powietrzem
podczas
wędrówki
przez drogi
oddechowe
(B); określa
rolę układu
oddechowego
(A); opisuje
zmiany w
wyglądzie
części
piersiowej
tułowia
podczas
wdechu
i wydechu
(C)

określa cel
wymiany
gazowej (B);
omawia rolę
poszczególnych
narządów
układu
oddechowego
(B); wyjaśnia,
dlaczego drogi
oddechowe są
wyściełane
przez komórki
z rzęskami (B)

wyjaśnia, na
czym polega
współpraca
układów
pokarmowego,
krwionośnego i
oddechowego
(B) wykonuje
schematyczny
rysunek
ilustrujący
wymianę
gazową
zachodzącą w
płucach (C)

ilustruje
wymianę
gazową
zachodzącą
w komórkach
ciała (C);
planuje i
prezentuje
doświadczenie
potwierdzające
obecność
pary wodnej
w
wydychanym
powietrzu
(D)

4. Szkielet i mięśnie umożliwiają ruch	29. Jakie układy narządów umożliwiają organizmowi ruch?	wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu (C); wyjaśnia pojęcie stawy (B); omawia dwie zasady higieny układu ruchu (B)	wymienia elementy budujące układ ruchu (A); podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu (C); wymienia trzy funkcje szkieletu (A); wymienia zasady higieny układu ruchu (A)	rozdziela rodzaje połączeń kości (C); podaje nazwy głównych stawów u człowieka (A); wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem (B)	porównuje zakres ruchów stawów: barkowego, biodrowego i kolanowego (D); na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach (C); omawia pracę mięśni szkieletowych (C)	wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała (B); omawia działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne (B)
5. Układ nerwowy kontroluje pracę organizmu	30. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narząd wzroku	wskazuje, na planszy położenie układu nerwowego (C); wskazuje na planszy lub modelu położenie	omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów (B); omawia rolę skóry jako narządu zmysłu (B); wymienia	omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu (C); wskazuje na	wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów (A); wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera	podaje przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego (A); prezentuje informacje na temat wad

	31. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narządy: węchu, smaku, słuchu i dotyku	narządów zmysłów (C); wymienia zadania narządów smaku i powonienia (A); wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków (A); wymienia dwa zachowania niekorzystnie wpływające na układ nerwowy (A)	zasady higieny oczu i uszu (B)	planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i żrenicę (C); wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową (C); omawia zasady higieny układu nerwowego (B)	informacje z otoczenia (B) podaje wspólną cechę narządów zmysłu węchu i smaku (A); wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych (C); uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów (D); na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia (C)	wzroku lub słuchu (D)
6. Układ rozrodczy umożliwiający wydawanie na świat potomstwa	32. Jak jest zbudowany układ rozrodczy?	wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego (C); rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską (C); wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i> (B)	wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy (A); określa rolę układu rozrodczego (A); omawia zasady higieny układu rozrodczego (B); wskazuje na planszy miejsce	omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego (C)	wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego (C); omawia przebieg rozwoju nowego organizmu (A) wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i żeńskiego (C)	prezentuje informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń (np. zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry, itp.) (D)

7. Dojrzewanie to czas wielkich zmian	33. Dojrzewanie to czas wielkich zmian	podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci (A); podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowa niu skóry w okresie dojrzewania (B)	rozwoju nowego organizmu (C) wymien ia zmiany fizyczne zachodzą ące w okresie dojrzew ania u dziew cząt i chłopcó w (A); omawia zasady higieny, których należy przestrz egać w okresie dojrzew ania (B)	opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania (B)	wyjaśnia, na przykładach, czym jest odpowiedzialność (B)	prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania (D)
Podsumow anie działu 4	34., 35. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice ciała człowieka”					

Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia

1. Zdrowy styl życia	36. Jak dbać o higienę?	wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia (A); korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach (C); wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk (B); omawia sposób dbania o zęby (C); wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu (A)	podaje zasady prawidłowego odżywiania (A); wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry (B); opisuje sposób pielęgnacji paznokci (B); wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży (B) podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego (B)	wymienia (wszystkie) zasady zdrowego stylu życia (A); wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia (B); opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnienie m okresu dojrzewania (C); wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej (B)	wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia (B); omawia skutki niewłaściwego odżywiania się (B); wyjaśnia, na czym polega higiena osobista (B); podaje sposoby uniknięcia zakażenia się grzybicą (A)	przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, odpowiedniego w okresie dojrzewania (D)
-------------------------------	----------------------------	--	--	---	---	--

2. Choroby, którym i można się zarazić	37. Poznajemy choroby zakaźne	wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórcz ych (A); wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową (A); wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową (A)	wymienia przyczyny chorób zakaźnych (A); wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową (A); omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową (B); omawia przyczyny zatruc (B); określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę (C)	wyjaśnia, czym są szczepionki (B); wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową (A); wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie (A); omawia objawy zatruc (B)	porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy (C); klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje przykłady pasożytów (C); charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka (C); opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych (B); wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę (B)	przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania (D)
--	--	---	---	--	---	--

3. Jak sobie radzić w niebezpiecznych sytuacjach?	38. Jak uniknąć niebezpiecznych sytuacji w naszym otoczeniu?	wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie (A); odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów (C); określa sposób postępowania po użądleniu (A)	określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim (A); rozpoznaje owady, które mogą być groźne (C)	wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego (A); wymienia objawy zatrucia grzybami (A)	omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję (B); rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące (C)	prezentuje plakat ostrzegający o niebezpieczeństwach w swojej okolicy (D)
	39. Niebezpieczeństwa i pierwsza pomoc w domu	omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu (B); podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia (A); wymienia rodzaje urazów skóry (A)	podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu (A); przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach (C); omawia sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach (B)	omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości (B)	omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń (B)	
4. Uzależnienia są groźne	40. Uzależnienia i ich skutki	podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na	podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać (A); podaje przykłady	wyjaśnia, na czym polega palenie bierne (B); wymienia skutki przyjmowania narkotyków	wyjaśnia, czym jest uzależnienie (B); charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie	przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym (D); prezentuje informacje na

organizm człowieka (B); opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu (B); prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji (C)	skutków działania alkoholu na organizm (B); podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie (C)	(B); wyjaśnia, czym jest asertywność (B)	papierosowym (C); uzasadnia konieczność zachowań asertywnych (D); uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia (C)	temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych (D)
--	---	--	---	---

Podsumowanie działu 5
41.,42. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Odkrywamy tajemnice zdrowia”

Dział 6. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy

1. Co pokazujemy na planach?	43. Co to jest plan?	oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10 (C); rysuje plan biurka w skali 1 : 10 (C)	wyjaśnia, jak powstaje plan (B); rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiarów przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10 (C)	wyjaśnia pojęcie <i>skala liczbowa</i> (B); oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50; wykonuje szkic terenu szkoły (D)	rysuje plan pokoju w skali 1 : 50 (C); dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu (D); wykonuje szkic okolic szkoły (D)	wyjaśnia pojęcia: <i>skala mianowana</i> , <i>podziałka liniowa</i> (B)
------------------------------	----------------------	--	--	---	---	---

2. Jak czytamy plany i mapy?	44. Czytamy plan miasta i mapę turystyczną	wymienia rodzaje map (A); odczytuje informacje zapisane w legendzie planu (C)	wyjaśnia pojęcia <i>mapa</i> i <i>legenda</i> (B); określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej (B); rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych (C / D)	opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie (D); przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy (C)	porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej (D); odszukuje na mapie wskazane obiekty (C)	rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy) i używając właściwych znaków kartograficznych (D)
3. Jak się orientować w terenie?	45. Jak się orientować w terenie? 46. Ćwiczmy orientowanie się w terenie – lekcja w terenie	wskazuje kierunki geograficzne na mapie (C); odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę (C)	określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu (C); opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu (B)	wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy (B); orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu (C)	orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie (C)	dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu (D)

4. Co to jest krajobraz?	47. Co to jest krajobraz?	rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów (C); podaje przykłady krajobrazu naturalnego (B); wymienia nazwy krajobrazów kulturowych (B); określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy (D)	wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów (B); wymienia rodzaje krajobrazów (naturalny, kulturowy) (A); wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz kulturowy</i> (B); wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka (C)	wyjaśnia pojęcie: <i>krajobraz</i> (B); wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz (A); omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych (B); wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy (D)	opisuje krajobraz najbliższej okolicy (D)	wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy (D)
5. Ukształtowanie terenu	48. Poznajemy formy terenu	rozpoznaje na ilustracji formy terenu (C); wyjaśnia, czym są równiny (B); wykonuje modele wzniesienia i doliny (C)	omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia (C); wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy (D)	opisuje wklęsłe formy terenu (B); opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy (D)	klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości (A); omawia elementy doliny (A)	przygotuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu (w Polsce, w Europie, na świecie) (D)

6. Czy wszystkie skały są twarde?	49. Czy wszystkie skały są twarde?	przyporządkowuje jedną – dwie okazane skały do poszczególnych grup (C)	podaje nazwy grup skał (A); podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych (B)	opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych (C); rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy (C/D)	opisuje skały występujące w najbliższej okolicy (D); omawia proces powstawania gleby (B)	przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem (D)
7. Wody słodkie i wody słone	50. Wody słodkie i wody słone	podaje przykłady wód słonych (B); wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy (D)	podaje przykłady wód słodkich (w tym wód powierzchniowych) (B); wskazuje różnice między oceanem a morzem (B); na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących (C / D); wymienia różnice między jeziorem a stawem (C)	wyjaśnia pojęcia: <i>wody słodkie</i> , <i>wody słone</i> (B); wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych (C); omawia warunki niezbędne do powstania jeziora (B); porównuje rzekę z kanałem śródlądowym (C)	charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi (C); omawia, jak powstają bagna (B); charakteryzuje wody płynące (C)	prezentuje informacje typu „naj” (najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębina oceaniczna) (D); wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody (B)

8. Krajobraz wczoraj i dziś	51. Krajobraz wczoraj i dziś	rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy (C); podaje dwa-trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy (D)	wymienia, podając przykłady, od czego pochodzą nazwy miejscowości (A); podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych (B)	omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa (B); omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu (A); wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości (C)	podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu (B); wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości (A)	przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów (A); przygotowuje prezentację multimedialną lub plakat „Moja miejscowość dawniej i dziś” (D)
9. Obszary i obiekty chronione	52. Obszary i obiekty chronione	wymienia dwie-trzy formy ochrony przyrody w Polsce (A); podaje dwa-trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych (B); wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła (B)	wyjaśnia, co to są parki narodowe (B); podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody (B); omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych (B)	wyjaśnia cel ochrony przyrody (B); wyjaśnia, co to są rezerваты przyrody (B); wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną (B); podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy (A)	wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym (C); na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa (D)	prezentuje w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy (gminie, powiecie lub województwie) (D)
Podsumowanie działu	53., 54. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy”					

Dział 7. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie

1. Warunki życia w wodzie	55. Poznajemy warunki życia w wodzie	podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie (A); wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie (A)	omawia, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie (B); wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę (B)	omawia, na przykładach, przystosowania roślin do ruchu wód (B); omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne (B)	wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> (B); charakteryzuje, na przykładach, przystosowania zwierząt do ruchu wody (B)	prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym (D)
2. Z biegiem rzeki	56. Poznajemy rzekę	wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście (C / D)	podaje po dwie-trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki (A); omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki (A)	wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki (B); porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki (C); omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki (B)	porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki (C); rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki (C)	podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka (D)

3. Życie w jeziorze	57. Poznajemy warunki życia w jeziorze	przyporządkowuje na schematycznym rysunku nazwy do stref życia w jeziorze (C); odczytuje z ilustracji nazwy dwóch–trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora (C)	podaje nazwy stref życia w jeziorze (A); wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej (A); rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża (C)	charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej (C); wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora (A); wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej (A) charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej (C)	wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i> (B); charakteryzuje poszczególne strefy jeziora (C); rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami (C); układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze (C)	przygotowuje prezentację na temat trzech–czterech organizmów tworzących plankton (D); prezentuje informacje „naj-” na temat jezior w Polsce, w Europie i na świecie (D)
---------------------	--	--	--	---	---	---

4. Warunki życia na lądzie	58. Warunki życia na lądzie	wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie (A); omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury (B)	omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury (B)	charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody (B); wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru (A); opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych (B)	omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin (B); charakteryzuje wymianę gazową u roślin (B); wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła (A)	prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch–trzech gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych (C)
5. Las ma budowę warstwową	59. Poznajemy budowę lasu i panujące w nim warunki 60. Jakie organizmy spotykamy w lesie? – lekcja w terenie	wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji (C); wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu (A); podaje trzy zasady zachowania się w lesie (A)	podaje nazwy warstw lasu (A); omawia zasady zachowania się w lesie (B); rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu (C); rozpoznaje pospolite grzyby jadalne (C)	omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu (C)	charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach (C)	prezentuje informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu (C)

6. Jakie drzewa rosną w lesie?	61. Poznajemy różne drzewa	podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych (A); rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste (C)	porównuje wygląd igieł sosny i świerka (C); wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek (B); wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych (B)	porównuje drzewa liściaste z iglastymi (C); rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste (C); rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych (C); wymienia typy lasów rosnących w Polsce (A)	podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych (A)	prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, uprawianych w ogrodach (D)
--------------------------------	----------------------------	--	--	---	---	---

7. Na łące	62. Na łące	podaje dwa przykłady znaczenia łąki (A); wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw (B); rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych (C)	wymienia cechy łąki (A); wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej (A); przedstawia w formie łańcucha pokarmowego o proste zależności pokarmowe między organizmami i żyjącymi na łące (C)	omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku (B); rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące (C); wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki (B)	przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki (C); uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt (C)	wykonuje zielnik z roślin łąkowych poznanych na lekcji (C) lub innych (D)
8. Na polu uprawnym	63. Na polu uprawnym	wymienia nazwy zbóż (A); rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto (C); podaje przykłady warzyw uprawianych na polach (A); wymienia dwa szkodniki upraw polowych (A)	wymienia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych (B); rozpoznaje nasiona trzech zbóż (C); wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami (B); uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu (C)	omawia pojęcie <i>zboża ozime</i>, <i>zboża jare</i> (B); podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw (B); wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych (B)	podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania (B); przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych (C); rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy (D)	wyjaśnia, czym jest walka biologiczna (B); prezentuje informacje na temat korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki (D)

Podsumow
anie działu
7

64.,65. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie”

Klasa V

Przystąpieniem do tworzenia przedmiotowego systemu oceniania obowiązkiem każdego nauczyciela jest zapo jakościowe i ilościowe dotyczące oceniania i promowania uczniów. Niżej podajemy jedynie kilka propozycji, które nauczyciel może uwzględnić, konstruując system oceniania dla przedmiotu – przyroda.

1. Co oceniamy? – Ocenianie wiadomości i umiejętności

a) Wiadomości przedmiotowe

zgodnie z programem nauczania i kryteriami wynikającymi z podstaw programowych.

b) Umiejętności przedmiotowe

planowanie prostych eksperymentów,
analizowanie i interpretowanie wyników obserwacji i
eksperymentów, gromadzenie i prezentowanie
informacji,
dostrzeganie związków
przyczynowo-skutkowych,
porównywanie i wnioskowanie,
wykonywanie prostych wykresów, diagramów i ich
interpretowanie, posługiwanie się środkami
technicznymi,
korzystanie z różnych źródeł informacji.

c) Umiejętności

ponadprzedmiotowe
pracę w grupie,
dyskusję,
aktywność na lekcji,
odpowiedzialność za
podjęte zadania,
kreatywność.

2. Co stanowi podstawę do oceny? – Narzędzia oceniania

a) odpowiedzi ustne,

b) prace pisemne: sprawdziany, kartkówki,

c) prezentacje,

d) prace domowe,

e) aktywność i zaangażowanie.

3. W jaki sposób oceniamy? – Kryteria oceniania

a) Prace pisemne

Przykład przeliczenia punktów za test zbudowany z 40 zadań – 28 zadań z podstawowego poziomu wymagań (PP), 6 zadań z rozszerzającego poziomu wymagań (PR), 6 zadań z dopełniającego poziomu wymagań (PD). Za każde zadanie uczeń może uzyskać jeden punkt.

Liczba czynności ucznia	Wymagana liczba czynności	Pozostała liczba czynności	Próg oceny	Przedział punktowy oceny	Ocena
(PP) 28	25	3	25	25–28	dostateczny
(PR) 6	5	1	29	29–34	dobry
(PD) 6	5	1	35	35–40	bardzo dobry

Wymagania na ocenę:

dopuszczającą – około 75 % wymagań z poziomu

podstawowego; dostateczną – 25 zadań z

podstawowego poziomu wymagań;

dobrą – dodatkowo 5 zadań z ponadpodstawowego – rozszerzającego poziomu

wymagań; bardzo dobrą – dodatkowo 5 zadań z ponadpodstawowego –

dopełniającego poziomu wymagań; celującą – zadania na ocenę bardzo dobrą oraz

specjalne zadanie dodatkowe.

b) Odpowiedzi ustne

Uczeń otrzymuje ocenę:

dopuszczającą – gdy odpowiedź jest niesamodzielna, z błędami, zgodna z wymaganiami

koniecznymi; dostateczną – gdy odpowiedź jest z małymi błędami, samodzielna,

niepełna, zgodna z wymaganiami podstawowymi;

dobrą – gdy odpowiedź jest samodzielna, niepełna, z niewielkimi usterkami

językowymi, zgodna z wymaganiami na ocenę dobrą;

bardzo dobrą – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z uwzględnieniem

języka przedmiotowego oraz odpowiadająca poziomowi wymagań na ocenę bardzo dobrą;

celującą – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z

uwzględnieniem języka przedmiotowego, poparta licznymi przykładami z życia

codziennego.

c) Hierarchia ważności wykonywanych

przez ucznia prac zaangażowanie i praca

na lekcji,

sprawdzian pisemny, odpowiedź ustna, kartkówka, prezentacje znane się ze wspomnianym

wcześniej dokumentem szkoły. W dokumencie tym są bowiem zawarte normy

jakościowe i ilościowe dotyczące oceniania i promowania uczniów. Niżej podajemy jedynie kilka propozycji, które nauczyciel może uwzględnić, konstruując system oceniania dla przedmiotu – przyroda.

4. Co oceniamy? – Ocenianie wiadomości i umiejętności

d) Wiadomości przedmiotowe

zgodnie z programem nauczania i kryteriami wynikającymi z podstaw programowych.

e) Umiejętności przedmiotowe

planowanie prostych eksperymentów,

analizowanie i interpretowanie wyników obserwacji i

eksperymentów, gromadzenie i prezentowanie

informacji,

dostrzeganie związków

przyczynowo-skutkowych,

porównywanie i wnioskowanie,

wykonywanie prostych wykresów, diagramów i ich

interpretowanie, posługiwanie się środkami

technicznymi,

korzystanie z różnych źródeł informacji.

f) Umiejętności

ponadprzedmiotowe

pracę w grupie,

dyskusję,

aktywność na lekcji,

odpowiedzialność za

podjęte zadania,

kreatywność.

5. Co stanowi podstawę do oceny? – Narzędzia oceniania

f) odpowiedzi ustne,

g) prace pisemne: sprawdziany, kartkówki,

h) prezentacje,

i) prace domowe,

j) aktywność i zaangażowanie.

6. W jaki sposób oceniamy? – Kryteria oceniania

d) Prace pisemne

Przykład przeliczenia punktów za test zbudowany z 40 zadań – 28 zadań z podstawowego poziomu wymagań (PP), 6 zadań z rozszerzającego poziomu wymagań (PR), 6 zadań z dopełniającego poziomu wymagań (PD). Za każde zadanie uczeń może uzyskać jeden punkt.

Liczba czynności ucznia	Wymagana liczba czynności	Pozostała liczba czynności	Próg oceny	Przedział punktowy oceny	Ocena
(PP) 28	25	3	25	25–28	dostateczny
(PR) 6	5	1	29	29–34	dobry
(PD) 6	5	1	35	35–40	bardzo dobry

Wymagania na ocenę:

dopuszczającą – około 75 % wymagań z poziomu

podstawowego; dostateczną – 25 zadań z

podstawowego poziomu wymagań;

dobrą – dodatkowo 5 zadań z ponadpodstawowego – rozszerzającego poziomu

wymagań; bardzo dobrą – dodatkowo 5 zadań z ponadpodstawowego –

dopełniającego poziomu wymagań; celującą – zadania na ocenę bardzo dobrą oraz

specjalne zadanie dodatkowe.

e) Odpowiedzi ustne

Uczeń otrzymuje ocenę:

dopuszczającą – gdy odpowiedź jest niesamodzielna, z błędami, zgodna z wymaganiami

koniecznymi; dostateczną – gdy odpowiedź jest z małymi błędami, samodzielna,

niepełna, zgodna z wymaganiami podstawowymi;

dobrą – gdy odpowiedź jest samodzielna, niepełna, z niewielkimi usterkami

językowymi, zgodna z wymaganiami na ocenę dobrą;

bardzo dobrą – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z uwzględnieniem

języka przedmiotowego oraz odpowiadająca poziomowi wymagań na ocenę bardzo dobrą;

celującą – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z

uwzględnieniem języka przedmiotowego, poparta licznymi przykładami z życia

codziennego.

f) Hierarchia ważności wykonywanych

przez ucznia prac zaangażowanie i praca

na lekcji,

sprawdzian pisemny, odpowiedź

ustna, kartkówka, prezentacje,

zeszyt przedmiotowy, praca domowa.

7. Sposób wystawiania oceny semestralnej

a) Uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami przewidzianymi w przedmiotowym systemie oceniania.

b) Uczeń ma przynajmniej trzy oceny z odpowiedzi ustnych.

c) Uczeń otrzymuje klasyfikację z przedmiotu, gdy ma co najmniej 50 % obecności.

8. Zasady poprawiania ocen niedostatecznych

a) Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną uzyskaną ze sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

b) Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na półrocze, powinien poprawić ocenę w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

9. Prezentacja wyników

a) w kartach ocen lub dzienniczkach uzupełnianych przez wychowawcę.

Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
Dział 1. Przed wędrowką po Polsce			
podaje przykłady przedmiotów i obiektów przedstawianych w skali, odczytuje skalę w legendzie mapy, odróżnia zapis skali liniowej, mianowanej i liczbowej, wskazuje różne rodzaje map w atlasie do przyrody, rozpoznaje i nazywa mapy: polityczną, turystyczną, krajobrazową, samochodową oraz wskazuje plan miasta wśród innych map, wymienia sytuacje życiowe, w których trzeba skorzystać z planu miasta, podaje różnice między wysokością względną i bezwzględną, rozpoznaje te wysokości na schemacie, rozpoznaje formę	wyjaśnia pojęcie skali, zapisuje skalę liczbową w postaci ułamka, dopisuje do skali liniowej skalę mianowaną i liczbową, oblicza na prostych przykładach odległość rzeczywistą, na podstawie skali, określa, w jakich skalach są rysowane plany miast, wskazuje na planie ulice i określa kierunki świata, w których przebiegają, wskazuje i odczytuje wysokości bezwzględne szczytów górskich, wyjaśnia pojęcie poziomicy, rozpoznaje na podstawie rysunku poziomicowego stok łagodny i stok stromy, odczytuje z mapy hipsometrycznej położenie nizin, wyżyn i gór, wymienia sytuacje z życia codziennego, w których jest niezbędna umiejętność korzystania z map.	podaje na podstawie skali, ile razy odległość w terenie została zmniejszona na mapie, oblicza odległość rzeczywistą na podstawie dowolnej skali, rozpoznaje na podstawie zapisu skalę małą i dużą, zamienia skalę liniową i mianowaną na skalę liczbową, orientuje plan miasta różnymi sposobami, wskazuje i opisuje przebieg trasy wycieczki zaproponowanej przez nauczyciela, rozpoznaje i nazywa wszystkie formy terenu na podstawie rysunku poziomicowego, układa skalę barw dla mapy poziomicowej, odczytuje z rysunku poziomicowego formy terenu, wymienia elementy, które można odczytać z map różnego rodzaju, wybiera potrzebną mapę do opracowania zadanego tematu.	odróżnia mapy o dużej skali od map o małej skali, wskazuje obiekty zaznaczone na mapach w różnej skali, oblicza skalę mapy, znając odległość rzeczywistą i odległość na mapie, planuje trasę wycieczki po mieście i opisuje ją, uwzględniając najciekawsze miejsca, opisuje ukształtowanie terenu na podstawie rysunku poziomicowego, odczytuje z mapy poziomicowej wysokości bezwzględne, oblicza wysokość względną i bezwzględną na podstawie mapy hipsometrycznej, opisuje ukształtowanie powierzchni Polski na podstawie mapy hipsometrycznej, porównuje i analizuje różne mapy tego samego terenu pod względem warunków naturalnych, gospodarki itp.

wklęską i wypukłą na podstawie rysunku poziomicowego, wymienia barwy, jakimi są oznaczone niziny, wyżyny i góry na mapie hipsometrycznej Polski, wskazuje niziny, wyżyny i góry na mapie hipsometrycznej.			
Dział 2. Polska – moja ojczyzna			
podaje nazwę kontynentu, na którym leży Polska,	wymienia państwa graniczące z Polską,	wskazuje na mapie i opisuje przebieg granicy	uzasadnia, dlaczego przez Polskę przechodzą ważne
wskazuje Europę i Polskę na globusie i na mapie świata, wymienia jednostki podziału administracyjnego naszego kraju, wskazuje na mapie położenie własnego województwa i podaje jego nazwę, wymienia nazwy pięciu województw i wskazuje je na mapie hipsometrycznej, określa położenie Warszawy na mapie Polski, wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Polski, wymienia najstarsze	podaje nazwy co najmniej siedmiu województw i wskazuje je na mapie hipsometrycznej, przyporządkowuje nazwy urzędników: wojewoda, starosta, burmistrz, wójt, sołtys do struktury administracyjnej naszego państwa, wyjaśnia, na czym polega rola Warszawy jako stolicy naszego państwa, omawia sieć komunikacyjną Warszawy, podaje nazwę województwa, w którym leży wskazane miasto, wskazuje na mapie najstarsze miasta Polski, wymienia nazwę najstarszej wyższej uczelni w Polsce,	między Europą a Azją, podaje pełne nazwy państw graniczących z Polską, wyjaśnia pojęcia „granica sztuczna” i „granica naturalna”, wskazuje na mapie Polski położenie większości województw naszego państwa, wymienia i odnajduje na mapie regiony kulturowe Polski, ogólnie charakteryzuje podział administracyjny Warszawy, wymienia cechy charakteryzujące największe miasta Polski, podaje przykłady wielkich zespołów miejsko-przemysłowych	szlaki komunikacyjne, a dawniej handlowe, wyjaśnia pojęcie „wody terytorialne”, podaje powierzchnię Polski w tys. km ² , charakteryzuje wybrany region kulturowy naszego kraju, oblicza na wybranym przykładzie gęstość zaludnienia, porównuje Warszawę lewobrzeżną i prawobrzeżną, omawia przebieg Traktu Królewskiego, uzasadnia, dlaczego do największych miast Polski należą: Warszawa, Łódź, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk,

miasta Polski,			
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	Dopuszczająca Uczeń:	Dopuszczająca Uczeń:	Dopuszczająca Uczeń:
wymienia stolice Polski w kolejności chronologicznej, podaje nazwę krakowskiej siedziby królów Polski, podaje przykłady miejsc w Warszawie, które warto odwiedzić i uzasadnia swój wybór, wskazuje na mapie Polski Giżycko, Olsztyn, Grunwald, określa położenie różnych miast względem własnej miejscowości, wymienia czynniki wpływające na zadowolenie uczestników wycieczki, wyjaśnia, dlaczego każdą wycieczkę należy wcześniej zaplanować, wymienia podstawowe zasady	omawia atrakcje turystyczne wybranego miejsca, np. Wieliczki, Bóbrki, planuje stosowny ubiór na wybraną przez siebie wycieczkę w zależności od spodziewanej pogody, wskazuje na mapie turystycznej trasę wycieczki i odczytuje z legendy mapy ciekawe miejsca na trasie.	(aglomeracja warszawska, aglomeracja łódzka, Trójmiasto, GOP), omawia wygląd średniowiecznego miasta, rozpoznaje na fotografiach ważniejsze zabytki w dawnych stolicach Polski oraz kaplicę św. Kingi w Wieliczce, uzasadnia, dlaczego Grunwald i Bóbrka to miejsca, z których Polacy są dumni, określa zasady bezpieczeństwa w zależności od rodzaju wycieczki, planuje trasę wycieczki, uwzględniając porę roku i teren, na którym ta wycieczka ma się odbywać.	projektuje wycieczkę po zabytkach starych miast, proponuje odwiedzenie ciekawego miejsca w Polsce uwzględniając różne kryteria – historyczne, przyrodnicze, kulturowe i uzasadnia swój wybór, planuje budżet wycieczki, oblicza długość trasy i szacuje orientacyjny czas jej przebycia.

bezpieczeństwa obowiązuje podczas wycieczki szkolnej.			
Dział 3. Krainy Polski			
wskazuje na mapie Polski pasy krajobrazowe i nazywa je, stosując przyjęte nazewnictwo, zapisuje poprawnie nazwy krain geograficznych (wielką literą), lokalizuje Morze Bałtyckie na mapie świata i Europy, wskazuje na mapie Europy drogę morską z Morza Bałtyckiego na Morze Północne, wymienia nazwy organizmów żyjących w Morzu Bałtyckim, wyjaśnia rolę roślin wydmowych w utrzymaniu piasku, wskazuje na mapie i nazywa krainy geograficzne należące do pasa pobrzeży,	wyjaśnia pojęcie „kraina geograficzna”, uzasadnia, dlaczego Morze Bałtyckie nazywamy morzem wewnętrzkontynentalnym, odczytuje z mapy nazwy państw leżących nad Bałtykiem, rozpoznaje na schemacie i nazywa wybrzeże klifowe i niskie, wymienia rośliny charakterystyczne dla wydm, wymienia różnice w krajobrazie między pasem nizin a pasem pojezierzy, opisuje wybraną nizinę na podstawie analizy map tematycznych, podaje przykłady zwierząt, których życie jest związane z jeziorami lub rzekami, wskazuje na mapie bieg Bugu, Narwi i Biebrzy, wymienia krainy geograficzne należące do pasa wyżyn, wymienia cechy charakterystyczne Wyżyny Lubelskiej, Śląskiej, Gór Świętokrzyskich,	określa położenie pasa krajobrazowego względem pozostałych, wymienia cechy charakterystyczne dla danego pasa krajobrazowego, wymienia przyczyny niewielkiego zasolenia Morza Bałtyckiego, wskazuje na schemacie przedstawiającym głębokość morza miejsce występowania trawy morskiej, morskoczynu i widlika, omawia zwyczaje rozrodcze wybranej ryby, wyjaśnia, dlaczego wybrzeże klifowe cofa się, wyjaśnia pojęcie „krajobraz naturalny”, omawia znaczenie gospodarcze pojezierzy, wymienia różnice krajobrazowe między nizinami, ocenia znaczenie gospodarcze danej niziny w skali kraju, omawia czynniki, które ukształtowały obszar Niziny Mazowieckiej,	podaje różnice między pasami krajobrazowymi, rozpoznaje i nazywa pasy krajobrazowe na podstawie opisu, wyjaśnia, dlaczego w morzu Bałtyckim żyje wiele organizmów słodkowodnych, uzasadnia, dlaczego betonowanie brzegów morskich źle wpływa na organizmy żyjące w Bałtyku, omawia, jak powstają mierzeje i jeziora przybrzeżne, wyjaśnia, jak powstały Żuławy Wiślane, wyjaśnia, dlaczego na pojezierzach występuje dużo jezior, wymienia różnice krajobrazowe między nizinami, ocenia znaczenie gospodarcze danej niziny w skali kraju, porównuje mapy tematyczne, interpretuje i wyciąga wnioski, ocenia znaczenie Wyżyny Lubelskiej, Wyżyny

wskazuje na mapie pojezierza i wymienia ich nazwy, wymienia i wskazuje na mapie krainy należące do pasa nizin, wskazuje na mapie wybraną nizinę, odczytuje po 1 informacji o wybranej nizinie z różnych map tematycznych,			
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
wskazuje na mapie wybrane wyżyny i podaje ich cechy charakterystyczne, wskazuje na mapie Góry Świętokrzyskie, Sudety i Tatry oraz omawia ich cechy charakterystyczne, podaje podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w górach podczas wycieczek, omawia zasady zachowania podczas kąpieli w morzu i opisuje bezpieczne miejsca do	odczytuje z mapy podstawowe informacje o Wyżynie Lubelskiej, Śląskiej i Górach Świętokrzyskich, podaje cechy charakterystyczne krajobrazu przemysłowo-miejskiego, wymienia pasma górskie i kotliny Sudetów oraz wskazuje je na mapie, omawia przyczyny zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego Sudetów,	rozpoznaje krainę geograficzną na podstawie opisu, odczytuje informacje z map tematycznych, w tym krajobrazowej dotyczące wybranej krainy Polski, charakteryzuje warunki przyrodnicze na podstawie mapy, podaje przyczyny intensywnego rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej oraz powstania Górnośląskiego Okręgu	Śląskiej i Sudetów dla gospodarki kraju, wyjaśnia proces krasowienia skał wapiennych, uzasadnia określenie, że Góry Świętokrzyskie są kolebką polskiego górnictwa i hutnictwa, wyjaśnia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Zachodnich, porównuje różne rodzaje obszarów chronionych, uzasadnia konieczność przestrzegania zakazu
kąpieli, podaje przykłady gatunków objętych prawną ochroną, wskazuje parki narodowe na mapie ochrony przyrody, podaje przykład pomnika przyrody w	charakteryzuje krajobraz Tatr Wysokich i Zachodnich, wymienia rośliny charakterystyczne dla danego piętra Tatr Wysokich, określa, czym jest rezerwat	Przemysłowego, przedstawia walory turystyczne i rekreacyjne wybranej krainy Polski, omawia pochodzenie skał wapiennych, wyjaśnia, dlaczego Góry Świętokrzyskie są	chodzenia po wydmach i niszczenia roślinności, analizuje problem degradacji środowiska naturalnego oraz wyjaśnia przyczyny i związek z

pobliżu szkoły, wyjaśnia, dlaczego pojezierza są atrakcyjne dla turystów.	przyrody, wyjaśnia, w jakim celu tworzy się parki narodowe, wyjaśnia, dlaczego pojezierza są „rajem dla turystów” oraz wymienia sporty uprawiane na pojezierzach, określa położenie wybranego parku narodowego.	tak niskie, wyjaśnia, w jaki sposób powstają gołoborza, charakteryzuje piętra roślinne w Tatrach Wysokich, wymienia przyczyny zagrożenia gatunków, charakteryzuje wybrany park narodowy.	formami działalności człowieka, uzasadnia konieczność ochrony obszarów podmokłych, uzyskuje dodatkowe informacje na temat parków narodowych, korzystając z ich stron internetowych, uzasadnia utworzenie Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, ocenia krajiny Polski pod względem atrakcyjności turystycznej.
Dział 4. Polska – państwo w Europie			
wskazuje na mapie granice między Polską a jej sąsiadami na wschodzie, północy, południu i zachodzie, odczytuje z mapy podstawowe informacje o sąsiadach Polski, wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym, państwa skandynawskie oraz Francję i Wielką Brytanię, wymienia nazwy stolic wskazanych państw, wymienia nazwy przynajmniej pięciu krajów, członków UE, wymienia dwie przyczyny powstania UE,	wskazuje na mapie stolice sąsiadów Polski oraz państw leżących nad Morzem Śródziemnym, państw skandynawskich, Francji i Wielkiej Brytanii, korzystając z mapy, określa położenie sąsiadów Polski, podaje najważniejsze informacje o środowisku przyrodniczym omawianych państw europejskich, wymienia po jednym zabytku charakterystycznym dla wybranego państwa Europy, wskazuje na mapie Anglię, Walię i Szkocję,	wymienia oficjalne nazwy sąsiadów Polski, państw leżących nad Morzem Śródziemnym, państw skandynawskich oraz Francji i Wielkiej Brytanii, na podstawie mapy charakteryzuje krajobraz północnych i wschodnich, południowych i zachodnich sąsiadów Polski, odczytuje i analizuje informacje o wybranych państwach europejskich z różnych map, wymienia ważne miasta wybranych państw europejskich i podaje ich znaczenie,	odróżnia flagi sąsiadów Polski, państw leżących nad Morzem Śródziemnym, państw skandynawskich oraz Francji i Wielkiej Brytanii, wyjaśnia, co to są euroregiony i po co zostały utworzone, charakteryzuje, korzystając z różnych map, wybrane państwa europejskie pod względem przyrodniczym, turystycznym i gospodarczym, podaje przykłady osiągnięć omawianych państw europejskich w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej,

Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
opisuje flagę i podaje	wymienia najważniejsze	wymienia nazwy rzek	porównuje np. Włochy,

nazwę waluty UE.	atrakcje turystyczne, dla których warto odwiedzić omawiane państwa europejskie, wyjaśnia, co to jest Unia Europejska,	przepływających przez stolicy omawianych państw europejskich, wskazuje ich bieg na mapie, omawia najważniejsze	Hiszpanię i Polskę pod względem wielkości i liczby ludności, podaje argumenty i prowadzi dyskusję na temat znaczenia
	przelicza euro na złotówki i odwrotnie.	zabytki wybranych państw europejskich, charakteryzuje, korzystając z mapy, ukształtowanie terenu wybranych państw europejskich, podaje przykłady sławnych postaci pochodzących z różnych państw europejskich, wymienia trzy korzyści płynące z członkostwa Polski w UE, podaje datę przystąpienia naszego kraju do UE.	przystąpienia Polski do UE.
Dział 5. Mój organizm			

podaje przykłady narządów organizmu człowieka i ich funkcji, wskazuje, że podstawowym elementem budującym organizm jest komórka, wyjaśnia, na czym polega rola skóry, wprowadza w życie podstawowe zasady higieny skóry, wymienia funkcje: szkieletu, układu mięśniowego, pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, nerwowego, narządów zmysłów i układów rozrodczych, wskazuje na planszy podstawowe części omawianych układów i narządów, wymienia podstawowe zasady dbałości o omawiane układy i narządy, wymienia główne funkcje krwi, określa rolę serca, uzasadnia, że mózg jest najważniejszym organem naszego ciała, opisuje właściwości światła na wybranych przykładach,	omawia hierarchiczność struktury organizmu: komórka – tkanka – narząd – układ narządów, uzasadnia, dlaczego o skórę należy dbać, wskazuje dwa przeciwstawnie działające mięśnie, np. zginacz i prostownik przedramienia, wskazuje na modelu szkieletu człowieka rodzaje połączeń kości, wskazuje na schematach i nazywa najważniejsze narządy poznanych układów, omawia rolę krwi w odżywianiu komórek, krótko charakteryzuje rodzaje naczyń krwionośnych, nazywa elementy budowy komórki nerwowej, nazywa, korzystając z planszy, części mózgu człowieka, proponuje doświadczenie pokazujące załamanie światła na granicy dwóch ośrodków, wskazuje na modelu lub planszy części oka i ucha, podaje podstawowe funkcje wskazanych elementów oka i ucha, podaje przykłady świadczące o tym, że	podaje przykłady układów narządów i ich funkcji, przedstawia rolę układu nerwowego, omawia reakcję skóry na zmiany temperatury otoczenia, wymienia elementy składowe szkieletu człowieka, wskazuje główne mięśnie organizmu człowieka, omawia ogólnie przebieg procesów zachodzących w przewodzie pokarmowym, uzasadnia, dlaczego oddychanie przez nos jest zdrowsze niż przez usta, omawia rolę płuc w powiązaniu z budową, uzasadnia, że krążenie krwi jest warunkiem życia człowieka, wskazuje przystosowanie budowy komórki nerwowej do pełnionej funkcji, wskazuje na schemacie przebieg reakcji odruchowej, wyjaśnia, na czym polega odbicie światła, odróżnia ciała, które są źródłami światła, od tych, co jedynie odbijają światło, wskazuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń świetlnych ze środowiska,	rozpoznaje położenie wybranych narządów na rysunkach anatomicznych, wyjaśnia pojęcie „tkanka”, podaje przykłady tkanek, podaje, w jaki sposób można zbadać rozmieszczenie ciałek czuciowych w skórze, uzasadnia, że mięśnie muszą pracować parami, omawia budowę i funkcjonowanie stawu, wskazuje i uzasadnia, które procesy zachodzące w układzie pokarmowym są przemianami chemicznymi, a które fizycznymi, przedstawia rolę krtani, omawia przepływ krwi w sercu, z uwzględnieniem roli zastawek, wyjaśnia, jakie znaczenie mają reakcje odruchowe dla organizmu, uzasadnia, dlaczego nie mamy wpływu na wiele reakcji odruchowych, podaje przykłady ośrodków, na granicy których można obserwować załamanie światła, dzieli soczewki ze względu na ich kształt i opisuje ich własności,
---	---	--	--

Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:

wyszukuje z otoczenia ciała, które drgając wytwarzają dźwięki, określa miejsca powstawania plemników i komórek jajowych, wyjaśnia, co to jest zapłodnienie i ilustruje wypowiedź schematycznym rysunkiem przedstawiającym ten moment, wymienia etapy rozwojowe człowieka po urodzeniu, wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie dziewcząt i chłopców, wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój organizmu w okresie dojrzewania.	dźwięki w różnych ośrodkach rozchodzą się z różnymi prędkościami, podaje sposoby zabezpieczania się przed dźwiękami o dużym natężeniu, wskazuje różnice w budowie komórki jajowej i plemnika, wyjaśnia, co to jest pępowina, poród, wskazuje na planszy miejsce zapłodnienia i dalszą drogę zapłodnionej komórki jajowej, wykazuje potrzeby człowieka na każdym etapie rozwoju, omawia zmiany zachodzące w organizmach podczas dojrzewania.	wymienia przykłady dźwięków o różnym natężeniu, opisuje warunek rozchodzenia się dźwięku w danym ośrodku, określa funkcję ucha jako narządu słuchu i równowagi, uzasadnia, dlaczego nie należy słuchać zbyt głośnej muzyki, wskazuje na planszy rozmieszczenie narządów rozrodczych kobiety i mężczyzny, wyjaśnia, co to jest: łożysko, ciąża, zarodek, płód, podaje przykłady świadczące o tym, że dziecko w łonie matki się rozwija, rozpoznaje na podstawie opisu i fotografii etapy rozwojowe człowieka, wyjaśnia, co oznacza termin „dojrzewanie płciowe”, określa rolę wybranych narządów w ciele człowieka, podaje przykłady współpracy między układami narządów.	wyjaśnia powstawanie obrazu na siatkówce, wyjaśnia, na czym polega praca okulisty i optyka, wyjaśnia, od czego zależy prędkość rozchodzenia się dźwięków w różnych substancjach (ośrodkach), wymienia w prawidłowej kolejności poszczególne części ucha, które zostają wprowadzone w drgania pod wpływem fali dźwiękowej, określa rolę poszczególnych elementów układów rozrodczych, wymienia sposoby rozmnażania się organizmów, wyjaśnia, dlaczego do komórki jajowej wnika tylko jeden plemnik, podaje charakterystykę etapów rozwojowych człowieka, charakteryzuje etap dojrzewania, na podstawie rycin rozpoznaje niektóre rodzaje komórek budujących ciało człowieka, omawia ich budowę w powiązaniu z funkcją.
--	---	--	--

Dział 6. Moje zdrowie			
wyjaśnia, w jakim celu człowiek się odżywia, podaje podstawowe zasady dotyczące zakupu i przechowywania produktów pokarmowych oraz przygotowywania posiłków, wymienia substancje wydalone i wydzielane przez skórę, podaje podstawowe zasady pielęgnacji skóry, włosów, zębów i paznokci,	uzasadnia celowość stosowania zasad prawidłowego żywienia, wskazuje znaczenie czystości odzieży, obuwia, bielizny i otoczenia dla utrzymania zdrowia, podaje przykłady ubioru dostosowanego do pory roku, rodzaju wykonywanej pracy, podaje przykłady biernego i aktywnego wypoczynku, podaje przyczyny	wymienia podstawowe składniki pokarmów i podaje ich funkcje, wskazuje przykłady produktów o dużej zawartości: cukrów, tłuszczów, białek, witamin i wody, wymienia rodzaje zębów dorosłego człowieka i podaje ich funkcje, proponuje doświadczenie ukazujące niszczenie szkliwa nazębnego,	planuje jadłospis zgodnie z zasadami prawidłowego żywienia, uzasadnia swój wybór, uzasadnia twierdzenie, że przestrzeganie higieny osobistej jest obowiązkiem każdego człowieka, omawia sytuacje, w których należy wypoczywać aktywnie, a w których biernie, podaje różnice między
wskazuje odpowiednie dla siebie formy wypoczynku, omawia trzy formy wypoczynku czynnego, uwzględniając zasady bezpieczeństwa, wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia skóry,	uszkodzeń skóry, omawia objawy złamania kości, podaje przykłady dotyczące zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego, wyjaśnia, czym różnią się choroby zakaźne od innych chorób,	podaje przykłady zabezpieczeń ciała przed kontuzją podczas uprawiania wybranych dyscyplin sportowych, uzasadnia, dlaczego ćwiczenia fizyczne usprawniają organizm, wskazuje poprawne postępowanie w wypadku	zwichnięciem a złamaniem kości, wyjaśnia, dlaczego nie należy się opalać bez zabezpieczenia skóry, uzasadnia twierdzenie, że zdrowie w dużej mierze zależy od nas samych, omawia objawy trzech wybranych chorób zakaźnych,
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:

omawia zabezpieczenia ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego, wyjaśnia, co to jest zdrowie, omawia podstawowe zasady zachowania zdrowia, podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka i dróg, którymi atakują organizm, omawia podstawowe sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym, wymienia sytuacje, w których należy powiedzieć <i>nie</i>, wskazuje sposoby odmawiania picia alkoholu i palenia tytoniu.	uzasadnia, dlaczego przed zastosowaniem leku trzeba zwrócić się o poradę lekarską, wyjaśnia, co to jest uzależnienie.	pogryzienia przez zwierzę, podaje przykłady wyrażania pozytywnych uczuć za pomocą gestów i mowy ciała, wskazuje przykłady chorób bakteryjnych i wirusowych, wskazuje przykłady zwierząt – pasożytów człowieka, wyjaśnia zasadę działania szczepionki, wyjaśnia termin „dezynfekcja” i określa znaczenie tego zabiegu w zapobieganiu chorobom zakaźnym, uzasadnia konieczność zachowania postawy antyalkoholowej i antynikotynowej, uzasadnia, że znajomości zawarte przez internet mogą być niebezpieczne.	podaje podstawowe sposoby leczenia chorób bakteryjnych, wirusowych i pasożytniczych, omawia skutki działania alkoholu i nikotyny na organizm człowieka, wskazuje możliwości zachowań asertywnych wobec presji otoczenia.
Dział 7. Sposoby życia organizmów			

wymienia podstawowe czynności życiowe organizmów, wymienia sposoby odżywiania się organizmów, ze wskazaniem, u których grup organizmów występują, podaje przykłady roślinożerców i mięsożerców z najbliższego otoczenia, wyjaśnia, co jest celem oddychania, podaje przykłady zwierząt oddychających płucami i skrzelami, wyjaśnia, co jest celem rozmnażania się, podaje przykłady gatunków organizmów żyjących w najbliższym otoczeniu, podaje, że wszystkie organizmy zbudowane są z komórek, wymienia czynności życiowe organizmów, podaje przykłady organów roślinnych i zwierzęcych.	wskazuje, w jaki sposób jego organizm wykonuje czynności życiowe, porównuje odżywianie się samożywne i cudzożywne, uzasadnia, dlaczego należy chronić lasy, na dowolnie wybranych przykładach – ptaka i ssaka roślinożernego oraz ptaka i ssaka mięsożernego – wskazuje ich przystosowania do zdobywania pokarmu, uzasadnia, że wszystkie organizmy muszą oddychać, określa, jaka jest istota rozmnażania płciowego, omawia budowę komórki roślinnej i zwierzęcej, porównuje sposoby odżywiania się i oddychania roślin.	wyjaśnia na przykładach, na czym polega pobudliwość, omawia przebieg fotosyn- tezy, z uwzględnieniem roli chlorofilu, charakteryzuje płynożerców i filtratorów – ich przystosowania do zdobywania pokarmu, podaje słowny zapis równania oddychania tlenowego, określa sposób wykonywania wymiany gazowej przez rośliny, udowadnia, że oddychanie jest związane z odżywianiem się, udowadnia, że rośliny, podobnie jak zwierzęta, rozmnażają się płciowo, porównuje rozmnażanie się płciowe i bezpłciowe, podaje funkcje poszcze- gólnych elementów budowy komórek, porównuje budowę komórki roślinnej i zwierzęcej, porównuje sposoby wydalania i rozmnażania się oraz pobudliwość roślin i zwierząt.	wskazuje różnice w realizacji czynności życiowych między roślinami a zwierzętami, wyjaśnia znaczenie procesu fotosyntezy, podaje przykłady egzotycznych roślinożerców i mięsożerców, prawidłowo określając kontynent, na którym żyją, przeprowadza analogię między oddychaniem a spalaniem (np. drewna lub węgla), uzasadnia, dlaczego pewne organizmy należą do tego samego gatunku, a inne nie, wymienia sposoby rozmnażania się organizmów, interpretuje zależności między budową komórki a jej funkcją, omawia czynności życiowe grzybów.
---	---	--	--

Klasa 6

We wszystkich szkołach z pewnością funkcjonuje *Wewnętrzny system oceniania*, dlatego przed przystąpieniem do tworzenia przedmiotowego systemu oceniania obowiązkiem każdego nauczyciela jest zapoznanie się ze wspomnianym wcześniej dokumentem szkoły. W dokumencie tym są bowiem zawarte normy jakościowe i ilościowe dotyczące oceniania i promowania uczniów. Niżej podajemy jedynie kilka propozycji, które nauczyciel może uwzględnić, konstruując system oceniania dla przedmiotu – przyroda.

1. Co oceniamy? – Ocenianie wiadomości i umiejętności

a. Wiadomości przedmiotowe

zgodnie z programem nauczania i kryteriami wynikającymi z podstaw programowych.

b. Umiejętności

przedmiotowe

planowanie prostych

eksperymentów;

analizowanie i interpretowanie wyników obserwacji i

eksperymentów; gromadzenie i prezentowanie

informacji;

dostrzeganie związków

przyczynowo-skutkowych;

porównywanie i wnioskowanie;

wykonywanie prostych wykresów, diagramów i ich

interpretowanie; posługiwanie się środkami

technicznymi;

korzystanie z różnych źródeł informacji.

c. Umiejętności ponadprzedmiotowe

pr

ac

ę

w

gr

u

pi

e;

d

ys

k

u

sj

ę;

aktywność na lekcji;

odpowiedzialność za

podjęte zadania;

kreatywność.

2. Co stanowi podstawę do oceny? – Narzędzia oceniania

a) odpowiedzi ustne;

b) prace pisemne: sprawdziany, kartkówki;

c) prezentacje;

d) prace domowe;

e) aktywność i zaangażowanie.

3. W jaki sposób oceniamy? – Kryteria oceniania

a. Prace pisemne

Przykład przeliczenia punktów za test zbudowany z 40 zadań – 28 zadań z podstawowego poziomu wymagań (PP), 6 zadań z rozszerzającego poziomu wymagań (PR), 6 zadań z dopełniającego poziomu wymagań (PD). Za każde zadanie uczeń może uzyskać jeden punkt.

Liczba czynności ucznia	Wymagana liczba czynności	Pozostała liczba czynności	Próg oceny	Przedział punktowy oceny	Ocena
(PP) 28	25	3	25	25–28	dostateczny
(PR) 6	5	1	29	29–34	dobry
(PD) 6	5	1	35	35–40	bardzo dobry

Wymagania na ocenę:

dopuszczającą – około 75 % wymagań z poziomu

podstawowego; dostateczną – 25 zadań z

podstawowego poziomu wymagań;

dobrą – dodatkowo 5 zadań z ponadpodstawowego – rozszerzającego poziomu

wymagań; bardzo dobrą – dodatkowo 5 zadań z ponadpodstawowego –

dopełniającego poziomu wymagań; celującą – zadania na ocenę bardzo dobrą oraz

specjalne zadanie dodatkowe.

b. Odpowiedzi ustne

Uczeń otrzymuje ocenę:

dopuszczającą – gdy odpowiedź jest niesamodzielna, z błędami, zgodna z wymaganiami

koniecznymi; dostateczną – gdy odpowiedź jest z małymi błędami, samodzielna, niepełna, zgodna z wymaganiami podstawowymi;
 dobrą – gdy odpowiedź jest samodzielna, niepełna, z niewielkimi usterkami językowymi, zgodna z wymaganiami na ocenę dobrą;
 bardzo dobrą – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z uwzględnieniem języka przedmiotowego oraz odpowiadająca poziomowi wymagań na ocenę bardzo dobrą;
 celującą – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z uwzględnieniem języka przedmiotowego, poparta licznymi przykładami z życia codziennego.

c. Hierarchia ważności prac

wykonywanych przez ucznia
 zaangażowanie i praca na lekcji;
 sprawdzian pisemny, odpowiedź
 ustna, kartkówka; prezentacje;
 zeszyt przedmiotowy, praca domowa.

4. Sposób wystawiania oceny semestralnej

- Uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami przewidzianymi w przedmiotowym systemie oceniania.
- Uczeń ma przynajmniej trzy oceny z odpowiedzi ustnych.
- Uczeń otrzymuje klasyfikację z przedmiotu, gdy ma co najmniej 50 % obecności.

5. Zasady poprawiania ocen niedostatecznych

- Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną uzyskaną ze sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
- Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na półroczu, powinien poprawić ocenę w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

6. Prezentacja wyników

Odbywa się w kartach ocen lub dzienniczkach uzupełnianych przez wychowawcę.

7. Propozycja wymagań edukacyjnych

Ocena				
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:	
Dział 1. Różnorodność organizmów				
podaje przykłady sposobów poruszania się organizmów, zalicza dżdżownice	wymienia podstawowe czynności życiowe organizmów i sposoby ich realizacji,		podaje przykłady rekordowo dużych roślin i zwierząt, wymienia cechy	wykonuje proste obliczenia pozwalające na porównanie masy różnych zwierząt i człowieka,

i pijawki do pierścienic, a ślimaki i małże do mięczaków, uzasadnia przynależność parzydełkowców, płazińców, nicieni, pierścienic i mięczaków do bezkręgowców, wymienia grupy zwierząt należące do stawonogów, rozróżnia owady i pajęczaki na podstawie liczby odnóży krocznych, wymienia gromady kręgowców, wskazuje na ilustracjach najważniejsze przystosowania ryb do życia w środowisku wodnym, podaje przykłady płazów bezogonowych i ogoniastych występujących w Polsce, wymienia przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie, podaje charakterystyczne cechy gadów, wymienia grupy zwierząt należące do gadów, podaje przykłady gadów występujących w Polsce, wskazuje przystosowania do lotu w budowie zewnętrznej ptaka, podaje przykłady ssaków

wymienia cztery królestwa organizmów, omawia sposoby wymiany gazowej ślimaków i małży, wymienia najważniejsze wspólne cechy stawonogów, podaje wspólne cechy kręgowców, wyjaśnia, co to znaczy, że ryby są zmiennocieplne, rozróżnia na ilustracjach płazy i gady, omawia przebieg rozmnażania się i rozwoju ptaków, przedstawia budowę jaja ptaka, omawia pokrycie ciała ssaków, podaje przykłady zwierząt poruszających się różnymi sposobami, podaje przykłady zwierząt odżywiających się różnym rodzajem pokarmu, omawia podstawowe funkcje korzeni, łądyg, liści i kwiatów, omawia budowę i rolę poszczególnych części mchu i organów paproci, odróżnia rośliny nagonasienne (iglaste) od okrytonasiennych, krótko omawia proces fotosyntezy,

charakterystyczne poznanych grup zwierząt, charakteryzuje skorupiaki, pajęczaki i owady, omawia narządy wymiany gazowej skorupiaków, pajęczaków i owadów, podaje przykłady ryb kostnych i chrzęstnych, a także wskazuje różnice między nimi, omawia przebieg rozmnażania się i rozwoju ryb oraz płazów, wskazuje różnice między gadami a płazami, wykazuje, że rozmnażanie się i rozwój gadów stanowią przystosowanie do życia na lądzie, wyjaśnia, na czym polega stałocieplność i jakie korzyści daje zwierzętom, podaje przykłady polskich ptaków występujących w różnych środowiskach, omawia ochronę gatunkową ssaków w Polsce, udowadnia, że człowiek jest ssakiem, podaje przykłady przystosowań zwierząt do życia w różnych środowiskach, udowadnia, że wskazany organizm należy do

klasyfikuje pospolitych przedstawicieli bezkręgowców (okazy lub na rysunkach) do odpowiednich grup, porównuje skorupiaki, owady i pajęczaki, wyjaśnia zasadę działania pęcherza pławnego, uzasadnia konieczność ochrony gatunkowej płazów i gadów, podaje przykłady gadów kopalnych, wskazuje przystosowania do lotu w budowie wewnętrznej ptaka, porównuje torbacze, stekowce i łożyskowce, przedstawia hierarchiczną strukturę budowy organizmów zwierząt, wykazuje związek budowy z funkcją organów roślinnych, charakteryzuje torfowce, wykazuje zróżnicowanie roślin okrytonasiennych, podaje przykłady tkanek roślinnych, wykazuje, że martwe komórki odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu roślin, omawia sposób działania mikroskopu optycznego, wykazuje różnorodność

żyjących w różnych środowiskach, wymienia cechy charakterystyczne ssaków, wymienia wspólne cechy zwierząt, wymienia organy roślinne i wskazuje je w roślinie, odróżnia mchy i paprocie na podstawie budowy zewnętrznej, krótko charakteryzuje	wykonuje proste nietrwałe preparaty mikroskopowe, opisuje sposób pobierania pokarmu przez pantofelka, podaje przykłady grzybów, które nie wytwarzają owocników, odróżnia porosty od innych organizmów, przedstawia znaczenie	zwierząt, podaje przykłady szczególnych funkcji pełnionych przez niektóre korzenie, łodygi i liście, wskazuje elementy męskie i żeńskie w kwiecie, podaje przykłady paprotników chronionych, rozpoznaje widłaki i skrzypy, uzasadnia korzyści płynące	organizmów jednokomórkowych, uzasadnia, że komórki pierwotniaków to komórki zwierzęce, wykazuje różnorodność glonów, wyjaśnia sposób funkcjonowania porostów, podaje, co to jest skala porostowa i do czego jest
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:

okrytonasienne i nagonasienne, wymienia charakterystyczne cechy roślin, obsługuje szkolny mikroskop optyczny, wskazuje w mikroskopie okular i obiektywy, określa sposób poruszania się wiciowców, orzęsków i ameb, wymienia wspólne cechy glonów, omawia budowę i rolę owocnika grzyba kapeluszowego, podaje przykłady chorób człowieka wywoływanych przez bakterie i wirusy.	bakterii i glonów w przyrodzie, przedstawia znaczenie bakterii dla człowieka.	dla roślin z wytworzenia nasion i owoców, podaje przykłady nagonasiennych rosnących w Polsce, wyjaśnia pojęcie <i>tkanka</i>, określa, które organy występują u poszczególnych grup roślin, oblicza powiększenie obrazu w mikroskopie, wskazuje i nazywa części mikroskopu optycznego, określa rolę jąder komórkowych i wodniczek tętniących w funkcjonowaniu pantofelka, wymienia i krótko charakteryzuje grupy glonów, omawia wykorzystanie glonów przez człowieka, wyjaśnia, co to jest strzępka, określa rolę grzybów w przyrodzie, omawia znaczenie drożdży i grzybów pleśniowych dla człowieka, przedstawia budowę komórki bakterii, podaje przykłady kształtów komórek bakterii.	wykorzystywana, omawia sposób odżywiania się i rozmnażania się bakterii, omawia sposób funkcjonowania wirusów.
--	--	--	---

Dział 2. Planeta Ziemia			
wymienia czynniki, które zadecydowały o tym, że na Ziemi rozwinęło się życie, podaje skład powietrza atmosferycznego, wskazuje na globusie bieguny oraz oś ziemską, wskazuje na globusie półkule wschodnią, zachodnią, północną i południową, odczytuje współrzędne geograficzne na globusie z dokładnością do 10°, definiuje ruch obrotowy	uzasadnia, że skład powietrza atmosferycznego umożliwia życie organizmów, wymienia rodzaje globusów i rozpoznaje je, podaje cechy południków i równoleżników, wyjaśnia, że na Ziemi występują strefy czasowe oraz czas urzędowy, wymienia daty rozpoczynające pory roku, wyjaśnia pojęcie <i>równonoc</i> ,	omawia czynniki, które zadecydowały o tym, że na Ziemi rozwinęło się życie, przedstawia za pomocą diagramu skład procentowy powietrza, wyjaśnia pojęcia: <i>siatka geograficzna</i> i <i>współrzędne geograficzne</i> , wyjaśnia znaczenie utworzenia stref czasowych oraz uzasadnia wprowadzenie w niektórych państwach czasu urzędowego,	uzasadnia, że globus jest odpowiednim modelem naszej planety, podaje argumenty uzasadniające, dlaczego na innych planetach Układu Słonecznego nie rozwinęło się życie, odczytuje współrzędne geograficzne na różnych mapach, wyjaśnia zjawisko powstawania dnia i nocy, posługuje się strefami czasowymi, przy podawaniu godziny
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:

okrytonasienne i nagonasienne, wymienia charakterystyczne cechy roślin, obsługuje szkolny mikroskop optyczny, wskazuje w mikroskopie okular i obiektywy, określa sposób poruszania się wiciowców, orzęsków i ameb, wymienia wspólne cechy glonów, omawia budowę i rolę owocnika grzyba kapeluszowego, podaje przykłady chorób człowieka wywoływanych przez bakterie i wirusy.	bakterii i glonów w przyrodzie, przedstawia znaczenie bakterii dla człowieka.	dla roślin z wytworzenia nasion i owoców, podaje przykłady nagonasiennych rosnących w Polsce, wyjaśnia pojęcie <i>tkanka</i>, określa, które organy występują u poszczególnych grup roślin, oblicza powiększenie obrazu w mikroskopie, wskazuje i nazywa części mikroskopu optycznego, określa rolę jąder komórkowych i wodniczek tętniących w funkcjonowaniu pantofelka, wymienia i krótko charakteryzuje grupy glonów, omawia wykorzystanie glonów przez człowieka, wyjaśnia, co to jest strzępka, określa rolę grzybów w przyrodzie, omawia znaczenie drożdży i grzybów pleśniowych dla człowieka, przedstawia budowę komórki bakterii, podaje przykłady kształtów komórek bakterii.	wykorzystywana, omawia sposób odżywiania się i rozmnażania się bakterii, omawia sposób funkcjonowania wirusów.
--	--	--	---

Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
Ziemi, wymienia dzień i noc jako skutek ruchu obrotowego Ziemi, definiuje ruch obiegowy Ziemi i podaje czas jego trwania, wymienia skutek ruchu obiegowego Ziemi – występowanie pór roku, wymienia i wskazuje na mapie strefy oświetlenia Ziemi, nazywa i wskazuje na globusie i mapie kontynenty i oceany, wskazuje na mapie świata przykładową wyspę, półwysep, archipelag wysp, podaje przykłady morskich organizmów samożywnych i cudzożywnych, omawia przystosowania zwierząt do życia w głębinach oceanicznych, podaje przykłady zależności pokarmowych w oceanie, wymienia warstwy budujące Ziemię, odróżnia metale od niemetalu na podstawie ich właściwości, podaje podział skał ze względu na ich spójność, podaje przykłady skał twardych, miękkich i sypkich, wymienia jednostki masy i objętości, wyznacza masę i objętość wybranych ciał, nazywa bieguny magnetyczne, wymienia oddziaływanie między biegunami dwóch magnesów, potrafi wyznaczyć bieguny magnetyczne Ziemi za pomocą igły magnetycznej, rozróżnia pojęcia	podaje przykłady wpływu ruchów Ziemi na życie i pracę ludzi, wyjaśnia pojęcia: <i>linia brzegowa rozwinięta i nierozwinięta</i>, rozpoznaje linię brzegową i określa czy jest ona rozwinięta czy nie, wymienia czynniki niezbędne do zachodzenia procesu fotosyntezy, wyjaśnia, co to jest plankton, podaje podstawowe cechy metali i niemetalu, omawia praktyczne zastosowanie metali, odróżnia w praktyce skałę osadową od magmowej, omawia znaczenie gospodarcze podstawowych surowców mineralnych, przelicza jednostki masy i objętości, wymienia rodzaje magnesów, wyjaśnia pojęcie <i>bieguny magnetyczne</i>, rozróżnia bieguny magnetyczne i określa je za pomocą symbolu i koloru, wymienia przykłady znaczenia obecności ziemskiego pola magnetycznego dla niektórych zwierząt.	posługuje się pojęciami: <i>zwrotnik Raka, zwrotnik Koziorożca, koła podbiegunowe</i> oraz wskazuje je na globusie, charakteryzuje poszczególne strefy oświetlenia Ziemi, wyjaśnia pojęcie <i>wszechocean</i>, wyjaśnia pojęcia: <i>wyspa, półwysep, przylądek, zatoka i cieśnina</i>, omawia przystosowania organizmów do życia w strefie przybrzeżnej i toni wodnej, układa prosty łańcuch pokarmowy występujący w głębinach oceanicznych, charakteryzuje warstwy budujące Ziemię, uzasadnia określenie: <i>pierwiastki główne budujące skorupę ziemską</i>, podaje różnice między skałą, a minerałem, wyjaśnia pojęcie <i>surowce mineralne</i>, wyjaśnia pojęcia: <i>masa, objętość i gęstość</i>, podaje przykłady zastosowania elektromagnesów, wyjaśnia, co pokazuje igła magnetyczna.	w różnych rejonach świata, rysuje rysunki przedstawiające położenie Ziemi w stosunku do Słońca w dniach rozpoczynających pory roku, wyjaśnia przyczyny różnic w oświetleniu różnych obszarów Ziemi, opisuje budowę dna oceanicznego, definiując równocześnie następujące pojęcia: <i>szelf, stok kontynentalny i rów oceaniczny</i>, wyjaśnia różnice w sposobie odżywiania się fitoplanktonu i zooplanktonu, porównuje warunki panujące w poszczególnych strefach życia w morzu, formułuje wnioski z doświadczeń, omawia różne sposoby powstawania skał, podaje przykłady skał magmowych, osadowych i przeobrażonych, podaje podział surowców mineralnych i przykład surowca należącego do danej grupy, oblicza gęstość substancji, znając jej masę i objętość, opisuje zasadę działania elektromagnesu,

			rysuje linie pola magnetycznego wokół magnesów, buduje własną igłę magnetyczną, opisuje powstawanie zorzy polarnej.
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
biegunów magnetycznych i geograficznych Ziemi.			
Dział 3. Nasz świat			

wskazuje na globusie, i mapie świata poszczególne kontynenty, wskazuje i odczytuje z mapy nazwy większych wysp, półwyspów, cieśnin wokół kontynentów oraz mórz i oceanów je oblewających, określa, czy linia brzegowa kontynentów lub ich części jest rozwinięta, czy nierozwinięta, wymienia czynniki, od których zależy występowanie stref klimatycznych na Ziemi, wskazuje na mapie świata obszary występowania wilgotnych lasów równikowych, podaje przykłady organizmów żyjących w wilgotnym lesie równikowym, podaje nazwy obszarów trawiastych różnych kontynentów i wskazuje je na mapie, podaje przykłady organizmów zamieszkujących obszary trawiaste, wskazuje obszary pustynne na mapie świata, podaje przykłady organizmów zamieszkujących pustynie, wskazuje na mapie obszar basenu Morza Śródziemnego, wymienia ważniejsze miasta leżące w rejonie Morza Śródziemnego, wskazuje na mapie świata obszary porośnięte tajgą oraz tundrą, podaje przykłady organizmów	wymienia i wskazuje na mapie większe krainy geograficzne oraz rzeki i jeziora na kontynentach, omawia granice między kontynentami, wskazuje je na mapie, podaje wielkości powierzchni kontynentów, wymienia przykładowe państwa na omawianym kontynencie, wskazuje na mapie i krótko charakteryzuje poszczególne strefy klimatyczne świata, wymienia cechy klimatu strefy równikowej, prezentuje prostą zależność pokarmową występującą w wilgotnym lesie równikowym, wymienia charakterystyczne cechy klimatu sawann i klimatu stepów, omawia przystosowania organizmów do życia wśród traw prezentuje prostą zależność pokarmową występującą na obszarze trawiastym, wymienia cechy klimatu obszarów pustynnych na podstawie interpretacji wykresu klimatycznego, omawia przystosowania organizmów do życia na pustyni, wyjaśnia pojęcie <i>makia</i>, wyjaśnia, dlaczego rejon basenu Morza Śródziemnego jest	charakteryzuje na podstawie mapy ukształtowanie powierzchni kontynentów, charakteryzuje wody lądowe poszczególnych kontynentów, odczytuje z mapy współrzędne skrajnych punktów na kontynentach, charakteryzuje dany kontynent na podstawie map tematycznych z atlasu do przyrody, wyjaśnia pojęcia: <i>relikt</i> i <i>endemit</i>, podaje przykłady osobliwości występujących w Australii, w tym reliktów i endemitów, charakteryzuje klimat Antarktydy, wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest kontynentem pokoju, i jakie jest znaczenie Układu Antarktycznego, omawia klimat i roślinność poszczególnych stref klimatycznych świata, przedstawia piętra lasu równikowego, interpretuje dane dotyczące średnich miesięcznych opadów i temperatury powietrza przedstawione na wykresie, wyjaśnia, dlaczego obecnie obszary trawiaste są nazywane <i>spichlerzem świata</i>, rozpoznaje na ilustracjach i nazywa rodzaje pustyń, analizuje wykresy klimatyczne i charakteryzuje klimat śródziemnomorski, wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w roślinności	omawia rozmieszczenie ludności na kontynentach, podaje przykłady obszarów o małej i dużej gęstości zaludnienia, podaje przyczyny nierównomiernego zaludnienia, podaje przyczyny zmniejszania się powierzchni lasów Amazonii, ocenia skutki dewastacji lasów równikowych, wyjaśnia przyczyny występowania w Australii reliktów i endemitów, wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest najzimniejszym kontynentem na Ziemi, charakteryzuje faunę i florę Antarktydy, uzasadnia symetryczność występowania stref klimatycznych, wyjaśnia, dlaczego wraz ze zmianą się roślinność, opisuje klimat wilgotnych lasów równikowych i związane z nim warunki życia organizmów, prezentuje bogactwo roślin i zwierząt żyjących w wilgotnych lasach równikowych różnych kontynentów, opisuje klimat obszarów trawiastych – sawann i stepów oraz związane z nim warunki życia
--	--	--	--

	atrakcyjny dla turystów, wymienia, na podstawie interpretacji wykresu klimatycznego, cechy	regionu	organizmów, prezentuje różnorodność organizmów żyjących na obszarach trawiastych różnych kontynentów, opisuje klimat pustyń i związane z nim warunki życia organizmów,
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
biegunów magnetycznych i geograficznych Ziemi.			
Dział 3. Nasz świat			

wskazuje na globusie, i mapie świata poszczególne kontynenty, wskazuje i odczytuje z mapy nazwy większych wysp, półwyspów, cieśnin wokół kontynentów oraz mórz i oceanów je oblewających, określa, czy linia brzegowa kontynentów lub ich części jest rozwinięta, czy nierozwinięta, wymienia czynniki, od których zależy występowanie stref klimatycznych na Ziemi, wskazuje na mapie świata obszary występowania wilgotnych lasów równikowych, podaje przykłady organizmów żyjących w wilgotnym lesie równikowym, podaje nazwy obszarów trawiastych różnych kontynentów i wskazuje je na mapie, podaje przykłady organizmów zamieszkujących obszary trawiaste, wskazuje obszary pustynne na mapie świata, podaje przykłady organizmów zamieszkujących pustynie, wskazuje na mapie obszar basenu Morza Śródziemnego, wymienia ważniejsze miasta leżące w rejonie Morza Śródziemnego, wskazuje na mapie świata obszary porośnięte tajgą oraz tundrą, podaje przykłady organizmów	wymienia i wskazuje na mapie większe krainy geograficzne oraz rzeki i jeziora na kontynentach, omawia granice między kontynentami, wskazuje je na mapie, podaje wielkości powierzchni kontynentów, wymienia przykładowe państwa na omawianym kontynencie, wskazuje na mapie i krótko charakteryzuje poszczególne strefy klimatyczne świata, wymienia cechy klimatu strefy równikowej, prezentuje prostą zależność pokarmową występującą w wilgotnym lesie równikowym, wymienia charakterystyczne cechy klimatu sawann i klimatu stepów, omawia przystosowania organizmów do życia wśród traw prezentuje prostą zależność pokarmową występującą na obszarze trawiastym, wymienia cechy klimatu obszarów pustynnych na podstawie interpretacji wykresu klimatycznego, omawia przystosowania organizmów do życia na pustyni, wyjaśnia pojęcie <i>makia</i>, wyjaśnia, dlaczego rejon basenu Morza Śródziemnego jest	charakteryzuje na podstawie mapy ukształtowanie powierzchni kontynentów, charakteryzuje wody lądowe poszczególnych kontynentów, odczytuje z mapy współrzędne skrajnych punktów na kontynentach, charakteryzuje dany kontynent na podstawie map tematycznych z atlasu do przyrody, wyjaśnia pojęcia: <i>relikt</i> i <i>endemit</i>, podaje przykłady osobliwości występujących w Australii, w tym reliktów i endemitów, charakteryzuje klimat Antarktydy, wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest kontynentem pokoju, i jakie jest znaczenie Układu Antarktycznego, omawia klimat i roślinność poszczególnych stref klimatycznych świata, przedstawia piętra lasu równikowego, interpretuje dane dotyczące średnich miesięcznych opadów i temperatury powietrza przedstawione na wykresie, wyjaśnia, dlaczego obecnie obszary trawiaste są nazywane <i>spichlerzem świata</i>, rozpoznaje na ilustracjach i nazywa rodzaje pustyni, analizuje wykresy klimatyczne i charakteryzuje klimat śródziemnomorski, wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w roślinności	omawia rozmieszczenie ludności na kontynentach, podaje przykłady obszarów o małej i dużej gęstości zaludnienia, podaje przyczyny nierównomiernego zaludnienia, podaje przyczyny zmniejszania się powierzchni lasów Amazonii, ocenia skutki dewastacji lasów równikowych, wyjaśnia przyczyny występowania w Australii reliktów i endemitów, wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest najzimniejszym kontynentem na Ziemi, charakteryzuje faunę i florę Antarktydy, uzasadnia symetryczność występowania stref klimatycznych, wyjaśnia, dlaczego wraz ze zmianą się roślinność, opisuje klimat wilgotnych lasów równikowych i związane z nim warunki życia organizmów, prezentuje bogactwo roślin i zwierząt żyjących w wilgotnych lasach równikowych różnych kontynentów, opisuje klimat obszarów trawiastych – sawann i stepów oraz związane z nim warunki życia
--	---	---	---

	atrakcyjny dla turystów, wymienia, na podstawie interpretacji wykresu klimatycznego, cechy	regionu	organizmów, prezentuje różnorodność organizmów żyjących na obszarach trawiastych różnych kontynentów, opisuje klimat pustyń i związane z nim warunki życia organizmów,
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
zamieszkujących tajgę i tundrę, wskazuje na mapie świata obszary zaliczane do strefy okołobiegunowej, podaje przykłady organizmów zamieszkujących obszary polarne, wskazuje Japonię na mapie świata i wymienia jej stolicę, wskazuje Hawaje na mapie świata, opisuje położenie Hawajów, w stosunku do kontynentów, wymienia nazwy wybranych parków narodowych i wskazuje ich położenie na mapie.	klimatu umiarkowanego chłodnego oraz cechy klimatu strefy okołobiegunowej, omawia przystosowania organizmów do życia w tajdze i tundrze, podaje cechy klimatu obszarów położonych w strefie okołobiegunowej na podstawie interpretacji wykresu klimatycznego, wskazuje przystosowania organizmów do życia na obszarach Arktyki i Antarktydy, opisuje sposoby zabezpieczania się przed skutkami trzęsień Ziemi, wymienia charakterystyczne zwyczaje Japończyków, wymienia	śródoziemnomorskiego na przestrzeni wieków, wyjaśnia pojęcie <i>wieloletnia zmarzlina</i> , wykazuje różnorodność organizmów zamieszkujących obszary Arktyki i Antarktydy, opisuje warunki geograficzne występujące w Japonii, wyjaśnia pojęcie <i>gęstość zaludnienia</i> , wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień Ziemi, charakteryzuje klimat Hawajów, wyszukuje informacje, z różnych źródeł dotyczące wulkanów, charakteryzuje krajobrazy wybranych parków narodowych i wymienia niektóre organizmy chronione w parkach narodowych.	ocenia zmiany krajobrazu naturalnego w basenie Morza Śródziemnego w kontekście szybkiego rozwoju turystyki powodującego zagrożenie dla środowiska, opisuje klimat umiarkowany chłodny i związane z nim warunki życia organizmów w tajdze, opisuje klimat strefy okołobiegunowej i związane z nim warunki życia w tundrze, wyjaśnia dlaczego w tundrze nie mogą rosnąć drzewa, charakteryzuje warunki życia na obszarach okołobiegunowych,

	charakterystyczne symbole Japonii, wyjaśnia, dlaczego Hawaje nazywamy rajem dla turystów, charakteryzuje zasoby najstarszego parku narodowego – Yellowstone.		potrafi znaleźć argumenty dotyczące opinii, że Japonia jest krajem tradycji i nowoczesności, wyjaśnia przyczyny wybuchów wulkanów oraz proces erupcji wulkanicznej, ocenia skutki wybuchów wulkanów na świecie, uzasadnia znaczenie parków narodowych w zachowaniu różnorodności biologicznej.
Dział 4. Ziemia we wszechświecie			
wymienia planety Układu Słonecznego, wymienia przyczyny powstawania zaćmienia Słońca, wskazuje na schemacie układ planet, omawia wybraną planetę Układu Słonecznego, wyjaśnia, że Księżyc nie świeci, a jedynie odbija promienie słoneczne, uzasadnia, że w dzień światło innych gwiazd jest	opisuje hipotezę dotyczącą powstania Układu Słonecznego, wymienia cechy klimatu wybranej planety i wyjaśnia, dlaczego nie rozwinęło się na niej życie, wskazuje, że Księżyc jest jedynym naturalnym satelitą Ziemi, wymienia nazwiska astronautów, którzy jako pierwsi stanęli na	uzasadnia, że dzięki Słońcu może istnieć życie na Ziemi, charakteryzuje trzy wybrane planety Układu Słonecznego, wymienia planety zaliczane do gazowych olbrzymów i uzasadnia swój wybór, opisuje cechy fizyczne Księżyca, wymienia nazwy gwiazdozbiorów	wymienia cechy fizyczne budowy Układu Słonecznego rysuje schemat zaćmienia Słońca, porównuje cechy klimatu wybranej planety i Ziemi oraz wyjaśnia, dlaczego panują na niej warunki niesprzyjające istnieniu życia, wyjaśnia powstawanie poszczególnych faz Księżyca,
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:

zamieszkujących tajgę i tundrę, wskazuje na mapie świata obszary zaliczane do strefy okołobiegunowej, podaje przykłady organizmów zamieszkujących obszary polarne, wskazuje Japonię na mapie świata i wymienia jej stolicę, wskazuje Hawaje na mapie świata, opisuje położenie Hawajów, w stosunku do kontynentów, wymienia nazwy wybranych parków narodowych i wskazuje ich położenie na mapie.	klimatu umiarkowanego chłodnego oraz cechy klimatu strefy okołobiegunowej, omawia przystosowania organizmów do życia w tajdze i tundrze, podaje cechy klimatu obszarów położonych w strefie okołobiegunowej na podstawie interpretacji wykresu klimatycznego, wskazuje przystosowania organizmów do życia na obszarach Arktyki i Antarktydy, opisuje sposoby zabezpieczania się przed skutkami trzęsień Ziemi, wymienia charakterystyczne zwyczaje Japończyków, wymienia charakterystyczne symbole Japonii, wyjaśnia, dlaczego Hawaje nazywamy rajem dla turystów, charakteryzuje zasoby najstarszego parku narodowego – Yellowstone.	śródziemnomorskiego na przestrzeni wieków, wyjaśnia pojęcie <i>wieloletnia zmarzlina</i>, wykazuje różnorodność organizmów zamieszkujących obszary Arktyki i Antarktydy, opisuje warunki geograficzne występujące w Japonii, wyjaśnia pojęcie <i>gęstość zaludnienia</i>, wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień Ziemi, charakteryzuje klimat Hawajów, wyszukuje informacje, z różnych źródeł dotyczące wulkanów, charakteryzuje krajobrazy wybranych parków narodowych i wymienia niektóre organizmy chronione w parkach narodowych.	ocenia zmiany krajobrazu naturalnego w basenie Morza Śródziemnego w kontekście szybkiego rozwoju turystyki powodującego zagrożenie dla środowiska, opisuje klimat umiarkowany chłodny i związane z nim warunki życia organizmów w tajdze, opisuje klimat strefy okołobiegunowej i związane z nim warunki życia w tundrze, wyjaśnia dlaczego w tundrze nie mogą rosnąć drzewa, charakteryzuje warunki życia na obszarach okołobiegunowych, potrafi znaleźć argumenty dotyczące opinii, że Japonia jest krajem tradycji i nowoczesności, wyjaśnia przyczyny wybuchów wulkanów oraz proces erupcji wulkanicznej, ocenia skutki wybuchów wulkanów na świecie, uzasadnia znaczenie parków narodowych w zachowaniu różnorodności biologicznej.
---	--	--	---

Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
niewidoczne ze względu na światło Słońca, podaje powody, dla których ludzie chcą poznawać kosmos.	powierzchni Księżyca, wymienia nazwy przykładowych gwiazdozbiorów, wyjaśnia pojęcie <i>spadająca gwiazda</i> , podaje cechy komet i meteorów, wymienia nazwy przyrządów służących do badania kosmosu i określa ich zastosowanie, wymienia ważne wydarzenia związane z podbojem kosmosu.	zodiakalnych i wyjaśnia przyczynę ich powstania, wyjaśnia, dlaczego światło różnych gwiazd różni się od siebie, szereguje chronologicznie wydarzenia związane z podbojem kosmosu.	odnajduje na mapie nieba Wielką i Małą Niedźwiedźcę, wymienia powody, dla których ludzie wysyłają w kosmos promy kosmiczne.
Dział 5. Osiągnięcia człowieka			
wymienia najdawniejsze odkrycia geograficzne, które przyczyniły się do zmiany sposobu myślenia o Ziemi, podaje najważniejsze fakty dotyczące wypraw Kolumba i Magellana, wymienia nazwy prostych narzędzi stosowanych przez ludzi pierwotnych i surowców z których były wykonane, opisuje sposoby wytwarzania pierwszych naczyń używanych przez człowieka, podaje przykłady mechanizacji i automatyzacji w życiu codziennym, wymienia etapy rozwoju przemysłu, wymienia środki transportu wodne,	wymienia nazwiska dwóch Polaków, którzy przyczynili się do poznawania „białych plam na Ziemi”, przedstawia przełomowe wydarzenia w dziejach ludzkości, sytuje w czasie etapy rozwoju przemysłu, omawia wybrane środki transportu, podaje przykłady ciał, które można naelektryzować, wymienia przykłady przewodników prądu i izolatorów,	ocenia znaczenie podróży Kolumba i Magellana dla rozwoju myśli geograficznej, podaje informacje o zdobywcach biegunów ziemskich, podaje ich nazwiska, wyjaśnia znaczenie opanowania metod posługiwania się ogniem, łączy początek rewolucji przemysłowej ze skonstruowaniem maszyny parowej, charakteryzuje etapy rozwoju przemysłu, wskazuje na zależność rozwoju środków transportu od rodzaju stosowanego napędu, buduje prosty obwód	ocenia znaczenie odkryć geograficznych dla rozwoju świata wyjaśnia znaczenie przełomowych odkryć dla rozwoju ludzkości, omawia skutki społeczne rewolucji przemysłowej i naukowo-technicznej, przedstawia historyczny rozwój środków transportu, interpretuje moc urządzeń elektrycznych jako wielkość fizyczną charakteryzującą odbiornik energii elektrycznej,

lądowe i powietrzne, rozróżnia ciała ze względu na przewodnictwo elektryczne, wymienia nazwę urządzenia, w którym wytwarza się prąd elektryczny, wymienia przykłady wykorzystania prądu elektrycznego	opisuje za pomocą symboli elementy prostego obwodu elektrycznego, wymienia warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie, omawia sposoby wykorzystania odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii, uzasadnia wady i zalety szybkiego dostępu do wiadomości, wymienia najważniejsze odkrycia w dziedzinie zwalczania chorób	elektryczny, wyjaśnia pojęcia: <i>przewodnik</i> i <i>izolator</i>, wymienia niebezpieczeństwa związane z nieumiejętnym korzystaniem z urządzeń elektrycznych, podaje zalety i wady wykorzystania odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii, podaje przyczyny	wyjaśnia zasadę działania kuchenki elektrycznej lub żarówki, porównuje zalety i wady wykorzystania odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii, wyjaśnia zasadę działania środków przekazu informacji (telefonu, radia, telewizora, komputera), wyjaśnia istotę chorób nowotworowych, przedstawia znaczenie różnych dokonań dla rozwoju nauki,
Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
w codziennym życiu, wymienia nieodnawialne i odnawialne źródła energii, wymienia składniki sieci telekomunikacyjnej, wymienia zasady profilaktyki chorób układu krążenia, łączy dokonania z nazwiskami co najmniej pięciu sławnych Polaków.	zakaźnych, wymienia autorów tych odkryć oraz określa, kiedy miały miejsce, prezentuje sylwetki wybranych sławnych Polaków.	poszukiwania nowych źródeł energii, opisuje budowę wybranych środków przekazu informacji, wyjaśnia, na czym polega miażdżyca, podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać człowiekowi, kojarzy nazwiska sławnych Polaków z dziedziną wiedzy i okresem działalności.	
Dział 6. Problemy współczesności			

wyjaśnia pojęcie <i>zanieczyszczenia antropogeniczne</i>, wskazuje na wybranych przykładach swojej okolicy źródła zanieczyszczenia wody, gleby i powietrza, wymienia czynniki kształtujące klimat, odróżnia czynniki naturalne kształtujące klimat od antropogenicznych, określa różnicę między niedożywieniem a głodem, podaje przykłady chorób zakaźnych i pasożytniczych dotyczących bardzo dużą liczbę ludzi, podaje przykłady codziennych działań ludzi, które mogą przyczynić się do ochrony środowiska.	wymienia różne rodzaje zanieczyszczeń środowiska i podaje ich źródła, określa swoją rolę w ochronie środowiska przyrodniczego, wymienia gazy cieplarniane i podaje ich źródła, wskazuje obszary świata, w których problem niedożywienia i głodu dotyka największy odsetek ludności, wymienia trzy agendy ONZ i określa ich główne zadania, podaje przykłady polskich organizacji charytatywnych i zakres ich działalności.	wyjaśnia, w jaki sposób zanieczyszczenia gazowe, ciekłe i stałe wpływają na środowisko, proponuje sposoby wyeliminowania źródeł zanieczyszczających środowisko w najbliższej okolicy, dostrzega korelację między efektem cieplarnianym i życiem na Ziemi, przedstawia sposoby ograniczania emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, omawia sposoby zakażenia HIV, wymienia odnawialne źródła energii i uzasadnia celowość ich poszukiwania.	omawia mechanizm powstawania kwaśnych opadów i ich wpływ na środowisko, omawia mechanizm powstawania efektu cieplarnianego, przedstawia przypuszczalne skutki globalnego ocieplenia, wymienia główne przyczyny głodu i niedożywienia, przedstawia ideę rozwoju zrównoważonego.
---	---	---	---

Matematyka klasy IV-VI

I. Cele sprawdzania osiągnięć ucznia:

Strukturyzacja materiału nauczania

matematyki, Sterowanie procesem

nauczania

Uzyskiwanie informacji o jakości uczenia się

Danie uczniom możliwości poznania własnych osiągnięć,

Zapobieganie niepowodzeniom w nauce,

Rozwijanie motywacji do aktywnego udziału w lekcji,
Wyrabianie odwagi w zadawaniu pytań nauczycielowi.

II. Metody i częstotliwość sprawdzania osiągnięć ucznia:

1. Sesje z plusem - 3x rok szkolny
- po każdym
2. Sprawdzian pisemny - dziale
3. Kartkówka, test - na bieżąco
4. Praca w grupach - na bieżąco
5. Praca domowa - na bieżąco
- na
6. Aktywność na lekcji - bieżąco
- na
7. Odpowiedź ustna - bieżąco

III. Kryteria oceniania w poszczególnych metodach sprawdzania wiedzy

1.Sesje z plusem

Znajomość i umiejętność rozwiązywania problemów matematycznych

2.Sprawdzian pisemny

zakres wiedzy zapis adekwatny do wiedzy zrozumienie tematu

3.Kartkówka, test

zakres wiedzy zrozumienie tematu

4.Praca domowa

terminowość zgodność z założeniami estetyka wykonania inwencja własna

5.Praca w grupach

wkład w prace grupy realizacja zadania umiejętność korzystania z pomocy dydaktycznych
oryginalność rozwiązania

6.Aktywność na lekcji

zgodność wypowiedzi z tematem częstotliwość wypowiedzi inwencja własna

7.Odpowiedź ustna

stosowana terminologia rzetelność wykonywanych prac realizacja zadania

IV. Rodzaje wymagań:

1.Konieczne (K)

- dotyczą zapamiętania wiadomości, czyli podstawowych pojęć i praw matematyki, podstawowych wzorów geometrycznych, orientacji w stosunkach liczbowych,
- uczeń potrafi rozwiązać przy pomocy nauczyciela zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- zdobyte wiadomości i umiejętności są niezbędne do dalszego kontynuowania nauki.

2.Podstawowe (P)

dotyczą zrozumienia wiadomości

uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela wyjaśnić poznane prawa(przemienności, łączności i rozdzielności) i stosować je w obliczeniach pamięciowych i pisemnych, stosować poznane wzory w prostych zadaniach z treścią.

3.Rozszerzające (R)

dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych, uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać typowe zadania teoretyczne i praktyczne

4.Dopełniające (D)

dotyczą stosowania wiadomości i umiejętności w sytuacjach problemowych, uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać złożone zadanie rachunkowe i konstrukcyjne, wykorzystywać wiadomości ponadprogramowe

V. Kryteria oceniania :

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiadomości i umiejętności wykraczające poza program nauczania,
 - potrafi stosować wiadomości w sytuacjach nietypowych(problemowych),
- umie formułować problemy i dokonuje analizy lub syntezy,
rozwiązuje problemy w sposób nietypowy,
osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych,
sprostał wymaganiom koniecznym, podstawowym, rozszerzającym i dopełniającym.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

opanował wiadomości i umiejętności w pełnym zakresie,
potrafi zastosować zdobytą wiedzę w nowych sytuacjach, jest
samodzielny, korzysta z różnych źródeł wiedzy, rozwiązuje
samodzielnie zadania rachunkowe i problemowe,
sprostał wymaganiom koniecznym, podstawowym rozszerzającym i dopełniającym.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości określone programem nauczania, poprawnie stosuje wiadomości do rozwiązywania typowych zadań lub problemów, sprostał wymaganiom koniecznym, podstawowym i rozszerzającym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem,

potrafi zastosować wiadomości do rozwiązywania zadań z pomocą nauczyciela, zna podstawowe wzory i jednostki wielkości matematycznych, sprostą wymaganiom koniecznym i podstawowym.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

ma braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych programem, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia się,
zna podstawowe prawa i wzory matematyczne
potrafi z pomocą nauczyciela wykonać proste zadanie rachunkowe i tekstowe, sprostą wymaganiom koniecznym.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

nie opanował tych wiadomości i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia, nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych lub praktycznych
o elementarnym stopniu trudności, nawet z pomocą nauczyciela, nie zna podstawowych praw, pojęć i wielkości matematycznych nie sprostą wymaganiom koniecznym

VI. Umowa „Nauczyciel- uczeń”:

Obowiązkiem ucznia jest punktualne stawiennictwo na lekcji matematyki.

Uczeń zobowiązany jest do przestrzegania zasad kultury współżycia w odniesieniu do kolegów i nauczyciela matematyki, w szczególności do zachowania dyscypliny oraz szanowania prawa innych do zdobywania wiedzy. Uczeń ma obowiązek do rzetelnego przygotowania się do lekcji matematyki, co oznacza:

posiadanie zeszytu przedmiotowego , zeszytu ćwiczeń oraz przyborów geometrycznych, odrobienie zadania domowego,
przygotowanie się do odpowiedzi:

ustnej z materiału bieżącego,

ustnej z partii materiału z klas niższych, o powtórzenie której prosił nauczyciel,

d) przygotowanie do pracy pisemnej
kartkówkę z bieżącego materiału,
sprawdzianu zapowiedzianego wcześniej
i odnotowanego w dzienniku (zgodnie z WSO)- z zakresu wiadomości i umiejętności, który ma
obejmować.

4. Uczeń ma prawo zgłosić brak przygotowania do lekcji
wówczas, gdy: nie wykonał zadania domowego (3 razy w semestrze),
nie przyniósł przyborów geometrycznych, zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń lub w inny
sposób nie jest przygotowany do zajęć (3 razy w semestrze)

Zgłoszenie powyższych faktów musi nastąpić na początku lekcji i zostaje odnotowane w dzienniku lekcyjnym.
Ponadto uczeń ma obowiązek uzupełnić brakującą lub źle napisaną pracę domową na następną lekcję. Za nie
odrobienie pracy domowej, bez zgłoszenia nauczycielowi, brak zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń lub
przyborów geometrycznych uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną. Punkt 4 umowy nie
dotyczy sprawdzianów pisemnych i testów sumujących.

5. Prowadzenie zeszytu przedmiotowego jest obowiązkiem ucznia. Zeszyt powinien być
estetyczny i czytelny oraz posiadać komplet notatek i zadań domowych. Wszystkie rysunki i
konstrukcje w zeszycie uczeń ma obowiązek wykonywać ołówkiem.

6. Sprawdziany pisemne są obowiązkowe.

7. Uczeń nieobecny na sprawdzianie z przyczyn losowych zobowiązany jest napisać go w ciągu 2
tygodni od
dnia powrotu do szkoły, po uprzednim ustaleniu terminu z nauczycielem. Jeśli nie napisze zaległej
pracy pisemnej w terminie, to na lekcji matematyki otrzyma zestaw zadań adekwatny do zestawu
z zaległej pracy pisemnej do natychmiastowego wykonania.

Uczeń może poprawić sprawdzian w ciągu 2 tygodni, od dnia otrzymania sprawdzonej pracy, przy czym:

poprawiana może być jedynie ocena niedostateczna,

uczeń poprawia pracę tylko raz,

ponowna ocena niedostateczna nie jest wpisywana do dziennika, ocena z poprawy jest wpisywana obok oceny ze sprawdzianu.

9. Niesamodzielna praca ucznia na sprawdzianach i kartkówkach równoznaczna jest z otrzymaniem przez ucznia oceny niedostatecznej.

Nie ma możliwości poprawiania ocen na tydzień przed klasyfikacją.

11. W przypadku otrzymania przez ucznia oceny niedostatecznej na semestr obowiązuje procedura zgodna z WSO.

12. Uczeń nieobecny 1 dzień ma obowiązek przyjść na następną lekcję przygotowany.

13. Za aktywną pracę na lekcji uczeń może otrzymać „+”. 5 plusów jest równoważne ocenie bardzo dobrej. Za ewidentny i celowy brak pracy na lekcji uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną.

14. Za szczególne osiągnięcia na lekcji, błyskotliwe pomysły, współpracę w grupie, pomoc kolegom uczeń może otrzymać ocenę bardzo dobrą.

15. Kryteria oceniania prac pisemnych:

Ilość punktów	Ocena
	niedostateczn
0% - 40% 41	maksymalnej ilości pkt. y
% - 50% 51	dopuszczając y
% - 75% 76	maksymalnej ilości pkt dostateczny
% - 90% 91	maksymalnej ilości pkt dobry
% - 100% 100% + zad dod.	maksymalnej ilości pkt bardzo dobry
	celujący

pkt

16. "Waga" ocen:

najistotniejsze są oceny z: sesji, sprawdzianów, osiągnięć w konkursach,
drugą grupę stanowią oceny z kartkówek i odpowiedzi ustnych, aktywności na lekcjach, grupę
trzecią zadania domowe i praca w grupach.

VII. Podejście do oceniania osiągnięć uczniów:

Ocenianie dydaktyczne - to takie, w którym jedynym kryterium są wymagania programowe.

Ocenianie społeczno-wychowawcze - w przypadku niektórych uczniów, przy ocenie obok głównego kryterium można
uwzględnić inne kryteria: sytuacja rodzinna ucznia, jego warunki życiowe, stan zdrowia.

Komentarz do ocen - na prośbę ucznia nauczyciel powinien ustnie uzasadnić otrzymaną przez niego ocenę i
wskazać sposób dalszego postępowania.

VIII Ustalenia końcowe:

Przedmiotowy system oceniania z matematyki obowiązuje z matematyki w Szkole Podstawowej im. R.

Wyrzykowskiego w Bełdowie

O wymaganiach edukacyjnych nauczyciel informuje uczniów na początku roku szkolnego.

Wymagania z matematyki na poszczególne oceny w klasie IV.

Wymagania na ocenę dopuszczającą (2).

obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń
nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać
prostyh zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby i działania	- pojęcie składnika i sumy, - pojęcie odjemnej,	- prawo przemienności dodawania - rolę liczb 0 i 1 w	pamięciowo dodawać liczby w zakresie 200 bez przekraczania progu dziesiętkowego i z jego	

	odjemnika i różnicy, • pojęcie czynnika i iloczynu, • pojęcie dzielnej, dzielnika i ilorazu, • niewykonalność dzielenia przez 0 • pojęcie reszty z dzielenia , • zapis potęgi , • kolejność wykonywania działań, gdy nie występują nawiasy , • pojęcie osi liczbowej.	poznanych działaniach, • prawo przemienności mnożenia, • potrzebę dostosowania jednostki osi liczbowej do zaznaczanych liczb	przekraczaniem, • pamięciowo odejmować liczby w zakresie 200 bez przekraczania progu dziesiętkowego i z jego przekraczaniem, • powiększać lub pomniejszać liczby o daną liczbę naturalną , • obliczać, o ile większa (mniejsza) jest jedna liczba od drugiej, • tabliczkę mnożenia , • pamięciowo dzielić liczby dwucyfrowe przez jednocyfrowe w zakresie tabliczki mnożenia, • mnożyć liczby przez 0, • posługiwać się liczbą 1 w mnożeniu i dzieleniu , • pamięciowo mnożyć liczby jednocyfrowe przez dwucyfrowe w zakresie 200 , • pamięciowo dzielić liczby dwucyfrowe przez jednocyfrowe lub dwucyfrowe w zakresie 100, • pomniejszać lub powiększać liczbę n razy, • obliczać, ile razy większa (mniejsza) jest jedna liczba od drugiej, • obliczać wartości dwudziałaniowych wyrażeń arytmetycznych zapisanych bez użycia nawiasów , • obliczać wartości dwudziałaniowych wyrażeń arytmetycznych zapisanych z użyciem nawiasów, • przedstawiać liczby naturalne na osi liczbowej, • odczytywać współrzędne punktów na osi liczbowej .	
--	--	--	--	--

II. Systemy zapisywania liczb	• dziesiętkowy system pozycyjny, • pojęcie cyfry, • znaki nierówności < i > • algorytm dodawania i odejmowania dziesiątkami, setkami, tysiącami, • zależność pomiędzy złotym a groszem, • nominały monet i banknotów używanych w Polsce, • zależności pomiędzy podstawowymi jednostkami długości, • zależności pomiędzy podstawowymi jednostkami masy, • cyfry rzymskie pozwalające zapisać liczby - nie większe niż 30 , • podział roku na kwartały, miesiące i dni, • nazwy dni tygodnia,	• dziesiętkowy system pozycyjny, • różnicę między cyfrą a liczbą	• zapisywać liczbę za pomocą cyfr, • czytać liczby zapisane cyframi, • zapisywać liczby słowami, • porównywać liczby, • dodawać i odejmować liczby z zerami na końcu: - o jednakowej liczbie zer , • mnożyć i dzielić przez 10,100,1000, • zamieniać złote na grosze i odwrotnie , • porównywać i porządkować kwoty podane: - w tych samych jednostkach , • zamieniać długości wyrażane w różnych jednostkach , • zamieniać masy wyrażane w różnych jednostkach, • przedstawiać za pomocą znaków rzymskich liczby: - nie większe niż 30 , - nie większe niż 30 , • zapisywać daty , • zastosować liczby rzymskie do 30 do zapisywania dat, • posługiwać się zegarami wskazówkowymi i elektronicznymi , • zapisywać cyframi podane słownie godziny, • wyrażać upływ czasu w różnych jednostkach .	
III. Działania pisemne	• algorytm dodawania pisemnego, • algorytm odejmowania pisemnego, • algorytm mnożenia		• dodawać pisemnie liczby bez przekraczania progu dziesiętkowego i z przekraczaniem jednego progu dziesiętkowego, • odejmować pisemnie liczby bez przekraczania progu dziesiętkowego i z przekraczaniem jednego progu dziesiętkowego,	

	pisemnego przez liczby jednocyfrowe, • algorytm dzielenia pisemnego przez liczby jednocyfrowe		• mnożyć pisemnie liczby dwucyfrowe przez jednocyfrowe, • powiększać liczby n razy, • dzielić pisemnie liczby wielocyfrowe przez jednocyfrowe, • pomniejszać liczbę n razy .	
IV. Figury geometryczne	• podstawowe figury geometryczne , • jednostki długości, • zależności pomiędzy jednostkami długości, • pojęcie kąta, • rodzaje kątów: – prosty, ostry, rozwarty , • jednostkę miary kąta, • pojęcie wielokąta , • elementy wielokątów oraz ich nazwy, • pojęcia: prostokąt, kwadrat, • własności prostokąta i kwadratu, • sposób obliczania obwodów prostokątów i kwadratów, • pojęcia koła i okręgu, • elementy koła i okręgu.	• pojęcia: prosta, półprosta, odcinek, • pojęcie prostych prostopadłych , • pojęcie prostych równoległych , • możliwość stosowania różnorodnych jednostek długości,	• rozpoznawać podstawowe figury geometryczne, • kreślić podstawowe figury geometryczne, • rozpoznawać proste prostopadłe oraz proste równoległe, • kreślić proste prostopadłe oraz proste równoległe: – na papierze w kratkę, • rozpoznawać odcinki prostopadłe oraz odcinki równoległe, • zamieniać jednostki długości, • mierzyć długości odcinków, • kreślić odcinki danej długości, • klasyfikować kąty, • kreślić poszczególne rodzaje kątów, • mierzyć kąty, • nazwać wielokąt na podstawie jego cech, • kreślić prostokąt, kwadrat o danych wymiarach lub przystający do danego: – na papierze w kratkę, • wyróżniać spośród czworokątów prostokąty i kwadraty, • obliczać obwody prostokąta i kwadratu, • wyróżniać spośród figur płaskich koła i okręgi, • kreślić koło i okrąg o danym promieniu ,	
V. Ułamki zwykłe	• pojęcie ułamka jako części całości, • zapis ułamka zwykłego,	• pojęcie ułamka jako części całości	• zapisywać słownie ułamek zwykły, • zaznaczać część: - figury określoną ułamkiem , • zapisywać słownie ułamek zwykły i liczbę mieszaną, • porównywać ułamki zwykłe o równych mianownikach.	

VI. Ułamki dziesiętne	• dwie postaci ułamka dziesiętnego,		• zapisywać i odczytywać ułamki dziesiętne, • porównywać dwa ułamki dziesiętne o tej samej liczbie cyfr po przecinku.	
VII. Pola figur	• pojęcie kwadratu jednostkowego, • jednostki pola, • algorytm obliczania pola prostokąta i kwadratu.	• pojęcie pola jako liczby kwadratów jednostkowych.	• mierzyć pola figur: - kwadratami jednostkowymi, • obliczać pola prostokątów i kwadratów.	
VIII. Prostopadłościany i sześciiany	• pojęcie prostopadłościanu		• wyróżniać prostopadłościany spośród figur przestrzennych.	

Wymagania na ocenę dostateczną (3)

obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby i działania	• prawo przemienności dodawania, • prawo przemienności mnożenia, • pojęcie potęgi, • uporządkować podane w zadaniu informacje, • zapisać rozwiązanie zadania tekstowego, • kolejność	• porównywanie różnicowe, • porównywanie ilorazowe, • że reszta jest mniejsza od dzielnika, • potrzebę porządkowania podanych informacji	• dopełniać składniki do określonej wartości, • obliczać odjemną (lub odjemnik), znając różnicę i odjemnik (lub odjemną) • powiększać lub pomniejszać liczby o daną liczbę naturalną, • obliczać, o ile większa (mniejsza) jest jedna liczba od drugiej, • obliczać liczbę wiedząc, o ile jest większa (mniejsza) od danej, • rozwiązywać jednodziałaniowe zadania tekstowe , • pamięciowo mnożyć liczby przez pełne dziesiątki, setki, • obliczać jeden z czynników, mając iloczyn i	

	wykonywania działań, gdy występują nawiasy		drugi czynnik, • rozwiązywać jednodziałaniowe zadania tekstowe, • sprawdzać poprawność wykonania działania , • rozwiązywać jednodziałaniowe zadania tekstowe, • pomniejszać lub powiększać liczbę n razy, • obliczać liczbę, wiedząc, ile razy jest ona większa (mniejsza) od danej, • obliczać, ile razy większa (mniejsza) jest jedna liczba od drugiej, • rozwiązywać zadania tekstowe jednodziałaniowe, • wykonywać dzielenie z resztą, • obliczać dzielną, mając iloraz, dzielnik oraz resztę z dzielenia, - rozwiązywać jednodziałaniowe zadania tekstowe, • czytać ze zrozumieniem zadania tekstowe, • odpowiadać na pytania zawarte w prostym zadaniu tekstowym, • czytać tekst ze zrozumieniem, • odpowiadać na pytania zawarte w tekście, • układać pytania do podanych informacji, • ustalać na podstawie podanych informacji, na które pytania nie można odpowiedzieć, • rozwiązywać wielodziałaniowe zadania tekstowe, • obliczać wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych z uwzględnieniem kolejności działań, nawiasów i potęg, • odczytywać współrzędne punktów na osi liczbowej	
II. Systemy zapisywania liczb	• znaki nierówności $<$ i $>$, • algorytm mnożenia i dzielenia liczb z zerami na końcu, • podział roku na: • liczby dni w miesiącach,	• znaczenie położenia cyfry w liczbie, • związek pomiędzy liczbą cyfr, a wielkością liczby, • korzyści płynące z umiejętności pamięciowego wykonywania działań	• porządkować liczby w skończonym zbiorze, • dodawać i odejmować liczby z zerami na końcu: - o różnej liczbie zer, • mnożyć i dzielić przez liczby z zerami na końcu, • porównywać sumy i różnice, nie wykonując działań,	

	• pojęcie wieku, • pojęcie roku zwykłego, roku przestępnego oraz różnice między nimi, • zależności pomiędzy jednostkami czasu	na dużych liczbach, • możliwość stosowania monet i banknotów o różnych nominałach do uzyskania jednakowych kwot, • możliwość stosowania różnorodnych jednostek długości, • możliwość stosowania różnorodnych jednostek masy, • rzymski system zapisywania liczb, • różne sposoby zapisywania dat, • różne sposoby przedstawiania upływu czasu	• zamieniać grosze na złote i grosze, • porównywać i porządkować kwoty podane: - w różnych jednostkach, • obliczać, ile złotych wynosi kwota złożona z kilku monet lub banknotów o jednakowych nominałach, • obliczać koszt kilku kilogramów lub połowy kilograma produktu o podanej, • obliczać łączny koszt kilku produktów o różnych cenach, • obliczać resztę, • porównywać odległości wyrażane w różnych jednostkach, • zapisywać wyrażenia dwumianowane przy pomocy jednej jednostki, • obliczać sumy i różnice odległości zapisanych w postaci wyrażen dwumianowanych, • rozwiązywać zadania tekstowe związane z jednostkami długości, • porównywać masy produktów wyrażane w różnych jednostkach, • rozwiązywać zadania tekstowe powiązane z masą, • obliczać upływu czasu związany z kalendarzem, - zapisywać daty po upływie określonego czasu, • obliczać upływu czasu związany z zegarem	
III. Działania pisemne	• algorytm mnożenia pisemnego przez liczby zakończone zerami.	• porównywanie różnicowe, • porównywanie ilorazowe,	• odejmować pisemnie liczby z przekraczaniem kolejnych progów dziesiętkowych, • sprawdzać poprawność odejmowania pisemnego, • obliczać różnice liczb opisanych słownie, • obliczać odjemnik, mając dane różnicę i odjemną, • obliczać jeden ze składników, mając dane sumę i drugi składnik, • rozwiązywać zadania tekstowe	

			z zastosowaniem odejmowania pisemnego, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego, • sprawdzać poprawność dzielenia pisemnego, • wykonywać dzielenie z resztą.	
IV. Figury geometryczne	• zapis symboliczny prostych prostopadłych i prostych równoległych, • definicje odcinków prostopadłych i odcinków równoległych, • elementy kąta, • symbol kąta prostego, • zależność między długością promienia i średnicy, • pojęcie skali.	• różnice pomiędzy dowolnym prostokątem a kwadratem, • różnicę między kołem i okręgiem, • pojęcie skali.	• rozpoznawać proste prostopadłe oraz proste równoległe – na papierze gładkim, • kreślić proste prostopadłe oraz proste równoległe przechodzące przez dany punkt, • określać wzajemne położenia prostych na płaszczyźnie, • kreślić odcinki, których długość spełnia określone warunki, • rozwiązywać zadania tekstowe związane z mierzeniem odcinków, • rysować wielokąt o określonych kątach, • kreślić kąty o danej mierze, • określać miarę poszczególnych rodzajów kątów, • rysować wielokąt o określonych cechach, • na podstawie rysunku określać punkty należące i nienależące do wielokąta, • kreślić prostokąt, kwadrat o danych wymiarach lub przystający do danego: – na papierze gładkim, • obliczać długość boku kwadratu przy danym obwodzie, • kreślić promienie, cięciwy i średnice okręgów lub kół.	
V. Ułamki zwykłe	• pojęcie liczby mieszanej, jako sumy części całkowitej i ułamkowej, • sposób porównywania ułamków o równych licznikach lub mianownikach, • pojęcie ułamka	• ułamek, jak każdą liczbę można przedstawić na osi liczbowej, • ułamek można zapisać na wiele sposobów.	• za pomocą ułamka opisywać część figury lub część zbioru skończonego, - część zbioru skończonego opisanego ułamkiem, • rozwiązywać zadania tekstowe, w których do opisu części skończonego zbioru zastosowano ułamki, • za pomocą liczb mieszanych opisywać liczebność zbioru skończonego, • obliczać upływ czasu podany przy pomocy ułamka lub liczby mieszanej,	

	nieskracalnego, • algorytm skracania i algorytm rozszerzania ułamków zwykłych, • pojęcie ułamków właściwych i niewłaściwych,		• zamieniać długości oraz masy wyrażone częścią innej jednostki, • przedstawiać ułamek zwykły na osi, • zaznaczać liczby mieszane na osi, • odczytywać współrzędne ułamków i liczb mieszanych na osi liczbowej, • porównywać ułamki zwykłe o równych licznikach, • odróżniać ułamki właściwe od niewłaściwych, • zamieniać całości na ułamki niewłaściwe.	
VI. Ułamki dziesiętne	• nazwy rzędów po przecinku, • pojęcie wyrażenia jednomianowanego i dwumianowanego, • zależności pomiędzy jednostkami długości, • zależności pomiędzy jednostkami masy, • różne sposoby zapisu tych samych liczb, • algorytm porównywania ułamków dziesiętnych	• dziesiętkowy układ pozycyjny z rozszerzeniem na części ułamkowe, • możliwość przedstawiania długości w różny sposób, • możliwość przedstawiania masy w różny sposób, • że dopisywanie zer na końcu ułamka dziesiętnego ułatwia zmianę jednostek i nie zmienia wartości liczby.	• przedstawiać ułamki dziesiętne na osi liczbowej, • zamieniać ułamki dziesiętne na zwykłe, • zapisywać podane kwoty w postaci ułamków dziesiętnych, • zastosować ułamki dziesiętne do wyrażania długości w różnych jednostkach, • zastosować ułamki dziesiętne do wyrażania masy w różnych jednostkach, • zapisywać ułamki dziesiętne z pominięciem końcowych zer, • wyrażać długość i masę w różnych jednostkach, • zamieniać wyrażenia dwumianowane na jednomianowane i odwrotnie.	
VII. Pola figur			• mierzyć pola figur: - trójkątami jednostkowymi itp., • budować figury z kwadratów jednostkowych	

VIII. Prostopadłościany i sześciany	• elementy budowy prostopadłościanu, • pojęcie siatki prostopadłościanu.		• wyróżniać sześciany spośród figur przestrzennych, • wskazywać elementy budowy prostopadłościanu, • wskazywać w prostopadłościanie ściany prostopadłe i równoległe oraz krawędzie prostopadłe i równoległe: - na modelu, • obliczać sumę długości krawędzi i sześcianu, • rysować siatki prostopadłościanów i sześcianów, • projektować siatki prostopadłościanów i sześcianów, • sklejać modele z zaprojektowanych siatek, • podawać wymiary prostopadłościanów na podstawie siatek.	
---	---	--	---	--

Wymagania na ocenę dobrą (4).

obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą i dostateczną):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:

I. Liczby i działania	• kolejność wykonywania działań, gdy występują nawiasy i potęgi	• związek potęgi z iloczynem	• obliczać dzielną (lub dzielnik), mając iloraz i dzielnik (lub dzielną), • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą, • obliczać kwadraty i sześciany liczb, • tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie opisu i obliczać ich wartości, • ustalać jednostkę osi liczbowej na podstawie danych o współrzędnych punktów.	
II. Systemy zapisywania liczb	• pojęcia: masa brutto, netto, tara		• obliczać łączną masę produktów wyrażoną w różnych jednostkach, • zapisywać wyrażenia dwumianowane przy pomocy jednej jednostki, • rozwiązywać zadania tekstowe związane pojęciami masa brutto, netto i tara, • rozwiązywać zadania tekstowe związane z upływem czasu	
III. Działania pisemne			• rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego	
IV. Figury geometryczne	• rodzaje kątów: – pełny, półpełny,	• pojęcia: łamana	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z kątami, • obliczać długość boku prostokąta przy danym obwodzie i długości drugiego boku, • kreślić promienie, cięciwy i średnice okręgów lub kół spełniające podane warunki, • obliczać długości odcinków w skali lub w rzeczywistości, • obliczać rzeczywiste wymiary obiektów narysowanych w skali.	
V. Ułamki zwykłe	• algorytm zamiany liczb mieszanych na ułamki niewłaściwe.		• ustalać jednostkę na osi liczbowej na podstawie danych o współrzędnych punktów, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania	

			ułamków zwykłych, • zapisywać ułamki zwykłe w postaci nieskracalnej, • zamieniać liczby mieszane na ułamki niewłaściwe, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany ułamków zwykłych.	
VI. Ułamki dziesiętne			• porządkować ułamki dziesiętne, • porównywać dowolne ułamki dziesiętne, • porównywać wielkości podane w różnych jednostkach.	
VII. Pola figur			• obliczać długość boku kwadratu, znając jego pole, • obliczać długość boku prostokąta, znając jego pole i długość drugiego boku, • obliczać pola figur złożonych z jednakowych modułów i ich części	
VIII. Prostopadłościany i sześciany			• wskazywać w prostopadłościanie ściany prostopadłe i równoległe oraz krawędzie prostopadłe i równoległe - na rysunku, • rysować prostopadłościan w rzucie równoległym, • obliczać sumę długości krawędzi prostopadłościanu, i sześcianu, • obliczać długość krawędzi sześcianu, znając sumę wszystkich jego krawędzi, • projektować siatki prostopadłościanów i sześcianów w skali.	

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (5)

obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania

zadań problemowych.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby i działania			• zapisywać liczby w postaci potęg, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem potęg	• dostrzegać zasady zapisu ciągu liczb naturalnych, • rozwiązywać nietypowe zadania dotyczące własności liczb, • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe
II. Systemy zapisywania liczb	• cyfry rzymskie pozwalające zapisać liczby: - większe niż 30		• przedstawiać za pomocą znaków rzymskich liczby: - większe niż 30, • odczytywać liczby zapisane za pomocą znaków rzymskich: - większe niż 30	
III. Działania pisemne				• rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania pisemnego, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem odejmowania pisemnego, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego
IV. Figury geometryczne	• rodzaje kątów: – wklęsły		• obliczać miary kątów przyległych	• rozwiązywać zadania związane z położeniem wskazówek zegara, • rozwiązywać zadania związane z podziałem wielokąta na części będące innymi wielokątami, • rozwiązywać zadania

				związane z kołem, okręgiem, prostokątem i kwadratem
V. Ułamki zwykłe				• rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem ułamków do opisu części skończonego zbioru, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany długości wyrażonych częścią innej jednostki, • zaznaczać i odczytywać ułamki o różnych mianownikach na jednej osi liczbowej, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków zwykłych, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany ułamków zwykłych.
VI. Ułamki dziesiętne				• znajdować ułamki spełniające zadane warunki.
VII. Pola figur			• układać figury tangramowe	• obliczać pola figur złożonych z kilku prostokątów, • szacować pola figur nieregularnych pokrytych siatkami kwadratów jednostkowych, • określać pola wielokątów wypełnionych siatkami kwadratów jednostkowych, • rysować figury o danym polu.
VIII. Prostopadłościany i sześciany				• rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni prostopadłościanów, • obliczać długość krawędzi sześcianu, znając jego pole powierzchni.

Wymagania na ocenę celującą (6)

stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą, bardzo dobrą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby i działania				• dostrzegać zasady zapisu ciągu liczb naturalnych, • rozwiązywać nietypowe zadania dotyczące własności liczb, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem potęg, • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe, • zapisywać jednocyfrowe liczby za pomocą czwórek, znaków działań i nawiasów.
II. Systemy zapisywania liczb				• rozwiązywać zadania tekstowe związane z zastosowaniem jednostek masy, • zapisywać w systemie rzymskim liczby największe lub najmniejsze, używając podanych znaków, • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe związane z upływem czasu.

III. Działania pisemne				• rozwiązywać wielodziałaniowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań pisemnych.
IV. Figury geometryczne				• rozwiązywać zadania tekstowe związane z prostopadłością i równoległością prostych, • rozwiązywać zadania tekstowe związane z prostopadłością i równoległością odcinków, • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe dotyczące prostokątów, • obliczać skalę mapy na podstawie długości odpowiedniego odcinka podanego w innej skali.
V. Ułamki zwykłe				• porównywać ułamki zwykłe o różnych mianownikach.
VI. Ułamki dziesiętne				• obliczać współrzędną liczby zaznaczonej na osi liczbowej, mając dane współrzędne dwóch innych liczb, • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem ułamków dziesiętnych, • ustalać zależności pomiędzy nietypowymi jednostkami długości, • zastosować ułamki dziesiętne do wyrażania masy w różnych jednostkach, • określać liczebność zbioru spełniającego podane warunki.
VII. Pola figur				• rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem pojęcia pola, • wskazywać wśród prostokątów ten, którego

				obwód jest najmniejszy itp.
VIII. Prostopadłościany i sześciiany				• stwierdzać, czy rysunek przedstawia siatkę sześcianu, • obliczać pola powierzchni brył złożonych z prostopadłościanów, • obliczać pole bryły powstałej w wyniku wycięcia sześcianu z prostopadłościanu.

Kategorie celów nauczania:

A – zapamiętanie wiadomości

B – rozumienie wiadomości

C – stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych

D – stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych

Wymagania na poszczególne oceny z matematyki w klasie VI.

Wymagania na ocenę dopuszczającą (2)

obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Wymagania na ocenę dostateczną (3)

obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM			WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ
		KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
I. Liczby naturalne i ułamki	• zasadę zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny metodą dzielenia licznika przez mianownik, • pojęcie rozwinięcia dziesiętnego skończonego i rozwinięcia dziesiętnego nieskończonego okresowego.	• zasadę zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny metodą dzielenia licznika przez mianownik.	• zaznaczyć i odczytać na osi liczbowej: – ułamek dziesiętny, – ułamki dziesiętne różniące się liczbą cyfr po przecinku, – wielocyfrowe liczby naturalne, – wykraczające poza tabliczkę mnożenia, • mnożyć i dzielić w pamięci dwucyfrowe i wielocyfrowe (proste przykłady) liczby naturalne, • tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać wartości tych wyrażeń, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego potęgi, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z potęgami, • obliczyć ułamek z – liczby naturalnej, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych, • porównać ułamek zwykły z ułamkiem dziesiętnym, • porządkować ułamki, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach wymiernych dodatnich, • podać rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego, • zapisać w skróconej postaci rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego, • określić kolejną cyfrę rozwinięcia dziesiętnego na podstawie jego skróconego zapisu.	

II. Figury na płaszczyźnie	• definicje odcinków prostopadłych i odcinków równoległych, • zależność między bokami w trójkącie równoramiennym, • podział kątów ze względu na miarę: – pełny, półpełny, • miary kątów w trójkącie równobocznym, • zależność między kątami w trójkącie równoramiennym, • zależność między kątami w równoległoboku, trapezie, • zasady konstrukcji, • warunek zbudowania trójkąta – nierówność trójkąta.		• narysować za pomocą ekierki i linijki proste równoległe o danej odległości od siebie, • rozwiązać zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami, • obliczyć długość boku trójkąta równobocznego, znając jego obwód, • obliczyć długość boku trójkąta, znając długość obwodu i długości dwóch pozostałych boków, • sklasyfikować czworokąty, • narysować czworokąt, mając informacje o: – przekątnych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obwodem czworokąta, • rozwiązać zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami, • obliczyć długość boku trójkąta równobocznego, znając jego obwód, • obliczyć długość boku trójkąta, znając długość obwodu i długości dwóch pozostałych boków, • sklasyfikować czworokąty, • narysować czworokąt, mając informacje o: – przekątnych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obwodem czworokąta, • obliczyć brakujące miary kątów przyległych, wierzchołkowych, • obliczyć brakujące miary kątów czworokątów. • posługując się cyrklem porównać długości odcinków, • skonstruować odcinek jako: – różnicę odcinków, • wykorzystać przenoszenie odcinków w zadaniach konstrukcyjnych, • skonstruować trójkąt o danych trzech bokach.	
III. Liczby na co dzień	• zasady dotyczące lat przestępnych, • zasady zaokrąglania liczb, • symbol przybliżenia,	• konieczność wprowadzenia lat przestępnych, • potrzebę zaokrąglania liczb, • zasadę sporządzania	• wyrażać w różnych jednostkach te same masy, • wyrażać w różnych jednostkach te same długości, • porządkować wielkości podane w różnych jednostkach,	

		wykresów,	• szacować długości i masy, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy, • rozwiązać zadanie tekstowe związane ze skalą, • zaokrąglić liczbę do danego rzędu, • sprawdzić, czy kalkulator zachowuje kolejność działań, • wykorzystać kalkulator <i>do</i> rozwiązania zadanie tekstowego, • rozwiązać zadanie, odczytując dane z tabeli i korzystając z kalkulatora, • zinterpretować odczytane dane, • zinterpretować odczytane dane, • przedstawić dane w postaci wykresu, • porównać informacje odczytane z dwóch wykresów.	
IV. Prędkość, droga, czas	• algorytm zamiany jednostek prędkości,	• potrzebę stosowania różnych jednostek prędkości,	• zamieniać jednostki prędkości, • porównać prędkości wyrażane w różnych jednostkach, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem prędkości, • obliczyć czas w ruchu jednostajnym, znając drogę i prędkość, • odczytać z wykresu zależności drogi od czasu lub prędkości od czasu potrzebne dane, • obliczyć prędkość na podstawie wykresu zależności drogi od czasu,	
V. Pola wielokątów		• zasadę zamiany jednostek pola, • wyprowadzenie wzoru na obliczanie pola równoległoboku, • wyprowadzenie wzoru na obliczanie pola trójkąta, • wyprowadzenie wzoru na obliczanie pola trapezu.	• obliczyć pole kwadratu o danym obwodzie i odwrotnie, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, • zamienić jednostki pola, • narysować wysokość równoległoboku do wskazanego boku, • narysować równoległobok o danym polu, • obliczyć długość podstawy równoległoboku, znając jego pole i wysokość opuszczoną na tę podstawę, • obliczyć wysokość równoległoboku, znając jego pole i długość podstawy, na którą opuszczona jest ta wysokość, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem równoległoboku i rombu,	

			• narysować wysokość trójkąta do wskazanego boku, • narysować trójkąt o danym polu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem trójkąta, • narysować wysokość trapezu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z polem trapezu.	
VI. Procenty	• zasady zaokrąglania liczb, • algorytm obliczania ułamka liczby.	• równoważność wyrażania części liczby ułamkiem lub procentem, • potrzebę stosowania różnych diagramów.	• wyrazić informacje podane za pomocą procentów w ułamkach i odwrotnie, • porównać dwie liczby, z których jedna jest zapisana w postaci procentu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z procentami, • określić, jakim procentem jednej liczby jest druga, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga, • gromadzić i porządkować zebrane dane, • wykorzystać dane z diagramów do obliczania procentu liczby, • obliczyć liczbę na podstawie danego jej procentu, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem procentu danej liczby, • obliczyć liczbę większą o dany procent, • obliczyć liczbę mniejszą o dany procent, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z podwyżkami i obniżkami o dany procent.	

VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne	• pojęcie wartości bezwzględnej, • zasadę zastępowania odejmowania dodawaniem liczby przeciwnej.	• zasadę zastępowania odejmowania dodawaniem liczby przeciwnej.	• porządkować liczby wymierne, • obliczyć wartość bezwzględną liczby, • korzystać z przemienności i łączności dodawania, • uzupełnić brakujące składniki, odjemną lub odjemnik w działaniu, • obliczyć kwadrat i sześcian liczb całkowitych, • ustalić znak iloczynu i ilorazu kilku liczb wymiernych, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych.	• określić znak potęgi liczby wymiernej.
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania	• zasady krótszego zapisu wyrażeń algebraicznych będących sumą lub różnicą jednomianów, • zasady krótszego zapisu wyrażeń algebraicznych będących iloczynem lub ilorazem jednomianu i liczby wymiernej.	• potrzebę tworzenia wyrażeń algebraicznych.	• stosować oznaczenia literowe nieznanymi wielkościami liczbowymi, • zbudować wyrażenie algebraiczne na podstawie opisu lub rysunku, • zapisać krócej wyrażenia algebraiczne będące sumą lub różnicą jednomianów, • zapisać krócej wyrażenia algebraiczne będące iloczynem lub ilorazem jednomianu i liczby wymiernej, • obliczyć wartość liczbową wyrażenia po jego przekształceniu, • doprowadzić równanie do prostszej postaci, • uzupełnić rozwiązywanie równania metodą równań równoważnych, • zapisać zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązać je, • wyrazić treść zadania za pomocą równania, • rozwiązać zadanie tekstowe za pomocą równania .	

IX. Figury przestrzenne	- wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa prostego, - zależności pomiędzy jednostkami objętości, - wzór na obliczanie objętości graniastosłupa Prostego, - wzór na obliczanie pola powierzchni ostrosłupa.	- różnicę między polem powierzchni a objętością, - zasadę zamiany jednostek objętości, - sposób obliczania pola powierzchni jako pola siatki.	- określić rodzaj bryły na podstawie jej rzutu, - rozwiązać zadanie tekstowe nawiązujące do elementów budowy danej bryły, - określić liczbę ścian, wierzchołków, krawędzi danego graniastosłupa, - wskazać w graniastosłupie ściany i krawędzie prostopadłe lub równoległe, - elementy podstawy i wysokość, - zamienić jednostki objętości, - wyrażać w różnych jednostkach tę samą objętość, - rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa, - określić liczbę poszczególnych ścian, wierzchołków, krawędzi ostrosłupa, - obliczyć sumę długości krawędzi ostrosłupa, - narysować siatkę ostrosłupa, - obliczyć pole powierzchni całkowitej ostrosłupa, - wskazać podstawę i ściany boczne na siatce ostrosłupa, - rozwiązać zadanie tekstowe związane z ostrosłupem.	
-------------------------	--	---	--	--

Wymagania na ocenę dobrą (4)

obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą i dostateczną):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM			WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:

I. Liczby naturalne i ułamki			• obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego działania na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • szacować wartości wyrażeń arytmetycznych, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • zapisać liczbę w postaci potęgi liczby 10, • podnosić do kwadratu i sześciynu: – liczby mieszane, • obliczyć ułamek z – ułamka lub liczby mieszanej, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania oraz potęgowanie ułamków zwykłych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z działaniami na ułamkach zwykłych i dziesiętnych, • porównać rozwinięcia dziesiętne liczb zapisanych w skróconej postaci, • porównać liczby wymierne dodatnie, • porządkować liczby wymierne dodatnie.	• uzupełniać brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak by otrzymać ustalony wynik, • obliczyć wartość ułamka piętrowego.
II. Figury na płaszczyźnie	• wzajemne położenie: – prostej i okręgu, • podział kątów ze względu na położenie: – odpowiadające, naprzemianległe.		• obliczyć brakujące miary kątów odpowiadających, naprzemianległych, • obliczyć brakujące miary kątów trójkąta lub czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności trójkątów lub czworokątów, • skonstruować równoległobok, znając dwa boki i przekątną, • sprawdzić, czy z odcinków o danych długościach można zbudować trójkąt, • rozwiązać zadanie konstrukcyjne związane z konstrukcją trójkąta o danych bokach.	• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obwodem trójkąta, czworokąta lub innego wielokąta.
III. Liczby na co dzień	• funkcje klawiszy pamięci kalkulatora.		• zaokrąglić liczbę zaznaczoną na osi liczbowej, • wskazać liczby o podanym zaokrągleniu, • zaokrąglić liczbę po zamianie jednostek.	• porównać informacje odczytane z dwóch wykresów.

IV. Prędkość, droga, czas			• rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem czasu, • rozwiązać zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas.	• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem prędkości.
V. Pola wielokątów			• obliczyć wysokości trójkąta, znając długość podstawy, na którą opuszczona jest ta wysokość i pole trójkąta, • obliczyć długość podstawy trójkąta, znając wysokość i pole trójkąta.	• obliczyć pole figury jako sumę lub różnicę pól prostokątów, • narysować równoległobok o polu równym polu danego czworokąta, • podzielić trójkąt na części o równych polach, • obliczyć pole figury jako sumę lub różnicę pól trójkątów i czworokątów, • narysować trójkąt o polu równym polu danego czworokąta, • obliczyć pole figury jako sumę lub różnicę pól znanych wielokątów.
VI. Procenty			• rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu.	• wyrazić podwyżki i obniżki o dany procent w postaci procentu początkowej liczby.
VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne			• podać ile liczb spełnia podany warunek, • obliczyć sumę i różnicę liczb wymiernych, • obliczyć sumę wieloskładnikową.	• porównać sumy i różnice liczb całkowitych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z dodawaniem i odejmowaniem liczb wymiernych.
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania	• metodę równań równoważnych.	• metodę równań równoważnych.	• rozwiązać zadanie tekstowe związane z obliczaniem wartości wyrażeń, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z prostymi przekształceniami algebraicznymi • rozwiązać równanie z przekształcaniem wyrażeń.	• uzupełnić równanie, tak aby spełniała je podana liczba.

IX. Figury przestrzenne	• pojęcie czworościanu foremnego.		• rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych, • rysować rzut równoległy ostrosłupa.	• określić cechy bryły powstałej ze sklejenia kilku znanych brył, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe nawiązujące do elementów budowy danej bryły, • rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące długości krawędzi prostopadłościanu i sześcianu, • rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące pola powierzchni prostopadłościanu złożonego z kilku sześcianów.
-------------------------	---	--	---	--

Wymagania na ocenę bardzo dobrą (5)

obejmują wiadomości i umiejętności złożone,
o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą):

Dział programowy	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM				WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ
	KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:	
I. Liczby naturalne i ułamki	• warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony.			• tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać wartości tych wyrażen, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego działania na liczbach naturalnych i ułamekach dziesiętnych, • rozwiązać zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamekach	

				dziesiętnych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych, • określić rodzaj rozwinięcia dziesiętnego ułamka, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z rozwinięciami dziesiętnymi ułamków zwykłych.
II. Figury na płaszczyźnie				• rozwiązać nietypowe zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami, • rozwiązać zadanie związane z zegarem, • określić miarę kąta przyległego, wierzchołkowego, odpowiadającego, naprzemianległego na podstawie rysunku lub treści zadania, • obliczyć brakujące miary kątów trójkąta z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz sumy miar kątów wewnętrznych trójkąta, • obliczyć brakujące miary kątów czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności czworokątów, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z miarami kątów w trójkątach i czworokątach. • wykorzystać przenoszenie odcinków w zadaniach konstrukcyjnych, • rozwiązać zadanie konstrukcyjne związane z konstrukcją trójkąta o danych bokach.
III. Liczby na co dzień				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane ze skalą, • określić ile jest liczb o podanym zaokrągleniu, spełniających dane warunki, • wykonać wielodziałaniowe obliczenia za pomocą kalkulatora. • wykorzystać kalkulator do rozwiązania zadanie tekstowego, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe, w którym potrzebne informacje należy odczytać z tabeli lub mapy, • odpowiedzieć na pytanie dotyczące znalezionych danych, • dopasować wykres do opisu sytuacji, • przedstawić dane w postaci wykresu.

IV. Prędkość, droga, czas				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem drogi w ruchu jednostajnym, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem czasu, • obliczyć prędkości na podstawie wykresu zależności drogi od czasu, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas.
V. Pola wielokątów				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem równoległoboku i rombu, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem trójkąta, • podzielić trapez na części o równych polach, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z polem trapezu.

VI. Procenty				• rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z ułamkami i procentami, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga, • porównać dane z dwóch diagramów i • odpowiedzieć na pytania dotyczące znalezionych danych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem procentu danej liczby, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z podwyżkami i obniżkami o dany procent.
VII. Liczby dodatnie i liczby ujemne				• rozwiązać nietypowe zadanie związane z liczbami dodatnimi i ujemnymi, • rozwiązać zadanie związane z wartością bezwzględną, • obliczyć wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z mnożeniem i dzieleniem liczb całkowitych.
VIII. Wyrażenia algebraiczne i równania				• zbudować wyrażenie algebraiczne, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z budowaniem wyrażeń algebraicznych, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem wartości wyrażeń algebraicznych, • rozwiązać zadanie tekstowe związane z prostymi przekształceniami algebraicznymi, • zapisać zadanie w postaci równania, • wskazać równanie, które nie ma rozwiązania, • zapisać zadanie tekstowe za pomocą

				równania i odgadnąć jego rozwiązanie, • zapisać zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązać to równanie, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe za pomocą równania.
IX. Figury przestrzenne				• rozwiązać zadanie tekstowe dotyczące budowania sześcianu z różnych siatek, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych, • kreślić siatki graniastosłupa prostego powstałego z podziału sześcianu na części, • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa prostego.

Wymagania na ocenę celującą (6). (stosowanie znanych wiadomości i umiejętności nietypowych, złożonych).

w sytuacjach trudnych,

Wymagania edukacyjne z matematyki na poszczególne oceny – klasa VII

Ocena dopuszczająca:

Ułamki zwykłe i dziesiętne. Uczeń:

- Dodaje i odejmuje ułamki zwykłe w wyrażeniach dwuargumentowych
- Mnoży i dzieli ułamki zwykłe w wyrażeniach dwuargumentowych
- Zamienia ułamek dziesiętny na zwykły i odwrotnie oraz zaokrągla je z określoną dokładnością
- Dodaje, odejmuje i mnoży ułamki dziesiętne sposobem pisemnym
- Wykonuje działania dwuargumentowe na ułamkach zwykłych i dziesiętnych
- Stosuje kolejność wykonywania działań podczas obliczania wartości wyrażenia złożonego z co najmniej trzech działań
- Zapisuje działania sformułowane słownie • Podaje przybliżenia dziesiętne liczb, szacuje wyniki
- Oblicza ułamek danej liczby i stosuje ten typ obliczeń w zadaniach praktycznych

Procenty. Uczeń:

- Zapisuje ułamki o wybranych mianownikach, np. 100,25,4, w postaci procentów
- Zapisuje procent wyrażony liczbą całkowitą w postaci ułamka lub liczby całkowitej, np. 25%, 200%
- Odczytuje i zaznacza wskazany procent pola figury (25%,50%)
- Stosuje algorytm obliczania procentu danej liczby całkowitej wykorzystując również kalkulator

Własności figur płaskich. Uczeń:

- Rozróżnia i rysuje punkty, odcinki, proste, półproste, łamane
- Oblicza długość łamanej
- Rozpoznaje proste i odcinki prostopadłe oraz równoległe
- Rozpoznaje kąty: proste, ostre, rozwarte, półpełne i pełne
- Rozróżnia kąty: wierzchołkowe, przyległe, naprzeciwległe i odpowiadające
- Rozróżnia trójkąty ze względu na boki i kąty oraz podaje ich nazwy
- Stosuje w zadaniach warunek konieczny istnienia trójkąta
- Stosuje twierdzenie o sumie miar kątów wewnętrznych trójkąta w prostych zadaniach
- Rysuje wysokości w trójkącie
- Rozpoznaje trójkąty przystające
- Rozpoznaje kwadraty, prostokąty, romby i równoległoboki oraz wskazuje ich boki i przekątne
- Rozpoznaje trapezy oraz podaje nazwy ich boków i wskazuje przekątne

Liczby wymierne, przykłady liczb niewymiernych. Uczeń:

- Zaznacza liczby całkowite na osi liczbowej
- Znajduje liczbę przeciwną do danej
- Znajduje odwrotność danej liczby
- Porównuje liczby całkowite
- Dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby całkowite
- Wskazuje kolejność wykonywania działań w wyrażeniu arytmetycznym
- Oblicza wartość niezłożonego wyrażenia arytmetycznego w zbiorze liczb całkowitych
- Zapisuje iloczyn jednakowych czynników w postaci potęgi i odwrotnie
- Oblicz pierwiastki pierwszego i drugiego stopnia z liczb naturalnych
- Wykorzystuje kalkulator do szukania rozwinięć dziesiętnych liczb niewymiernych oraz obliczania wartości potęg i pierwiastków

Pola wielokątów. Uczeń:

- Zna pojęcie pola figury i jednostki pola oraz wykorzystuje tę wiedzę w prostych zadaniach
- Korzysta ze wzoru na pole kwadratu i prostokąta w prostych zadaniach
- Korzysta ze wzoru na pola trójkąta, równoległoboku, rombu i trapezu w prostych zadaniach

Rachunek algebraiczny. Uczeń:

- Podaje nazwę wyrażenia algebraicznego
- Zapisuje wyrażenie algebraiczne opisane słownie
- Odczytuje współczynniki liczbowe wyrazów sumy algebraicznej

- Dodaje i odejmuje sumy algebraiczne
- Redukuje wyrazy podobne o współczynnikach całkowitych
- Mnoży sumę algebraiczną przez liczbę naturalną
- Oblicz wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych w zbiorze liczb całkowitych

Równania. Uczeń:

- Sprawdza czy dana liczba całkowita jest pierwiastkiem równania
- Rozwiązuje proste zadania praktyczne z zastosowaniem równań na porównywanie różnicowe i ilorazowe
- Rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. z występującymi po prawej i lewej stronie sumami algebraicznymi
- Rozróżnia wielkości wprost proporcjonalne na podstawie tabelek i opisu słownego

Elementy statystyki opisowej. Uczeń:

- Zbiera dane ze wskazanych źródeł, np. prasy, Internetu, rocznika statystycznego
- Segreguje dane
- Odczytuje dane statystyczne przedstawione tabelarycznie oraz w postaci diagramów słupkowych pionowych i poziomych (w tym procentowych)
- Przedstawia dane w tabeli i w postaci diagramu słupkowego pionowego i poziomego
- Oblicza średnią arytmetyczną kilku danych

Twierdzenie Pitagorasa. Uczeń:

- Odczytuje współrzędne punktów kratowych zaznaczonych w układzie współrzędnych
- Zaznacza punkty kratowe, gdy są dane ich współrzędne
- Podaje przykłady twierdzeń
- Wyróżnia w twierdzeniu założenie i tezę
- Rysuje trójkąty prostokątne
- W trójkącie prostokątnym położonym dowolnie na płaszczyźnie wskazuje przyprostokątne i przeciwprostokątną
- Zapisuje symbolicznie tezę twierdzenia Pitagorasa
- Oblicza długość przeciwprostokątnej, gdy są dane długości przyprostokątnych (liczby naturalne)

Graniastosłupy. Uczeń:

- Wskazuje graniastosłupy wśród wielościanów
- Wskazuje prostopadłościan i sześcian wśród graniastosłupów
- Wskazuje na modelu krawędzie, wierzchołki i ściany graniastosłupa
- Rysuje siatkę prostopadłościanu i sześcianu
- Korzysta z gotowych wzorów i oblicza pole powierzchni całkowitej prostopadłościanu i sześcianu
- Zna podstawowe jednostki objętości
- Korzysta z gotowych wzorów i oblicza objętość sześcianu oraz prostopadłościanu

Ocena dostateczna:

Ułamki zwykłe i dziesiętne. Uczeń:

- Dodaje i odejmuje ułamki zwykłe w wyrażeniach kilkuargumentowych
- Mnoży więcej niż dwa ułamki zwykłe

- Oblicza wartość wyrażenia zawierającego więcej niż trzy działania arytmetyczne
- Zamienia dowolny ułamek dziesiętny i odwrotnie (gdy to jest możliwe)
- Dodaje i odejmuje więcej niż dwa ułamki dziesiętne

Procenty. Uczeń:

- Zamienia dowolną liczbę na procent
- Zamienia procenty na liczbę
- Odczytuje i zaznacza wskazany procent figury (20%, 25%, 50%, 75%)
- Stosuje obliczanie procentu danej wielkości w zadaniach praktycznych (np. dotyczących ceny)
- Stosuje wybrany algorytm obliczania jakim procentem jednej liczby jest druga liczba

Własności figur płaskich. Uczeń:

- Stosuje pojęcie odległości punktu od prostej
- Rysuje proste oraz odcinki prostopadłe i równoległe
- Rysuje kąty: proste, ostre, rozwarte, półpełne i pełne
- Rozróżnia kąt wewnętrzny i zewnętrzny; podaje nazwy boków trójkąta prostokątnego
- Stosuje twierdzenie o sumie miar kątów wewnętrznych czworokąta
- Sprawdza, czy dwa trójkąty są przystające na podstawie cech przystawania
- Stosuje w prostych zadaniach podstawowe własności czworokątów

Liczby wymierne, przykłady liczb niewymiernych. Uczeń:

- Zaznacza na osi liczby wymierne, gdy ma odpowiednio dostosowaną jednostkę
- Oblicza wartość niezłożonego wyrażenia arytmetycznego w zbiorze liczb wymiernych z uwzględnieniem kolejności działań
- Oblicza potęgi liczb wymiernych o wykładniku naturalnym
- Oblicza takie pierwiastki drugiego i trzeciego stopnia z liczb wymiernych, które są liczbami wymiernymi

Pola wielokątów. Uczeń:

- Zamienia jednostki pola oraz stosuje je do rozwiązywania prostych zadań
- Korzysta ze wzoru na pola kwadratu, prostokąta, trójkąta, równoległoboku, rombu i trapezu w typowych zadaniach

Rachunek algebraiczny. Uczeń:

- Redukuje wyrazy podobne o współczynnikach wymiernych
- Oblicza wartości liczbowe prostych wyrażeń algebraicznych w zbiorze liczb wymiernych
- Mnoży sumę algebraiczną przez liczbę całkowitą
- Wskazuje wspólny czynnik liczbowy wśród wyrazów sumy

Równania. Uczeń:

- Sprawdza, czy dana liczba wymierna jest pierwiastkiem równania
- Rozwiązuje równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, np. zawierające nawiasy okrągłe
- Przedstawia za pomocą równania sytuację opisaną graficznie
- Rozwiązuje typowe zadanie tekstowe z zastosowaniem równań, m.in. z uwzględnieniem wzorów na pola i obwody figur płaskich
- Rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem własności wielkości wprost proporcjonalnych

Elementy statystyki opisowej. Uczeń:

- Zbiera samodzielnie dane statystyczne

- Odpowiada na pytania związane z analizą danych przedstawionych różnymi sposobami
- Przedstawia dane w postaci diagramu kołowego (w tym procentowego)
- Określa cechy charakterystyczne dla danych statystycznych (np. wartość największą, najmniejszą)

Twierdzenie Pitagorasa. Uczeń:

- Rysuje układ współrzędnych na płaszczyźnie i nazywa jego osie
- Oblicza długość odcinka równoległego do osi układu
- Rozróżnia hipotezy prawdziwe i nieprawdziwe
- Oblicza długość dowolnego boku trójkąta prostokątnego, gdy są dane długości dwóch pozostałych boków
- Rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa
- Znajduje współrzędne środka odcinka, gdy są dane współrzędne jego końców
- Rysuje siatkę graniastosłupa w skali
- Wyznacza na modelu podstawowe przekroje graniastosłupów prostych i zaznacza je na rysunkach brył
- Oblicza pole powierzchni całkowitej dowolnego graniastosłupa prostego w prostych zadaniach o kontekście praktycznym
- Oblicza objętość dowolnego graniastosłupa prostego w prostych zadaniach o kontekście praktycznym

Ocena dobra:

Ułamki zwykłe i dziesiętne. Uczeń:

- Oblicza liczbę na podstawie jej ułamka
- Oblicza, jaką częścią jednej liczby jest druga liczba
- Porównuje ułamek zwykły i dziesiętny
- Wskazuje okresy rozwinięć dziesiętnych nieskończonych okresowych
- Oblicz niewiadome: składnik, odjemnik, odjemną, dzielnik, dzielną, czynnik
- Rozwiązuje zadania praktyczne prowadzące do porównywania różnicowego i ilorazowego, obliczania ułamka danej liczby, liczby na podstawie jej ułamka oraz wartości wyrażenia

Procenty. Uczeń:

- Zaznacza dowolny procent figury
- Odczytuje jaki procent figury jest zaznaczony – złożone przypadki
- Oblicza liczbę na podstawie danego jej procentu oraz jakim procentem jednej liczby jest druga liczba w złożonych przypadkach
- Rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące obliczeń procentowych – jednokrotne obniżki i podwyżki cen

Własności figur płaskich. Uczeń:

- Stosuje pojęcie odległości między prostymi równoległymi w prostych zadaniach
- Rozróżnia kąty wklęsłe i wypukłe
- Stosuje w typowych zadaniach własności kątów: wierzchołkowych, przyległych, naprzeciwległych i odpowiadających
- Wskazuje największy lub najmniejszy kąt lub bok w dowolnym trójkącie
- Zaznacza kąt zewnętrzny trójkąta
- Stosuje cechy przystawiania trójkątów w typowych zadaniach
- Rozróżnia trapezy równoramienne i prostokątne
- Rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem własności trójkątów i czworokątów

Liczby wymierne, przykłady liczb niewymiernych. Uczeń:

- Samodzielnie ustala jednostkę, aby zaznaczyć podane liczby wymierne na osi liczbowej
- Porównuje liczby wymierne
- Mnoży i dzieli w zbiorze liczb wymiernych
- Rozwiązuje zadania o treści praktycznej z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych

Pola wielokątów. Uczeń:

- Korzysta ze wzoru na pola kwadratu, prostokąta, trójkąta, równoległoboku, rombu i trapezu w złożonych zadaniach

Rachunek algebraiczny. Uczeń:

- Zapisuje złożone wyrażenia algebraiczne (z kilkoma działaniami) i podaje jego nazwę
- Mnoży sumę algebraiczną przez liczbę wymierną

Równania. Uczeń:

- Oblicza stosunek danych wielkości wyrażonych w różnych jednostkach
- Wskazuje w proporcji wyrazy skrajne i środkowe oraz stosuje warunek równości iloczynów wyrazów skrajnych i środkowych
- Rozwiązuje równanie w postaci proporcji

Elementy statystyki opisowej. Uczeń:

- Znajduje różne źródła informacji
- Przedstawia zebrane dane za pomocą wykresów liniowych
- Interpretuje dane przedstawione różnymi sposobami
- Na podstawie liczebności zmiennej określa jej częstość

Twierdzenie Pitagorasa. Uczeń:

- Uzasadnia graficznie twierdzenie Pitagorasa
- Rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa
- Oblicza długość odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych

Graniastosłupy. Uczeń:

- Określa własności graniastosłupów prostych
- Klasyfikuje graniastosłupy
- Rysuje podstawowe przekroje graniastosłupów w rzeczywistych wymiarach
- Zamienia jednostki pola i objętości
- Rozwiązuje zadania wymagające przekształcania wzorów na pole powierzchni lub objętość graniastosłupa

Ocena bardzo dobra:

Ułamki zwykłe i dziesiętne. Uczeń:

- Porządkuje zbiory liczb zawierające ułamki zwykłe i dziesiętne dowolną metodą
- Wstawia nawiasy w wyrażeniu tak, aby otrzymać określoną wartość
- Zamienia jednostki, np. długości, masy
- Wybiera ze zbioru ułamków zwykłych te, które mają rozwinięcie dziesiętne skończone lub nieskończone okresowe
- Rozwiązuje zadania złożone lub problemowe zadania tekstowe, m.in. z zastosowaniem obliczeń na ułamkach

Procenty. Uczeń:

- Stosuje obliczenia procentowe w zadaniach złożonych i problemach, dotyczące wielokrotnych podwyżek i obniżek cen, lokat, kredytów i stężeń roztworów

Własności figur płaskich. Uczeń:

- Rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem wszystkich własności poznanych wielokątów
- Rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem cech przystawiania trójkątów
- Uzasadnia równość kątów wierzchołkowych
- Uzasadnia równoległość prostych przy danych kątach naprzemianległych i odpowiadających
- Uzasadnia twierdzenia o sumie miar kątów w trójkącie i czworokącie

Liczy wymierne, przykłady liczb niewymiernych. Uczeń:

- Oblicza wartość złożonego wyrażenia arytmetycznego z zastosowaniem potęg i pierwiastków
- Rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych

Pola wielokątów. Uczeń:

- Wyprowadza wzory na pole trójkąta, równoległoboku, rombu i trapezu
- Rozwiązuje trudniejsze zadania z zastosowaniem wzorów na obliczanie pól trójkątów i czworokątów, a także wykorzystuje te wzory do obliczania długości boków i wysokości tych wielokątów

Rachunek algebraiczny. Uczeń:

- Wyłącza wspólny czynnik liczbowy przed nawias
- Układa wyrażenie algebraiczne do reprezentacji graficznej, rysunkowej i odwrotnie
- Rozwiązuje zadania tekstowe prowadzące do ułożenia wyrażenia algebraicznego
- Oblicza wartości liczbowe złożonych wyrażeń algebraicznych w zbiorze liczb wymiernych z uwzględnieniem obliczeń procentowych

Równania. Uczeń:

- Przekształca wzory, aby wyznaczyć dowolną wielkość
- Rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem równań, uwzględniające obliczenia procentowe
- Zapisuje zależność między wielkościami wprost proporcjonalnymi
- Rozwiązuje równanie w postaci proporcji zawierające np. nawiasy

Elementy statystyki opisowej. Uczeń:

- Formułuje wnioski wynikające z opracowanych danych
- Układa pytania do gotowych diagramów i wykresów

Twierdzenie Pitagorasa. Uczeń:

- Znajduje współrzędne drugiego końca odcinka, gdy dane są współrzędne jednego końca i środka
- Przeprowadza dowody twierdzeń, np. suma kątów trójkąta, czworokąta, podzielność liczb
- Stosuje twierdzenie Pitagorasa w zadaniach dotyczących czworokątów
- Rozwiązuje złożone zadania tekstowe z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa

Graniastosłupy. Uczeń:

- Odkrywa wzory na liczbę przekątnych oraz krawędzi graniastosłupa
- Rysuje różne przekroje graniastosłupów w rzeczywistych wymiarach i oblicza ich pole
- Oblicza pole powierzchni całkowitej lub objętość graniastosłupa z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa

- Rozwiązuje złożone zadania z zastosowaniem wzorów na pole powierzchni i objętość graniastosłupów

Ocena celująca:

Ułamki zwykłe i dziesiętne. Uczeń:

- Rozwiązuje zadania problemy
- Buduje kwadrat magiczny z wykorzystaniem ułamków
- Przedstawia ułamki w postaci ułamków egipskich
- Znajduje zadaną cyfrę po przecinku w rozwinięciu dziesiętnym ułamka
- Wyjaśnia, kiedy nie można zamienić ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony
- Oblicza wartość wyrażenia zawierającego ułamek wielopiętrowy
- Zamienia ułamek okresowy na zwykły

Procenty. Uczeń:

- Zdobyte wiadomości stosuje w praktyce, np. potrafi efektywnie oszacować oprocentowania w różnych bankach, określić nowe stężenie roztworu po zmianie zawartości jego składników
- Stosuje w sytuacjach praktycznych wzór na kapitalizację odsetek
- Oblicza stan konta po wielokrotnej kapitalizacji odsetek

Własności figur płaskich. Uczeń:

- Rozpoznaje i rysuje deltoid oraz stosuje jego własności w zadaniach
- Uzasadnia twierdzenie o zależności między miarą kąta zewnętrznego trójkąta a miarami kątów wewnętrznych nieprzyległych do tego kąta
- Uzasadnia własności trójkątów i czworokątów
- Stosuje wiadomości i umiejętności dotyczące własności figur płaskich w nowej, nietypowej sytuacji

Liczby wymierne, przykłady liczb niewymiernych. Uczeń:

- Rozwiązuje problemy z zastosowaniem działań na liczbach wymiernych
- Odróżnia liczby wymierne od niewymiernych
- Podaje przybliżenia liczb niewymiernych

Pola wielokątów. Uczeń:

- Wyprowadza wzór na pole deltoidu oraz stosuje go w zadaniach
- Wykorzystuje wiadomości i umiejętności dotyczące pól wielokątów w nowej nietypowej sytuacji

Rachunek algebraiczny. Uczeń:

- Buduje wyrażenia algebraiczne będące uogólnieniem cyklicznie powtarzającej się zależności między wielkościami
- Rozwiązuje zadania – problemy związane z układaniem wyrażeń algebraicznych i obliczaniem ich wartości

Równania. Uczeń:

- Stosuje poznane wiadomości i umiejętności w złożonych, nietypowych sytuacjach zadaniowych lub problemach

Elementy statystyki opisowej. Uczeń:

- Wykonuje np. statystyczne zadanie projektowe lub badawcze
- Przedstawia dane statystyczne za pomocą piramidy populacji, interpretuje te dane

Twierdzenie Pitagorasa. Uczeń:

- Odkrywa sposób znajdowania trójkątów pitagorejskich
 - Rozwiązuje zadania – problemy z zastosowaniem twierdzenia Pitagorasa i sprawdza, czy dane odcinki mogą być bokami trójkąta prostokątnego
- Graniastosłupy. Uczeń:
- Wyprowadza wzory na pola powierzchni i objętości graniastosłupów
 - Rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące pól i objętości graniastosłupów, np. podejmuje decyzję, czy można narysować siatkę graniastosłupa, gdy są spełnione określone

Informatyka klasy IV-VI

Podstawa programowa nauczania informatyki w szkole podstawowej przewiduje następujące osiągnięcia dla uczniów szkoły podstawowej:

1. Posługiwanie się komputerem w przystosowanym dla ucznia środowisku sprzętowym i programistycznym.
2. Opracowywanie za pomocą komputera prostych tekstów, rysunków, motywów.
3. Korzystanie z różnorodnych źródeł i sposobów zdobywania informacji oraz jej przedstawiania i wykorzystania.
4. Stosowanie komputerów do wzbogacania własnego uczenia się i poznawania różnych dziedzin.

W związku z powyższym na lekcjach informatyki w szkole podstawowej ocenie podlegają głównie **umiejętności praktyczne**. Oceniane są prace wykonane samodzielnie przez uczniów podczas zajęć w szkole, w których wykorzystują wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

1. Posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania obowiązujący w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania informatyczne oraz prezentuje je podczas lekcji.
2. Biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów, proponuje rozwiązanie nietypowe oraz wykraczające poza program nauczania.
3. Osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach informatycznych co najmniej na szczeblu wojewódzkim.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

1. Nie opanował treści programowych niezbędnych w dalszym uczeniu się informatyki oraz potrzebnych w życiu.
2. Nie rozwiązuje typowych zadań teoretycznych lub praktycznych o niewielkim stopniu trudności.
3. Ma braki, które przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki.

Kryteria osiągnięć na pozostałe oceny w poszczególnych klasach przedstawiono w tabelach.

Warunkiem uzyskania oceny wyższej od **dopuszczającej** jest spełnienie kryteriów na wszystkie oceny niższe.

KLASA IV

KOMUNIKACJA Z KOMPUTEREM			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* przy pomocy n-la uruchamia programy * otwiera teczki * zamyka otwarte okna i programy	* minimalizuje okna programu * wyłącza i włącza zminimalizowane programy	* uruchamia programy z katalogu twardego dysku	* tworzy pseudonimy do teczek i programów

TWORZENIE I OPRACOWANIE TEKSTÓW			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia edytor tekstu * przepisuje prosty tekst	* zapisuje utworzony dokument w określonym miejscu na dysku * kopiuje i wkleja fragmenty	* formatuje tekst (czcionka, kolor, wyrównanie) * tworzy tabele	* formatuje tekst wykorzystując style * tworzy hierarchiczne listy numerowane

	tekstu w obrębie dokumentu * tworzy listy numerowane		
--	---	--	--

SZKOLNA SIEĆ KOMPUTEROWA			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* przy pomocy n-la loguje się do serwera szkolnego * pobiera z serwera wskazane pliki i umieszcza je na serwerze	* loguje się do serwera i wybiera wskazane udziały	* uruchamia programy sieciowe na serwerze	* uruchamia programy wykorzystując adres serwera

KOMPUTER JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY I KOMUNIKACJI			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* przy pomocy n-la uruchamia programy sieciowe * uruchamia przeglądarkę internetową	* uruchamia wskazaną przeglądarkę www * otwiera strony www korzystając z paska adresów	* wyszukuje strony www, grafikę korzystając z wyszukiwarki * wykorzystuje linki do innych stron www	* konfiguruje przeglądarkę wykorzystując "preferencje"

RYSOWANIE MALOWANIE			
Wymagania na stopień			

DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia przy pomocy n-la program graficzny * rysuje i koloruje figury geometryczne za pomocą narzędzi graficznych	* uruchamia wskazany program graficzny * wykorzystuje paletę narzędzi graficznych do tworzenia obrazu	* grupuje, skaluje i obraca obiekty graficzne * tworzy kompozycję na zadany temat	* wykorzystuje zewnętrzną pliki graficzne w przygotowywanych obrazach

KLASA V

KOMUNIKACJA Z KOMPUTEREM			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia programy poprzez kliknięcie na ikonę * otwiera i zamyka teczki * przy pomocy nauczyciela zapisuje wyniki swojej pracy we wskazanym katalogu	* prawidłowo kończy pracę z programem * zachowuje wyniki swojej pracy * tworzy teczki	* kopiuje i usuwa teczki oraz pliki * projektuje i tworzy strukturę teczek	* uruchamia programy z katalogu twardego dysku * korzysta z usług sieciowych do wyszukiwania informacji i programów

TWORZENIE I OPRACOWANIE TEKSTÓW			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia edytor tekstu * stosuje wyróżnienia w tekście	* tworzy dokument i zapisuje go w określonym miejscu na dysku * formatuje tekst (czcionka, wyrównanie)	* tworzy tabele * ustawia atrybuty strony (marginesy, stopki, nagłówki)	* tworzy i formatuje tabele * tworzy listy numerowane i wypunktowane o złożonej strukturze

SZKOLNA SIEĆ KOMPUTEROWA			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* przy pomocy n-la łączy się z serwerem szkolnym i znajduje wskazane udziały	* loguje się do serwera i wybiera wskazane pliki	* wyszukuje na serwerze szkolnym potrzebne informacje * uruchamia programy sieciowe	* wyszukuje w lokalnej sieci szkolnej pliki i programy

RYSOWANIE MALOWANIE			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			

* uruchamia program graficzny * wykonuje rysunki figur geometrycznych * stosuje kolory * przy pomocy n-la zapisuje swoje prace w określonym miejscu	* wycina i kopiuje fragmenty rysunku	* wykorzystuje narzędzia graficzne (pędzel, spray, itp.)	* grupuje i skaluje obiekty * tworzy samodzielne prace graficzne o złożonej strukturze
--	--	--	---

ARKUSZ KALKULACYJNY			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia arkusz kalkulacyjny * wprowadza dane liczbowe i tekstowe * przy pomocy n-la wykonuje podstawowe działania matematyczne	* tworzy tabele w arkuszu * stosuje formuły do wykonywania obliczeń	* formatuje komórki oraz ich zawartość * tworzy wykresy do opracowywanych danych	* potrafi rozwiązać proste problemy algorytmiczne * opisuje wykresy * umieszcza wykresy i obliczenia w innych aplikacjach

KOMPUTER JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY I KOMUNIKACJI

Wymagania na stopień

DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia przeglądarkę internetową * otwiera strony internetowe posługując się paskiem adresów	* uruchamia encyklopedię multimedialną i znajduje zadane informacje * potrafi korzystać z programów do wyszukiwania informacji na komputerze	* wykorzystuje wyszukiwarki Internetowe do wyszukiwania informacji i grafiki * wykorzystuje linki i odnośniki na stronach www	* wyszukuje informacje w sieci lokalnej i www stosując złożone zapytania * konfiguruje przeglądarkę Wykorzystując "preferencje"

PREZENTACJE MULTIMEDIALNE

Wymagania na stopień

DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia program do prezentacji * potrafi odtworzyć wskazaną prezentację * przy pomocy nauczyciel tworzy prezentację złożoną z kilku slajdów	* tworzy prezentację w postaci zestawu slajdów * potrafi zaprezentować wyniki swojej pracy	* tworzy własne projekty (szablony) prezentacji wykorzystując elementy multimedialne	* wykorzystuje do tworzenia prezentacji zewnętrzne pliki graficzne i audio * przestrzega zasad dobrego stylu w zakresie doboru ilości tekstu, grafiki, dźwięku i kolorów

KLASA VI

KOMUNIKACJA Z KOMPUTEREM			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia wskazane programy i prawidłowo kończy z nimi pracę * zapisuje wyniki swojej pracy we wskazanym katalogu	* tworzy hierarchiczne struktury teczek * uruchamia programy z katalogu twardego dysku	* konfiguruje programy zgodnie z własnymi potrzebami * tworzy skróty na pulpicie * korzysta z urządzeń peryferyjnych (drukarka, skaner, aparat fotograficzny, itp.)	* instaluje i odinstalowuje oprogramowanie w komputerze * aktualizuje zainstalowane oprogramowanie

TWORZENIE I OPRACOWANIE TEKSTÓW			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia wskazany edytor tekstu	* formatuje tekst używając dostępnych	* korzysta z ustawień strony (marginesy,	* stosuje w dokumencie podstawowe zasady

* stosuje wyróżnienia w tekście * zapisuje utworzony dokument w określonym miejscu na dysku i potrafi go odczytać	opcji w edytorze * tworzy tabele i listy numerowane oraz je formatuje	nagłówki, stopki) * stosuje numerację stron	redagowania tekstu poprzez stosowanie stylów * wykorzystuje w tekście elementy graficzne osadzając je w określonych miejscach
--	--	--	--

RYSOWANIE MALOWANIE			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia program graficzny * wykorzystuje paletę narzędzi * zapisuje swoje prace w określonym miejscu na dysku	* wycina i kopiuje fragmenty rysunku * wykorzystuje narzędzia graficzne(pędzel, spray, itp.)	* rozróżnia edytory grafiki wektorowej i rastrowej * grupuje i skaluje obiekty * umieszcza utworzony przez siebie plik graficzny w innych dokumentach	* skaluje zdjęcia i zmienia ich rozdzielczość * dokonuje retusz zdjęć narzędziami dostępnymi w menu * wykonuje samodzielne projekty graficzne

ARKUSZ KALKULACYJNY			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			

* uruchamia arkusz kalkulacyjny * wprowadza dane liczbowe i tekstowe * wykonuje podstawowe działania matematyczne	* tworzy tabele w arkuszu * stosuje proste formuły do wykonywania obliczeń * tworzy wykresy słupkowe do zgromadzonych danych	* formatuje komórki oraz ich zawartość * stosuje różne rodzaje wykresów do zilustrowania danych	* potrafi rozwiązać proste problemy algorytmiczne * opisuje wykresy * umieszcza wykresy i obliczenia w innych aplikacjach * wprowadza do arkusza obiekty z innych aplikacji
---	--	--	--

KOMPUTER JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY I KOMUNIKACJI			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia przeglądarkę internetową * otwiera strony internetowe posługując się paskiem adresów	* uruchamia encyklopedię multimedialną i znajduje zadane informacje * potrafi korzystać programów do wyszukiwania informacji na komputerze	* wykorzystuje wyszukiwarki Internetowe do wyszukiwania informacji i grafiki * wykorzystuje linki i odnośniki na stronach www * wysyła i odbiera wiadomości posługując się programem	* wyszukuje informację w sieci lokalnej i www stosując złożone zapytania * konfiguruje przeglądarkę wykorzystując "preferencje" * zakłada konto w programie pocztowym i konfiguruje je

		pocztowym poprzez stronę www	* wysyła i odbiera wiadomości za pomocą programu pocztowego
--	--	------------------------------	---

PREZENTACJE MULTIMEDIALNE			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* potrafi odtworzyć wskazaną prezentację * tworzy prezentację złożoną z kilku slajdów	* tworzy prezentację w postaci zestawu slajdów * potrafi zaprezentować wyniki swojej pracy * wykorzystuje zewnętrzne pliki graficzne	* tworzy własne projekty (szablony) prezentacji wykorzystując elementy multimedialne	* wykorzystuje do tworzenia prezentacji zewnętrzne pliki graficzne i audio * wykorzystuje w prezentacji filmy i odnośniki do stron www * przestrzega zasad dobrego stylu w zakresie doboru ilości tekstu, grafiki, dźwięku i kolorów

OBRÓBKA OBRAZÓW I MONTAŻ FILMÓW			
Wymagania na stopień			
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY
Uczeń			
* uruchamia program do obróbki i montażu filmów * importuje do programu	* tworzy projekt umieszczając ujęcia na listwie montażowej	* stosuje przejścia pomiędzy ujęciami * wykorzystuje efekty	* stosuje obróbkę ścieżki audio * dodaje własny

materiał filmowy z kamery lub pliku	* dodaje tytuł i napisy końcowe	specjalne	dźwięk do filmu * udostępnia film we wskazanym formacie
-------------------------------------	---------------------------------	-----------	---

Wymagania na poszczególne oceny z informatyki kl. IV

1. Wymagania konieczne (na ocenę dopuszczającą) obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których nie jest on w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych na lekcjach i wykonywać prostych zadań nawiązujących do życia codziennego.
2. Wymagania podstawowe (na ocenę dostateczną) obejmują wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie nauki.
3. Wymagania rozszerzające (na ocenę dobrą) obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.
4. Wymagania dopełniające (na ocenę bardzo dobrą) obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.
5. Wymagania wykraczające (na ocenę celującą) obejmują stosowanie zdobytych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.

Ocena			
Stopień dopuszczający Uczeń	Stopień dostateczny Uczeń:	Stopień dobry Uczeń	Stopień bardzo dobry Uczeń:
- wymienia i stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni komputerowej, - wyjaśnia czym jest komputer, - wymienia elementy wchodzące w skład zestawu komputerowego, - podaje przykłady urządzeń, które można podłączyć do komputera, - określa, jaki system operacyjny znajduje się na szkolnym i domowym komputerze, - odróżnia plik od folderu, - wykonuje podstawowe operacje na plikach: kopiowanie, przenoszenie, usuwanie - tworzy foldery i umieszcza w nich pliki, - ustawia wielkość obrazu, tworzy proste rysunki w programie Paint bez korzystania z kształtu Krzywa, - tworzy proste tło obrazu,	- wymienia najważniejsze wydarzenia z historii komputerów, - wymienia trzy spośród elementów, z których zbudowany jest komputer, - wyjaśnia pojęcia <i>urządzenia wejścia</i> i <i>urządzenia wyjścia</i> - wymienia najczęściej spotykane urządzenia wejścia i wyjścia, - podaje przykłady zawodów, w których potrzebna jest umiejętność pracy na komputerze, - wyjaśnia pojęcia <i>program komputerowy</i> i <i>system operacyjny</i>, - rozróżnia elementy wchodzące w skład nazwy pliku, - porządkuje zawartość folderu, - rysuje w programie Paint obiekty z wykorzystaniem Kształtów, zmienia wygląd ich konturu i wypełnienia,	- wymienia nazwy pierwszych modeli komputerów, - określa przedziały czasowe, w których powstawały maszyny liczące i komputery, - charakteryzuje nośniki danych i wypowiada się na temat ich pojemności, - wyjaśnia przeznaczenie trzech spośród elementów, z których zbudowany jest komputer, - wymienia po trzy urządzenia wejścia i wyjścia, - wymienia nazwy trzech najpopularniejszych systemów operacyjnych dla komputerów, - wskazuje różnice w zasadach użytkowania programów komercyjnych i niekomercyjnych, - omawia różnice między plikiem i folderem, - tworzy strukturę folderów, porządkując swoje pliki,	- wymienia etapy rozwoju komputerów, - wyjaśnia zastosowanie pięciu spośród elementów, z których jest zbudowany komputer, - klasyfikuje urządzenia na wprowadzające dane do komputera i wyprowadzające dane z komputera, - wskazuje trzy płatne programy używane podczas pracy na komputerze i ich darmowe odpowiedniki, - tworzy hierarchię folderów według własnego pomysłu, - tworzy obrazy w programie Paint ze szczególną starannością i dbałością o szczegóły, - pisze teksty na obrazie i dodaje do nich efekt cienia, - tworzy dodatkowe obiekty i wkleja je na grafikę, - omawia kolejne wydarzenia z historii internetu,

• tworzy kopie fragmentów obrazu i zmienia ich wielkość, • wkleja ilustracje na obraz, • dodaje tekst do obrazu, • wyjaśnia, czym jest internet, • wymienia zagrożenia czyhające na użytkowników internetu, • podaje zasady bezpiecznego korzystania z internetu, • wymienia osoby i instytucje, do których może zwrócić się o pomoc w przypadku poczucia zagrożenia, • wyjaśnia, do czego służą przeglądarka internetowa i wyszukiwarka internetowa, • podaje przykład wyszukiwarki i przykład przeglądarki internetowej, • buduje w programie Scratch proste skrypty określające ruch postaci po scenie, • uruchamia skrypty i zatrzymuje ich działanie, • buduje w programie Scratch proste skrypty określające sterowanie postacią za pomocą klawiatury, • buduje prosty skrypt powodujący wykonanie mnożenia dwóch liczb, • usuwa postaci z projektu tworzonego w programie Scratch, • używa skrótów klawiszowych służących do kopiowania, wklejania i zapisywania, • stosuje podstawowe opcje formatowania tekstu, • zapisuje krótkie notatki w	• tworzy kopię obiektu z życia klawisza Ctrl, • używa klawisza Shift podczas rysowania koła oraz poziomych i pionowych linii, • pracuje w dwóch oknach programu Paint, • wkleja wiele elementów na obraz i dopasowuje ich wielkość, • dodaje teksty do obrazu, formatuje ich wygląd, • wymienia zastosowania internetu, • stosuje zasady bezpiecznego korzystania z internetu, • odróżnia przeglądarkę internetową od wyszukiwarki internetowej, • wyszukuje znaczenie prostych haseł na stronach internetowych wskazanych w podręczniku, • wyjaśnia czym są prawa autorskie, • stosuje zasady wykorzystywania materiałów znalezionych w internecie, • zmienia tło sceny w projekcie, • tworzy tło z tekstem, • zmienia wygląd, nazwę i wielkość duszków w programie Scratch, • tworzy zmienne i ustawia ich wartości w programie Scratch, • wymienia i stosuje podstawowe skróty klawiszowe używane do formatowania tekstu, • wyjaśnia pojęcia: <i>akapit</i>, <i>interlinia</i>, <i>formatowanie tekstu</i>, <i>miękki enter</i>, <i>twarda spacja</i>, • pisze krótką notatkę i formatuje	• rozpoznaje typy znanych plików na podstawie ich rozszerzeń, • tworzy obraz w programie Paint z wykorzystaniem kształtu Krzywa, • stosuje opcje obracania obiektu, • pobiera kolor z obrazu, • sprawnie przełącza się między otwartymi oknami, • wkleja na obraz elementy z innych plików, rozmieszcza je w różnych miejscach i dopasowuje ich wielkość do tworzonej kompozycji, • tworzy na obrazie efekt zachodzącego słońca, • wymienia najważniejsze wydarzenia z historii internetu, • omawia korzyści i zagrożenia związane z poszczególnymi sposobami wykorzystania internetu, • wymienia nazwy przynajmniej dwóch przeglądarek i dwóch wyszukiwarek internetowych, • formułuje odpowiednie zapytania w wyszukiwarce internetowej oraz wybiera treści z otrzymanych wyników, • korzysta z internetowego tłumacza, • kopiuje ilustrację ze strony internetowej, a następnie wkleja ją do dokumentu, • stosuje bloki powodujące obrót duszka, • stosuje bloki powodujące ukrycie i pokazanie duszka, • ustawia w skrypcie wykonanie przez duszka kroków wstecz,	• dba o zabezpieczenie swojego komputera przed zagrożeniami internetowymi, • wyszukuje informacje w internecie, korzystając z zaawansowanych funkcji wyszukiwarek, • dodaje do projektu programu Scratch nowe duszki, • używa bloków określających styl obrotu duszka, • łączy wiele bloków określających wyświetlenie komunikatu o dowolnej treści, • objaśnia poszczególne etapy tworzenia skryptu, • sprawnie stosuje różne skróty klawiszowe używane podczas pracy z dokumentem, • tworzy poprawnie sformatowane teksty, • ustawia odstępy między akapitami i interlinię, • dobiera rodzaj listy do tworzonego dokumentu. • łączy wiele bloków określających wyświetlenie komunikatu o dowolnej treści, • objaśnia poszczególne etapy tworzenia skryptu, • sprawnie stosuje różne skróty klawiszowe używane podczas pracy z dokumentem, • tworzy poprawnie sformatowane teksty, • ustawia odstępy między akapitami i interlinię, • dobiera rodzaj listy do tworzonego dokumentu.
---	---	--	---

edytorze tekstu, • tworzy listy jednopoziomowe, wykorzystując narzędzie Numerowanie .	ją, używając podstawowych opcji edytora tekstu, • wymienia i stosuje opcje wyrównania tekstu względem marginesów, • zmienia tekst na obiekt WordArt , • używa gotowych stylów do formatowania tekstu w dokumencie, • stosuje listy wielopoziomowe dostępne w edytorze tekstu.	• określa w skrypcie losowanie wartości zmiennych, • określa w skrypcie wyświetlenie działania z wartościami zmiennych oraz pola do wpisania odpowiedzi, • stosuje bloki określające instrukcje warunkowe oraz bloki powodujące powtarzanie poleceń, • stosuje skróty klawiszowe dotyczące zaznaczania i usuwania tekstu, • wymienia podstawowe zasady formatowania tekstu i stosuje je podczas sporządzania dokumentów, • stosuje opcję Pokaż wszystko, aby sprawdzić poprawność formatowania, • formatuje obiekt WordArt, • tworzy nowy styl do formatowania tekstu, • modyfikuje istniejący styl, • definiuje listy wielopoziomowe.	
---	--	---	--

Wymagania na poszczególne oceny kl. VII

Wymagania na każdy stopień wyższy niż **dopuszczający** obejmują również wymagania na stopień **poprzedni**.

Wymagania na ocenę celującą obejmują stosowanie przyswojonych informacji i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.

Ocena			
Stopień dopuszczający Uczeń:	Stopień dostateczny Uczeń:	Stopień dobry Uczeń:	Stopień bardzo dobry Uczeń:
• wymienia dwie dziedziny, w których wykorzystuje się komputery • identyfikuje elementy podstawowego zestawu komputerowego	• wymienia cztery dziedziny, w których wykorzystuje się komputery • opisuje najczęściej spotykane rodzaje komputerów (komputer stacjonarny,	• wymienia sześć dziedzin, w których wykorzystuje się komputery, • opisuje rodzaje pamięci masowej • omawia jednostki pamięci	• wymienia osiem dziedzin, w których wykorzystuje się komputery • wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany w informatyce

• wyjaśnia, czym jest program komputerowy • wyjaśnia, czym jest system operacyjny • uruchamia programy komputerowe • kopiuje, przenosi oraz usuwa pliki i foldery, wykorzystując Schowek • wyjaśnia, czym jest złośliwe oprogramowanie • otwiera, zapisuje i tworzy nowe dokumenty • wymienia sposoby pozyskiwania obrazów cyfrowych • tworzy rysunki w edytorze grafiki GIMP • stosuje filtry w edytorze grafiki GIMP • zaznacza, kopiuje, wycina i wkleja fragmenty obrazu w edytorze grafiki GIMP • tworzy animacje w edytorze grafiki GIMP • wyjaśnia, czym są sieć komputerowa i internet • przestrzega przepisów prawa podczas korzystania z internetu • przestrzega zasad netykiety w komunikacji internetowej • tworzy, wysyła i odbiera pocztę elektroniczną • wyjaśnia, czym jest algorytm • wyjaśnia, czym jest programowanie • wyjaśnia, czym jest program komputerowy • buduje proste skrypty w języku Scratch	- laptop, tablet, smartfon) • nazywa najczęściej spotykane urządzenia peryferyjne i omawia ich przeznaczenie • przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze • wymienia rodzaje programów komputerowych • wymienia trzy popularne systemy operacyjne dla komputerów • kopiuje, przenosi oraz usuwa pliki i foldery, wykorzystując metodę „przeciągnij i upuść” • wyjaśnia, dlaczego należy tworzyć kopie bezpieczeństwa danych • wymienia rodzaje złośliwego oprogramowania • wymienia rodzaje grafiki komputerowej • opisuje zasady tworzenia dokumentu komputerowego • zmienia ustawienia narzędzi programu GIMP • wymienia etapy skanowania i drukowania obrazu • wymienia operacje dotyczące koloru możliwe do wykonania w programie GIMP • zapisuje w wybranym formacie obraz utworzony w programie GIMP • drukuje dokument komputerowy • wyjaśnia różnice pomiędzy kopiowaniem a wycinaniem • omawia przeznaczenie warstw obrazu w programie GIMP	- masowej • wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII • przyporządkowuje program komputerowy do odpowiedniej kategorii • wymienia trzy popularne systemy operacyjne dla urządzeń mobilnych • przestrzega zasad etycznych podczas pracy z komputerem • kompresuje i dekompresuje pliki i foldery, wykorzystując popularne programy do archiwizacji • kompresuje i dekompresuje pliki i foldery, wykorzystując funkcje systemu operacyjnego • sprawdza, ile miejsca na dysku zajmują pliki i foldery • zabezpiecza komputer przez wirusami, instalując program antywirusowy • wymienia trzy formaty plików graficznych • tworzy w programie GIMP kompozycje z figur geometrycznych • ustawia parametry skanowania i drukowania obrazu • wykonuje w programie GIMP operacje dotyczące koloru, korzysta z podglądu wydruku dokumentu • używa skrótów klawiszowych do wycinania, kopiowania i wklejania fragmentów obrazu • wyjaśnia, czym jest Selekcja w edytorze graficznym	• samodzielnie instaluje programy komputerowe • wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie • stosuje skróty klawiszowe, wykonując operacje na plikach i folderach • zabezpiecza komputer przez zagrożeniami innymi niż wirusy • charakteryzuje rodzaje grafiki komputerowej • zapisuje obrazy w różnych formatach • wyjaśnia, czym jest plik • wyjaśnia, czym jest ścieżka dostępu do pliku • wyjaśnia, czym jest rozdzielczość obrazu • charakteryzuje parametry skanowania i drukowania obrazu • poprawia jakość zdjęcia • wyjaśnia różnicę pomiędzy ukrywaniem a usuwaniem warstwy • wyjaśnia, czym jest i do czego służy Schowek • łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP • wskazuje różnice między warstwą Tłó a innymi warstwami obrazów w programie GIMP • pracuje na warstwach podczas tworzenia animacji w programie GIMP • korzysta z przekształceń obrazów w programie GIMP • wyjaśnia różnice pomiędzy
---	--	---	--

• używa podstawowych poleceń języka Logo do tworzenia rysunków • wyjaśnia, czym jest dokument tekstowy • pisze tekst w edytorze tekstu • włącza podgląd znaków niedrukowanych w edytorze tekstu • wymienia dwie zasady redagowania dokumentu tekstowego • wymienia dwie zasady doboru parametrów formatowania tekstu • zna rodzaje słowników w edytorze tekstu. • wstawia obraz do dokumentu tekstowego • wykonuje operacje na fragmentach tekstu • wstawia proste równania do dokumentu tekstowego • wykonuje zrzut ekranu i wstawia go do dokumentu tekstowego • korzysta z domyślnych tabulatorów w edytorze tekstu • drukuje dokument tekstowy • wstawia do dokumentu tekstowego prostą tabelę • wstawia do dokumentu tekstowego listy numerowaną lub wypunktowaną • wstawia nagłówek i stopkę do dokumentu tekstowego • wyszukuje słowa w dokumencie tekstowym • wstawia przypisy dolne w dokumencie tekstowym	• tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP • umieszcza napisy na obrazie w programie GIMP • stosuje podstawowe narzędzia Selekcji • tworzy proste animacje w programie GIMP • używa narzędzia Inteligentne nożyce programu GIMP do tworzenia fotomontaży • sprawnie posługuje się przeglądarką internetową • wymienia rodzaje sieci komputerowych • omawia budowę prostej sieci komputerowej • wyszukuje informacje w internecie • przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas korzystania z sieci i internetu • pobiera różnego rodzaju pliki z internetu • dodaje załączniki do wiadomości elektronicznych • przestrzega postanowień licencji, którymi objęte są materiały pobrane z internetu • unika zagrożeń związanych z komunikacją internetową • wymienia etapy rozwiązywania problemów • opisuje algorytm w postaci listy kroków • omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym • tłumaczy, czym jest środowisko programistyczne • tłumaczy, do czego używa się	• charakteryzuje narzędzia Selekcji dostępne w programie GIMP • używa narzędzi Selekcji dostępnych w programie GIMP • zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP • kopiuje teksty znalezione w internecie i wkleja je do innych programów komputerowych • zapamiętuje znalezione strony internetowe w pamięci przeglądarki • korzysta z komunikatorów internetowych do porozumiewania się ze znajomymi • wkleja do edytora tekstu obrazy pobrane z internetu • opisuje algorytm w postaci schematu blokowego • wymienia przykładowe środowiska programistyczne • stosuje podprogramy w budowanych algorytmach • wykorzystuje sytuacje warunkowe w budowanych algorytmach • używa zmiennych w skryptach budowanych w języku Scratch • wykorzystuje sytuacje warunkowe w skryptach budowanych w języku Scratch • konstruuje procedury bez parametrów w języku Scratch • używa sytuacji warunkowych w skryptach budowanych w języku Scratch • korzysta ze zmiennych	• klasami sieci komputerowych • dopasowuje przeglądarkę internetową do swoich potrzeb • korzysta z chmury obliczeniowej podczas tworzenia projektów grupowych • samodzielnie buduje złożone schematy blokowe do przedstawiania różnych algorytmów • konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach • konstruuje procedury z parametrami w języku Scratch • dodaje nowe (trudniejsze) poziomy do gry tworzonej w języku Scratch • tworzy w języku Logo procedury z parametrami i bez nich • zmienia domyślną postać w programie Logomocja • ustala w edytorze tekstu interlinię pomiędzy wierszami tekstu oraz odległości pomiędzy akapitami • wymienia i stosuje wszystkie omówione zasady redagowania dokumentu tekstowego • wymienia i stosuje wszystkie omówione zasady doboru parametrów formatowania tekstu • rozumie różne zastosowania krojów pisma w dokumencie tekstowym
--	---	---	---

• dzieli cały tekst na kolumny • odczytuje statystyki z dolnego paska okna dokumentu	• zmiennych w programach • przedstawia algorytm w postaci schematu blokowego • omawia budowę okna programu Scratch • wyjaśnia, czym jest skrypt w języku Scratch • stosuje powtarzanie poleceń (iterację) w budowanych skryptach • dodaje nowe duszki w programie Scratch • dodaje nowe tła w programie Scratch • omawia budowę okna programu Logomocja • tworzy pętle w języku Logo, używając polecenia Powtórz • wyjaśnia pojęcia: <i>akapit</i>, <i>wcięcie</i>, <i>margines</i> • tworzy nowe akapity w dokumencie tekstowym • stosuje podstawowe opcje formatowania tekstu • korzysta ze słownika ortograficznego w edytorze tekstu • korzysta ze słownika synonimów w edytorze tekstu • wymienia trzy zasady redagowania dokumentu tekstowego • wymienia trzy zasady doboru parametrów formatowania tekstu • stosuje różne sposoby otaczania obrazu tekstem • korzysta z gotowych szablonów podczas tworzenia	• w skryptach budowanych w języku Scratch • wykorzystuje pętle powtórzeniowe (iteracyjne) w skryptach budowanych w języku Scratch • wykorzystuje sytuacje warunkowe w języku Logo • używa zmiennych w języku Logo • otwiera dokument utworzony w innym edytorze tekstu • zapisuje dokument tekstowy w dowolnym formacie • kopiuje parametry formatowania tekstu • wymienia kroje pisma • wymienia cztery zasady redagowania dokumentu tekstowego • wymienia cztery zasady doboru formatowania tekstu • stosuje zasady redagowania tekstu • przycina obraz wstawiony do dokumentu tekstowego • formatuje obraz z wykorzystaniem narzędzi z grupy Dopasowywanie • zna co najmniej trzy układy obrazu względem tekstu • wyjaśnia zasadę działania mechanizmu OLE • wymienia dwa rodzaje obiektów, które można osadzić w dokumencie tekstowym • wykonuje zrzut aktywnego okna i wstawia go do dokumentu tekstowego • zna rodzaje tabulatorów	• zna i charakteryzuje wszystkie układy obrazu względem tekstu • grupuje obiekty w edytorze tekstu • wymienia wady i zalety różnych technik umieszczania obrazu w dokumencie tekstowym i stosuje te techniki • wymienia trzy rodzaje obiektów, które można osadzić w dokumencie tekstowym, oraz ich aplikacje źródłowe • formatuje zrzut ekranu wstawiony do dokumentu tekstowego • wstawia do dokumentu tekstowego równania • zna zasady stosowania w tekście spacji nierozdzielających • stosuje tabulatory specjalne • tworzy listy wielopoziomowe • stosuje w listach ręczny podział wiersza • wyszukuje i zamienia znaki w dokumencie tekstowym • różnicuje treść nagłówka i stopki dla parzystych i nieparzystych stron dokumentu tekstowego • wyjaśnia, na czym polega podział dokumentu na sekcje • zapisuje dokument tekstowy w formacie PDF
---	--	---	--

	dokumentu tekstowego • przemieszcza obiekty w dokumencie tekstowym • osadza obraz w dokumencie tekstowym • modyfikuje obraz osadzony w dokumencie tekstowym • stawia i modyfikuje obraz jako nowy obiekt w dokumencie tekstowym • stosuje indeksy dolny i górny w dokumencie tekstowym • wstawia do dokumentu tekstowego równania o średnim stopniu trudności • wymienia zastosowania tabulatorów w edytorze tekstu, • stosuje spację nierozdzielającą w edytorze tekstu • stosuje style tabeli w edytorze tekstu • stosuje różne formaty numeracji i wypunktowania w listach wstawianych w edytorze tekstu • wstawia numer strony w stopce dokumentu tekstowego • zmienia znalezione słowa za pomocą opcji Zamień w edytorze tekstu • dzieli fragmenty tekstu na kolumny • przygotowuje harmonogram w edytorze tekstu • przygotowuje kosztorys w edytorze tekstu	specjalnych • wymienia zalety stosowania tabulatorów • formatuje komórki tabeli • zmienia szerokość kolumn i wierszy tabeli • modyfikuje nagłówek i stopkę dokumentu tekstowego • modyfikuje parametry podziału tekstu na kolumny • opracowuje projekt graficzny e-gazetki • łączy ze sobą kilka dokumentów tekstowych • współpracuje z innymi podczas tworzenia projektu grupowego	
--	--	---	--

PRZEDMIOTOWE ZASADY NAUCZANIA Z FIZYKI W KL VII

■ Zasady ogólne:

1. Na podstawowym poziomie wymagań uczeń powinien wykonać zadania obowiązkowe (łatwe – na stopień dostateczny i bardzo łatwe – na stopień dopuszczający); niektóre czynności ucznia mogą być wspomagane przez nauczyciela (np. wykonywanie doświadczeń, rozwiązywanie problemów, przy czym na stopień dostateczny uczeń wykonuje je pod kierunkiem nauczyciela, na stopień dopuszczający – przy pomocy nauczyciela lub innych uczniów).
2. Czynności wymagane na poziomach wymagań wyższych niż poziom podstawowy uczeń powinien wykonać samodzielnie (na stopień dobry – niekiedy może jeszcze korzystać z niewielkiego wsparcia nauczyciela).
3. W przypadku wymagań na stopnie wyższe niż dostateczny uczeń wykonuje zadania dodatkowe (na stopień dobry – umiarkowanie trudne; na stopień bardzo dobry – trudne).
4. Wymagania umożliwiające uzyskanie stopnia celującego obejmują wymagania na stopień bardzo dobry, a ponadto wykraczające poza obowiązujący program nauczania (uczeń jest twórczy, rozwiązuje zadania problemowe w sposób niekonwencjonalny, potrafi dokonać syntezy wiedzy i na tej podstawie sformułować hipotezy badawcze i zaproponować sposób ich weryfikacji, samodzielnie prowadzi badania o charakterze naukowym, z własnej inicjatywy pogłębia swoją wiedzę, korzystając z różnych źródeł, poszukuje zastosowań wiedzy w praktyce, dzieli się swoją wiedzą z innymi uczniami, osiąga sukcesy w konkursach pozaszkolnych).

Wymagania ogólne – uczeń:

- wykorzystuje pojęcia i wielkości fizyczne do opisu zjawisk oraz wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości,
- rozwiązuje problemy z wykorzystaniem praw i zależności fizycznych,
- planuje i przeprowadza obserwacje lub doświadczenia oraz wnioskuje na podstawie ich wyników,
- posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych, w tym tekstów popularnonaukowych.

Ponadto uczeń:

- sprawnie komunikuje się,
- sprawnie wykorzystuje narzędzia matematyki,
- poszukuje, porządkuje, krytycznie analizuje oraz wykorzystuje informacje z różnych źródeł,
- potrafi pracować w zespole.

■ Szczegółowe wymagania na poszczególne stopnie (oceny)

Symbolem^R oznaczono treści spoza podstawy programowej

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
I. PIERWSZE SPOTKANIE Z FIZYKĄ			
Uczeń: • określa, czym zajmuje się fizyka • wymienia podstawowe metody badań stosowane w fizyce • rozróżnia pojęcia: ciało fizyczne i substancja	Uczeń: • podaje przykłady powiązań fizyki z życiem codziennym, techniką, medycyną oraz innymi dziedzinami wiedzy • rozróżnia pojęcia: obserwacja,	Uczeń: • podaje przykłady wielkości fizycznych wraz z ich jednostkami w układzie SI; zapisuje podstawowe wielkości fizyczne (posługując się odpowiednimi symbolami) wraz	Uczeń: • podaje przykłady osiągnięć fizyków cennych dla rozwoju cywilizacji (współczesnej techniki i technologii) • wyznacza niepewność pomiarową

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
• oraz podaje odpowiednie przykłady • przelicza jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) • wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości, czasu) • oblicza wartość średnią wyników pomiaru (np. długości, czasu) • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe • przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń • wymienia i rozróżnia rodzaje oddziaływań (elektrostatyczne, grawitacyjne, magnetyczne, mechaniczne) oraz podaje przykłady oddziaływań • podaje przykłady skutków oddziaływań w życiu codziennym • posługuje się pojęciem siły jako miarą oddziaływań • wykonuje doświadczenie (badanie rozciągania gumki lub sprężyny), korzystając z jego opisu • posługuje się jednostką siły; wskazuje siłomierz jako przyrząd służący do pomiaru siły • odróżnia wielkości skalarne (liczbowe) od wektorowych i podaje odpowiednie przykłady • rozpoznaje i nazywa siłę ciężkości	• pomiar, doświadczenie • rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie • wyjaśnia, co to są wielkości fizyczne i na czym polegają pomiary wielkości fizycznych; rozróżnia pojęcia wielkość fizyczna i jednostka danej wielkości • charakteryzuje układ jednostek SI • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega-) • przeprowadza wybrane pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów (np. pomiar długości ołówka, czasu staczania się ciała po pochylni) • wyjaśnia, dlaczego żaden pomiar nie jest idealnie dokładny i co to jest niepewność pomiarowa oraz uzasadnia, że dokładność wyniku pomiaru nie może być większa niż dokładność przyrządu pomiarowego • wyjaśnia, w jakim celu powtarza się pomiar kilka razy, a następnie z uzyskanych wyników oblicza średnią • wyjaśnia, co to są cyfry znaczące • zaokrągla wartości wielkości fizycznych do podanej liczby cyfr znaczących • wykazuje na przykładach, że oddziaływania są wzajemne • wymienia i rozróżnia skutki oddziaływań (statyczne i dynamiczne) • odróżnia oddziaływania bezpośrednie	• z jednostkami (długość, masa, temperatura, czas) • szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru, np. długości, czasu • wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku pomiaru lub doświadczenia • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności • wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych • ^Rklasyfikuje podstawowe oddziaływania występujące w przyrodzie • opisuje różne rodzaje oddziaływań • wyjaśnia, na czym polega wzajemność oddziaływań • porównuje siły na podstawie ich wektorów • oblicza średnią siłę i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych • buduje prosty siłomierz i wyznacza	• przy pomiarach wielokrotnych • przewiduje skutki różnego rodzaju oddziaływań • podaje przykłady rodzajów i skutków oddziaływań (bezpośrednich i na odległość) inne niż poznane na lekcji • szacuje niepewność pomiarową wyznaczonej wartości średniej siły • buduje siłomierz według własnego projektu i wyznacza przy jego użyciu wartość siły • wyznacza i rysuje siłę równoważącą kilka sił działających wzdłuż tej samej prostej o różnych zwrotach, określa jej cechy • rozwiązuje zadania złożone, nietypowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
- rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i sprężystości - rozdziela siłę wypadkową i siłę równoważącą - określa zachowanie się ciała w przypadku działania na nie sił równoważących się	i na odległość, podaje odpowiednie przykłady tych oddziaływań - stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły - przedstawia siłę graficznie (rysuje wektor siły) - doświadczalnie wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej (mierzy wartość siły za pomocą siłomierza) - zapisuje wynik pomiaru siły wraz z jej jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności - wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla dwóch sił o jednakowych kierunkach - opisuje i rysuje siły, które się równoważą - określa cechy siły wypadkowej dwóch sił działających wzdłuż tej samej prostej i siły równoważącej inną siłę - podaje przykłady sił wypadkowych i równoważących się z życia codziennego - przeprowadza doświadczenia: - badanie różnego rodzaju oddziaływań, - badanie cech sił, wyznaczanie średniej siły, - wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń	przy jego użyciu wartość siły, korzystając z opisu doświadczenia - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru siły - wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla kilku sił o jednakowych kierunkach; określa jej cechy - określa cechy siły wypadkowej kilku (więcej niż dwóch) sił działających wzdłuż tej samej prostej - rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> - selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, z internetu - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Jak mierzono czas i jak mierzy się go obecnie</i> lub innego	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	• opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu • rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i> • wyznaczanie siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń • opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu • rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Pierwsze spotkanie z fizyką</i>		
II. WŁAŚCIWOŚCI I BUDOWA MATERII			
Uczeń: • podaje przykłady zjawisk świadczące o cząsteczkowej budowie materii • posługuje się pojęciem napięcia powierzchniowego • podaje przykłady występowania	Uczeń: • podaje podstawowe założenia cząsteczkowej teorii budowy materii • ^R podaje przykłady zjawiska dyfuzji w przyrodzie i w życiu codziennym • posługuje się pojęciem oddziaływań	Uczeń: • posługuje się pojęciem hipotezy • wyjaśnia zjawisko zmiany objętości cieczy w wyniku mieszania się, opierając się na doświadczeniu modelowym	• Uczeń: • uzasadnia kształt spadającej kropli wody • projektuje i przeprowadza doświadczenia (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
napięcia powierzchniowego wody • określa wpływ detergentu na napięcie powierzchniowe wody • wymienia czynniki zmniejszające napięcie powierzchniowe wody i wskazuje sposoby ich wykorzystywania w codziennym życiu człowieka • rozróżnia trzy stany skupienia substancji; podaje przykłady ciał stałych, cieczy, gazów • rozróżnia substancje kruche, sprężyste i plastyczne; podaje przykłady ciał plastycznych, sprężystych, kruchych • posługuje się pojęciem masy oraz jej jednostkami, podaje jej jednostkę w układzie SI • rozróżnia pojęcia: masa, ciężar ciała • posługuje się pojęciem siły ciężkości, podaje wzór na ciężar • określa pojęcie gęstości; podaje związek gęstości z masą i objętością oraz jednostkę gęstości w układzie SI • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania gęstości substancji; porównuje gęstości substancji • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe • mierzy: długość, masę, objętość cieczy; wyznacza objętość dowolnego	międzycząsteczkowych; odróżnia siły spójności od sił przylegania, rozpoznaje i opisuje te siły • wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą oddziaływań międzycząsteczkowych (sił spójności i przylegania) • wyjaśnia napięcie powierzchniowe jako skutek działania sił spójności • doświadczalnie demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego, korzystając z opisu • ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego (na wybranym przykładzie) • ilustruje działanie sił spójności na przykładzie mechanizmu tworzenia się kropli; tłumaczy formowanie się kropli w kontekście istnienia sił spójności • charakteryzuje ciała sprężyste, plastyczne i kruche; posługuje się pojęciem siły sprężystości • opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów (strukturę mikroskopową substancji w różnych jej fazach) • określa i porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów • analizuje różnice gęstości (ułożenia	• ^R wyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji i od czego zależy jego szybkość • ^R wymienia rodzaje menisków; opisuje występowanie menisku jako skutek oddziaływań międzycząsteczkowych • ^R na podstawie widocznego menisku danej cieczy w cienkiej rurce określa, czy większe są siły przylegania czy siły spójności • wyjaśnia, że podział na ciała sprężyste, plastyczne i kruche jest podziałem nieostrym; posługuje się pojęciem twardości minerałów • analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów; posługuje się pojęciem powierzchni swobodnej • analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów (analizuje zmiany gęstości przy zmianie stanu skupienia, zwłaszcza w przypadku przejścia z cieczy w gaz, i wiąże to ze zmianami w strukturze mikroskopowej) • wyznacza masę ciała za pomocą wagi laboratoryjnej; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku • przeprowadza doświadczenia:	cząsteczkową budowę materii • projektuje i wykonuje doświadczenie potwierdzające istnienie napięcia powierzchniowego wody • projektuje i wykonuje doświadczenia wykazujące właściwości ciał stałych, cieczy i gazów • projektuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach • rozwiązuje nietypowe (złożone) zadania, (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz związku gęstości z masą i objętością) • realizuje projekt: <i>Woda – białe bogactwo</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i>)

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
ciała za pomocą cylindra miarowego • przeprowadza doświadczenie (badanie zależności wskazania siłomierza od masy obciążników), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki i formułuje wnioski • opisuje przebieg przeprowadzonych doświadczeń	cząsteczek) substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów • stosuje do obliczeń związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym • oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych • posługuje się pojęciem gęstości oraz jej jednostkami • stosuje do obliczeń związek gęstości z masą i objętością • wyjaśnia, dlaczego ciała zbudowane z różnych substancji mają różną gęstość • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (miko-, mili-, centy-, dm-, kilo-, mega-); przelicza jednostki: masy, ciężaru, gęstości • rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych (wyników doświadczenia); rozpoznaje proporcjonalność prostą oraz posługuje się proporcjonalnością prostą • wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu • przeprowadza doświadczenia: – wykazanie cząsteczkowej budowy materii,	– badanie wpływu detergentu na napięcie powierzchniowe, – badanie, od czego zależy kształt kropli, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski • planuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach • szacuje wyniki pomiarów; ocenia wyniki doświadczeń, porównując wyznaczone gęstości z odpowiednimi wartościami tabelarycznymi • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym (wzoru na ciężar) oraz ze związku gęstości z masą i objętością)	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	– badanie właściwości ciał stałych, cieczy i gazów, – wykazanie istnienia oddziaływań międzycząsteczkowych, – wyznaczanie gęstości substancji, z jakiej wykonany jest przedmiot o kształcie regularnym za pomocą wagi i przymiaru lub o nieregularnym kształcie za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego oraz wyznaczanie gęstości cieczy za pomocą wagi i cylindra miarowego, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; przedstawia wyniki i formułuje wnioski • opisuje przebieg doświadczenia; wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów • posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności • rozwiązuje typowe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Właściwości i budowa materii</i> (stosuje związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym oraz korzysta ze związku gęstości z masą i objętością)		
III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA			

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
Uczeń: - rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i nacisku, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych (w otaczającej rzeczywistości); wskazuje przykłady z życia codziennego obrazujące działanie siły nacisku - rozdziela parcie i ciśnienie - formułuje prawo Pascala, podaje przykłady jego zastosowania - wskazuje przykłady występowania siły wyporu w otaczającej rzeczywistości i życiu codziennym - wymienia cechy siły wyporu, ilustruje graficznie siłę wyporu - przeprowadza doświadczenia: - badanie zależności ciśnienia od pola powierzchni, - badanie zależności ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, - badanie przenoszenia w cieczy działającej na nią siły zewnętrznej, - badanie warunków pływania ciał, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa, formułuje wnioski - przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) - wyodrębnia z tekstów i rysunków	Uczeń: - posługuje się pojęciem parcia (nacisku) - posługuje się pojęciem ciśnienia wraz z jego jednostką w układzie SI - posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczech i gazach wraz z jego jednostką; posługuje się pojęciem ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego - doświadczalnie demonstruje: - zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, - istnienie ciśnienia atmosferycznego, - prawo Pascala, - prawo Archimedesusa (na tej podstawie analizuje pływanie ciał) - posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy lub gazu - wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego - przelicza wielokrotności i podwielokrotności (centy-, hekto-, kilo-, mega-); przelicza jednostki ciśnienia - stosuje do obliczeń: - związek między parciem a ciśnieniem,	Uczeń: - wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru ciśnienia - wyjaśnia zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza - opisuje znaczenie ciśnienia hydrostatycznego i ciśnienia atmosferycznego w przyrodzie i w życiu codziennym - opisuje paradoks hydrostatyczny - opisuje doświadczenie Torricellego - opisuje zastosowanie prawa Pascala w prasie hydraulicznej i hamulcach hydraulicznych - wyznacza gęstość cieczy, korzystając z prawa Archimedesusa - rysuje siły działające na ciało, które pływa w cieczy, tkwi w niej zanurzone lub tonie; wyznacza, rysuje i opisuje siłę wypadkową - wyjaśnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone na podstawie prawa Archimedesusa, posługując się pojęciami siły ciężkości i gęstości - planuje i przeprowadza doświadczenie w celu zbadania zależności ciśnienia od siły nacisku i pola powierzchni; opisuje jego przebieg i formułuje wnioski	Uczeń: - uzasadnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone, korzystając z wzorów na siły wyporu i ciężkości oraz gęstość - rozwiązuje złożone, nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimedesusa, warunków pływania ciał) - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących wykorzystywania prawa Pascala w otaczającej rzeczywistości i w życiu codziennym

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
informacje kluczowe	– związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych • analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach lub gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimiedesa • oblicza wartość siły wyporu dla ciał zanurzonych w cieczy lub gazie • podaje warunki pływania ciał: kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie zanurzone w cieczy • opisuje praktyczne zastosowanie prawa Archimiedesa i warunków pływania ciał; wskazuje przykłady wykorzystywania w otaczającej rzeczywistości • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących pływania ciał • wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu • przeprowadza doświadczenia: – wyznaczanie siły wyporu, – badanie, od czego zależy wartość siły wyporu i wykazanie, że jest ona	• projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające słuszność prawa Pascala dla cieczy lub gazów, opisuje jego przebieg oraz analizuje i ocenia wynik; formułuje komunikat o swoim doświadczeniu • rozwiązuje typowe zadania obliczeniowe z wykorzystaniem warunków pływania ciał; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału: <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, prawa Pascala, prawa Archimiedesa) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego oraz prawa Archimiedesa, a w szczególności informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Podciśnienie, nadciśnienie i próżnia</i>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	równa ciężarowi wypartej cieczy, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; wyciąga wnioski i formułuje prawo Archimedesesa rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: - <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, prawa Pascala, prawa Archimedesesa, warunków pływania ciał)		
IV. KINEMATYKA			
Uczeń: - wskazuje przykłady ciał będących w ruchu w otaczającej rzeczywistości - wyróżnia pojęcia toru i drogi i wykorzystuje je do opisu ruchu; podaje jednostkę drogi w układzie SI; przelicza jednostki drogi - odróżnia ruch prostoliniowy od ruchu krzywoliniowego; podaje przykłady ruchów: prostoliniowego i krzywoliniowego - nazywa ruchem jednostajnym ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu	Uczeń: - wyjaśnia, na czym polega względność ruchu; podaje przykłady układów odniesienia - opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu - oblicza wartość prędkości i przelicza jej jednostki; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych - wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi	Uczeń: - rozdziela układy odniesienia: jedno-, dwu- i trójwymiarowy - planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia prędkości z pomiaru czasu i drogi z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych bądź programu do analizy materiałów wideo; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; opisuje przebieg	Uczeń: - planuje i demonstruje doświadczenie związane z badaniem ruchu z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych, programu do analizy materiałów wideo; opisuje przebieg doświadczenia, analizuje i ocenia wyniki ^Ranalizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego z prędkością początkową i na tej podstawie

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
jest stała; podaje przykłady ruchu jednostajnego w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego; opisuje ruch jednostajny prostoliniowy; podaje jednostkę prędkości w układzie SI • odczytuje prędkość i przebytą odległość z wykresów zależności drogi i prędkości od czasu • odróżnia ruch niejednostajny (zmienny) od ruchu jednostajnego; podaje przykłady ruchu niejednostajnego w otaczającej rzeczywistości • rozróżnia pojęcia: prędkość chwilowa i prędkość średnia • posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego; podaje jednostkę przyspieszenia w układzie SI • odczytuje przyspieszenie i prędkość z wykresów zależności przyspieszenia i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; rozpoznaje proporcjonalność prostą • rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli lub	od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego oraz rysuje te wykresy na podstawie podanych informacji • rozpoznaje na podstawie danych liczbowych lub na podstawie wykresu, że w ruchu jednostajnym prostoliniowym droga jest wprost proporcjonalna do czasu oraz posługuje się proporcjonalnością prostą • nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość, a ruchem jednostajnie opóźnionym – ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość • oblicza wartość przyspieszenia wraz z jednostką; przelicza jednostki przyspieszenia • wyznacza zmianę prędkości dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego); oblicza prędkość końcową w ruchu jednostajnie przyspieszonym • stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$); wyznacza prędkość końcową	doświadczenia i ocenia jego wyniki • sporządza wykresy zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego na podstawie podanych informacji (oznacza wielkości i skale na osiach; zaznacza punkty i rysuje wykres; uwzględnia niepewności pomiarowe) • wyznacza przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego) • ^Ropisuje zależność drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym, gdy prędkość początkowa jest równa zero; stosuje tę zależność do obliczeń • analizuje ruch ciała na podstawie filmu • ^Rposługuje się wzorem: $s = \frac{at^2}{2}$, ^Rwyznacza przyspieszenie ciała na podstawie wzoru $a = \frac{2s}{t^2}$ • wyjaśnia, że w ruchu jednostajnie przyspieszonym bez prędkości początkowej odcinki drogi pokonywane w kolejnych sekundach mają się do siebie jak kolejne liczby nieparzyste • rozwiązuje proste zadania z	wyprowadza wzór na obliczanie drogi w tym ruchu • rozwiązuje nietypowe, złożone zadania(problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem wzorów: $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ oraz związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ruchu (np. urządzeń do pomiaru przyspieszenia) • realizuje projekt: <i>Prędkość wokół nas</i> (lub inny związany z treściami rozdziału <i>Kinematyka</i>)

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
na podstawie wykresu zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym • identyfikuje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu; rozpoznaje proporcjonalność prostą • odczytuje dane z wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie przyspieszonego • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	• analizuje wykresy zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu • analizuje wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu prędkości do osi czasu • analizuje wykres zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie opóźnionego; oblicza prędkość końcową w tym ruchu • przeprowadza doświadczenia: – wyznaczanie prędkości ruchu pęcherzyka powietrza w zamkniętej rurce wypełnionej wodą, – badanie ruchu staczającej się kulki, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów i obliczeń w tabeli zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wnioski • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy związane z treścią rozdziału: <i>Kinematyka</i> (dotyczące względności	wykorzystaniem wzorów $s = \frac{at^2}{2}$ i $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ • analizuje wykresy zależności drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego bez prędkości początkowej; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu • wyjaśnia, że droga w dowolnym ruchu jest liczbowo równa polu pod wykresem zależności prędkości od czasu • sporządza wykresy zależności prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego • rozwiązuje typowe zadania związane z analizą wykresów zależności drogi i prędkości od czasu dla ruchów prostoliniowych: jednostajnego i jednostajnie zmiennego • rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Kinematyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	ruchu oraz z wykorzystaniem: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, zależności prędkości i drogi od czasu w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym)	prostoliniowym jednostajnie zmiennym)	
V. DYNAMIKA			
Uczeń: • posługuje się symbolem siły; stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły • wyjaśnia pojęcie siły wypadkowej; opisuje i rysuje siły, które się równoważą • rozpoznaje i nazywa siły oporów ruchu; podaje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości • podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona • podaje treść drugiej zasady dynamiki Newtona; definiuje jednostkę siły w układzie SI (1 N) i posługuje się jednostką siły • rozpoznaje i nazywa siły działające na spadające ciała (siły ciężkości i oporów ruchu) • podaje treść trzeciej zasady dynamiki	Uczeń: • wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach • wyjaśnia, na czym polega bezwładność ciał; wskazuje przykłady bezwładności w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał • analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki • analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki • opisuje spadek swobodny jako przykład ruchu jednostajnie przyspieszonego • porównuje czas spadania swobodnego i rzeczywistego różnych ciał z danej wysokości • opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki • opisuje zjawisko odrzutu i wskazuje jego przykłady w otaczającej	Uczeń: • ^Rwyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o różnych kierunkach • ^Rpodaje wzór na obliczanie siły tarcia • analizuje opór powietrza podczas ruchu spadochroniarza • planuje i przeprowadza doświadczenia: – w celu zilustrowania I zasady dynamiki, – w celu zilustrowania II zasady dynamiki, – w celu zilustrowania III zasady dynamiki; • opisuje ich przebieg, formułuje wnioski • analizuje wyniki przeprowadzonych doświadczeń (oblicza przyspieszenia ze wzoru na drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem	Uczeń: • rozwiązuje nietypowe złożone zadania, (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (stosując do obliczeń związek między siłą i masą a przyspieszeniem oraz związek: $\Delta v = a \cdot \Delta t$) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących przykładów wykorzystania zasady odrzutu w przyrodzie i technice

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
Newtona • posługuje się pojęciem sił oporów ruchu; podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych i opisuje wpływ na poruszające się ciała • rozróżnia tarcie statyczne i kinetyczne • rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą oraz proporcjonalność prostą na podstawie danych z tabeli; posługuje się proporcjonalnością prostą • przeprowadza doświadczenia: – badanie spadania ciał, – badanie wzajemnego oddziaływania ciał – badanie, od czego zależy tarcie, korzystając z opisów doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski • przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	rzeczywistości • analizuje i wyjaśnia wyniki przeprowadzonego doświadczenia; podaje przyczynę działania siły tarcia i wyjaśnia, od czego zależy jej wartość • stosuje pojęcie siły tarcia jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot siły tarcia • opisuje i rysuje siły działające na ciało wprowadzane w ruch (lub poruszające się) oraz wyznacza i rysuje siłę wypadkową • opisuje znaczenie tarcia w życiu codziennym; wyjaśnia na przykładach, kiedy tarcie i inne opory ruchu są pożyteczne, a kiedy niepożądane oraz wymienia sposoby zmniejszania lub zwiększania oporów ruchu (tarcia) • stosuje do obliczeń: – związek między siłą i masą a przyspieszeniem, – związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; • oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych • przeprowadza doświadczenia: – badanie bezwładności ciał, – badanie ruchu ciała pod wpływem działania sił, które się nie równoważą, – demonstracja zjawiska odrzutu, korzystając z opisów doświadczeń	liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczeń) • rozwiązuje bardziej złożone zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem i związku przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ()) oraz dotyczące: swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał, występowania oporów ruchu) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: bezwładności ciał, spadania ciał, występowania oporów ruchu, a w szczególności tekstu: <i>Czy opór powietrza zawsze przeszkadza sportowcom</i>	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności, analizuje je i formułuje wnioski rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem oraz zadania dotyczące swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał i występowania oporów ruchu		
VI. PRACA, MOC, ENERGIA			
Uczeń: - posługuje się pojęciem energii, podaje przykłady różnych jej form - odróżnia pracę w sensie fizycznym od pracy w języku potocznym; wskazuje przykłady wykonania pracy mechanicznej w otaczającej rzeczywistości - podaje wzór na obliczanie pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły jest zgodny z kierunkiem jego ruchu - rozdziela pojęcia: praca i moc; odróżnia moc w sensie fizycznym od mocy w języku potocznym; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości	Uczeń: - posługuje się pojęciem pracy mechanicznej wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy została wykonana praca 1 J - posługuje się pojęciem oporów ruchu - posługuje się pojęciem mocy wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy urządzenie ma moc 1 W; porównuje moce różnych urządzeń - wyjaśnia, kiedy ciało ma energię potencjalną grawitacji, a kiedy ma energię potencjalną sprężystości; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii - opisuje przemiany energii ciała	Uczeń: - wyjaśnia kiedy, mimo działającej na ciało siły, praca jest równa zero; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości ^Rwyjaśnia sposób obliczania pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły nie jest zgodny z kierunkiem jego ruchu ^Rwyjaśnia, co to jest koef. mechaniczny (1 KM) - podaje, opisuje i stosuje wzór na obliczanie mocy chwilowej ($P = F \cdot v$) - wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji ciała podczas	Uczeń: ^Rwykazuje, że praca wykonana podczas zmiany prędkości ciała jest równa zmianie jego energii kinetycznej (wyprowadza wzór) - rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe: - dotyczące energii i pracy (wykorzystuje ^Rgeometryczną interpretację pracy) oraz mocy; - z wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną; szacuje rząd wielkości

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
• podaje i opisuje wzór na obliczanie mocy (iloraz pracy i czasu, w którym praca została wykonana) • rozróżnia pojęcia: praca i energia; wyjaśnia co rozumiemy przez pojęcie energii oraz kiedy ciało zyskuje energię, a kiedy ją traci; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem energii potencjalnej grawitacji (ciężkości) i potencjalnej sprężystości wraz z ich jednostką w układzie SI • posługuje się pojęciami siły ciężkości i siły sprężystości • posługuje się pojęciem energii kinetycznej; wskazuje przykłady ciał posiadających energię kinetyczną w otaczającej rzeczywistości • wymienia rodzaje energii mechanicznej; • wskazuje przykłady przemian energii mechanicznej w otaczającej rzeczywistości • posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii kinetycznej i potencjalnej; podaje zasadę zachowania energii mechanicznej • doświadczalnie bada, od czego zależy energia potencjalna ciężkości, korzystając z opisu doświadczenia	podniesionego na pewną wysokość, a następnie upuszczonego • wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk • podaje i opisuje zależność przyrostu energii potencjalnej grawitacji ciała od jego masy i wysokości, na jaką ciało zostało podniesione ($\Delta E = m \cdot g \cdot h$) • opisuje i wykorzystuje zależność energii kinetycznej ciała od jego masy i prędkości; podaje wzór na energię kinetyczną i stosuje go do obliczeń • opisuje związek pracy wykonanej podczas zmiany prędkości ciała ze zmianą energii kinetycznej ciała (opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii); wyznacza zmianę energii kinetycznej • wykorzystuje zasadę zachowania energii • do opisu zjawisk oraz wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości • stosuje do obliczeń: – związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, – związek mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, – związek wykonanej pracy ze zmianą energii oraz wzory na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną, – zasadę zachowania energii	zmiany jego wysokości (wyprowadza wzór) • wyjaśnia, jaki układ nazywa się układem izolowanym; podaje zasadę zachowania energii • planuje i przeprowadza doświadczenia związane z badaniem, od czego zależy energia potencjalna sprężystości i energia kinetyczna; opisuje ich przebieg i wyniki, formułuje wnioski • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną) • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: energii i pracy, mocy różnych urządzeń, energii potencjalnej i kinetycznej oraz zasady zachowania energii mechanicznej	spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń • rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> • realizuje projekt: <i>Statek parowy</i> (lub inny związany z treściami rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i>)

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje wyniki i formułuje wnioski • przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu • wyodrębnia z prostych tekstów i rysunków informacje kluczowe	mechanicznej, – związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych • rozwiązuje proste (typowe) zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną oraz zasady zachowania energii mechanicznej) • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu		
VII. TERMODYNAMIKA			
Uczeń: • posługuje się pojęciem energii kinetycznej; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii • posługuje się pojęciem temperatury • podaje przykłady zmiany energii wewnętrznej spowodowanej wykonaniem pracy lub przepływem ciepła w otaczającej rzeczywistości	Uczeń: • wykonuje doświadczenie modelowe (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy), korzystając z jego opisu; opisuje wyniki doświadczenia • posługuje się pojęciem energii wewnętrznej; określa jej związek	Uczeń: • wyjaśnia wyniki doświadczenia modelowego (ilustracja zmiany zachowania się cząsteczek ciała stałego w wyniku wykonania nad nim pracy) • wyjaśnia związek między energią kinetyczną cząsteczek i temperaturą • ^Ropisuje możliwość wykonania pracy	Uczeń: • projektuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia ciepła właściwego dowolnego ciała; opisuje je i ocenia • ^Rsporządza i analizuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
• podaje warunek i kierunek przepływu ciepła; stwierdza, że ciała o równej temperaturze pozostają w stanie równowagi termicznej • rozróżnia materiały o różnym przewodnictwie; wskazuje przykłady w otaczającej rzeczywistości • wymienia sposoby przekazywania energii w postaci ciepła; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości • informuje o przekazywaniu ciepła przez promieniowanie; wykonuje i opisuje doświadczenie ilustrujące ten sposób przekazywania ciepła • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania ciepła właściwego; porównuje wartości ciepła właściwego różnych substancji • rozróżnia i nazywa zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację oraz wskazuje przykłady tych zjawisk w otaczającej rzeczywistości • posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania temperatury topnienia i temperatury wrzenia oraz ^R ciepła topnienia i ^R ciepła parowania; porównuje te wartości dla różnych substancji • doświadczalnie demonstruje	- z liczbą cząsteczek, z których zbudowane jest ciało; podaje jednostkę energii wewnętrznej w układzie SI • wykazuje, że energię układu (energję wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę • określa temperaturę ciała jako miarę średniej energii kinetycznej cząsteczek, z których ciało jest zbudowane • analizuje jakościowo związek między • temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek • posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina, Fahrenheita); wskazuje jednostkę temperatury w układzie SI; podaje temperaturę zera bezwzględnego • przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie • posługuje się pojęciem przepływu ciepła jako przekazywaniem energii w postaci ciepła oraz jednostką ciepła w układzie SI • wykazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła (wymiana ciepła) między ciałami o tej samej temperaturze • wykazuje, że energię układu (energję wewnętrzną) można zmienić, wykonując nad nim pracę lub	- kosztem energii wewnętrznej; podaje przykłady praktycznego wykorzystania tego procesu • wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej • uzasadnia, odwołując się do wyników doświadczenia, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała • wyprowadza wzór potrzebny do wyznaczenia ciepła właściwego wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy • ^R rysuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania odpowiednio dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych • ^R posługuje się pojęciem ciepła topnienia wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło topnienia • wyjaśnia, co dzieje się z energią pobieraną (lub oddawaną) przez mieszanie substancji w stanie	- na podstawie danych (opisuje osie układu współrzędnych, uwzględnia niepewności pomiarów) • rozwiązuje złożone zadania obliczeniowe związane ze zmianą energii wewnętrznej oraz z wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń • rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
zjawisko topnienia • wyjaśnia, od czego zależy szybkość parowania • posługuje się pojęciem temperatury wrzenia • przeprowadza doświadczenia: – obserwacja zmian temperatury ciał w wyniku wykonania nad nimi pracy lub ogrzania, – badanie zjawiska przewodnictwa cieplnego, – obserwacja zjawiska konwekcji, – obserwacja zmian stanu skupienia wody, – obserwacja topnienia substancji, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki obserwacji i formułuje wnioski • rozwiązuje proste, nieobliczeniowe zadania dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> – związane z energią wewnętrzną i zmianami stanów skupienia ciał: topnieniem lub krzepnięciem, parowaniem (wrzeniem) lub skraplaniem • przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe	przekazując energię w postaci ciepła • analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła • podaje treść pierwszej zasady termodynamiki ($\Delta E = W + Q$) • doświadczalnie bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła (planuje, przeprowadza i opisuje doświadczenie) • opisuje zjawisko przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej • opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji • stwierdza, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała • wyjaśnia, co określa ciepło właściwe; posługuje się pojęciem ciepła właściwego wraz z jego jednostką w układzie SI • podaje i opisuje wzór na obliczanie ciepła właściwego ($c = \frac{Q}{m \cdot \Delta T}$) • wyjaśnia, jak obliczyć ilość ciepła pobranego (oddanego) przez ciało podczas ogrzewania (ozębienia);	stałym i ciekłym (np. wody i lodu) podczas topnienia (lub krzepnięcia) w stałej temperaturze • ^Rposługuje się pojęciem ciepła parowania wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło parowania • ^Rwyjaśnia zależność temperatury wrzenia od ciśnienia • przeprowadza doświadczenie ilustrujące wykonanie pracy przez rozprężający się gaz, korzystając z opisu doświadczenia i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; analizuje wyniki doświadczenia i formułuje wnioski • planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wykazania, że do uzyskania jednakowego przyrostu temperatury różnych substancji o tej samej masie potrzebna jest inna ilość ciepła; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia je • rozwiązuje bardziej złożone zadania lub problemy (w tym umiarkowanie trudne zadania obliczeniowe) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, zmianami stanu skupienia ciał, wykorzystaniem pojęcia ciepła	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	podaje wzór ($Q = c \cdot m \cdot \Delta T$) - doświadczalnie wyznacza ciepło właściwe wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy, termometru, cylindra miarowego lub wagi (zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów, ocenia wynik) - opisuje jakościowo zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację - analizuje zjawiska: topnienia i krzepnięcia, sublimacji i resublimacji, wrzenia i skraplania jako procesy, w których dostarczanie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany temperatury - wyznacza temperaturę: - topnienia wybranej substancji (mierzy czas i temperaturę, zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami i z uwzględnieniem informacji o niepewności), - wrzenia wybranej substancji, np. wody - porównuje topnienie kryształów i ciał	właściwego i zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na ^Rciepło topnienia i ^Rciepło parowania) - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: - energii wewnętrznej i temperatury, - wykorzystania (w przyrodzie i w życiu codziennym) przewodnictwa cieplnego (przewodników i izolatorów ciepła), - zjawiska konwekcji (np. prądy konwekcyjne), - promieniowania słonecznego (np. kolektory słoneczne), - pojęcia ciepła właściwego (np. znaczenia dużej wartości ciepła właściwego wody i jego związku z klimatem), - zmian stanu skupienia ciał, a szczególności tekstu: <i>Dom pasywny, czyli jak zaoszczędzić na ogrzewaniu i klimatyzacji</i> (lub innego tekstu związanego z treściami rozdziału: <i>Termodynamika</i>)	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	bezipostaciowych • na schematycznym rysunku (wykresie) ilustruje zmiany temperatury w procesie topnienia dla ciał krystalicznych i bezipostaciowych • doświadczalnie demonstruje zjawiska wrzenia i skraplania • przeprowadza doświadczenia: – badanie, od czego zależy szybkość parowania, – obserwacja wrzenia, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski • rozwiązuje proste zadania (w tym obliczeniowe) lub problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> (związane z energią wewnętrzną i temperaturą, przepływem ciepła oraz z wykorzystaniem: związków $\Delta E = W$ i $\Delta E = Q$, zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz wzorów na ^Rciepło topnienia i ^Rciepło parowania); wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych • wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu		

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

Osiągnięcia edukacyjne ucznia są sprawdzane:

1. ustnie (waga 0,2),

2. pisemnie (waga 0,5),
3. praktycznie, tzn. w trakcie wykonywania doświadczeń (waga 0,3).

Ocena klasyfikacyjna jest średnią ważoną ocen cząstkowych.

$$\text{Ocena} = \frac{\text{suma ocen } \textit{ustne} \cdot 0,2 + \text{suma ocen } \textit{pisemne} \cdot 0,5 + \text{suma ocen } \textit{praktyczne} \cdot 0,3}{\text{liczba ocen } \textit{ustne} \cdot 0,2 + \text{liczba ocen } \textit{pisemne} \cdot 0,5 + \text{liczba ocen } \textit{praktyczne} \cdot 0,3}$$

Na ocenę klasyfikacyjną mają wpływ również: aktywność na lekcji i zaangażowanie w naukę. Czynniki te w szczególności są brane pod uwagę, gdy ocena jest pośrednia, np. 4,5.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej

Zgodne z zapisami w statucie szkoły.

Podwyższając przewidywaną ocenę klasyfikacyjną, uczeń powinien wykazać się umiejętnościami określonymi w wymaganiach na oczekiwaną ocenę w zakresie tych elementów oceny, z których jego osiągnięcia nie spełniały wymagań. Na przykład, jeśli słabą stroną ucznia były oceny „ustne”, sprawdzanie odbywa się ustnie.

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z CHEMII KL VII

I. Substancje i ich przemiany

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
Uczeń: – zalicza chemię do nauk przyrodniczych – stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej – nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie – zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych – opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień – definiuje pojęcie <i>gęstość</i> – podaje wzór na gęstość – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć <i>masa, gęstość, objętość</i> – wymienia jednostki gęstości – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych – definiuje pojęcie <i>mieszanina substancji</i> – opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – podaje przykłady mieszanin – opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki – definiuje pojęcia <i>zjawisko fizyczne</i> i <i>reakcja chemiczna</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych	Uczeń: – omawia, czym zajmuje się chemia – wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom – wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia – przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) – wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji – opisuje właściwości substancji – wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki – sporządza mieszaninę – dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki – opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – definiuje pojęcie <i>stopy metali</i> – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych – rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną – proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza	Uczeń: – podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego – identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwości – przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: <i>masa, gęstość, objętość</i> – przelicza jednostki – podaje sposób rozdzielania wskazanej mieszaniny na składniki – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielanie – projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski – wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne – wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny – wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym – odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne – opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji – przeprowadza wybrane doświadczenia	Uczeń: – omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną – definiuje pojęcie <i>patyna</i> – projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) – przeprowadza doświadczenia z działu <i>Substancje i ich przemiany</i> – projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy

i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – definiuje pojęcia <i>pierwiastek chemiczny</i> i <i>związek chemiczny</i> – dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne – podaje przykłady związków chemicznych – dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale – podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali) – odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości – opisuje, na czym polegają rdzewienie i korozja – wymienia niektóre czynniki powodujące korozję – posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg)			
--	--	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności wykraczające poza treści wymagań podstawy programowej; ich spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- opisuje zasadę rozdzielania mieszanin metodą chromatografii
- opisuje sposób rozdzielania na składniki bardziej złożonych mieszanin z wykorzystaniem metod spoza podstawy programowej
- wykonuje obliczenia – zadania dotyczące mieszanin

Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
----------------------------	------------------------------	----------------------------	---------------------------------------

Uczeń: – opisuje skład i właściwości powietrza – określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych – podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu – tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody – definiuje pojęcie <i>wodorki</i> – omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie – określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV) – podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV) – określa, jak zachowują się substancje higroskopijne – opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy, wymiany – omawia, na czym polega spalanie – definiuje pojęcia <i>substrat</i> i <i>produkt reakcji chemicznej</i> – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – określa typy reakcji chemicznych – określa, co to są tlenki i zna ich podział – wymienia podstawowe źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza – wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endoenergetyczną – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym	Uczeń: – projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów – wymienia stałe i zmienne składniki powietrza – oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej – opisuje, jak można otrzymać tlen – opisuje właściwości fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu – podaje przykłady wodorków niemetalu – wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy – wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru – podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) – definiuje pojęcie <i>reakcja charakterystyczna</i> – planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc – wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany – opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie – wymienia właściwości wody – wyjaśnia pojęcie <i>higroskopijność</i> – zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej – wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne – opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej i kwaśnych opadów – podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem) – opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV) – wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza – wymienia niektóre sposoby postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami – definiuje pojęcia <i>reakcje egzo- i endoenergetyczne</i>	Uczeń: – określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne – wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu – wykrywa obecność tlenku węgla(IV) – opisuje właściwości tlenku węgla(II) – wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu – podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska – wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady – określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów – proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej i ograniczenia powstawania kwaśnych opadów – projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór – projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – zapisuje słownie przebieg różnych rodzajów reakcji chemicznych – podaje przykłady różnych typów reakcji chemicznych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – omawia sposoby otrzymywania wodoru – podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych – zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endoenergetycznych	Uczeń: – otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym – wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru – planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami – identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych – wykazuje zależność między rozwojem cywilizacji a występowaniem zagrożeń, np. podaje przykłady dziedzin życia, których rozwój powoduje negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego
---	---	--	---

Przykłady wiadomości i umiejętności wykraczające poza treści wymagań podstawy programowej; ich spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej. Uczeń:

- opisuje destylację skroplonego powietrza

Atomy i cząsteczki

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
Uczeń: – definiuje pojęcie <i>materia</i> – definiuje pojęcie dyfuzji – opisuje ziarnistą budowę materii – opisuje, czym atom różni się od cząsteczki – definiuje pojęcia: <i>jednostka masy atomowej</i>, <i>masa atomowa</i>, <i>masa cząsteczkowa</i> – oblicza masę cząsteczkową prostych związków chemicznych – opisuje i charakteryzuje skład atomu - pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony) – wyjaśni, co to są nukleony – definiuje pojęcie <i>elektrony walencyjne</i> – wyjaśnia, co to są <i>liczba atomowa</i>, <i>liczba masowa</i> – ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa – podaje, czym jest konfiguracja elektronowa – definiuje pojęcie <i>izotop</i> – dokonuje podziału izotopów – wymienia najważniejsze dziedziny życia, w których mają zastosowanie izotopy – opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych – podaje treść prawa okresowości – podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych – odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych – określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie	Uczeń: – planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii – wyjaśnia zjawisko dyfuzji – podaje założenia teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii – oblicza masy cząsteczkowe – opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej <i>Z</i> – wymienia rodzaje izotopów – wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru – wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy – korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych – wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych – podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (<i>K</i>, <i>L</i>, <i>M</i>) – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych – określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie	Uczeń: – wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii – oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych – definiuje pojęcie <i>masy atomowej</i> jako średniej mas atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego – wymienia zastosowania różnych izotopów – korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych – oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje uproszczone modele atomów – określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie	Uczeń: – wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych – wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi

Przykłady wiadomości i umiejętności wykraczające poza treści wymagań podstawy programowej; ich spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- oblicza zawartość procentową izotopów w pierwiastku chemicznym
- opisuje historię odkrycia budowy atomu i powstania układu okresowego pierwiastków
- definiuje pojęcie *promieniotwórczość*
- określa, na czym polegają promieniotwórczość naturalna i sztuczna
- definiuje pojęcie *reakcja łańcuchowa*
- wymienia ważniejsze zagrożenia związane z promieniotwórczością
- wyjaśnia pojęcie *okres półtrwania (okres połowicznego rozpadu)*
- rozwiązuje zadania związane z pojęciami *okres półtrwania* i *średnia masa atomowa*
- charakteryzuje rodzaje promieniowania
- wyjaśnia, na czym polegają przemiany α , β

Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
Uczeń: – wymienia typy wiązań chemicznych – podaje definicje: wiązania kowalencyjnego niespolaryzowanego, wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego, wiązania jonowego – definiuje pojęcia: jon, kation, anion – definiuje pojęcie elektroujemność – posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych – podaje, co występuje we wzorze elektronowym – odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego – zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek – definiuje pojęcie wartościowości – podaje wartościowości pierwiastków chemicznych w stanie wolnym – odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru grup 1., 2. i 13.–17. – wyznacza wartościowości pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych – określa na podstawie wzoru liczbę atomów	Uczeń: – opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów – odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych – opisuje sposób powstawania jonów – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek – podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym – przedstawia tworzenie się wiązań chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów – określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków – zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych – podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru – określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym – zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli – wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego – wyjaśnia pojęcie równania reakcji chemicznej – odczytuje proste równania reakcji	Uczeń: – określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie – wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie – wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych – opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów – opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego – opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce – wykorzystuje pojęcie wartościowości – odczytuje z układu okresowego wartościowości pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17. (względem wodoru, maksymalną względem tlenu) – nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym stopniu trudności) – przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej – rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego – dokonuje prostych obliczeń	Uczeń: – wykorzystuje pojęcie elektroujemności do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach – uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów – rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego) – wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a kowalencyjnym spolaryzowanym – opisuje zależność właściwości związku chemicznego od występującego w nim wiązania chemicznego – porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności) – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności – wykonuje obliczenia stechiometryczne

pierwiastków w związku chemicznym – interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2, $2 H$, $2 H_2$ itp. – ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – ustala na podstawie nazwy wzór sumaryczny prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji chemicznych – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – podaje treść prawa zachowania masy – podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego – przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem prawa zachowania	chemicznych – zapisuje równania reakcji chemicznych – dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych	stechiometrycznych	

Przykłady wiadomości i umiejętności wykraczające poza treści wymagań podstawy programowej; ich spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- opisuje wiązania koordynacyjne i metaliczne
- wykonuje obliczenia na podstawie równania reakcji chemicznej
- wykonuje obliczenia z wykorzystaniem pojęcia *wydajność reakcji*
- zna pojęcia: *mol*, *masa molowa* i *objętość molowa* i wykorzystuje je w obliczeniach
- określa, na czym polegają reakcje utleniania-redukcji
- definiuje pojęcia: *utleniacz* i *reduktor*
- zaznacza w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej procesy utleniania i redukcji oraz utleniacz, reduktor
- podaje przykłady reakcji utleniania-redukcji zachodzących w naszym otoczeniu; uzasadnia swój wybór

Woda i roztwory wodne

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
----------------------------	------------------------------	----------------------------	---------------------------------------

Uczeń: – charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie – podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie – podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód – wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi – wymienia stany skupienia wody – określa, jaką wodę nazywa się wodą destylowaną – nazywa przemiany stanów skupienia wody – opisuje właściwości wody – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody – definiuje pojęcie <i>dipol</i> – identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol – wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, trudno rozpuszczalne oraz praktycznie nierozpuszczalne w wodzie – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie – wyjaśnia pojęcia: <i>rozpuszczalnik</i> i <i>substancja rozpuszczana</i> – projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie – definiuje pojęcie <i>rozpuszczalność</i> – wymienia czynniki, które wpływają	Uczeń: – opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna – wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń – planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania – określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie – planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie – porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze – oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody – określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej – przewiduje zdolność różnych substancji do rozpuszczania się w wodzie – przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru – podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie – wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie – posługuje się wykresem rozpuszczalności – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności – oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe – prowadzi obliczenia z pojęcia <i>gęstości</i>	Uczeń: – proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody – porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych – wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony – rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze – oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach
--	---	--	---

na rozpuszczalność substancji – określa, co to jest krzywa rozpuszczalności – odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie – definiuje pojęcia: <i>roztwór właściwy, koloid i zawiesina</i> – podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid – definiuje pojęcia: <i>roztwór nasycony, roztwór nienasycony, roztwór stężony, roztwór rozcieńczony</i> – definiuje pojęcie <i>krystalizacja</i> – podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie – definiuje <i>stężenie procentowe roztworu</i> – podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu – prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: stężenie procentowe, masa substancji, masa rozpuszczalnika, masa roztworu	lub zawiesiny – wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym – przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu – oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu , znając stężenie procentowe roztworu – wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej	– podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) – wymienia czynniki prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym – sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym	
---	--	---	--

Przykłady wiadomości i umiejętności wykraczające poza treści wymagań podstawy programowej; ich spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

- wyjaśnia, na czym polega asocjacja cząsteczek wody
- rozwiązuje zadania rachunkowe na stężenie procentowe roztworu, w którym rozpuszczono mieszaninę substancji stałych
- rozwiązuje zadania z wykorzystaniem pojęcia *stężenie molowe*

Tlenki i wodorotlenki

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]
Uczeń: – definiuje pojęcie <i>katalizator</i> – definiuje pojęcie <i>tlenek</i> – podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetalu – zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetalu – wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami – definiuje pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – odczytuje z tabeli rozpuszczalności, czy wodorotlenek jest rozpuszczalny w wodzie czy też nie – opisuje budowę wodorotlenków – zna wartościowość grupy wodorotlenowej – rozpoznaje wzory wodorotlenków – zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, Ca(OH)₂, Al(OH)₃, Cu(OH)₂ – opisuje właściwości oraz zastosowania wodorotlenków: sodu, potasu i wapnia – łączy nazwy zwyczajowe (wapno palone i wapno gaszone) z nazwami systematycznymi tych związków chemicznych – definiuje pojęcia: <i>elektrolit</i>, <i>nielektrolit</i> – definiuje pojęcia: <i>dysocjacja jonowa</i>, <i>wskaźnik</i> – wymienia rodzaje odczynów roztworów	Uczeń: – podaje sposoby otrzymywania tlenków – opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków – wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają – wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu, potasu i wapnia – wyjaśnia pojęcia <i>woda wapienna</i>, <i>wapno palone</i> i <i>wapno gaszone</i> – odczytuje proste równania dysocjacji jonowej zasad – definiuje pojęcie <i>odczyn zasadowy</i> – bada odczyn – zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji doświadczeń	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i> – wymienia przykłady wodorotlenków i zasad – wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność – wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady – zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu, potasu lub wapnia – planuje sposób otrzymywania wodorotlenków nierozpuszczalnych w wodzie – zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej zasad – określa odczyn roztworu zasadowego i uzasadnia to – opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwację, wniosek) – opisuje zastosowania wskaźników – planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym	Uczeń: – zapisuje wzór sumaryczny wodorotlenku dowolnego metalu – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także praktycznie nierozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków – identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji – odczytuje równania reakcji chemicznych

– podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa zasad – zapisuje równania dysocjacji jonowej zasad (proste przykłady) – podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej – odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników – rozróżnia pojęcia <i>wodorotlenek</i> i <i>zasada</i>			
--	--	--	--

Przykłady wiadomości i umiejętności wykraczające poza treści wymagań podstawy programowej; ich spełnienie może być warunkiem wystawienia oceny celującej.

Uczeń:

– opisuje i bada właściwości wodorotlenków amfoterycznych

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z BIOLOGII KL VII

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Biologia jako nauka	1. Biologia jako nauka	Uczeń: - określa przedmiot badań biologii jako nauki - podaje przykłady dziedzin biologii - wymienia dziedziny biologii zajmujące się budową i funkcjonowaniem człowieka - wymienia źródła wiedzy biologicznej	Uczeń: - korzysta z poszczególnych źródeł wiedzy - opisuje cechy organizmów żywych	Uczeń: - posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej podczas rozwiązywania problemów - rozdzieli próby kontrolną i badawczą	Uczeń: - charakteryzuje wybrane dziedziny biologii - przedstawia metody badań stosowanych w biologii	Uczeń: wyszukuje i krytycznie analizuje informacje z różnych źródeł dotyczące różnych dziedzin biologii
	2. Komórkowa budowa organizmów	- wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę organizacji życia - wymienia elementy budowy komórek: roślinnej, zwierzęcej, grzybowej i bakteryjnej - obserwuje preparaty przygotowane przez nauczyciela	- wymienia funkcje poszczególnych struktur komórkowych - posługuje się mikroskopem - z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe - z pomocą nauczyciela rysuje obraz widziany pod mikroskopem	- odróżnia pod mikroskopem, na schemacie, zdjęciu lub na podstawie opisu poszczególne elementy budowy komórki - samodzielnie wykonuje proste preparaty mikroskopowe - z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz widziany pod mikroskopem - wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki - porównuje budowę różnych komórek	- omawia budowę i funkcje struktur komórkowych - analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek - wyciąga wnioski dotyczące komórkowej budowy organizmów na podstawie obserwacji preparatów - wykonuje preparaty mikroskopowe, ustawia ostrość obrazu za pomocą śrub: makro- i mikrometrycznej, samodzielnie rysuje obraz widziany pod mikroskopem	- wykonuje przestrzenny model komórki z dowolnego materiału - analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek oraz wykazuje związek ich budowy z pełnioną funkcją - samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe - sprawnie posługuje się mikroskopem - dokładnie rysuje obraz widziany pod mikroskopem

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Biologia jako nauka	3. Hierarchiczna budowa organizmów. Tkanki zwierzęce	- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka - wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka - wymienia rodzaje tkanki łącznej	- określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - podaje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - rysuje schemat komórki nerwowej i opisuje poszczególne elementy jej budowy - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów	- opisuje rodzaje tkanki nabłonkowej - charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi - opisuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka - przyporządkowuje tkanki do narządów i układów narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów - tworzy mapę pojęciową ilustrującą hierarchiczną budowę organizmu człowieka
	4. Budowa i funkcje skóry	- wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje na ilustracji lub schemacie warstwy skóry - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	- wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra	na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu	wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu

				jest narządem zmysłu		
	5. Higiena i choroby skóry	- wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- opisuje stan zdrowej skóry - wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybicy skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - klasyfikuje rodzaje oparzeń i odmrożeń skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia, czym są alergie skórne - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze	- ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacje o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej do projektu edukacyjnego

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

III. Aparat ruchu	6. Aparat ruchu. Budowa szkieletu	- wskazuje części bierną i czynną aparatu ruchu - podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu	wskazuje na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn	- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości	wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją
	7. Budowa i rola szkieletu osiowego	- wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - podaje nazwy odcinków kręgosłupa	- wskazuje na modelu lub ilustracji mózgo- i trzewioczaskę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego	- wymienia kości budujące szkielet osiowy - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami	- omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgowoczaszki i trzewioczaszki	- analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją
	8. Szkielet kończyn oraz ich obręczy	wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy	- wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - wymienia rodzaje połączeń kości - opisuje budowę stawu - rozpoznaje rodzaje stawów - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego	- wymienia kości tworzące obręcz barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny	- wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn górnej i dolnej - wykazuje związek budowy szkieletu obręczy kończyn z ich funkcjami	charakteryzuje funkcje kończyn górnej i dolnej oraz wykazuje związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku

9. Kości – elementy składowe szkieletu	• opisuje budowę kości • omawia cechy fizyczne kości • wskazuje miejsce występowania szpiku kostnego • wymienia składniki chemiczne kości	• omawia na podstawie ilustracji doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości	• wykonuje z pomocą nauczyciela doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości • omawia znaczenie składników chemicznych kości • opisuje rolę szpiku kostnego	• wykonuje przygotowane doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości • demonstruje na przykładzie cechy fizyczne kości	• planuje i samodzielnie wykonuje doświadczenie wykazujące skład chemiczny kości • wyszukuje odpowiednie informacje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące wytrzymałość kości na złamanie
--	--	---	---	---	--

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	10. Budowa i znaczenie mięśni	• wymienia rodzaje tkanki mięśniowej • wskazuje położenie tkanek mięśniowej gładkiej i poprzecznie prążkowanej szkieletowej	• określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych • opisuje cechy tkanki mięśniowej • z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe	• rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji • opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie • wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni • omawia warunki prawidłowej pracy mięśni	• określa warunki prawidłowej pracy mięśni • charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych • przedstawia negatywny wpływ środków dopingujących na zdrowie człowieka	• na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów

11. Higiena i choroby aparatu ruchu	- wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy - wymienia choroby aparatu ruchu - wskazuje ślad stopy z płaskostopiem - omawia przedstawione na ilustracji wady podstawy	- rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy - opisuje urazy kończyn - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów kończyn - omawia przyczyny chorób aparatu ruchu - omawia wady budowy stóp	- rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa - wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy - charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym - określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój masy mięśniowej ciała - wyjaśnia przyczyny i skutki osteoporozy	- wyszukuje informacje dotyczące zapobiegania płaskostopiu - wyjaśnia konieczność stosowania rehabilitacji po przebytych urazach - planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów kończyn - analizuje przyczyny urazów ścięgien - przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała	- wyszukuje i prezentuje ćwiczenia zapobiegające deformacjom kręgosłupa - wyszukuje i prezentuje ćwiczenia rehabilitacyjne likwidujące płaskostopie - uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu
-------------------------------------	---	--	--	---	--

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

IV. Układ pokarmowy	12. Pokarm – budulec i źródło energii	- wymienia podstawowe składniki odżywcze - wymienia produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem węglowodanów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia wykrywającego obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - określa aminokwasy jako cząsteczki budulcowe białek - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie - samodzielnie omawia przebieg doświadczenia wykrywającego obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców i warzyw - porównuje pokarmy pełnowartościowe i niepełnowartościowe - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych - przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczenie wykrywające obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała - omawia rolę aminokwasów egzogennych w organizmie - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów - wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów - samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych	- planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność tłuszczów i skrobi w wybranych produktach spożywczych - analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu
---------------------	---	--	--	---	--	---

13. Witaminy, sole mineralne, woda	- wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i w tłuszczach - podaje przykład jednej awitaminozy - wymienia najważniejsze pierwiastki budujące ciało organizmów - podaje rolę dwóch wybranych makroelementów w organizmie człowieka - wymienia po trzy makroelementy i mikroelementy - omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C	- wymienia witaminy rozpuszczalne w wodzie i w tłuszczach - wymienia skutki niedoboru witamin - wskazuje rolę wody w organizmie - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka - omawia na schemacie przebieg doświadczenia dotyczącego wykrywania witaminy C	- charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę i skutki niedoboru witamin: A, C, B6, B12, B9, D - przedstawia rolę i skutki niedoboru składników mineralnych: Mg, Fe, Ca - określa skutki niewłaściwej suplementacji witamin i składników mineralnych - na przygotowanym sprzęcie i z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące wykrywania witaminy C	- analizuje skutki niedoboru witamin, makroelementów i mikroelementów w organizmie - przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie - samodzielnie wykonuje doświadczenie dotyczące witaminy C	- wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu przewodu pokarmowego - wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące witaminy C
------------------------------------	---	--	--	---	---

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

IV. Układ pokarmowy	14. Budowa i rola układu pokarmowego	• wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów • wymienia rodzaje zębów u człowieka • wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka • omawia z pomocą nauczyciela przebieg doświadczania badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	• opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów • wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu • rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie • lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele • samodzielnie omawia przebieg doświadczania badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	• rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka • wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu • omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego • lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała • charakteryzuje funkcje wątroby i trzustki • przeprowadza z pomocą nauczyciela doświadczanie badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	• omawia znaczenie procesu trawienia • opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego • analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody • samodzielnie przeprowadza doświadczanie badającego wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi	• wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i przeprowadza doświadczanie badające wpływ substancji zawartych w ślinie na trawienie skrobi • uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu • uzasadnia konieczność dbałości o zęby
---------------------	--------------------------------------	---	--	--	--	--

15. Higiena i choroby układu pokarmowego	- określa zasady zdrowego żywienia - wymienia przykłady chorób układu pokarmowego - wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego - według podanego wzoru oblicza indeks masy ciała - wymienia przyczyny próchnicy zębów	- wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej - wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych - układu jelitowego w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych - wymienia choroby układu pokarmowego - analizuje indeks masy ciała swój i kolegów, wykazuje prawidłowości i odchylenia od normy - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku zakrzuszenia	- wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>wartość energetyczna pokarmu</i> - wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują - przewiduje skutki złego odżywiania się - wykazuje, że WZW A, WZW B i WZW C są chorobami związanymi z higieną układu pokarmowego - omawia zasady profilaktyki choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy, zatrucia pokarmowego i raka jelita grubego - analizuje indeks masy ciała w zależności od stosowanej diety	- wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego - demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku zakrzuszenia - wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów - wyjaśnia, dlaczego należy stosować dietę zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu (wiek, stan zdrowia, tryb życia, aktywność fizyczna, pora roku) - układa odpowiednią dietę dla uczniów z nadwagą i niedowagą	- przygotowuje i prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łaknienia i przemiany materii - uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego
--	---	---	--	---	--

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	16. Budowa i funkcje krwi	- podaje nazwy elementów morfotycznych krwi - wymienia grupy krwi - wymienia składniki biorące udział w krzepnięciu krwi	- omawia funkcje krwi - wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi podstawę ich wyodrębnienia - wyjaśnia, co to jest konflikt serologiczny	- omawia znaczenie krwi - charakteryzuje elementy morfotyczne krwi - omawia rolę hemoglobiny - przedstawia społeczne znaczenie	- omawia zasady transfuzji krwi - wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi - rozpoznaje elementy morfotyczne krwi	- uzasadnia potrzebę wykonywania badań zapobiegających konfliktowi serologicznemu - analizuje wyniki laboratoryjnego badania krwi

				krwiodawstwa • przewiduje skutki konfliktu serologicznego	na podstawie obserwacji mikroskopowej	
17. Krwiobieg	• wymienia narządy układu krwionośnego • z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi	• omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego • porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych • opisuje funkcje zastawek żylnych	• porównuje krwiobieg mały i duży • opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu	• rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji • wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami	• analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową	
18. Budowa i działanie serca	• lokalizuje położenie serca we własnym ciele • wymienia elementy budowy serca • podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka	• rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) • wyjaśnia, czym jest puls	• opisuje mechanizm pracy serca • omawia fazy cyklu pracy serca • mierzy koledze puls • wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi	• wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca • porównuje wartości ciśnienia skurczowego i rozkurczowego krwi • omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi	• planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi	

19. Higiena i choroby układu krwionośnego	- wymienia choroby układu krwionośnego - omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków	- wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego - wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu krwionośnego	- analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego - charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego - wyjaśnia, na czym polega białaczka i anemia - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego	- przygotowuje portfolio na temat chorób układu krwionośnego - demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków - wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego	wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca
20. Układ limfatyczny	- wymienia cechy układu limfatycznego - wymienia narządy układu limfatycznego	- opisuje budowę układu limfatycznego - omawia rolę węzłów chłonnych	opisuje rolę układu limfatycznego	rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego	porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
V. Układ	21. Budowa i funkcjonowanie układu odpornościowego	- wymienia elementy układu odpornościowego - wymienia rodzaje odporności - przedstawia różnice między surowicą a	- wyróżnia odporność swoistą i nieswoistą, czynną i bierną, naturalną i sztuczną - definiuje szczepionkę i surowicę jako czynniki odpowiadające za	- omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki	- wyjaśnia mechanizm działania odporności swoistej - opisuje rodzaje leukocytów - odróżnia działanie szczepionki od działania surowicy	- analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień

		szczepionką	odporność nabytą	i surowicy		
	22. Zaburzenia funkcyjowania układu odpornościowego	- wymienia czynniki mogące wywołać alergię - opisuje objawy alergii	- określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać	- wyjaśnia sposób zakażenia HIV - wskazuje drogi zakażenia się HIV - wskazuje zasady profilaktyki AIDS	- uzasadnia, że alergię jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	przedstawia znaczenie przeszczepów oraz zgody na transplantację narządów po śmierci
VI.	23. Budowa i rola układu oddechowego	- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego	- omawia funkcję elementów układu oddechowego - opisuje rolę nagłośni - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce wymiany gazowej - wykazuje związek między budową a funkcją płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc

	24. Mechanizm wymiany gazowej	- wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - oblicza liczbę wdechów i wydechów przed wysiłkiem fizycznym i po nim - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- wyróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O₂ i CO₂ zachodzącą w pęcherzykach płucnych - wyjaśnia zależność między liczbą oddechów a wysiłkiem fizycznym - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO₂ w wydychanym powietrzu - przedstawia graficznie zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - omawia obserwację dotyczącą wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu	- planuje i wykonuje obserwację wpływu wysiłku fizycznego na częstość oddechów - wyszukuje odpowiednie informacje, planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO₂ w wydychanym powietrzu
Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

VI. Układ oddechowy	25. Oddychanie komórkowe	- definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego - wskazuje ATP jako nośnik energii	zapisuje słownie równanie reakcji chemicznej ilustrujące utlenianie glukozy	- określa znaczenie oddychania komórkowego - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy - omawia rolę ATP w organizmie	wyjaśnia sposób magazynowania energii w ATP	opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię
	26. Higiena i choroby układu oddechowego	- definiuje kichanie i kaszel jako reakcje obronne organizmu - wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - opisuje przyczyny astmy - omawia zasady postępowania w przypadku utraty oddechu - omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- podaje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - opisuje zasady profilaktyki anginy, gruźlicy i raka płuc - rozdziela czynne i bierne palenie tytoniu	- wykazuje zależność między zanieczyszczeniem środowiska a zachorowalnością na astmę - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku zatrzymania oddechu - analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- przeprowadza według podanego schematu i pod opieką nauczyciela badanie zawartości substancji smolistych w jednym papierosie - przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc

VII. Układ wydalniczy	27. Budowa i działanie układu wydalniczego	- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego	- wyjaśnia pojęcia <i>wydalanie</i> i <i>defekacja</i> - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO₂ i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO₂	- rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę - omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - tworzy schemat przemian substancji odżywczych od zjedzenia do wydalenia
-----------------------	--	---	---	--	--	--

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VII. Układ wydalniczy	28. Higiena i choroby układu wydalniczego	- wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego	- wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamicę nerkową jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - określa dzienne zapotrzebowanie organizmu człowieka na wodę	- omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - omawia na ilustracji przebieg dializy - wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu - wskazuje na konieczność okresowego	- uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego	analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego

				wykonywania badań kontrolnych moczu		
VIII. Regulacja nerwowo-hormonalna	29. Budowa i funkcjonowanie układu dokrewnego	- wymienia gruczoły dokrewne - wymienia przykłady hormonów - wskazuje na ilustracji położenie najważniejszych gruczołów dokrewnych	- klasyfikuje gruczoły na gruczoły wydzielania zewnętrznego i wewnętrznego - wyjaśnia pojęcie <i>gruczoł dokrewny</i> - wyjaśnia, czym są hormony - podaje przyczyny cukrzycy	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - omawia znaczenie swoistego działania hormonów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu	uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych
	30. Zaburzenia funkcjonowania układu dokrewnego	wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu	wyjaśnia pojęcie <i>równowaga hormonalna</i>	interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów	uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą	analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu 1 i 2

31. Budowa i rola układu nerwowego	- wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy	- opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego - wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy	- opisuje funkcje układu nerwowego - porównuje działanie układów nerwowego i dokrewnego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego	- wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego - porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego	ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu
------------------------------------	--	---	--	--	---

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
VIII.	32. Ośrodkowy układ nerwowy	- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia - wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego	wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji	- opisuje budowę rdzenia kręgowego - objaśnia na ilustracji budowę mózgowia	określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego	uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego

IX. Narządy zmysłów	33. Obwodowy układ nerwowy. Odruchy	- wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych	- wyróżnia włókna czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe	- wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym	- przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się - na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego	- dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - demonstruje na koleдке odruch kolanowy i wyjaśnia działanie tego odruchu
	34. Higiena i choroby układu nerwowego	- wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady trzech chorób spowodowanych stresem	- wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - wymienia przykłady chorób układu nerwowego - przyporządkowuje wybranym chorobom układu nerwowego charakterystyczne objawy	- wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje przyczyny nerwicy - rozpoznaje cechy depresji - wymienia choroby układu nerwowego: padaczkę, autyzm, stwardnienie rozsiane, chorobę Alzheimera	- analizuje przyczyny chorób układu nerwowego - omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu - charakteryzuje objawy depresji, padaczki, autyzmu, stwardnienia rozsianego, choroby Alzheimera	analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu
	35. Budowa i działanie narządu wzroku	- omawia znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozdziela w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - wymienia elementy wchodzące w skład aparatu ochronnego oka	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie <i>akomodacja oka</i> - omawia znaczenie adaptacji oka - omawia funkcje elementów budowy oka	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - opisuje drogę światła w oku - wskazuje lokalizację	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę	- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz z użyciem odpowiedniej terminologii tłumaczy

		• rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka		receptorów wzroku • ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce	światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie	powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych
--	--	--	--	--	--	--

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IX. Narządy zmysłów	36. Ucho – narząd słuchu i równowagi	• rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha • wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne	• wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi • wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha	• charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha • omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego	• wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków • wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu • wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi	• analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe
	37. Higiena oka i ucha	• wymienia wady wzroku • omawia zasady higieny oczu • wymienia choroby oczu i uszu	• rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność • definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę • omawia przyczyny powstawania wad	• charakteryzuje wady wzroku • wyjaśnia, na czym polega daltonizm i astygmatyzm • charakteryzuje choroby oczu • omawia sposób korygowania wad wzroku	• rozróżnia rodzaje soczewek korygujących wady wzroku • analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu	• wyszukuje informacje na temat źródeł hałasu w swoim miejscu zamieszkania • analizuje źródła hałasu w najbliższym

X. Rozmnażanie i rozwój człowieka			wzroku			otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia
	38. Zmysły powonienia, smaku i dotyku	• przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku • wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku • wymienia podstawowe smaki • wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry • omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	• wymienia rodzaje kubków smakowych • omawia doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	• wskazuje położenie kubków smakowych na języku • z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	• uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku • analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze • wykonuje na podstawie opisu doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku	• planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące rozmieszczenia kubków smakowych na języku
	39. Męski układ rozrodczy	• wymienia męskie narządy rozrodcze • wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze • wymienia męskie cechy płciowe	• omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek • omawia proces powstawania nasienia • określa funkcję testosteronu • wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego	• opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego	• uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską • wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny	• wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Rozmnażanie i rozwój człowieka	40. Żeński układ rozrodczy	- wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie cechy płciowe	opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych	wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją	analizuje podobieństwa i różnice w budowie męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego
	41. Funkcjonowanie żeńskiego układu rozrodczego	- wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesięczkowego	- wskazuje w cyklu miesięczkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej	interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesięczkowego	- omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesięczkowego - analizuje rolę ciała żółtego	wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesięczkowego i z różną długością cyklu
	42. Rozwój człowieka – od poczęcia do narodzin	- wymienia nazwy błon płodowych - podaje długość trwania rozwoju płodowego - wymienia zmiany zachodzące w organizmie kobiety podczas ciąży	- porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>zapłodnienie</i> - omawia zasady higieny zalecane dla kobiet ciężarnych - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu	- charakteryzuje funkcje błon płodowych - charakteryzuje okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu	- analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej	wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat rozwoju prenatalnego

43. Rozwój człowieka – od narodzin do starości	- wymienia etapy życia człowieka - wymienia rodzaje dojrzałości	- określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu - wymienia różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców	- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka	- analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie	- tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju
--	--	---	--	--	--

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
X. Rozmnażanie i rozwój człowieka	44. Higiena i choroby układu rozrodczego	- wymienia choroby układu rozrodczego - wymienia choroby przenoszone drogą płciową - wymienia naturalne i sztuczne metody planowania rodziny	- wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS - wymienia drogi zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	- wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - omawia zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy: HIV, HBV, HCV i HPV - porównuje naturalne i sztuczne metody planowania rodziny	- wymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - przewiduje indywidualne i społeczne skutki zakażenia wirusami: HIV, HBV, HCV i HPV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, który wywołuje raka szyjki macicy - ocenia naturalne i sztuczne metody antykoncepcji

XI. Równowaga wewnętrzna organizmu	45. Równowaga wewnętrzna organizmu – homeostaza	- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, jakie układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi	- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, jakie układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi	analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w utrzymaniu homeostazy

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca

XI. Równowaga wewnętrzna organizmu	46. Choroba – zaburzenie homeostazy	• omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka • podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które je wywołują • wymienia choroby cywilizacyjne • wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	• opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne • podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka • przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka • przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych • klasyfikuje podaną chorobę do grupy chorób cywilizacyjnych lub zakaźnych • omawia znaczenie szczepień ochronnych • wskazuje alergie jako skutek zanieczyszczenia środowiska • wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	• charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka • przedstawia znaczenie pojęć <i>zdrowie i choroba</i> • rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne • wymienia najważniejsze choroby człowieka wywoływane przez wirusy, bakterie, protisty i pasożyty zwierzęce oraz przedstawia zasady profilaktyki tych chorób • podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne • podaje przykłady szczepień obowiązkowych i nieobowiązkowych • wyjaśnia przyczyny powstawania chorób społecznych	• wykazuje wpływ środowiska na zdrowie • uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza (dawka, godziny przyjmowania leku i długość kuracji) • dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych • uzasadnia, że nerwice są chorobami cywilizacyjnymi • uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych	• formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów
---	--	--	---	--	--	--

47. Uzależnienia	• podaje przykłady używek • wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych na stan zdrowia	• przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny i niektórych leków (zwłaszcza oddziałujących na psychikę)	• opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie • omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu • wyjaśnia mechanizm powstawania uzależnień • wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	• wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu • wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień	• wykonuje w dowolnej formie prezentację na temat profilaktyki uzależnień
------------------	--	---	---	---	---

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z MUZYKI SZKOŁA PODSTAWOWA

I. Cele oceniania:

- Aktywizowanie uczniów do czynnego uczestnictwa w zajęciach.
- Wzbudzanie pozytywnej motywacji do przedmiotu.
- Mobilizowanie do samodzielnego wykonywania zadań.
- Realizacja grupowych zadań z zakresu percepcji muzyki.

1. Ocenianie bieżące ma na celu:

- pomóc uczniowi rozpatrywać i rozumieć swoje mocne i słabe strony oraz ukierunkować go do dalszej pracy,
- przekazać rodzicom (opiekunom) informacje o postępach ucznia,
- dać nauczycielowi informację o efektywności jego nauczania, właściwego doboru materiałów, metod i sposobów nauczania.

2. Ocenianie okresowe ma na celu:

- przekazać uczniowi informację o jego postępach w muzyce pod koniec pewnej części programu nauki,
- dostarczyć informacji rodzicom,
- dostarczyć informacji nauczycielowi odpowiedzialnemu za następny etap nauki.

II. Obszary aktywności ucznia:

- odtwarzanie
- muzykowanie
- tworzenie

III. Formy sprawdzania osiągnięć uczniów:

- Umiejętności w zakresie;

- śpiewania
- grania na instrumentach
- tworzenia muzyki
- ruchu przy muzyce
- tworzenia wypowiedzi o muzyce, np. na temat wysłuchanych utworów

2. Wiedza o muzyce

- zagadnienia teoretyczne – znajomość podstawowych pojęć muzycznych i umiejętność ich stosowania w wypowiedziach o muzyce
- wiadomości o kompozytorach
- znajomość aparatu wykonawczego muzyki wokalne i instrumentalnej (zespoły, soliści, chóry, orkiestry)
- opanowanie zagadnień z zakresu szeroko pojętej kultury muzycznej

3. postępy, zaangażowanie, wkład pracy w działania muzyczne:

- aktywność na lekcjach wynikająca z zainteresowania przedmiotem,
- umiejętność pracy w grupie – współpraca, wzajemna pomoc,

- prezentacja dokonań,
- kreatywność i zaangażowanie na lekcji.

Kontrakt:

- Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia występuje systematycznie w całym procesie nauczania.
- Uczeń ma prawo być raz w semestrze nieprzygotowany do zajęć, za każde następne nieprzygotowanie otrzymuje ocenę niedostateczną.
- O nieprzygotowaniu do zajęć (braku zeszytu, podręcznika, pracy domowej) uczeń informuje nauczyciela na początku lekcji.
- Brak pracy domowej uczeń powinien uzupełnić na najbliższą lekcję.
- W przypadku dłuższej nieobecności ucznia w szkole np. z powodu choroby, brak pracy na lekcji i pracy domowej powinien być uzupełniony w przeciągu tygodnia od daty powrotu do szkoły.
- W przypadku jednorazowego opuszczenia zajęć, uczeń jest zobowiązany uzupełnić braki na następną lekcję.
- Sprawdzian wiadomości powinien być zapowiedziany przez nauczyciela tygodniowym wyprzedzeniem.
- Sprawdziany wiadomości są obowiązkowe. Jeżeli uczeń z przyczyn losowych nie mógł w nich uczestniczyć, powinien to zrobić w terminie ustalonym przez nauczyciela.
- Uczeń może poprawić sprawdzian lub ocenę uzyskaną z innego obszaru aktywności muzycznej w przeciągu dwóch tygodni, w terminie ustalonym z nauczycielem.
- Do dziennika wpisuje się obie oceny, o ile uczeń poprawił ocenę na wyższą.
- Uczeń musi zaliczyć wszystkie utwory grane na instrumentach.
- Jeżeli nie ma ucznia podczas odpytywania z grania na instrumentach, musi zaliczyć granie w ustalonym z nauczycielem.
- Nauczyciel ma prawo ocenić ucznia za wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć.
- Uczeń ma prawo do oceny za prace dodatkowe – oceny dodatkowe muszą być wystawiane systematycznie.

IV. Ogólne kryteria ocen:

Ocenę **celującą** (6) otrzymuje uczeń, który:

- Spełnia wymagania określone w zakresie oceny bardzo dobrej.
- Prezentuje wiadomości i umiejętności wykraczające poza program nauczania muzyki na danym poziomie edukacyjnym – zrealizował pięć dowolnie wybranych zadań z przynajmniej dwóch wybranych obszarów.

Obszar 1. – Wiedza

- Uzyskał ze sprawdzianów pisemnych oceny celujące.
- Wykonał co najmniej jedną spośród dodatkowych prac domowych w semestrze.
- Nie skorzystał w semestrze z prawa do zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji (zawsze był przygotowany).

Obszar 2. – Konkursy

- Zajął I, II, III miejsce lub wyróżnienie w szkolnym konkursie muzycznym lub „Mam talent”.
- Uczestniczył w konkursie pozaszkolnym.
- Zajął I, II, III miejsce lub wyróżnienie w konkursie poza szkolnym.

Obszar 3. – Kultura i sztuka

- Jako współorganizator brał udział w oprawie muzycznej – śpiewał lub grał na instrumencie na uroczystościach szkolnych lub imprezach środowiskowych.
- Prezentował własną twórczość artystyczną o tematyce muzycznej np. literacką, plastyczną lub multimedialną.

Obszar 4. – Samodzielne rozwijanie uzdolnień muzycznych

- Zaprezentował swoje ponadprogramowe, dodatkowe umiejętności muzyczne na tle klasy – trzy utwory muzyczne (wokalne, instrumentalne lub taneczne).

Jeżeli uczeń uzyskał na I semestr ocenę celującą, jest ona liczona na koniec roku jako jedna z pięciu na drugi semestr.

Ocenę **bardzo dobrą** (5) otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania,
- korzysta z różnych źródeł informacji,
- na lekcjach jest bardzo aktywny i zdyscyplinowany,
- potrafi zagrać większość melodii przewidzianych w programie nauczania na flecie i dzwonkach,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- odrabia prace domowe.

Ocenę **dobłą** (4) otrzymuje uczeń, który:

- opanował większość wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania,
- korzysta z różnych źródeł informacji,
- potrafi zagrać kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na flecie lub dzwonkach,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem pieśni jednogłosowe poprawnie pod względem muzycznym,
- na lekcjach jest aktywny i zdyscyplinowany,
- odrabia prace domowe.

Ocenę **dostateczną** (3) otrzymuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania,
- jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia przy pomocy nauczyciela,

- potrafi zagrać niektóre melodie przewidziane w programie nauczania na flecie lub dzwonkach,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- odrabia prace domowe.

Ocenę **dopuszczającą** (2) otrzymuje uczeń, który:

- w niewielkim stopniu opanował wiadomości umiejętności przewidziane w realizowanym programie nauczania,
- jest w stanie wykonać proste ćwiczenie przy pomocy nauczyciela,
- potrafi zagrać na flecie lub dzwonkach gamę i najprostsze utwory przewidziane w programie nauczania,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem najprostsze piosenki przewidziane w programie nauczania,
- odrabia proste prace domowe.

Ocenę **niedostateczną** (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania (co uniemożliwia dalsze kształcenie),
- nie jest w stanie wykonać prostych ćwiczeń nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie potrafi grać na żadnym instrumencie,
- ma duże trudności z zaśpiewaniem jakiejkolwiek piosenki,
- jest pasywny na lekcjach, nie uważa,
- nie odrabia prac domowych,
- nie wykazuje żadnych chęci nauczania się czegokolwiek, nadrobienia braków, poprawienia ocen.

Ocena niedostateczna nie może wynikać z braku możliwości czy braku uzdolnień ucznia. Należy ją traktować wyłącznie jako skutek całkowitej niechęci do przedmiotu i do pracy na lekcjach oraz braku zaangażowania.

Wymagania edukacyjne dla poszczególnych klas wyszczególnione są w rozkładach materiału.

V. Oceny szczegółowe.

Uczeń po 4 klasie :

Musi:

- Znać podstawowe pojęcia muzyczne i stosować je w praktyce:
 - Melodia
 - Rytm
 - Dźwięk
 - Gama
- Odczytywać i zapisywać podstawowe oznaczenia muzyczne:
 - Elementy notacji muzycznej (klucz wiolinowy, nuty, pauzy)
 - Skróty pisowni muzycznej
 - Podział wartości rytmicznych
 - Metrum ćwierćnotowe
- Śpiewać
 - Śpiewanka – powitanka
 - Śpiewanka do – re –mi – fanka
 - Jawor
 - Klawiszowa piosenka
 - Zabawa z echem
 - Czternastego października

- Poczuj rytm
- Przybyli ułani
- Mazurek Dąbrowskiego
- Nie miały aniołki
- Lulajże Jezuniu
- Przybieżeli do Betlejem
- Jezus malusieńki
- Zima
- Piosenka dla babci i dziadka
- Śpiewanka o piosence
- Muzyczne echo Warszawy
- Uciekła mi przepióreczka
- To właśnie wiosna
- Wielkanocna piosenka
- Ekorock
- Polska flaga
- Piosenka dla mamy
- Piosenka dla taty
- Kolorowe dzieci
- Morskie opowieści
- Grać na flecie proste utwory i gamę C- dur w obrębie gamy razkreślnej.

- Odtwarzać proste rytmy ruchem i fonodźwiękami.
- Wykonywać ćwiczenia dykcyjne i emisyjne.
- Tworzyć proste rytmy i rapować rytmicznie do piosenek.
- Tworzyć improwizacje wokalne.
- Znać formę AB.
- Wymieniać przykłady instrumentów perkusyjnych.
- Wymieniać nazwę okresu w dziejach romantyzm i przyporządkować do niej podstawowe wiadomości o F. Chopinie.
- Znać folklor polski.
- Podać cechy charakterystyczne mazura.
- Wymieniać zwyczaje i obrzędy ludowe i świąteczne charakterystyczne dla regionu w którym mieszka.
- Realizować rytmy na instrumentach zrobionych własnoręcznie z surowców wtórnych.

Uczeń po klasie 5:

Musi:

- Znać podstawowe pojęcia muzyczne i stosować je w praktyce:
 - melodia
 - rytm
 - dźwięk
 - akompaniament
 - akord
 - gama

- Odczytywać i zapisywać podstawowe oznaczenia muzyczne:
 - elementy notacji muzycznej (klucz wiolinowy, nuty, pauzy, znaki chromatyczne)
 - skróty pisowni muzycznej (repetycja, volty)
 - podział wartości rytmicznych
 - metrum ćwierćnutowe
 - oznaczenia agogiczne
 - oznaczenia dynamiczne
 - oznaczenia artykulacyjne
- Śpiewać
- Pieśń z Lascaux
- Klawiszowa piosenka
- Zabawa z echem
- Raz staccato, raz legato
- Piosenka dla babci
- Piosenka dla dziadka
- Mały kanon
- Piechota
- Przybyli ułani
- Życzenie
- Mazurek Trzeciego Maja
- Grać na flecie proste utwory i gamę C – dur w obrębie oktawy raz i dwukreślnej.

- Grać proste melodie na dzwoneczkach.
- Wykonywać podstawowe kroki wybranych tańców towarzyskich.
- Określać cechy charakterystyczne tańca klasycznego.
- Tworzyć improwizacje wokalne, instrumentalne i ruchowe.
- Tworzyć proste rytmy i akompaniamenty.
- Wymieniać przykłady instrumentów strunowych.
- Rozpoznawać głosy wokalne.
- Określać aparat wykonawczy muzyki wokalne i instrumentalnej.
- Znać strukturę formy muzycznej ABA i ABA1, wariacji i kanonu.
- Rozpoznawać strukturę jednogłosową i wielogłosową.
- Wymieniać nazwę okresu w dziejach klasycyzm, romantyzm, barok i podporządkować do niej podstawowe wiadomości o F. Chopinie, S. Moniuszce, J.S.Bachu, W.A. Mozarcie, N. Paganini i F. Liszcie.
- Wyrazić muzykę za pomocą środków pozamuzycznych.
- Znać folklor sąsiadów i folklor europejski.
- Znać zasady kulturalnego słuchania muzyki.

Uczeń po 6 klasie:

Musi:

- Znać podstawowe pojęcia muzyczne i stosować je w praktyce:
- melodia

- rytm
- dźwięk
- akompaniament
- akord
- tempo
- gama
- Odczytywać i zapisywać podstawowe oznaczenia muzyczne:
- elementy notacji muzycznej (klucz wiolinowy, nuty, pauzy, znaki chromatyczne, kropki)
- skróty pisowni muzycznej (repetycja, volta)
- podział wartości rytmicznych
- metrum ćwierćnutowe
- oznaczenia agogiczne
- oznaczenia artykulacyjne
- oznaczenia dynamiczne
- Śpiewać:
 - Niezła sztuczka
 - Żuraw
 - Familijny rock and roll
 - Koncert
 - Na okrągło
 - Warszawskie dzieci

- Gdy Chopin grał
 - Piosenka o zwykłej mamie
 - Piosenka dla taty
 - Oda do radości
 - Na majówkę
 - Karnawałowy rytm
 - Boca Chica
 - Pieśń pożegnalna
- Grać na flecie proste utwory i gamę C – dur w obrębie oktawy raz i dwukreślnej.
 - Grać proste melodie na dzwonkach.
 - Odtwarzać proste rytmy ruchem i gestodźwiękami.
 - Określać cechy charakterystyczne opery, filharmonii, jazzu, muzyki ilustracyjnej, programowej.
 - Tworzyć improwizacje wokalne, instrumentalne i ruchowe.
 - Tworzyć proste rytmy i akompaniamenty.
 - Wymieniać przykłady instrumentów dętych.
 - Rozpoznawać głosy wokalne i wielogłosy.
 - Określać aparat wykonawczy muzyki wokalne i instrumentalnej, zespołowa
 - Znać strukturę formy muzycznej kanonu, ronda i budowy okresowej utworu.
 - Rozpoznawać fakturę jednogłosową i wielogłosową.
 - Wymieniać nazwę okresu w dziejach średniowiecze, renesans, klasycyzm, romantyzm i przyporządkować do niej podstawowe wiadomości o F. Chopinie, S. Moniuszce, J.S. Bachu, W.A. Mozarcie, L. van Beethovenie, J. Haydnie, W. Lutosławskim.

- Wyrażać muzykę za pomocą środków pozamuzycznych.
- Znać folklor sąsiadów i folklor europejski.
- Znać zasady kulturalnego słuchania muzyki.

Uczeń po klasie 7:

Musi:

- Znać podstawowe pojęcia muzyczne i stosować je w praktyce:
- Melodia
- Rytm
- Dźwięk
- Gama
- Akompaniament
- Tempo
- Ostinato
- Burdon
- Akord
- Trójdźwięk
- Improwizacja

- Odczytywać i zapisywać podstawowe oznaczenia muzyczne:
- Elementy notacji muzycznej (klucz wiolinowy, nuty, pauzy)
- Skróty pisowni muzycznej
- Podział wartości rytmicznych
- Metrum ćwierćnutowe
 - Śpiewać:
- Co nam w duszy gra
- Muza, muzyka
- Za górami, za lasami
- Słodkiego, miłego życia
- Piosenka o muzyce
- Idą leśni
- Deszcz jesienny
- Oda do radości
- Cicha noc
- God rest ye Merry Gentlemen
- Bóg się rodzi
- Rozkołysz pieśnią świat
- Pamięć w nas
- Prząśniczka
- Pędzą konie

- Swingowy rytm
- To jest rock and roll
- Radość najpiękniejszych lat
 - Grać na flecie i dzwonkach gamę C – dur i melodie w obrębie oktawy raz i dwukreślnej.
 - Odtwarzać proste rytmy ruchem i gestodźwiękami.
 - Znać niekonwencjonalne instrumenty i mechanizmy grające.
 - Znać instrumenty elektroniczne.
 - Znać style muzyczne.
 - Wyjaśnić na czym polega styl galant.
 - Znać życiorys i twórczość L. van Beethovena.
 - Umieć scharakteryzować zespoły wokalne i instrumentalne.
 - Wymieniać rodzaje orkiestr.
 - Wymieniać cechy charakterystyczne epoki romantyzmu i muzyki XIX wieku.
 - Znać twórczość F. Chopina.
 - Tańczyć krok podstawowy poloneza.
 - Znać życiorys i twórczość S. Moniuszki.
 - Omawiać formę opery z wykorzystaniem poznanych terminów.
 - Omawiać formę baletu z wykorzystaniem poznanych terminów.
 - Omawiać najbardziej charakterystyczne zjawiska w muzyce XX wieku.
 - Omawiać cechy muzyki folk i country.
 - Tańczyć w stylu country.

- Omawiać muzykę jazzową.
- Omawiać zagadnienia dotyczące muzyki rozrywkowej.
- Znać zasady kulturalnego słuchania muzyki.

Język niemiecki klasa VII

Przedstawiane Przedmiotowe Zasady Oceniania z języka niemieckiego mają pomóc w planowaniu procesu nauczania języka niemieckiego oraz w prowadzeniu trafnej i rzetelnej ewaluacji procesu uczenia się dzieci. Zgodnie z nimi uczeń powinien:

1. ćwiczyć umiejętności w zakresie czterech podstawowych sprawności językowych, obejmujących:

A. *rozumienie tekstu słuchanego*, w ramach którego uczeń potrafi:

- zrozumieć polecenia i instrukcje nauczyciela związane z sytuacją w klasie
- zrozumieć globalnie i selektywnie sens słuchanych tekstów: potrafi określić główną myśl tekstu, zrozumieć ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, określić kontekst wypowiedzi, określić intencje nadawcy/autora tekstu, a także znajdować w tekście określone informacje
- zrozumieć pytania, polecenia i wypowiedzi, zawierające poznany materiał leksykalno-gramatyczny w ramach danego zakresu tematycznego
- rozpoznać ze słuchu poznane słowa i wyrażenia
- powtórzyć głoski, wyrazy i zdania według usłyszanego wzoru.

B. *mówienie*, w ramach którego uczeń potrafi:

- udzielać informacji i uzyskiwać informacje dotyczące: danych osobowych (imię i nazwisko, wiek, kraj pochodzenia, miejsce zamieszkania), a także zainteresowań i upodobań, rodziny i rodzeństwa, czasu/aktualnej godziny, przebiegu dnia, zajęć szkolnych, planu lekcji, miejsca spotkania, klasy, upodobań kulinarnych, zamiarów swoich i innych osób
- opowiadać o: sobie, swoich i innych zainteresowaniach, swojej rodzinie, przebiegu dnia, zajęciach w ciągu tygodnia, planie lekcji, klasie, przyjaciółach szkolnych, ulubionych potrawach

- opisywać: wygląd i charakter ludzi i zwierząt, upodobania swoje i innych osób
- określać przynależność
- przedstawiać siebie i inne osoby
- rozpoczynać, podtrzymywać i kończyć rozmowę
- witać i żegnać osoby
- wyrażać opinię o innych osobach i pytać o nią inne osoby
- podawać aktualną godzinę oraz czas trwania danej czynności
- proponować wspólne wyjście
- przyjmować lub odrzucać propozycję
- wyrażać prośbę, polecenia
- zwracać się z prośbą do innych osób
- podawać cenę w euro
- uzasadniać swoje zdanie
- udzielać rad
- zamawiać jedzenie w restauracji
- uczestniczyć w sytuacjach dialogowych

C. *rozumienie tekstu czytanego*, w tym wypadku uczeń:

- rozumie pojedyncze słowa, zwroty, wyrażenia i zdania, związane z danym tematem
- rozumie polecenia w podręczniku i zeszyte ćwiczeń
- rozumie globalnie i selektywnie teksty o znanej tematyce i strukturach gramatycznych (krótkie opisy, dialogi, notatki, opowiadania, ogłoszenia, teksty informacyjne, e-mail, listy, wywiady, ankiety, formularze, przepisy kulinarne, menu w restauracji)
- potrafi wyszukać w tekście pożądane informacje
- potrafi określić główną myśl tekstu

- potrafi ogólnie zrozumieć dłuższe teksty, posługując się słownikiem dwujęzycznym
- potrafi poprawnie odczytać tekst
- potrafi uporządkować elementy tekstu
- potrafi odczytywać dane statystyczne
- potrafi przyporządkować elementy tekstu materiałowi obrazkowemu

D. *pisanie*, w tym zakresie uczeń potrafi:

- rozpoznawać różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu
- pisać pojedyncze wyrazy, zwroty i wyrażenia oraz zdania
- napisać prosty tekst użytkowy, jak: list/e-mail, notatkę, ogłoszenie, listę zakupów, przepis kulinarny, opis
- wypełnić formularz, ankietę
- odpowiedzieć pisemnie na pytania do tekstu, będące sprawdzeniem jego zrozumienia
- ułożyć zdania, wyrazy z rozsypanki wyrazowej, literowej
- uzupełnić brakujące litery w wyrazach oraz wyrazy w zdaniach
- uzupełniać dialogi pojedynczymi słowami lub zdaniami
- tworzyć krótkie opisy i opowiadania na podstawie materiału obrazkowego, audio oraz notatek
- rozwiązać test sprawdzający

2. poznawać i stosować struktury gramatyczne:

- odmiana czasowników regularnych w liczbie pojedynczej i mnogiej
- zaimki osobowe w mianowniku i bierniku
- zdania pytające
- przeczenie *nein, nicht*
- forma grzecznościowa *Sie*
- rodzajnik określony i nieokreślony

- określanie przynależności z przyimkiem *von*
- zaimek dzierżawczy
- przeczenie *kein/-e*
- odmiana rzeczowników w bierniku
- odmiana czasowników nieregularnych *essen, sprechen, lesen, fahren, schlafen, laufen*
- szyk przestawny w zdaniu
- odmiana czasowników rozdzielnie złożonych
- pytanie *wohin?*
- przyimki *in* i *auf* z biernikiem
- odmiana czasownika *möchte* i szyk zdania z tym czasownikiem
- dopełniacz imion własnych
- tryb rozkazujący
- zaimek nieosobowy *man*
- rzeczowniki złożone

3. kształcić umiejętność pracy z różnymi rodzajami tekstów, jak:

- list/e-mail
- prosty tekst narracyjny
- dialog
- wywiad
- ankieta
- formularz
- menu
- przepis kulinarny
- artykuł

- tekst informacyjny
- notatka
- ogłoszenie
- program telewizyjny
- plan lekcji.

4. znać podstawowe informacje dotyczące krajów niemieckiego obszaru językowego w zakresie nazw krajów niemieckojęzycznych, europejskich i ich stolic, pozdrowień typowych dla krajów w Europie, form powitań i pożegnań, nazw przedmiotów szkolnych i ocen, artykułów spożywczych i specjałów kulinarnych.

5. rozwijać umiejętności wykraczające poza kompetencję językową, wchodzące w skład kompetencji kluczowych, jak:

- rozwijanie umiejętności wykonywania zadań w toku pracy własnej i zespołowej, twórczego rozwiązywania zadań problemowych, samodzielnego wyszukiwania i gromadzenia potrzebnych informacji poprzez planowanie i realizowanie różnorodnych projektów językowych i realioznawczych, stosowanie strategii uczenia się
- rozwijanie umiejętności autokontroli i oceny własnego uczenia się poprzez rozwiązywanie testów samooceny.

Szczegółowe kryteria oceniania

A. Rozumienie ze słuchu

W rozwijaniu tej sprawności językowej w klasie 7. kładzie się nacisk na kształcenie u uczniów umiejętności rozumienia globalnego oraz selektywnego tekstu, obejmującej:

- określanie głównej myśli/głównego tematu tekstu
- rozpoznawanie kontekstu sytuacyjnego tekstu
- rozumienie ogólnego sensu usłyszanej informacji
- wyszukiwanie w tekście określonych informacji.

Sprawność ta jest rozwijana za pomocą zadań zamkniętych oraz półotwartych, jak m.in.:

- rozpoznawanie usłyszanych wyrazów

- zadania wielokrotnego wyboru
- zadania prawda/fałsz
- zapisywanie w zeszycie brakujących wyrazów w zdaniach lub brakujących informacji na podstawie wysłuchanego nagrania
- wyszukiwanie błędnych informacji w tekście czytany na podstawie nagrania i podanie właściwego rozwiązania
- eliminacja wyrazów, zwrotów, informacji, które nie wystąpiły w wysłuchanym tekście
- przyporządkowanie ilustracji do wysłuchanych tekstów
- notowanie w zeszycie brakujących fragmentów tekstu w oparciu o wysłuchany tekst
- odpowiedzi na pytania do wysłuchanego tekstu
- przyporządkowanie wypowiedzi do poszczególnych osób występujących w tekście
- przyporządkowanie imion do zdjęć po wysłuchaniu rozmowy
- odgrywanie scenek na podstawie usłyszanego dialogu
- znalezienie kolejności zdań, wypowiedzi, wydarzeń na podstawie tekstu
- tworzenie dialogów podobnych do usłyszanych
- przyporządkowanie tytułów do fragmentów tekstu.

Kryteria oceny

Ocena **celująca**

Uczeń:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- bez trudu rozumie wypowiedzi niemieckojęzyczne na podstawie kontekstu sytuacyjnego oraz związków przyczynowo-skutkowych, nawet jeśli zawarte są w nich nowe struktury leksykalno-gramatyczne.

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- bez trudu rozumie wypowiedzi w języku niemieckim formułowane przez różne osoby i zawierające znane mu słownictwo i struktury gramatyczne

- rozumie sens sytuacji komunikacyjnych oraz prawidłowo na nie reaguje
- sprawnie wyszukuje informacje szczegółowe w wypowiedziach, dialogach i komunikatach
- w pełni rozumie instrukcje nauczyciela, formułowane w języku niemieckim i prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- w znacznym stopniu rozumie wypowiedzi w języku niemieckim formułowane przez różne osoby i zawierające znane mu słownictwo i struktury gramatyczne
- rozumie sens większości sytuacji komunikacyjnych oraz prawidłowo na nie reaguje
- sprawnie wyszukuje informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach, komunikatach
- rozumie instrukcje nauczyciela w języku niemieckim i prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- rozumie dużą część prostych wypowiedzi w języku niemieckim formułowanych przez różne osoby, zawierających znane mu słownictwo i struktury gramatyczne
- przeważnie rozumie ogólny sens większości sytuacji komunikacyjnych oraz przeważnie prawidłowo na nie reaguje
- wyszukuje większość szczegółowych informacji w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach i komunikatach
- rozumie większą część prostych instrukcji nauczyciela, formułowanych w języku niemieckim i zazwyczaj prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- rozumie niewielką część wypowiedzi w języku niemieckim, zawierających słownictwo i struktury gramatyczne ujęte w programie nauczania
- rozumie ogólny sens tylko niektórych wypowiedzi oraz często reaguje na nie nieprawidłowo
- wyszukuje jedynie niektóre informacje szczegółowe w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach i komunikatach
- rozumie niektóre proste instrukcje i polecenia nauczyciela w języku niemieckim oraz nie zawsze prawidłowo na nie reaguje.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń :

- nie rozumie najprostszych wypowiedzi w języku niemieckim
- rozumie ogólny sens bardzo nielicznych sytuacji komunikacyjnych lub nie rozumie ich wcale; ma problem z prawidłowym reagowaniem na nie lub nie reaguje wcale
- nie potrafi wyszukać szczegółowych informacji w nieskomplikowanych wypowiedziach, dialogach, komunikatach
- nie rozumie prostych instrukcji i poleceń nauczyciela, formułowanych w języku niemieckim.

B. Mówienie

Jako sprawność najtrudniejsza, szczególnie na początku nauki języka obcego, podczas lekcji języka niemieckiego rozwijana jest w ramach następujących obszarów:

- udzielanie i uzyskiwanie informacji dotyczących sytuacji określonych w programie nauczania
- inicjowanie, podtrzymywanie i kończenie rozmowy w typowych sytuacjach komunikacyjnych
- opowiadanie o sobie, swoich zainteresowaniach i zainteresowaniach innych osób, swojej rodzinie, przebiegu dnia, zajęciach w ciągu tygodnia, klasie, ulubionych potrawach
- opisywanie swojego planu lekcji, wyglądu i charakteru ludzi i zwierząt, upodobań swoich i innych osób
- przedstawianie siebie i innych osób
- witanie i żegnanie osób
- wyrażanie opinii o innych osobach
- podawanie aktualnej godziny oraz czasu trwania danej czynności
- przyjmowanie lub odrzucanie propozycji
- wyrażanie prośby
- wyrażanie własnego zdania na dany temat i jego uzasadnianie
- zamawianie jedzenia w restauracji
- uczestniczenie w sytuacjach dialogowych
- udzielanie rad

- składanie propozycji wspólnego wyjścia
- poprawne wypowiadanie wyrazów w języku niemieckim
- ćwiczenie wymowy i ustne utrwalanie słownictwa oraz struktur gramatycznych poprzez gry i zabawy językowe oraz głośne czytanie i powtarzanie ze słuchu głosek, wyrazów, zwrotów, zdań oraz fragmentów tekstów.

Kryteria oceny

Ocena **celująca**

Uczeń:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- tworzy wypowiedzi ustne, jakościowo wykraczające poza zakres programu nauczania (zakres leksykalny, gramatyczny, płynność i oryginalność wypowiedzi, ciekawe ujęcie tematu).

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- swobodnie zdobywa informacje i udziela ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, nie popełniając przy tym błędów językowych i gramatycznych
- swobodnie wyraża swoje zdanie na jakiś temat, używając bogatego słownictwa i poprawnych struktur gramatycznych
- bezbłędnie reaguje na zaistniałą sytuację komunikacyjną
- potrafi bezbłędnie i płynnie opowiadać o sytuacjach określonych w programie nauczania oraz formułować opisy ustne przewidziane w programie nauczania
- płynnie inicjuje, podtrzymuje i kończy prostą rozmowę dotyczącą typowych sytuacji
- potrafi stosować środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji
- jego wypowiedzi pod względem fonetycznym są całkowicie poprawne, bez błędów w wymowie i intonacji.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- zdobywa informacje i udziela ich w typowych sytuacjach dnia codziennego, nieliczne błędy językowe nie zakłócają komunikacji
- wyraża swoje zdanie na dany temat, używa dość bogatego słownictwa i poprawnych struktur gramatycznych
- potrafi dość płynnie opowiadać o sytuacjach określonych w programie nauczania oraz formułować opisy ustne
- inicjuje, podtrzymuje i kończy prostą rozmowę dotyczącą typowych sytuacji, a nieliczne błędy językowe nie utrudniają komunikacji
- prawie zawsze stosuje środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji
- jego wypowiedzi pod względem fonetycznym są poprawne, bez istotnych błędów w wymowie i intonacji.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zadaje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi, używa przy tym prostego słownictwa i prostych form gramatycznych, jednak nie zawsze poprawnych
- potrafi wyrazić w prosty sposób swoje zdanie na dany temat, choć widoczne są błędy leksykalne i gramatyczne
- potrafi formułować proste wypowiedzi zgodnie z programem nauczania
- potrafi nawiązać rozmowę w prostej sytuacji komunikacyjnej, ma jednak problemy z jej utrzymaniem i zakończeniem
- przeważnie reaguje w typowych sytuacjach komunikacyjnych, popełnia jednak błędy językowe
- potrafi w ograniczonym stopniu stosować środki leksykalne i gramatyczne adekwatne do sytuacji
- błędy leksykalne, gramatyczne w nieznacznym stopniu utrudniają komunikację.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- potrafi w ograniczonym stopniu zadawać pytania i udzielać odpowiedzi, ma przy tym znaczne problemy z ich trafnością, poprawnością gramatyczną, leksykalną i fonetyczną
- jedynie ze znaczną pomocą nauczyciela wyraża w prosty sposób swoje zdanie na dany temat, popełniając przy tym liczne błędy językowe
- potrafi formułować proste wypowiedzi zgodnie z programem nauczania
- tylko częściowo potrafi nawiązać rozmowę w prostej sytuacji komunikacyjnej, ma problemy z jej utrzymaniem i zakończeniem
- podczas formułowania wypowiedzi posługuje się schematami

- ma znaczne problemy ze stosowaniem poznanych środków leksykalnych i gramatycznych adekwatnie do sytuacji
- błędy leksykalne, gramatyczne i fonetyczne utrudniają komunikację.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń:

- nie potrafi zadawać pytań i udzielać odpowiedzi
- nie potrafi wyrażać swoich myśli, odczuć, swojej opinii na dany temat z powodu zbyt ubogiego zasobu leksykalno-gramatycznego
- nie potrafi formułować najprostszych wypowiedzi ujętych w programie nauczania
- nie potrafi nawiązać, utrzymać i zakończyć rozmowy w prostej sytuacji komunikacyjnej
- nie potrafi właściwie zareagować w najprostszych sytuacjach komunikacyjnych, uwzględnionych w programie nauczania
- tworzy wypowiedzi, które nie zawierają wymaganej liczby niezbędnych informacji
- nie potrafi stosować poznanych środków leksykalnych i gramatycznych adekwatnie do sytuacji
- jego wypowiedzi zawierają znaczące błędy pod fonetyczne, leksykalne i gramatyczne, które uniemożliwiają zrozumienie wypowiedzi.

C. Sprawność czytania ze zrozumieniem

Podczas lekcji języka niemieckiego sprawność ta rozwijana jest m.in. za pomocą następujących form zadań:

- zadania wielokrotnego wyboru
- zadania prawda/fałsz
- odpowiedzi na pytania
- tworzenie pytań do podanych zdań oraz do tekstu
- ustalanie kolejności zdań w dialogach
- zapisywanie w zeszycie brakujących fragmentów tekstu
- identyfikacja w tekście słów kluczowych
- zapisywanie danych w zeszycie w formie tabeli na podstawie przeczytanego tekstu

- dopasowanie ilustracji do tekstów
- dopasowywanie fragmentów tekstu
- ustalanie autora danej wypowiedzi

Typy zadań z materiałów ćwiczeniowych:

- łączenie ze sobą części danego wyrazu lub zdania
- ustalanie kolejności liter w danym wyrazie lub dopisywanie brakujących liter
- wyszukiwanie wyrazów ukrytych pośród liter
- łączenie wyrazów i zwrotów o znaczeniu przeciwnym
- łączenie wyrazów o znaczeniu synonimicznym
- wykreślanie słowa niepasującego do pozostałych

Kryteria oceny

Ocena **celująca**

Uczeń:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- bez problemu rozumie na podstawie kontekstu sytuacyjnego oraz związków przyczynowo- skutkowych teksty użytkowe i informacyjne, nawet jeśli występują w nich struktury gramatyczno-leksykalne wykraczające poza program nauczania.

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- bez trudu rozumie proste teksty użytkowe i wypowiedzi pisemne
- bez trudu potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora
- sprawnie znajduje potrzebne informacje szczegółowe w tekście.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- rozumie ogólnie większość prostych tekstów użytkowych i wypowiedzi pisemnych
- potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora
- potrafi znaleźć większość potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- rozumie ogólnie dużą część prostych tekstów użytkowych i wypowiedzi pisemnych
- przeważnie potrafi określić główną myśl tekstu/wypowiedzi, jej kontekst i intencję autora
- znajduje część potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- rozumie nieliczne proste teksty użytkowe i wypowiedzi pisemne
- ma problemy z określeniem głównej myśli tekstu/wypowiedzi, jej kontekstu i intencji autora
- potrafi odnaleźć nieliczne potrzebne informacje w tekście.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń:

- nie rozumie prostych tekstów i wypowiedzi pisemnych
- nie potrafi odnaleźć potrzebnych informacji szczegółowych w tekście.

D. Pisanie

Sprawność ta jest rozwijana poprzez stosowanie następujących ćwiczeń:

- zapisywanie informacji w formie ankiety lub tabeli

- pisanie listów/e-maili i innych tekstów użytkowych (wywiad, opis) ujętych w programie nauczania
- notowanie uzupełnień luk w zdaniach i tekstach
- układanie zdań z rozsypanki wyrazowej
- uzupełnianie elementów dialogu
- układanie pytań do zdań, tekstów, obrazków
- pisemne udzielenie odpowiedzi na pytanie
- zapisywanie informacji w formie asocjogramów

Typy zadań z materiałów ćwiczeniowych:

- poprawne zapisywanie odgadniętych słów
- rozwiązywanie krzyżówek
- wpisywanie brakujących liter w wyrazach.

Kryteria oceny

Ocena **celująca**

Uczeń:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą
- tworzy wypowiedzi pisemne wykraczające poza zakresy ujęte w programie nauczania: leksykalny, gramatyczny, płynność i oryginalność wypowiedzi, ciekawe ujęcie tematu.

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń:

- bez trudu dostrzega różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz bezbłędnie zapisuje poznane słowa i wyrażenia
- bezbłędnie odpowiada pisemnie na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- bez trudu pisze proste wypowiedzi pisemne, przewidziane w programie nauczania, stosując urozmaicone słownictwo i struktury gramatyczne właściwe dla danej wypowiedzi
- potrafi przedstawiać rozbudowane dialogi w formie pisemnej
- w sposób wyczerpujący przekazuje informacje w formie pisemnej

- tworzy wypowiedzi bezbłędne.

Ocena **dobra**

Uczeń:

- dostrzega różnice między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz bezbłędnie zapisuje większość poznanych słów i wyrażeń
- poprawnie odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- pisze proste wypowiedzi pisemne przewidziane w programie nauczania, stosując dość urozmaicone słownictwo i struktury gramatyczne, właściwe dla danej wypowiedzi
- potrafi konstruować dialogi w formie pisemnej
- w sposób wyczerpujący przekazuje informacje w formie pisemnej
- tworzy wypowiedzi z niewielką liczbą błędów, jednak nie ma to wpływu na obniżenie jakości wypowiedzi pisemnej.

Ocena **dostateczna**

Uczeń:

- ma trudności w dostrzeganiu różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz zapisie poznanych słów i wyrażeń
- przeważnie poprawnie odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- pisze proste wypowiedzi pisemne przewidziane w programie nauczania, stosując proste słownictwo i struktury gramatyczne właściwe dla danej wypowiedzi
- potrafi konstruować dialogi w formie pisemnej, ale charakteryzują się one częściowym brakiem płynności
- w sposób niepełny i nieprecyzyjny przekazuje informacje w formie pisemnej
- tworzy wypowiedzi ze znacznymi ilościami błędów leksykalnych, ortograficznych i gramatycznych, które powodują częściowe zakłócenie komunikacji.

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń:

- ma znaczące trudności w dostrzeganiu różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu oraz zapisywaniu poznanych słów i wyrażeń, nie potrafi często poprawnie uzupełnić brakujących liter w poznanych wcześniej wyrazach
- odpowiada na zawarte w ćwiczeniach polecenia w sposób niepełny

- ma trudności z pisaniem prostych wypowiedzi pisemnych, stosuje przy tym ubogie słownictwo i struktury gramatyczne, właściwe dla danej wypowiedzi, są to jednak wypowiedzi niespójne i nielogiczne
- ma problem z konstrukcją logiczną dialogów w formie pisemnej
- nie przekazuje informacji w formie pisemnej w sposób wyczerpujący
- tworzy wypowiedzi ze znacznymi ilościami błędów, które umożliwiają przekazanie informacji w ograniczonym stopniu.

Ocena **niedostateczna**

Uczeń:

- nie dostrzega różnic między fonetyczną a graficzną formą wyrazu, nie potrafi poprawnie uzupełnić brakujących liter w poznanych wcześniej wyrazach
- nie jest w stanie odpowiadać na zawarte w ćwiczeniach polecenia
- nie potrafi pisać prostych wypowiedzi pisemnych
- jego wypowiedzi nie zawierają informacji niezbędnych do przekazania wymaganych treści
- nie potrafi budować prostych zdań
- posiada niewystarczający zasób słownictwa do przekazania informacji w tekście pisanym
- nieodpowiednio dobiera słownictwo
- robi liczne, rażące błędy ortograficzne, gramatyczne i leksykalne

Technika klasa IV (V,VI)

1. Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami sprawiedliwości z uwzględnieniem następujących elementów:
 - Umiejętności rozpoznawania i opisu działania elementów środowiska technicznego.
 - Planowania i realizacji praktycznych działań technicznych (od pomysłu do wytworu).
 - Sprawnego i bezpiecznego posługiwania się narzędziami i sprzętem technicznym.
 - Dostrzegania wartości i zagrożeń techniki w aspekcie integralnego rozwoju człowieka i poszanowania jego godności.
 - Przyjmowania postawy proekologicznej.

- Rozwijania kreatywności technicznej.

2. Każdy uczeń jest zobowiązany wykonać zadanie wytwórcze od pomysłu do wytworu, jeżeli uczestniczył w zajęciach.
3. Uczeń ma prawo do trzykrotnego, w ciągu semestru, zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji.
4. Przez nieprzygotowanie rozumiemy: brak zeszytu, brak pomocy i materiałów potrzebnych do lekcji.
5. Po wykorzystaniu limitu uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną za każde kolejne nieprzygotowanie.
6. Aktywność na lekcji nagradzana jest oceną lub „plusami”. Za zgromadzenie 5 „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.
7. Przy ocenianiu prac twórczych nauczyciel bierze pod uwagę możliwości intelektualne

i manualne ucznia oraz wkład pracy.

8. Prace twórcze powinny być wykonane samodzielnie podczas lekcji.
9. Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się z uwzględnieniem pełnego cyklu działalności technicznej (rozpoznawanie, projektowanie, konstruowanie, programowanie, wytwarzanie, eksploatacja i likwidacja)
 - Prace wytwórcze
 - Przygotowanie do lekcji, aktywność na lekcji, praca w grupie
 - Podejmowane prace dodatkowe
 - Inne formy aktywności np. wykonywanie pomocy, zaangażowanie w wystrój pracowni, ład i porządek na stanowisku pracy, właściwe i oszczędne wykorzystywanie materiałów, dbałość o bezpieczeństwo podczas wykonywania prac.

Wymagania szczegółowe na poszczególne stopnie szkolne w klasyfikacji semestralnej i rocznej odnoszą się do:

1. Kultury pracy
2. Wychowania komunikacyjnego
3. Inżynierii materiałowej
4. Dokumentacji technicznej
5. Mechatroniki
6. Technologii wytwarzania

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- Posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania.
- Samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania np.: przedstawiając je na forum, wykonuje prace dodatkowe w domu pokazując nowatorskie rozwiązania, korzysta z źródeł informacji, itp.
- Proponuje nietypowe rozwiązania racjonalizatorskie w projektowaniu i programowaniu.
- Przedstawia ciekawostki techniczne.

- Jego prace wytwórcze stanowią idealną dokładność z projektem – są wykonywane z zastosowaniem dużo idącej racjonalizacji rozwiązań.
- Śledzi postęp techniczny oraz dostrzega i poznaje zmiany zachodzące w technice wokół niego; samodzielnie projektuje i konstruuje modele urządzeń technicznych.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

- Rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne.
- Podejmuje działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego przed ujemnymi wpływami techniki (np. bierze udział w akcji sprzątania, działa na rzecz promocji zdrowia).
- Biegle i poprawnie rozpoznaje rodzaje drewna i materiały drewnopochodne oraz elementy elektrotechniczne .
- Sprawnie rysuje i analizuje układy elektryczne i mechaniczne.
- Zna podstawowe właściwości poznawanych materiałów i potrafi je sprawdzić metodami warsztatowymi.
- Stosuje wiadomości w innych sytuacjach.
- Dokumentacja techniczna jest kompletna, systematyczna i estetyczna.
- Rysuje przedmioty w rzutach prostokątnych i wymiaruje przedmioty płaskie zgodnie z normami rysunkowymi.
- Sprawnie korzysta z dokumentacji.
- Właściwie organizuje stanowisko pracy.
- Racjonalnie wykorzystuje czas pracy.
- Zachowuje wzorowy ład i porządek.
- Przestrzega przepisów bhp.
- Stosuje racjonalizatorskie rozwiązania.
- Sprawnie posługuje się narzędziami i przyborami.
- Bez przeszkód montuje układy elektryczne i mechaniczne
- Prawidłowo wykonuje operacje technologiczne.
- Racjonalnie wykorzystuje materiały.
- Biegle dobiera materiały do wykonania prac.
- Prace wytwórcze są estetyczne, staranne, zgodne z rysunkiem.
- Biegle i właściwie stosuje poznane wiadomości.
- Interpretuje znaki drogowe dotyczące pieszego i rowerzysty.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

- Potrafi wykorzystać wiadomości przy rozwiązywaniu zadań wytwórczych koncepcyjnych.
- Rozróżnia podstawowe materiały oraz elementy elektrotechniczne.

- Zna ich niektóre właściwości, potrafiąc je sprawdzić metodami warsztatowymi.
- Systematycznie i starannie prowadzi dokumentację techniczną, poprawnie ją czyta.
- Prawdłowo rysuje przedmioty w rzutach prostokątnych w mniejszej skali trudności i wymiaruje przedmioty płaskie.
- Stara się przestrzegać normy rysunkowe.
- Stosuje zasady bhp.
- Zachowuje ład i porządek na stanowisku pracy.
- Prawdłowo wykorzystuje czas pracy.
- Poprawnie dobiera narzędzia i przyrządy.
- Dobrze montuje układy elektryczne.
- Poprawnie wykonuje operacje technologiczne.
- Nie w pełni ekonomicznie wykorzystuje materiały.
- Z małymi problemami korzysta z dokumentacji technicznej.
- Prace wytwórcze są zgodne z projektem, choć nie w pełni estetyczne.
- Potrafi stosować wiadomości przy wykonywaniu prac wytwórczych.
- Zna podstawowe zasady ruchu drogowego. (np. : hierarchia znaków, manewry rowerem, konserwacja, pierwsza pomoc, wybrane znaki drogowe, bezkolizyjne poruszanie się w miejscach komunikacji publicznej).

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- Rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności (wytwórcze i koncepcyjne).
- Rozróżnia niektóre rodzaje materiałów oraz elementy elektrotechniczne.
- Ma duże trudności w określaniu ich właściwości.
- Potrafi niektóre sprawdzić metodą warsztatową.
- Dokumentacja techniczna prowadzona jest niesystematycznie.
- Występują uchybienia w estetyce.
- Zna zasady rzutowania prostokątnego i wymiarowania, jednak popełnia błędy rysunkowe.
- Przeważnie stosuje zasady bhp.
- Mało efektywnie wykorzystuje czas pracy.
- Nie zawsze dba o ład i porządek na stanowisku pracy.
- Popełnia błędy w posługiwaniu się narzędziami.
- Ma kłopoty z montażem podstawowych obwodów elektrycznych.
- Rozróżnia niektóre elementy elektrotechniczne.

- Prace wytwórcze są niedokładnie wykonane, mało estetyczne, odbiegają w znacznym stopniu od projektu.
- Nie zawsze potrafi zastosować zdobyte wiadomości.
- Zdarza mu się zaoszczędzić materiał.
- Zna niektóre zasady ruchu drogowego.
- Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń spełniający wymagania konieczne
- Ma podstawowe braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności, ale braki te nie przekreślają możliwości niezbędnych w uczeniu się techniki.
- Musi być kierowany.
- Ma trudności w rozpoznawaniu materiałów oraz elementów elektrotechnicznych.
- Nie zna ich właściwości.
- Nie potrafi ich sprawdzić metodami warsztatowymi.
- Dokumentację techniczną prowadzi niesystematycznie, mało czytelnie.
- Popełnia liczne błędy rysunkowe w rzutowaniu i wymiarowaniu.
- Nie zna norm rysunkowych.
- Nie potrafi samodzielnie zorganizować stanowiska pracy.
- Brak ładu i porządku.
- Posługuje się tylko prostymi narzędziami i przyborami.
- Wykonuje proste operacje technologiczne tylko przy pomocy nauczyciela.
- Ma trudności z wykonaniem pracy wytwórczej.
- Nie potrafi samodzielnie montować obwodów elektrycznych.
- Nie udaje mu się zaoszczędzić materiału.
- Prace wykonane są niezgodnie z projektem.
- Nie zna wielu zasad przepisów ruchu drogowego.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności.
- Nie wykonuje prac wytwórczych.
- Nie przestrzega regulaminu pracowni technicznej;
- Nie przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowisku.

Zajęcia techniczne klasy V-VI

1. Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z zasadami sprawiedliwości.
2. Sprawdziany, odpowiedzi ustne i prace domowe są obowiązkowe.
3. Sprawdziany są zapowiadane, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i podany jest zakres sprawdzanych umiejętności i wiedzy.
4. Krótkie sprawdziany (kartkówki) nie muszą być zapowiadane.
5. Uczeń nieobecny na sprawdzianie powinien go zaliczyć w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
6. Każdy sprawdzian napisany na ocenę niedostateczną, dopuszczającą, dostateczną można poprawić. Poprawa jest dobrowolna. Uczeń poprawia sprawdzian tylko raz i pod uwagę brana jest ocena uzyskana z poprawy sprawdzianu.
7. Każdy uczeń jest zobowiązany wykonać zadanie wytwórcze, jeżeli uczestniczył w zajęciach, jeżeli natomiast miał nieobecność usprawiedliwioną, nie musi wykonywać zadania(jest to dobrowolne).
8. Uczeń ma prawo do trzykrotnego, w ciągu semestru, zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji. Przez nieprzygotowanie rozumiemy: brak zeszytu, brak ćwiczeń, brak pracy domowej, brak pomocy i materiałów potrzebnych do lekcji.
9. Po wykorzystaniu limitu uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną za każde kolejne nieprzygotowanie.
10. Aktywność na lekcji nagradzana jest oceną lub „plusami”. Za zgromadzenie 5 „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.
11. Przy ocenianiu prac twórczych nauczyciel bierze pod uwagę możliwości intelektualne i manualne ucznia oraz wkład pracy.
12. Prace twórcze powinny być wykonane samodzielnie podczas lekcji.
13. Za pozwoleniem nauczyciela praca może być skończona w domu.
14. Pracę twórczą należy oddać w terminie 1 tygodnia od zakończenia jej wykonania lub w terminie uzgodnionym przez nauczyciela.
15. Uczeń, który nie odda pracy w wyżej wymienionym terminie uzyskuje ocenę niedostateczną.
16. Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się za pomocą następujących narzędzi:
Prace wytwórcze
Przygotowanie do lekcji, aktywność na lekcji, praca w grupie
Podejmowane prace dodatkowe
Sprawdziany i kartkówki
Wypowiedzi ustne
Inne formy aktywności np. wykonywanie pomocy, zaangażowanie w wystrój pracowni, ład i porządek na stanowisku pracy, właściwe i oszczędne wykorzystywanie materiałów, dbałość o bezpieczeństwo podczas wykonywania prac.

Wymagania na poszczególne stopnie szkolne w klasyfikacji semestralnej i rocznej.

Stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- Posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania.
- Samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania np.: przedstawiając je na forum, wykonuje prace dodatkowe w domu pokazując nowatorskie rozwiązania, korzysta z encyklopedii multimedialnej itp.
- Osiąga sukcesy w konkursach technicznych. Proponuje nietypowe rozwiązania racjonalizatorskie w projektowaniu.

- Przedstawia ciekawostki techniczne.
- Jego prace wytwórcze stanowią idealną dokładność z projektem – są wykonywane z zastosowaniem dużo idącej racjonalizacji rozwiązań.

Stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

- Opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania.
- Rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne.
- Podejmuje działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego przed ujemnymi wpływami techniki (np. bierze udział w akcji sprzątania, działa na rzecz promocji zdrowia).
- Biegle i poprawnie rozpoznaje rodzaje drewna i materiały drewnopochodne oraz elementy
- elektrotechniczne (żarówka, bateria, przewody, bezpiecznik, prądnica, wyłącznik, rezystor suwakowy, wyłącznik bimetaliczny).
- Sprawnie rysuje i analizuje układy elektryczne i mechaniczne.
- Zna podstawowe właściwości poznawanych materiałów i potrafi je sprawdzić metodami
- warsztatowymi.
- Stosuje wiadomości w innych sytuacjach.
- Dokumentacja techniczna jest kompletna, systematyczna i estetyczna.
- Rysuje przedmioty w rzutach prostokątnych i wymiaruje przedmioty płaskie zgodnie z normami rysunkowymi.
- Sprawnie korzysta z dokumentacji.
- Właściwie organizuje stanowisko pracy.
- Racjonalnie wykorzystuje czas pracy.
- Zachowuje wzorowy ład i porządek.
- Przestrzega przepisy bhp.
- Stosuje racjonalizatorskie rozwiązania.
- Sprawnie posługuje się narzędziami i przyborami.
- Bez przeszkód montuje układy elektryczne i mechaniczne
- Prawdłowo wykonuje operacje technologiczne.
- Racjonalnie wykorzystuje materiały.
- Biegle dobiera materiały do wykonania prac.
- Prace wytwórcze są estetyczne, staranne, zgodne z rysunkiem.
- Biegle i właściwie stosuje poznane wiadomości.
- Zna biegle przepisy ruchu drogowego.

Stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

- Nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania.
- Potrafi wykorzystać wiadomości przy rozwiązywaniu zadań wytwórczych koncepcyjnych.
- Rozróżnia podstawowe materiały oraz elementy elektrotechniczne.
- Zna ich niektóre właściwości, potrafiąc je sprawdzić metodami warsztatowymi.
- Systematycznie i starannie prowadzi dokumentację techniczną, poprawnie ją czyta.
- Prawdłowo rysuje przedmioty w rzutach prostokątnych w mniejszej skali trudności i wymiaruje przedmioty płaskie.
- Stara się przestrzegać normy rysunkowe.
- Stosuje zasady bhp.
- Zachowuje ład i porządek na stanowisku pracy.
- Prawdłowo wykorzystuje czas pracy.
- Poprawnie dobiera narzędzia i przyrządy.
- Dobrze montuje układy elektryczne.
- Poprawnie wykonuje operacje technologiczne.
- Nie w pełni ekonomicznie wykorzystuje materiały.
- Z małymi problemami korzysta z dokumentacji technicznej.
- Prace wytwórcze są zgodne z projektem, choć nie w pełni estetyczne.
- Potrafi stosować wiadomości przy wykonywaniu prac wytwórczych.
- Zna podstawowe zasady ruchu drogowego. (np. : hierarchia znaków, manewry rowerem, konserwacja, pierwsza pomoc, wybrane znaki drogowe, bezkolizyjne poruszanie się w miejscach komunikacji publicznej).

Stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- Opanował wiadomości i umiejętności na poziomie podstaw programowych.
- Rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności (wytwórcze i koncepcyjne).
- Rozróżnia niektóre rodzaje materiałów oraz elementy elektrotechniczne.
- Ma duże trudności w określaniu ich właściwości.
- Potrafi niektóre sprawdzić metodą warsztatową.
- Dokumentacja techniczna prowadzona jest niesystematycznie.
- Występują uchybienia w estetyce.
- Zna zasady rzutowania prostokątnego i wymiarowania, jednak popełnia błędy rysunkowe.
- Przeważnie stosuje zasady bhp.
- Mało efektywnie wykorzystuje czas pracy.

- Nie zawsze dba o ład i porządek na stanowisku pracy.
- Popełnia błędy w posługiwaniu się narzędziami.
- Ma kłopoty z montażem podstawowych obwodów elektrycznych.
- Rozróżnia niektóre elementy elektrotechniczne.
- Prace wytwórcze są niedokładnie wykonane, mało estetyczne, odbiegają w znacznym stopniu od projektu.
- Nie zawsze potrafi zastosować zdobyte wiadomości.
- Zdarza mu się zaoszczędzić materiał.
- Zna niektóre zasady ruchu drogowego.

Stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

- Ma podstawowe braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności, ale braki te nie przekreślają możliwości niezbędnych w uczeniu się techniki.
- Musi być kierowany.
- Ma trudności w rozpoznawaniu materiałów oraz elementów elektrotechnicznych.
- Nie zna ich właściwości.
- Nie potrafi ich sprawdzić metodami warsztatowymi.
- Dokumentację techniczną prowadzi niesystematycznie, mało czytelnie.
- Popełnia liczne błędy rysunkowe w rzutowaniu i wymiarowaniu.
- Nie zna norm rysunkowych.
- Nie potrafi samodzielnie zorganizować stanowiska pracy.
- Brak ładu i porządku.
- Posługuje się tylko prostymi narzędziami i przyborami.
- Wykonuje proste operacje technologiczne tylko przy pomocy nauczyciela.
- Ma trudności z wykonaniem pracy wytwórczej.
- Nie potrafi samodzielnie montować obwodów elektrycznych.
- Nie udaje mu się zaoszczędzić materiału.
- Prace wykonane są niezgodnie z projektem.
- Nie zna wielu zasad przepisów ruchu drogowego.

Stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności.
- Nie wykonuje prac wytwórczych

- Nie posiada zeszytu i ćwiczenia
- Nie opanował minimum wiadomości programowych

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7

oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> • wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią • wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wymienia rodzaje skal • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomica</i> • odczytuje z mapy wysokość bezwzględną • podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych	Uczeń: • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów • podaje cechy siatki geograficznej • określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie • wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną • szereguje skale od największej do najmniejszej • podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną • określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu • charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie	Uczeń: • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej • wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach • omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie • oblicza wysokości względne • omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie	Uczeń: • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i południkową • analizuje treści map wykonanych w różnych skalach • posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie • omawia metody prezentacji zjawisk na mapach • charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej • odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów	Uczeń: • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie • wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach • interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie

2. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń: •podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej •podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski •wskazuje na mapie geometryczny środek Polski •wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie •podaje długość granic z sąsiadującymi państwami •wyjaśnia znaczenie terminu <i>geologia</i> •wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski •wyjaśnia znaczenie terminów <i>plejstocen</i> i <i>holocen</i> •wyjaśnia znaczenie terminów <i>krajobraz polodowcowy</i> i <i>rzeźba glacjalna</i> •wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski •wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne rodzaje skał •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda</i>, <i>klimat</i>, <i>ciśnienie atmosferyczne</i>, <i>niż baryczny</i>, <i>wyż baryczny</i> •wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego •wymienia elementy klimatu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowo wartość temperatury powietrza</i> •wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce •wymienia rodzaje wiatrów •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system rzeczny</i>, <i>dorzecze</i>, <i>zlewisko</i>, <i>przepływ</i>	Uczeń: •omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej •opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy •odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy •wskazuje na mapie przebieg granic Polski •omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery •omawia proces powstawania gór •wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce •wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce •omawia złodowacenia na obszarze Polski •opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe •porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy •dokonuje podziału surowców mineralnych •wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej •podaje cechy przejściowości klimatu Polski •podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej •opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej •rozpoznaje typy ujść rzecznych	Uczeń: •oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski •charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy •opisuje cechy różnych typów genetycznych gór •przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata •charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski •omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski •opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej •omawia warunki klimatyczne w Europie •charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce •odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry •opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia funkcje lasów	Uczeń: •rozróżnia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski •opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy •określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski •opisuje mechanizm powstawania lodowców •wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski •przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski •rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski •podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce •opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski •opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •omawia procesy i czynniki glebotwórcze •opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce •opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski •ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska	Uczeń: •wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy •wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski •wykazuje zależność między występowaniem złodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski •opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze •wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę •ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski •analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego •ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce •podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego •planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
---	---	--	---	---

•wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe</i> •wymienia typy gleb w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> •wymienia różne rodzaje lasów w Polsce •wymienia formy ochrony przyrody w Polsce •wskazuje na mapie Polski parki narodowe	•charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski •omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	•omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce •ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego		
--	--	---	--	--

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń: •wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy •wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów</i> •wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i>	Uczeń: •szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego •prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej •omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 •omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce •omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce	Uczeń: •omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX wieku •oblicza współczynnik przyrostu naturalnego •podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce •omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce •porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych •oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski •opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce •opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce	Uczeń: •omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. •omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy •omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku •omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski •oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce	Uczeń: •analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski •analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego •analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce •ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie •omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce •analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce •omawia na podstawie dostępnych
--	---	---	--	---

• odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> • wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> • wymienia przyczyny migracji wewnętrznych • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki • odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy	• omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • charakteryzuje mniejszości narodowe i grupy etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce	• porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce	• charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • charakteryzuje przemiany współczesnych miast • omawia problemy mieszkańców dużych miast • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia przemiany współczesnych miast	źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
---	--	--	---	--

•wyjaśnia znaczenie terminu <i>miasto</i> •wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski •wymienia funkcje miast				
4. Rolnictwo i przemysł Polski				
Uczeń: •wymienia funkcje rolnictwa •wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce •wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór</i> •wymienia główne uprawy w Polsce •wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, hodowla, pogłowie</i> •wymienia główne zwierzęta hodowlane w Polsce •wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich •dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy •wymienia funkcje przemysłu •wymienia źródła energii •wymienia typy elektrowni •wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce •wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie	Uczeń: •opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw •wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce •wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce •omawia cechy polskiego przemysłu •wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski •lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne •opisuje wielkość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych •opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski	Uczeń: •przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno- -gospodarczym kraju •omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce •przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce •przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju •omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy •opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w portach morskich Polski •opisuje strukturę połowów ryb w Polsce	Uczeń: •omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce •charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce •porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy •porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy •omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej •analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce •określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce •omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce	Uczeń: •przedstawia korzyści i szanse dla polskiego rolnictwa w Unii Europejskiej •dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny •przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
5. Usługi w Polsce				
Uczeń: •podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> •wyróżnia rodzaje transportu w Polsce	•Uczeń: •omawia zróżnicowanie usług w Polsce •omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce •omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i	Uczeń: •przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju •charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach	Uczeń: •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce •określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski •prezentuje na podstawie dostępnych	Uczeń: •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, jakie zaszły w

• wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze • wyróżnia rodzaje łączności • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> • dokonuje podziału turystyki • wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> • wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski	• autostrad w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego	• pasażerów i ładunków • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • charakteryzuje obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlowego w Polsce	• źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki	• geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
---	--	---	---	---

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

Uczeń: • wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego • podaje przyczyny kwaśnych opadów	Uczeń: • omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła	Uczeń: • charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska • podaje źródła zanieczyszczeń komunalnych	Uczeń: • analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych • omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego	Uczeń: • ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
--	--	--	---	---

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> • wymienia główne atrakcje turystyczne	Uczeń: • opisuje zjawisko powodzi • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią • wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • omawia cechy gospodarki Polski przed	Uczeń: • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce • określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności • analizuje współczynnik salda migracji na	Uczeń: • analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej • omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i	Uczeń: • określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast
---	--	---	---	--

wybrzeża Bałtyku i Małopolski	1989 r. i po nim •omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego	przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych •wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski	zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy •wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich •opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej •omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich •ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich •wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju •identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju •identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
-------------------------------	--	--	---	--

8. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń: •wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> •wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski •wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony •wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny •przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie •wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny	Uczeń: •charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych •rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania •wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych •określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym •rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności	Uczeń: •wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie •analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu •prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu •prezentuje główne cechy gospodarki regionu •opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny •omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	Uczeń: •przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu •analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi •prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej	Uczeń: •podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej •projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie •wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależność między elementami środowiska geograficznego •planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie •projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące
--	---	--	---	---

				zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności
--	--	--	--	--

Przedmiotowy system oceniania z wychowania fizycznego w klasach IV-VIII

Założenia ogólne:

- Ocenianie z wychowania fizycznego jest integralną częścią WSO szkoły.
- Ocena semestralna lub roczna ustalana jest na podstawie ocen częściowych za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego.
- Ocena semestralna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych.**
- Przy ustalaniu oceny semestralnej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego.
- Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno – sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych, konkursach plastycznych i literackich o tematyce sportowej, wyjazdach na basen itp.
- Podniesienie oceny z wychowania fizycznego na koniec pierwszego semestru lub roku szkolnego może być tylko o jeden stopień.
- Ocenę za dodatkową aktywność ucznia nauczyciel wystawia dwa razy w roku szkolnym – na koniec pierwszego i drugiego semestru.
- Szkolne ocenianie z wychowania fizycznego ma być czynnikiem motywującym młodzież do aktywności fizycznej w wymiarze teraźniejszym i przyszłościowym.
- Obniżenie oceny z wychowania fizycznego na koniec semestru lub roku szkolnego następuje wskutek negatywnej postawy ucznia, np. częste braki stroju, niesystematyczne ćwiczenie, sporadyczne ćwiczenie w sprawdzianach kontrolno - oceniających, brak właściwego zaangażowania w czasie poszczególnych lekcji, niski poziom kultury osobistej itp.
- Ocena może być obniżona o jeden stopień.
- Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii.[Rozporządzenie MEN z dnia 10.06.2015 r.]
- W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania fizycznego na okres uniemożliwiający wystawienie oceny semestralnej lub klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” [Rozporządzenie MEN z dnia 10.06.2015 r.]
- Uczeń, który opuścił lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, otrzymuje ocenę niedostateczną na koniec semestru lub roku szkolnego.
- Rada pedagogiczna szkoły, w której uczeń opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, może ustalić dla ucznia egzamin klasyfikacyjny.
- Egzamin klasyfikacyjny obejmuje zadania praktyczne (umiejętności ruchowe), które były przedmiotem nauczania w trakcie semestru lub roku szkolnego.
- Oceny częściowe za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych będą realizowane według następującej skali ocen:

- 2 – dopuszczający
- 3 – dostateczny
- 4 – dobry
- 5 – bardzo dobry

6 – celujący